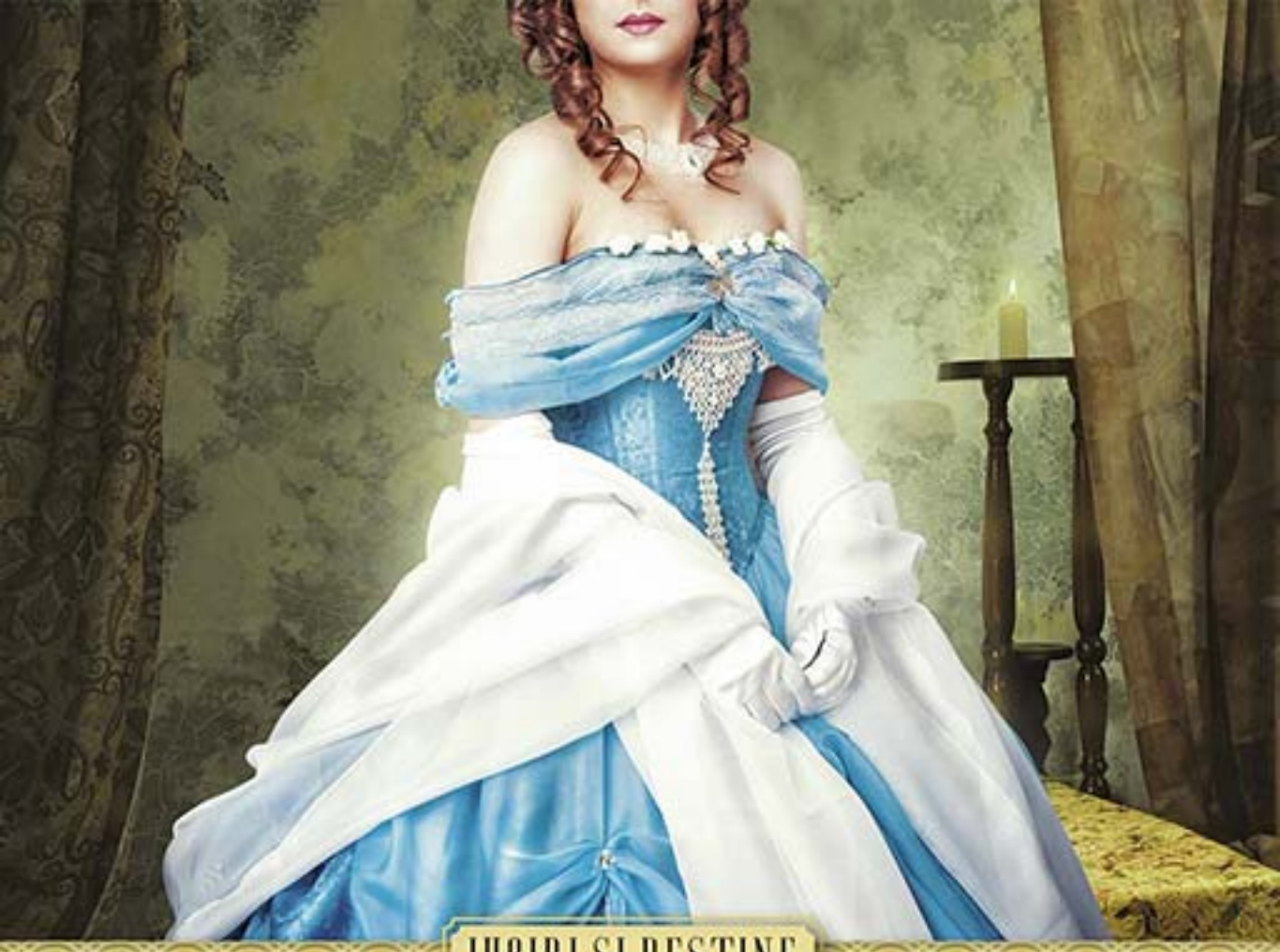

IUBIRI ȘI DESTINE

ANNE DE YORK

Iubirea pierdută

JEAN PLAIDY

IUBIRI ȘI DESTINE

The Reluctant Queen
The Story of Anne of York
Jean Plaidy
Copyright © 1990 Jean Plaidy

Alma, parte a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Anne de York
Iubirea pierdută
Jean Plaidy

Copyright © 2014 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactor: Mariana Mitroi
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

ISBN ePUB: 978-606-741-515-5
ISBN PDF: 978-606-741-516-2
ISBN Print: 978-606-686-871-6

JEAN PLAIDY

ANNE DE YORK

Iubirea pierdută

Traducere din limba engleză
Ecaterina Rîmboi

Eclipsa

Se întunecă tot mai tare, cu fiecare clipă care trece. Pe stradă, oamenii se strâng în pâlcuri și ridică privirea spre cer. E semn rău, zic ei. Dumnezeu își arată nemulțumirea acoperind chipul soarelui.

Nu peste multă vreme îmi voi lăsa la o parte penița, sunt prea obosită pentru a continua să scriu. Simt cum devin din ce în ce mai slăbită și îmi simt sfârșitul aproape.

Nu e un moment prea bun pentru a părăsi această lume. Suntem înconjurați de bănuială și trădare. Încerc să nu iau în seamă zvonurile care îmi ajung la urechi, căci mă sperie. Îmi spun să nu le dau crezare. Deși nu vreau să aud ce spun oamenii, tot trebuie să știu aceste lucruri.

– Spuneți-mi, spuneți-mi tot, îmi implor doamnele de onoare.

– Nu e nimic de spus, Alteță, răspund ele, clătinând din cap.

Nu e adevărat, însă, ele știu, dar nu vor să îmi spună.

Eram fericiți la Middleham, înainte ca Richard să urce pe tron.

Middleham va rămâne mereu căminul meu… și cred că și al lui. A însemnat ceva cu totul special pentru amândoi. Acolo ne-am cunoscut și întotdeauna am spus că acolo a început povestea noastră de dragoste. Oamenii de acolo îl înțelegeau, știau să îi aprecieze valoarea. Aici însă lumea nu îl place. În adâncul inimii nu îl acceptă ca rege. Nu e înalt și chipeș ca fratele lui și îi lipsește acel farmec aparte de care Eduard dădea dovadă din plin. Cât de perversă e natura umană! Richard ar putea fi un rege bun, care și-ar sluji patria cu credință, însă ei pe Eduard l-au iubit, pentru că avea un chip frumos și o statură impunătoare, pentru că zâmbea tot timpul, fermecându-i pe bogați și pe săraci deopotrivă. Pentru ei nu conta că era un destrăbălat și că nu-i păsa de nimeni decât

de propria-i persoană. Eduard avea o alură regală și îl adorau pentru asta. Poate că e de înțeles pe undeva că nu îl pot suferi pe urmașul lui. Richard nu e înalt, nu are acea frumusețe aurie a fratelui său, e brunet și serios și îi vine tare greu să zâmbească. Își slujește țara plin de zel, dar oamenii își amintesc de farmecul lui Eduard și îl jelesc.

Pe lângă asta, se vorbește pe la colțuri că aș muri din porunca lui Richard. Lumea spune că el a pus să mi se dea doze mici de otravă, care mă ucid încetul cu încetul. Cât sunt de cruzi! Nici că pot scorni ceva mai urât despre el! Dușmanii lui născocesc toate acestea și simt că sunt peste tot în jurul nostru. Sunt gata să îl transforme într-un monstru, însă cine îl cunoaște mai bine decât mine? Or eu știu că este un om bun. Dacă l-ar lăsa, ar fi bun cu ei, și un rege mare, unul mult mai bun decât fratele lui cel egoist.

Adevărul e că sunt pe moarte, dar nu mor de mâna lui. El știe că nu mai am mult de trăit și i se frânge inima de durere. Pot citi deznădejdea din ochii lui. Eu sunt singura în care poate avea încredere. Oare cum poate cineva să creadă că el ar vrea să scape de mine? Știu că sunt bolnavă, că nu-i pot naște fiii pe care și-i dorește orice rege, dar încă de când a venit la castelul tatălui meu, pe vremea când eram copii, între noi s-a creat o legătură specială. O, de-ar putea să arunce de-o parte coroana asta! De ne-am putea întoarce la Middleham, în nord, unde lumea ne iubește și ne înțelege! Richard plătește un preț prea mare pentru coroana asta! Eu încerc să îl consolez, căci știu ceea ce simte mai bine decât oricine.

– În cine mă pot încrede? mă întreabă el. În cine mă pot încrede de la curtea mea jalnică?

Știu că pe Buckingham îl consideră un prieten, sau cel puțin așa îl considera înainte, dat fiind că între timp s-a dovedit a fi un trădător. Uneori, când e rănit și uimit, îmi amintește atât de mult de băiețașul acela de odinioară. Doar eu îl pot vedea pe adevăratul Richard. Pentru ceilalți este distant și rece, un rege aspru, hotărât să păstreze ceea ce i se cuvine de drept, devotat, gata să își facă datoria.

La curte circulă un zvon cum că, după ce scapă de mine, ar dori să se însoare cu nepoata lui, Elisabeta. Cred că vestea asta l-a întristat mai mult decât oricare alta.

– Mă urăsc atât de mult! mi-a spus el. Născocesc cele mai supărătoare acuzații la adresa mea, mă compară cu fratele meu, spun că i-am uzurpat tronul mezinului Eduard. Nu vor să creadă că e fiu nelegitim. O, numai de n-ar fi murit fratele meu! Cât l-au iubit! În ochii lor nu putea face nimic rău, așa cum eu nu pot face nimic bun.

– Fratele tău și-a înșelat soția, a fost un destrăbălat. Îi plăcea să trăiască în lux și îl interesa mai degrabă propria plăcere decât binele țării, i-am spus. Ești un om bun, Richard. O să fii un rege bun și, în timp, poporul își va da seama de asta.

El mi-a răspuns cu un zâmbet trist, afectuos. Îmi amintesc că, pe vremea când era copil, nu îi plăcea să asculte când fratele lui era criticat. În ochii lui, Eduard era un zeu. Căzuse pradă acelui farmec aparte, aidoma întregii țări.

– Când trec eu, lumea e tăcută. Îți amintești cum îl întâmpinau cu urale pe Eduard?

– Te vor întâmpina și pe tine astfel într-o bună zi, i-am spus eu, însă el a clătinat din cap.

– Și acum spun că vreau să scap de tine ca să mă pot căsători cu fiica lui Eduard, propria mea nepoată! Anne, sper că nu te-ai gândit vreo clipă că…

I-am luat fața în mâini și am sărutat-o. Voiam să îl asigur că privesc cu dispreț asemenea clevetiri. În sinea mea însă, au fost și clipe când m-am gândit cu oarecare teamă la Elisabeta de York, fiica cea mare a chipeșului Eduard și a frumoasei lui regine. Mi se părea firesc ca și ea să fie frumoasă, sclipitoare, radioasă, plină de sănătate. Dacă semăna cu mama ei, avea să facă mulți copii.

Înainte să mă îmbolnăvesc, o vedeam pe la curte. Oare era o închipuire a mea sau îl privea cu interes pe Richard? Oare se dădea în spectacol cu frumusețea ei, cu farmecul ei strălucitor? Oare voia să spună „Priviți-mă cât sunt de diferită de biata regină bolnavă“? Nu am crezut nici o clipă că ar fi îndrăgostită de Richard, dar ca și mama ei, i-ar fi plăcut grozav să fie regină.

Uneori, în ciuda faptului că îl cunosc și că înțelegeam săgețile otrăvite aruncate de dușmanii lui, chiar și eu aveam momente când mă mușca îndoiala cea crudă. Sunt bolnavă și stearpă, obișnuiam să îmi spun. Și nu e oare de datoria unui rege să aibă urmași? Apoi reveneam la realitate și îmi aminteam că el pe mine

m-a iubit dintotdeauna și cu asta revenea și dorul după zilele liniștite petrecute la Middleham.

– Ce bine ar fi dacă Eduard s-ar afla din nou pe tron și noi ne-am putea întoarce în nord, care e adevăratul nostru cămin, unde suntem cunoscuți și iubiți, iar oamenii nu ne ponegresc pe tăcute. Aici avem dușmani peste tot, suntem înconjurați de zvonuri răutăcioase… caraghioase de altfel, dar pe care oamenii le consideră adevărate pentru că asta aleg să creadă. Dușmanii lui Richard sunt peste tot în jurul nostru, vorbesc despre un anume Henric Tudor, pe care îl adăpostesc acum vrăjmașii noștri din Franța, care așteaptă momentul prielnic pentru a veni să își ceară pe nedrept tronul.

Da, suntem înconjurați de trădători.

Lumina scade. Soarele este aproape complet acoperit acum, iar eu îmi simt sfârșitul aproape. Oare ce se va întâmpla cu Richard și cu țara aceasta? Nu voi ști niciodată.

Simt cum viața mi se împuținează în trup asemenea luminii soarelui. Se apropie cineva. Este una dintre doamnele mele de onoare.

– Doamna mea, regele vine la dumneavoastră.

O să mă opresc din scris. Richard vine să mă vadă și ceva îmi spune că va fi ultima oară când îl voi mai vedea.

Mezalianţă

Chibzuind la viaţa mea, mă gândesc adesea cât de ciudat este că o femeie ca mine are atât de puţin control asupra propriului ei destin.

Am fost fiica unui om care, la naşterea mea, era unul dintre cei mai importanţi din ţară. De fapt, cred că aş putea spune că era chiar *cel* mai important, căci era mai mare chiar decât regele. Era cunoscut drept Făuritorul de regi. Apoi am fost logodnica şi soţia prinţului de Wales şi mai târziu regină. Pare a fi o soartă atât de strălucită şi totuşi, acum că îmi simt sfârşitul aproape, îmi dau seama că am trăit în umbră. Am ajuns să ocup, sau mai bine zis, mi-au fost asigurate funcţii importante, dar de fiecare dată asta s-a întâmplat spre binele altcuiva. Cred că singura excepţie a fost căsătoria mea cu bărbatul care a devenit apoi regele Angliei. A fost cu siguranţă dorinţa mea şi sper că şi a lui să îi fiu regină. Acum însă a sosit vremea să mă întreb pentru câtă vreme.

Să încep însă cu începutul. Cine ar fi crezut că un om ca tatăl meu nu va putea să capete fiul pe care şi-l dorise cu atâta ardoare, reuşind să aducă pe lume două fetiţe, pe sora mea Isabel şi pe mine? Bunicul lui, Richard, contele de Westmorland, avusese douăzeci şi trei de copii din cele două căsătorii ale lui. Însă poate că tata s-a consolat cu gândul că până şi fetele se pot dovedi folositoare, putând forma alianţe de nepreţuit. Tatălui meu i-a plăcut să profite din plin de avantajele de care s-a bucurat.

Lucrurile nu au stat la fel şi în privinţa mamei mele. Cred că ea era mulţumită cu cele două fiice ale ei, aşa cum se întâmplă de obicei cu mamele care ajung să creadă că odraslele pe care le au sunt exact ceea ce şi-au dorit. Cel puţin tatăl meu nu a fost dezamăgit de căsătoria cu mama, căci aceasta i-a adus o avere

considerabilă. Ea era Anne Beauchamp, moștenitoare de averi și pământuri întinse, și i-a adus titlul de conte de Warwick.

Mama ne-a crescut cu mare grijă atât pe mine, cât și pe Isabel, mai ales că nici una dintre noi nu era prea viguroasă. Am fost foarte fericite toate trei, fie că am locuit la castelul Middleham sau la Warwick, la Cawood sau la reședința Warwick din Londra.

Nu îl vedeam prea des pe tatăl nostru, dar când se întâmpla acest lucru, atmosfera se schimba complet. Domneau agitația, freamătul și teama. Peste tot erau bărbați purtând blazonul Ragged Staff și, desigur, era și prezența dominatoare a tatălui nostru. În mod surprinzător, el se interesa într-o oarecare măsură de noi, fetele. Uneori cred că ar fi putut fi un familist convins dacă nu ar fi avut ambiția de a conduce țara prin regele pe care îl alegea el însuși. În copilăria mea îmi amintesc că venea și pleca, și uneori asta ne afecta și pe noi, căci puteam porni oricând spre alte reședințe ale familiei fără să ni se spună prea multe.

Isabel era cu cinci ani mai mare decât mine și încerca adesea să îmi explice ce se întâmplă, dar atunci când nici ea nu înțelegea, nu voia să recunoască asta și începea să inventeze lucruri. De îndată ce tata pleca, urmat de suita sa, se instala din nou liniștea. Dintre toate reședințele noastre, cel mai mult îmi plăcea la Middleham. Castelul era situat la țară, în inima părții de nord a comitatului Yorkshire și îl voi considera întotdeauna căminul meu.

La castelul Middleham l-am întâlnit pentru prima oară pe Richard de Gloucester, atunci când a fost trimis la tatăl meu pentru a deprinde arta războiului și a cavalerismului și tot atunci s-a înfiripat între noi o legătură care trecea dincolo de limitele prieteniei.

Aveam patru ani când a avut loc un eveniment deosebit. Isabel, care pe atunci avea zece ani, mi-a povestit despre el.

– S-a înscăunat un nou rege, mi-a spus ea, și asta din cauza Războiului celor Două Roze. Trandafirul Alb simbolizează casa de York… care este cea bună. Apoi mai este și Trandafirul Roșu al casei de Lancaster. Acela e cel rău, din cauza prostului de Henric și a reginei lui hidoase, Margareta. Nu mai sunt rege și regină pentru că tatăl nostru nu îi agreează, așa că l-a pus rege pe vărul nostru Eduard. Acum îi zice Eduard al IV-lea.

– Așadar tatăl nostru hotărăște cine e rege? am întrebat eu.

– Desigur, doar e Făuritorul de regi. Regina Margareta cea ticăloasă l-a ucis pe tatăl lui Eduard la Wakefield. I-a tăiat capul și i-a pus pe el o coroană de hârtie în bătaie de joc, și asta pentru că voia să fie rege în locul prostovanului de Henric. Apoi i-a țintuit capul de pereții din York. Tatăl nostru s-a mâniat grozav când a auzit de asta și nu a mai lăsat-o să fie regină. Acum Eduard e rege.

Într-un fel, aceasta era o versiune a celor întâmplate la Wakefield, căci bătălia fusese una decisivă în Războiul celor Două Roze. Cu toate acestea, pretențiile lui Eduard la tron nu erau la fel de îndreptățite ca ale lui Henric, care era fiul lui Henric al V-lea, prin urmare pretendent direct la tron, în timp ce tatăl lui Eduard se trăgea din Eduard al III-lea, atât prin tatăl său, cât și prin mama sa, care se trăgeau din Lionel, duce de Clarence, al doilea fiu al bătrânului rege, și din Edmund, duce de York, al cincilea fiu al său. Richard mi-a povestit toate acestea mai târziu, când am mai crescut, în timpul uneia dintre plimbările noastre.

Probabil că, exceptându-i pe adepții cauzei casei de Lancaster, majoritatea ar fi preferat un rege ca Eduard unuia ca Henric. Eduard era tânăr, puternic, remarcabil de chipeș, un adevărat uriaș printre oameni și un rege pe care oamenii îl puteau admira, de care puteau fi mândri.

În același timp, Eduard era fratele lui Richard, și datorită profundei prietenii care îi lega pe regele Eduard și pe omul care îl adusese pe tron, adică tatăl meu, se decisese ca Richard să fie trimis la Middleham pentru a fi educat sub supravegherea contelui de Warwick.

Așa am ajuns să ne întâlnim. Îmi amintesc prima oară când l-am văzut. Stătea singur și abătut. Era foarte palid, părea obosit și privea fix în depărtare cu un aer posomorât.

– Bună, știu cine ești. Ești fratele regelui, i-am spus.

El s-a întors și m-a privit și atunci am observat că nu era prea încântat că îl întrerupsesem și că și-ar fi dorit să plec și să îl las în pace.

– Da, așa este, și tu ești fiica cea mică a contelui, mi-a răspuns el.

– Cât timp vei locui cu noi?

– Până voi învăța tot ceea ce am de învățat.

– Întotdeauna sunt pe aici oameni care învață ce le spune tatăl meu.

El dădu afirmativ din cap.

– Îi cunosc pe Francis Lovell și pe Robert Percy, am spus.

– Chiar așa?

– Da, îi cunosc. Uneori îi privesc călărind în turnirurile de exercițiu. Cred că sunt multe de învățat.

– Sunt, într-adevăr.

– Probabil că ești foarte obosit.

– Nu sunt obosit, a spus el pe un ton ferm.

Eu însă, știind că era de fapt obosit, nu am continuat și am tăcut amândoi, el privind în gol și dorindu-și, probabil, să plec odată.

L-am privit în timp ce se gândea cum îi tăiaseră capul tatălui lui și i-l țintuiseră de zidurile cetății York.

– Trebuie să plec, la revedere, mi-a spus el dintr-odată, ridicându-se.

– La revedere, i-am spus și eu și el a plecat.

După aceea, am devenit mult mai interesată de băieții care veneau la Middleham pentru a-și desăvârși educația. Desigur, toți proveneau din familii nobile, și toți trebuiau să muncească din greu permanent. Isabel îmi spunea că asta era necesar, întrucât aveau să devină cavaleri și aveau să lupte în războaie. Or războaie erau tot timpul, așa că era nevoie de bărbați instruiți pentru a lupta. Acești băieți care învățau tot soiul de lucruri aveau să meargă la război și probabil capetele lor aveau să fie tăiate și spânzurate pe undeva.

Băieții trăiau asemenea soldaților pe care tatăl meu îi purta mereu cu el oriunde mergea. Dormeau și mâncau împreună și exista cineva care se îngrijea de cheltuielile casei căreia îi erau vasali. Aveau atâtea de învățat! Trebuiau să se priceapă nu doar la arta războiului, ci trebuiau să învețe și cum să se poarte în prezența doamnelor, astfel încât erau momente când veneau pe terasă sau în sala de gală unde ne aflam atunci, pentru a sta de vorbă cu mama, cu Isabel și cu mine.

Știau să joace șah, să cânte la vreun instrument muzical sau să danseze.

Eu obișnuiam să îl caut pe băiatul brunet și scund care, mi se părea mie, prefera până și exercițiile obositoare de pe câmp sau din mlaștini acestor inițieri în societate. Cu Francis Lovell era altceva; era foarte chipeș și vesel, așa că Isabel se asigura că ea era

cea care vorbea cu el. Nu o invidiam deloc, căci doream grozav să aflu mai multe despre Richard.

Mama zâmbea când ne vedea pe toți trei împreună.

– E un băiat ciudat, spunea ea. Nu e ușor să ajungi să îl cunoști, dar măcar e fratele regelui.

Eu îi spuneam că nu credeam că Richard vrea să vorbească prea mult cu nimeni.

– Da, spunea ea, așa este, dar dacă trebuie să schimbe câteva vorbe cu cineva, cred că preferă să facă asta cu tine.

Auzind-o, am simțit un val de plăcere trecându-mă, asta până când Isabel mi-a spus că se datora faptului că eram cea mai mică și că nu prea merita să fiu luată în seamă.

Sărmanul Richard! Era adesea foarte obosit. Îmi părea rău pentru el când îl vedeam purtând armura aceea grea. Nu era ca alți băieți, care erau mai voinici. Richard nu se plângea niciodată. Obișnuia să nege cu încăpățânare că ar fi fost obosit, dar eu îmi dădeam seama de asta și îl îndrăgeam și mai mult pentru stoicismul de care dădea dovadă.

Înțelesesem deja că voia să fie puternic și să învețe tot ceea ce l-ar fi putut face util fratelui său, pe care îl adora. Nu îi aștepta o viață ușoară pe acești băieți. Bănuiesc că era necesar dacă se voia să fie pregătiți pentru bătălii încrâncenate, dar poate că acum, când minunatul Eduard se afla pe tron, el avea să mențină pacea. Desigur însă că băieții trebuiau să fie pregătiți în orice moment.

Uneori, dacă exercițiile aveau loc în castel, obișnuiam să îi privesc. Observam exercițiile de luptă, când băieții se întreceau pe câmpul de bătălie cu săbii sau chiar securi de luptă. Uneori, ieșeau călare prin mlaștini, purtând armurile grele. Toate acestea făceau parte din antrenamentul lor. Apoi, când se întorceau, obișnuiau să se spele, să ia cina și să se alăture doamnelor în prima parte a serii, discutând cu ele, dansând sau cântând.

Mă gândeam adesea ce spirit curajos are Richard și ce tragic este faptul că a fost înzestrat cu un trup atât de plăpând.

La început, știam că spera că nu îl voi mai căuta, dar după o vreme, mi s-a părut că începuse să mă caute el. Mama mea, care avea suflet bun și simpatiza cu cei tineri și cu încercările pe care le aveau de înfruntat în viață, era oarecum mulțumită de asta.

– Cred că îl muncesc cam mult, spunea ea. E mai mic de statură decât ceilalți băieți. Poate că va mai crește pe viitor, se întâmplă

uneori. E ciudat însă, căci fraţii lui sunt atât de înalţi şi de chipeşi. Cât despre rege, el tronează deasupra tuturor, continuă ea cu acel zâmbet indulgent pe care îl arborează lumea când vorbeşte despre rege. Cu toate acestea, mi-ar plăcea ca voi doi să deveniţi prieteni.

Richard obişnuia să danseze cu mine. Nu se pricepea el prea bine, dar eu mă făceam că nu observ şi cred că el aprecia asta.

– Nu cred că bărbaţii ar trebui să danseze bine, spuneam. Nu prea e o dovadă de bărbăţie să dansezi bine.

– Fratele meu e un dansator priceput, spunea el. Când ajunge pe ringul de dans, toată lumea este fermecată. În plus, este cel mai viril bărbat din toate timpurile.

Richard strălucea când vorbea despre fratele lui. Când era obosit şi cât se poate de uşurat că îşi poate da jos armura cea grea, obişnuiam să îi pun întrebări despre fratele lui, iar atunci oboseala aproape că dispărea. Regele Eduard era idealul lui. După Richard, acesta era perfect din toate punctele de vedere. Am descoperit destul de curând că cea mai mare dorinţă a lui Richard era să fie exact ca fratele lui, deşi era un vis deşart. Părea că Eduard era tot ceea ce nu era Richard.

Mai târziu m-am gândit că această admiraţie faţă de cineva care era exact opusul lui era un semn al unei firi destul de ciudate.

La Middleham aveam o bancă deosebită, cioplită în peretele de piatră. Era înconjurată de arbuşti aproape complet, astfel încât părea un loc relativ retras. Richard o transformase în refugiul lui special. Obişnuia să meargă acolo pentru a-şi reveni după exerciţiile istovitoare. Voia să stea singur, departe de ceilalţi băieţi, care, normal, priveau cu dispreţ pe cineva care nu era la fel de puternic ca ei şi nu stăteau pe gânduri când se ivea ocazia să îl ia peste picior.

Obişnuiam să îl însoţesc şi eu în locaşul lui de taină. Buna cuviinţă îl împiedica să-mi ceară să plec şi mă tolera. După o vreme, cred că începuse să-i placă să mă aibă lângă el, căci într-una din zile nu am putut merge la el şi următoarea dată când ne-am văzut a amintit asta cu o undă de reproş în glas. Atunci mi-am dat seama că îi făcea plăcere să mă aibă în preajmă.

De la el am aflat câte ceva despre ceea ce se petrecea prin ţară.

– Povesteşte-mi despre Războiul celor Două Roze… despre Henric cel nesăbuit şi despre Margareta cea aprigă şi despre

cum s-au întâmplat toate, i-am spus, așezându-mă comod pentru a-l asculta.

– Înfruntarea e între casa de York și casa de Lancaster, mi-a explicat el. Această problemă nu s-ar fi ivit dacă Henric al VI-lea ar fi fost un rege adevărat. Regii trebuie să fie puternici, asemenea fratelui meu. Henric e nebun și nu e nimic surprinzător în asta. Bunicul lui francez era nebun și trebuia închis pentru perioade lungi de timp. Cel mai rău este că s-a căsătorit cu Margareta de Anjou. Aceasta e trufașă, dominatoare, și oamenii o urăsc. Nu îi înghit nici pe cei doi miniștri principali ai ei, Suffolk și Somerset. În plus, în '53, când Henric și Margareta au avut un fiu, părea că tronul avea să fie deținut de casa de Lancaster pentru o bună bucată de vreme, ceea ce nu era deloc bine. Un rege nebun, o regină arogantă, de stirpe străină, și un moștenitor aflat încă la vârsta copilăriei. Tatăl tău a fost împotriva lor și a susținut casa de York. Până la urmă, suntem rude. Mama noastră este mătușa tatălui tău. A fost unul dintre cei douăzeci și trei de copii… cea mai mică, dacă înțelegi ce vreau să spun. Există o legătură de familie, așa că era normal ca el să susțină casa de York. Familia Percy îi susține pe Lancaster și familia Neville nu îi agreează pe Percy. Ambele familii se consideră stăpâni în nord.

– Mă bucur că suntem de partea ta, Richard, am spus. Nu mi-ar fi plăcut să fiu de partea lui Henric cel nebun și a aprigei Margareta.

– Ar fi fost o alegere greșită, căci noi suntem învingătorii și odată ce oamenii își vor da seama ce înseamnă să îl ai pe Eduard ca rege, nici că își vor mai dori un altul.

– Uneori, oamenii nu își pot da seama ce este mai bine pentru ei și trebuie să-l accepte pe regele înscăunat.

– Așa este, dar fratele meu și tatăl tău vor avea grijă ca oamenii să accepte regele înscăunat.

– Minunat! Înțeleg de ce vrei să fii cel mai bun în ce ai de făcut. Asta îți va fi de ajutor în cazul în care vei fi nevoit să mergi la luptă pentru fratele tău.

Richard a zâmbit. Spusesem exact ce gândea și el.

Se însufleți vorbind despre bătăliile de la St. Albans, Blore Heath, Northampton. Cea de la Wakefield îl mânia și îl întrista în același timp. Am îndrăznit să întind o mână și să îl ating, căci știam că se gândea la moartea tatălui lui și la modul mârșav în care fusese tratat.

– A fost răzbunat pentru ce s-a întâmplat la Wakefield, a spus el, și apoi… la St. Albans.

– Povestește-mi despre bătălia de la St. Albans.

– Aceasta a fost cea de-a doua bătălie care a avut loc la St. Albans. Tatăl tău a folosit o strategie cu adevărat strălucită. Armata lui fusese învinsă pe câmpul de bătălie și Margareta credea că se afla în siguranță, însă tatăl tău și-a unit forțele cu ale fratelui meu și au hotărât împreună că nu aveau de gând să se dea bătuți, mărșăluind spre Londra și proclamându-l pe fratele meu rege.

– Dar spui că fuseseră învinși.

– Da, asta se întâmplase la St. Albans, dar casa de Lancaster nu era deloc populară. Nu îl urau pe Henric, care era o biată creatură amărâtă, ci pe soția lui cea arogantă. Când s-a răspândit vestea înfrângerii de la St. Albans în Londra, poporul a început să se teamă că se afla pe mâinile casei de Lancaster. Știau ce avea să se întâmple dacă Londra se va umple de brutele de soldați. Aveau să fie bătăi pe străzi, case jefuite, soțiile și fiicele cetățenilor aveau să fie brutalizate, așa că au început să își îngroape lucrurile de preț și au căzut pradă unui val de neliniște. Ca urmare, tatăl tău a hotărât să ajungă primul la Londra ca să salveze orașul de soldații casei de Lancaster. Mulți dintre aceștia erau mercenari gata să își ia ca plată pentru eforturile lor orice puteau jefui. A fost o idee bună. Împreună cu fratele meu, tatăl tău a mărșăluit spre capitală și i-au convins pe oameni că veneau cu gânduri de pace, pentru a-i salva de jaful ce avea să urmeze, întrebându-i dacă îl acceptă pe Eduard ca rege.

– Și au fost binevenițți, am strigat eu, căci auzisem ceva despre asta de la Isabel.

– Așa este. Cetățenii de frunte au fost adunați și întrebați dacă credeau că Henric și Margareta sunt potriviți pentru a-i conduce. Au primit de îndată un răspuns negativ. I-au întrebat apoi dacă îl doreau pe Eduard de York ca rege și ei au strigat Da, da, da. O, cât de mult îmi doresc să fi fost acolo!

– Unde erai? am întrebat eu.

– Împreună cu mama, fratele meu George și sora mea Margareta, eram la bordul unui vas menit să ajungă în Țările de Jos. Când auzise despre înfrângerea de la St. Albans, mama se gândise că trebuie să ne scoată din țară. Desigur, atunci nu eram

destul de mare ca să pot lupta pentru fratele meu, dar acum că am mai crescut, voi fi gata pentru asta în curând. De îndată ce am auzit că fratele meu fusese acceptat ca rege ne-am întors acasă.

Am ascultat fascinată, mândră că eram fiica omului care făcuse ca această victorie minunată să fie posibilă. Tatăl meu și fratele lui Richard se susținuseră unul pe celălalt. Nu era de mirare că eu și Richard eram prieteni. Și el părea că îmi împărtășește gândul, căci se întoarse spre mine și îmi zâmbi cu căldură.

– Desigur, continuă el, aveau să se mai poarte multe lupte după aceea. Margareta fusese cea care câștigase bătălia de la St. Albans. Doar o strategie inteligentă ne permisese să fim câștigători în ziua aceea. Avea să mai urmeze bătălia de la Towton, unde am învins, după care nu a mai existat nici o îndoială că fratele meu era cu adevărat rege.

– Iar tatăl meu îl ajută să conducă țara.

– Sunt rude și aliați.

– Așa cum suntem și noi. Să nu uităm niciodată asta.

– Da, a spus el, să nu uităm niciodată asta.

Era octombrie. Frunzele copacilor căpătau deja nuanțe arămii, în timp ce mireasma toamnei umplea aerul.

Îmi plăceau asemenea zile. Isabel și cu mine ieșeam la plimbare călare împreună cu câțiva dintre băieți și de obicei eu mă aflam în preajma lui Richard. El arăta mai bine, începea să fie mai iscusit în arta războiului, iar eu îl admiram mai mult ca niciodată, pentru că știam că făcea un efort în plus pentru a ajunge la același nivel cu ceilalți. Chiar mi-a spus, într-unul din acele rare momente când mi se destăinuia, că uneori îl durea umărul după exerciții. În schimb, când l-am întrebat apoi dacă se simțea mai bine, s-a încruntat și mi-am dat seama că nu voia să pomenesc despre asta, așa că nu am mai făcut-o. Știam că regreta că îmi spusese.

Întorcându-ne acasă într-una din zile, am găsit întregul castel într-o mare agitație. Mi-am dat seama după numărul de oameni din curte că tatăl meu se întorsese acasă.

Mama s-a grăbit să ne întâmpine de cum am ajuns.

– Tatăl tău e aici. Veștile nu sunt deloc bune. Dușmanul a debarcat la Bamborough, spuse ea cu o privire gravă. Va fi război, continuă ea. Am avut parte de un răgaz îndelungat, dar se pare că totul va începe din nou. Oare când va lua sfârșit?

Nu era însă vreme pentru gânduri negre. Eram înconjurați de oamenii tatălui meu. Când acesta era acasă, numărul de persoane din castel creștea considerabil. Când m-am mărit, am înțeles cum își sporea popularitatea folosindu-se de marea lui avere. Își folosea banii pentru a crea iluzia puterii oriunde mergea. Când ne aflam la reședința Warwick din Londra, străzile din jur erau pline de susținătorii lui, se revărsau din toate tavernele și piețele, ca toată lumea să știe că marele Warwick era în oraș. În bucătăria reședinței Warwick se frigeau boi, porci și miei întregi și oricine putea lua cu el oricâtă carne îi încăpea pe cuțit. Astfel, nu era de mirare că oamenii se bucurau când venea Warwick în oraș și, în mod evident, tatăl meu considera că este un preț mic de plătit pentru a te bucura de popularitate și pentru a-ți auzi numele strigat de fiecare dată când blazonul Ragged Staff apărea pe undeva și marele om își făcea apariția în carne și oase, de parcă ar fi fost regele în persoană. Tatăl meu era un om orgolios. Marea lui ambiție era să conducă țara, și cum nu ar fi putut fi acceptat întrucât nu avea sânge regal, avea să facă asta alegând el regele. Nu părea să își dea seama că puterea lui se datora considerabilei lui averi, din care cea mai mare parte îi fusese adusă de soție, și nu înțelepciunii și succeselor sale.

În acel moment însă se afla la apogeul gloriei lui. Regele pe care îl alesese el se afla pe tron și dacă te luai după cât de mult era dispus tânărul rege să își satisfacă propriile plăceri, tatăl meu avea toate șansele să își împlinească ambiția.

Acum trebuia să își concentreze toate eforturile pentru a înfrânge forțele invadatoare ale Margaretei. Henric nu conta, era o biată paiață pe jumătate nebună. Vrăjmașul era Margareta. Ce păcat că Henric se însurase cu o femeie atât de puternică.

Vestea bună era că regele avea să vină la Middleham pentru a i se alătura tatălui meu și a mărșălui împreună spre Bamborough.

Nu-l mai văzusem niciodată pe Richard atât de entuziasmat.

– De-abia aștept să îl văd pe rege, i-am spus. Vreau să văd cu ochii mei că este exact așa cum mi l-ai descris.

– Este așa cum am spus și chiar mai mult. Nimic din ceea ce am pomenit nu poate fi o laudă pe măsura lui. O să plece la bătălie. Cât de mult îmi doresc să merg și eu cu el.

– Vei face asta într-o bună zi, am răspuns, iar el a dat bucuros din cap.

Tatăl meu voia să dea cel mai bogat festin de până acum, care să facă să pălească până și standardele din familia Warwick. Regele avea să stea la castel o singură noapte, urmând să pornească a doua zi în zori spre Bamborough, alături de tatăl meu, în fruntea armatelor lor.

Servitorii zoreau încolo și încoace, mama dădea ordine la bucătărie, iar eu și Isabel eram învățate cum să ne purtăm. Trebuia să îi facem cinste tatălui nostru.

– De-abia aștept să îl văd pe rege, îmi spuse Isabel, se zice că e cel mai frumos bărbat din tot regatul.

Am auzit de sosirea lui când se afla la oarecare depărtare, în timp ce mă aflam cu Isabel și cu câteva doamne de onoare în turn. Atunci am văzut suita și pe rege, care călărea în fața celorlalți. Nu exageraseră deloc, era magnific.

– Trebuie să coborâm să îl întâmpinăm pe rege, spuse mama, care ni se alăturase între timp.

Am coborât cu ea în curte. Tatăl nostru se afla la poarta castelului și ne-am îndreptat și noi într-acolo.

Regele descălecase și se îndrepta spre noi. Nu mai văzusem niciodată un bărbat atât de chipeș. Era foarte înalt și avea o vitalitate nemaipomenită. Avea trăsături bine definite și perfect proporționate, dar farmecul lui era dat de un anumit aer de bunăvoință și de zâmbetul lui cald, prietenos, pe care îl oferea tuturor, chiar și celor mai umili. Îi privea pe toți bărbații de parcă i-ar fi fost prieteni, iar pe femei de parcă ar fi tânjit să le fie iubit. Farmecul ăsta avea să îi atragă întotdeauna pe oameni de partea lui.

– A, prietene Warwick! spuse el, învăluindu-l pe tatăl meu într-un zâmbet cuceritor, care mă făcu să strălucesc de mândrie.

Privirea aceea transmitea dragoste și încredere și am văzut că tatăl meu era cât se poate de mulțumit. Mai târziu mi-am dat seama că îl considera pe rege propria lui creație, o marionetă menită să-i îndeplinească dorințele. Un bărbat frumos, plin de grație, născut pentru a fi iubit de oameni, dar în realitate doar o păpușă manevrată cu sfori, în spatele căreia se ascundea adevăratul conducător al țării, căci, ținând cont că regele își dorea o viață luxoasă și un trai ușor, și mai presus de toate, femei, avea să fie bucuros să îl lase pe contele de Warwick să conducă țara. Cel puțin asta credea tatăl meu pe atunci.

– Milord, permite-mi să ți-o prezint pe soția mea, spuse tata.

– Contesă, murmură regele.

Mama era pe punctul de a îngenunchea în fața regelui când acesta o întrerupse, așezându-și mâinile pe umerii ei și sărutând-o pe buze.

– Fie-mi iertat, Warwick, dar nu am putut rezista tentației, continuă regele.

Mama roși, zâmbind, căzând pradă farmecului lui.

– Fiicele mele, Isabel și Anne, milord.

– Încântătoare, încântătoare, spuse el și înainte ca Isabel să poată îngenunchea, îi luă mâna și i-o sărută, după care se întoarse și repetă gestul cu mine. Spuse ceva cum că tatăl meu era cel mai norocos dintre bărbați și din acea clipă ne fermecă pe toți. Am înțeles atunci cum îl înrobise pe Richard.

În ciuda banchetului din sala de gală, tata era serios, gândindu-se fără îndoială la regina Margareta și întrebându-se câți oameni debarcaseră alături de ea și dacă nu cumva ar trebui să se îndrepte de îndată spre Bamborough. Regele nu părea prea îngrijorat și nimic din purtarea lui nu te-ar fi făcut să te gândești că este un om pe cale să își piardă regatul.

La sfârșitul cinei, tatăl meu îl conduse pe rege în dormitorul care fusese pregătit pentru el. Aveau să pornească spre Bamborough în zori. Dimineața devreme m-a trezit din somn zgomot de copite și murmur de voci în curte, după care s-a așternut liniștea.

Au fost zile pline de neliniște. Mama ne povestea cum stăteau lucrurile prin țară mai mult decât o făcuse înainte. Cred că făcea asta mânată de teamă. Cu un rege din casa de York pe tron, eram cu toții în siguranță, însă asta se putea schimba în orice clipă. Când eram foarte mică, odată a trebuit să plecăm în mare grabă la Calais, unde tatăl nostru deținea controlul. Asta s-a întâmplat când Henric a revenit pentru o scurtă perioadă pe tron.

Acum că aveam opt ani și Isabel treisprezece, bănuiesc că eram destul de mari pentru a putea înțelege câte ceva din ce se întâmpla în jurul nostru. Poate că mama se gândea că ar trebui să ne pregătească pentru o eventuală schimbare de situație în cazul în care lucrurile ar fi mers prost.

– Totul e din cauza Margaretei, ne spuse ea, în timp ce stăteam împreună și coseam la lucrul nostru de mână. Este o femeie foarte insistentă și acum că are un fiu, speră că acesta va moșteni într-o bună zi tronul, și e cât se poate de hotărâtă să se asigure de asta.

– Tata nu va permite în vecii vecilor așa ceva, spuse Isabel.

– S-ar putea să nu poată face nimic. Va fi război… și dacă sorții nu vor fi de partea lui, ah, cât de mult mi-aș dori să fie pace!

– Era pace până să apară femeia asta, spuse Isabel. E genul care nu se dă niciodată bătută. Știe exact ce vrea, iar ce vrea este tronul Angliei, și e cât se poate de hotărâtă să îl obțină. Or ca să facă asta, va trebui să îl învingă pe tatăl nostru, și asta nu se poate întâmpla, spuse Isabel cu fermitate.

– Nu ar fi prima oară când se întâmplă asta, îi aminti mama.

– Bine, dar tata a schimbat imediat situația.

– Ar fi încântat să audă cât de multă încredere ai în el.

– În realitate el este regele.

– Taci, copilă! Nu ar trebui să spui asemenea lucruri.

– Și totuși trebuie să spunem adevărul.

– Trebuie să aperi adevărul, dar atunci când este periculos să îl spui, este mai bine să nu o faci.

– Tata are să învingă în curând, spuse Isabel cu hotărâre. Nu mai vreau să mergem iar la Calais.

– Vai, draga mea Isabel, s-ar putea să nu depindă de noi, să nu avem de ales.

Mă întrebam de unde veneau temerile mamei și mi-am dat seama că se datorau faptului că era mult mai înțeleaptă decât Isabel.

– Așadar trebuie să ne rugăm pentru victorie în timp ce ne pregătim pentru înfrângere, continuă ea.

Ulterior, a continuat să ne vorbească adesea despre situația în care ne aflam.

– Ce păcat că Eduard al III-lea a avut atâția fii, ne-a spus ea. Asta presupune un număr mare de pretendenți la tron. Ce ciudat, nu-i așa, că bărbații tânjesc să aibă moștenitori bărbați, continuă ea cu un aer puțin trist.

Mai că îmi venea să îmi cer scuze că eram fată, atât pentru mine, cât și pentru Isabel, deși eram în același timp bucuroasă să mi se amintească faptul că unii bărbați pot avea mult prea mulți fii.

Sărmanul Henric, îi părea rău pentru el. Era sigură că nu își dorea să fie rege. S-ar fi mulțumit cu religia, cu o viață contemplativă. Mama auzise spunându-se despre el că și-ar fi dorit să se călugărească sau să intre în rândurile slujitorilor Bisericii. Poate că dacă ar fi făcut asta, nici nu ar fi înnebunit. Or acum suferea de crize periodice de nebunie, la fel ca bunicul lui, Carol cel Nebun al Franței. Ne întrebam dacă moștenise nebunia aceasta de la mama lui, căci era un fapt cunoscut că și familia pe care aceasta o întemeiase alături de Owen Tudor era deopotrivă afectată de boală.

Mama încheie prin a ne spune că tatăl nostru era un bărbat foarte inteligent, că era cel mai important și mai puternic om din Anglia și că atâta vreme cât el se afla la cârma țării, Anglia avea să fie în siguranță. Pe de altă parte, nu trebuia să ne gândim că avea să fie nici prea ușor, întrucât aveam dușmani peste tot și trebuia să fim pregătiți.

De această dată însă am fost salvați de la pieire. La castel au venit mesageri. Când Margareta aflase că, alături de rege, contele de Warwick se afla în marș spre Bamborough, abandonase imediat orice gând de confruntare și își luase tălpășița fără întârziere cu vasele ei cu tot. Dumnezeu își întorsese probabil fața spre casa de York, căci trimisese o furtună care îi distrusese întreaga flotă.

Victoria însă nu era deplină, căci sosiră alte vești cum că Margareta scăpase și ajunsese la Berwick cu fiul ei. Mai mult, era bine sănătoasă și pregătită de luptă.

După ce îl văzusem pe minunatul Eduard, îmi doream să știu mai multe despre el și despre familia lui, iar Richard a binevoit să îmi povestească despre ei. Asta m-a surprins, dat fiind că era atât de reticent în privința celor mai multe lucruri. Era însă foarte mândru de familia lui.

– Pot spune că regele, fratele tău, este exact așa cum mi-ai povestit, am spus, și asta i-a plăcut nespus, făcându-l vorbăreț.

– Mai am un frate, George, spuse el. Este aproape la fel de minunat ca Eduard… dar nu chiar așa. Și mai am și o soră, Margareta, o persoană minunată.

– Ce norocos ești că ai atâția frați și o soră, pe când eu o am doar pe Isabel.

– Am fost șapte copii, patru băieți și trei fete, spuse el.

– Șapte! Ce familie numeroasă!

– E bine să ai o familie numeroasă.

– Uneori, pot exista prea mulți pretendenți la tron, am spus, amintindu-mi cuvintele mamei mele.

– Cel mai des i-am văzut pe cei de vârsta mea, continuă el, fără să mă bage în seamă. Fratele meu Edmund se afla cu tatăl meu la Wakefield când a fost ucis.

Vocea îi tremura puțin. Nu cred că avea să uite vreodată acel eveniment groaznic.

– Pe urmă, am mai avut două surori, Anne și Elisabeta, care au fost trimise în alte case nobile pentru a-și completa educația. Eduard și Edmund se aflau la Ludlow, în timp ce eu am rămas la Fotheringay cu frații mei mai mici, George și Margareta. George este cu trei ani mai mare decât mine. Fratele meu l-a numit duce de Clarence, și pe mine duce de Gloucester.

– Povestește-mi despre George și Margareta.

– George este foarte chipeș și toată lumea îl iubește.

– E la fel de înalt și chipeș ca Eduard?

– A, nu chiar, dar nimeni nu ar putea fi la fel ca el. Cu toate acestea, e destul de chipeș și isteț.

– Și Margareta?

– Ea e cu trei ani mai mare decât George.

– Bănuiesc că e și foarte frumoasă, nu?

– Da, este foarte frumoasă.

– Dar nu e la fel de frumoasă ca Eduard.

– Nu chiar.

Am izbucnit în râs.

– Întotdeauna spui „nu chiar".

– Păi, deși sunt destul de arătoși, nu sunt… perfecți ca regele. Dacă ai de gând să râzi de familia mea, nu o să îți mai povestesc nimic.

– Dar nu râdeam. Te rog, mai povestește-mi.

– Păi cam ce ai vrea să știi?

– Vreau să îmi povestești despre copilăria ta.

– Tata era mereu plecat la război, nu era niciodată acasă.

– Așa sunt mereu tații.

– Mama era și ea adesea cu el.

– Cum e mama ta? Îmi venea să spun „Frumoasă, desigur, dar nu la fel de frumoasă ca Eduard", dar m-am oprit la timp. Nu voiam

să îl mânii. Deși era rațional în privința multor lucruri, având însă un mod destul de pesimist de a vedea viața, când venea vorba despre familia lui, era de un devotament pătimaș și părea că pentru el, toți membrii familiei sale se situau cu mult deasupra simplilor muritori.

– Mama mea este cu adevărat frumoasă, spuse el. În tinerețe i se spunea Trandafirul din Raby. Ea și tata erau devotați unul celuilalt și ea călătorea cu el ori de câte ori era posibil. În mod evident, nu îi putea fi alături în bătălie, dar de multe ori când mergea la luptă, ea se afla undeva prin apropiere, ca să îl poată vedea mereu.

– Și a născut atâția copii?

Richard încuviință din cap.

– O veneram cu toții… poate chiar mai mult decât pe tatăl nostru. Eduard seamănă foarte mult cu ea… la chip, iar George seamănă chiar și mai bine. El era preferatul Margaretei. De multe ori îmi doream să fiu eu preferatul ei. Margareta era foarte drăguță cu amândoi, dar era evident că îl iubea mai mult pe George. El obișnuia să facă mereu ceva nepermis și deși ea îl certa, îi găsea și scuze, și îi spunea că oricât de răutăcios ar fi, ea l-ar iubi la fel de mult. Se purta frumos cu mine, dar era atât de diferită față de George. Bine, el era înalt și puternic, cu părul lui de aur. Eu nu am fost niciodată așa… ca el și ca Eduard… Margareta nu voia să se vadă asta… dar se vedea oricum.

Sărmanul Richard, cugetai eu.

– Ei bine, ai fost norocos să ai o familie atât de numeroasă, am spus. Îmi doresc să fi avut și eu frați.

Richard recunoscu că ar fi fost bine, mai ales la război.

– Familiile sunt unite.

– Nu întotdeauna. Frații se luptă între ei pentru tron și pentru diverse lucruri.

– Nu și noi, suntem o familie unită. O, cât mi-aș dori să fiu mai mare ca să pot merge la luptă cu Eduard!

– Ei bine, o vei face într-o bună zi.

Obișnuiam să mă gândesc mult la Richard. Ce păcat că nu era înalt și chipeș. Cât de mult trebuie să îl macine asta având în vedere că s-a născut într-o familie perfectă. Îmi doream să îi văd pe toți… pe George, pe Margareta și pe Trandafirul de Raby. Totul părea atât de romantic și emoționant.

Se apropia Crăciunul. Tatăl meu era absent mare parte din timp, căci deși nu fusese capturată la Bamborough, Margareta încă se mai afla prin preajmă și crea probleme. În plus, câteva castele din nord se aflau încă în mâinile casei de Lancaster, iar tata și regele le asediau.

Într-o zi, un mesager sosi la castel cu vești de la rege. Se afla la castelul Durham și era bolnav. Deși nu era nimic serios, doctorii îi spuseseră să se odihnească puțin. Voia ca fratele lui, Richard, să vină la Durham și să petreacă Crăciunul cu el.

Spre marele meu regret și imensa bucurie a lui Richard, el a plecat de la Middleham pentru a-și petrece sărbătorile cu fratele lui.

Mama începea să se teamă din ce în ce mai puțin. Furtuna trecuse, dar ea era mereu în alertă, în caz că se ivea vreun pericol.

– Bănuiesc că ar putea exista vremuri când oamenii să nu își facă griji, iar regele aflat pe tron să fie lăsat în pace, i-am spus lui Isabel.

– Cred că ar fi cam plictisitor, mi-a răspuns ea. Și apoi ce s-ar întâmpla cu tatăl nostru? Cum ar mai putea fi el Făuritor de regi dacă nu ar mai fi nevoie să pună un rege pe tron și să se asigure că rămâne acolo?

– Cred că mamei noastre i-ar conveni mai mult această situație.

– În plus, fiecare zi ar fi la fel. Lecții, cusut, plimbări călare, plimbări pe jos. Or acum ne vizitează o grămadă de lume. Nu știi niciodată când vor veni soldații… și poți doar să te întrebi ce are să se întâmple pe viitor.

– Eu tot cred că ar fi destul de plăcut, am spus eu.

– Asta pentru că ești încă mică, zise ea cu obișnuitul ei dispreț față de vârsta mea fragedă.

Îmi era dor de Richard. Nu se întorsese după ce își petrecuse Crăciunul cu fratele lui. Tatăl nostru venea acasă din când în când și atunci aveau loc evenimentele obișnuite: banchete și lume multă în castel, mese întinse. Mă întrebam adesea câți dintre oamenii aceștia i-ar fi rămas aproape în cazul în care nu ar mai fi primit beneficiile de care se bucurau. Mulți dintre ei soseau la castel tocmai din Franța, iar Isabel era foarte entuziasmată de asta. Nu mai contenea să îmi amintească de vârsta ei, căci era mândră nevoie mare că era mai mare decât mine cu aproape cinci ani.

Cum eu aveam zece ani pe atunci, ea trebuie să fi avut aproape cincisprezece, o vârstă la care fiicelor oamenilor puternici li se găseau soți. Isabel tânjea cu disperare după un soț. Nu avea pe nimeni cu care să vorbească în afară de sora ei cea mică, așa că se vedea nevoită să facă asta cu mine.

– Îți dai seama, nu-i așa, că tatăl nostru este cel mai puternic om din regat. Pe deasupra, este și cel mai bogat. Și ce înseamnă asta?

– Că este cel mai puternic și cel mai bogat om din regat, cred.

– Proasto! Înseamnă că suntem moștenitoarele unei mari averi. Bine, eu mai mult decât tine, pentru că sunt mai mare. Bănuiesc că o să primești și tu ceva… ba chiar destul de mult, dacă stau să mă gândesc. Părinții noștri nu au băieți, așa că ne va reveni totul nouă.

– Nu m-am gândit la asta.

– Tu nu te gândești decât la cum să fii împreună cu Richard de Gloucester. Bagă de seamă, că este fratele regelui. Eu una însă n-aș vrea un frate al regelui, aș vrea un rege. Și de ce nu? Până la urmă sunt fiica lui Warwick… fiica lui cea mare… așa că ce-ar fi dacă…?

– Dacă ce?

– Nu ți s-a părut că regele e cel mai chipeș bărbat pe care l-ai văzut vreodată?

– A, da, bănuiesc că da.

– Nu mă pot gândi la nimeni altcineva. Imaginează-ți dacă…

– Vrei să spui că… ?

Ochii lui Isabel străluceau.

– Până la urmă, cine l-a făcut rege? spuse ea apoi. Dacă tatei nu i-ar plăcea ce face, i-ar putea spune „Nu mai ești rege, îl așez din nou pe Henric pe tron".

– Dar Henric are deja o soție, pe Margareta… cea pe care o urăște toată lumea.

– Nu mă gândeam să mă mărit cu Henric, netoato. Of, tare mi-ar plăcea dacă ai fi puțin mai isteață.

– Bine, dar tu te gândești să te măriți cu fratele lui Richard.

– Să nu spui la nimeni, nu se cade să vorbești despre așa ceva.

– Ți-a spus mama… ?

– Nu mi-a spus nimeni nimic. Îți spun doar eu ție. Îți zic așa, că s-ar putea întâmpla.

– Richard ar fi cumnatul tău.

– Richard nu e important, e prea tânăr și prea scund. Însă cred că ar fi potrivit pentru tine.

– Cum adică ar fi potrivit pentru mine?

– Păi, dacă m-aș căsători cu regele, ar fi drăguț dacă te-ai mărita și tu cu fratele lui, mai ales pentru că îl placi mai mult decât pe oricine altcineva. În plus, cred că și el te place, pentru că vorbește cu tine.

Eram bucuroasă.

– Da, încuviințai, așa este. Mă întreb când se va întoarce la noi.

Pe Isabel însă nu o interesa asta, ea se visa regina Angliei.

Tatăl nostru se întoarse acasă pentru o vreme și pe la castel se perindară ceva mai mulți vizitatori din Franța. În mod evident tatei îi făcea plăcere să îi găzduiască. Aceștia îi aduseseră scrisori, iar eu și Isabel ne întrebam dacă nu cumva tata aranja o căsătorie în Franța pentru ea.

– Sărmanul Eduard are să fie dezamăgit, am zis eu.

– Aș putea fi regina Franței, spuse ea aruncându-mi o privire nimicitoare.

– Cred că regele Franței e bătrân și, oricum, are deja o soție.

– Ei bine, trebuie să aibă un fiu, nu? Poate îi sunt sortită lui.

Isabel era sigură că asta era ce puneau la cale mesagerii și a fost o mare lovitură pentru ea când a descoperit cât de mult se înșelase.

Mama vorbea adesea cu noi în timp ce coseam la lucrul nostru de mână. Isabel era destul de mare ca să își dea seama ce se întâmpla și, în plus, ar fi putut fi adevărat că îi căutau un soț potrivit. Din fericire, mie nu avea să îmi vină rândul la măritat pentru încă o bucată de vreme. O vedeam adesea pe mama privind-o neliniștită pe Isabel și știam că se gândea la soarta tinerelor fete care erau măritate înainte de a înțelege cam ce însemna asta. Or în cazul fiicei ei, avea să fie vorba despre o căsătorie în interes de stat.

– De ce sunt atât de mulți francezi la castel în ultima vreme? o întrebă Isabel pe mama într-o bună zi.

– Regele Franței este foarte nerăbdător să se împace cu tatăl tău, spuse mama ridicând privirea de la acoperământul pentru altar pe care îl broda.

– Știu, spuse Isabel cu un zâmbet atotcunoscător, dar e un motiv anume pentru care vrea să facă asta?

– Cred că regele Franței este un om foarte viclean, continuă mama. I se spune Regele-Păianjen.

– Păianjenii sunt vicleni? am întrebat eu.

– Sunt mulți oameni care se tem de el, spuse mama. Mulți se tem de păianjeni. Bănuiesc că se datorează faptului că stau și așteaptă ca prada să se prindă în pânza lipicioasă și de-abia apoi ies din ascunzătoare și își imobilizează victima.

– Vai, cât de groaznic, am spus, privind-o pe Isabel. Desigur că ea se gândea la căsătorie. Oare avea să îi placă să facă parte dintr-o familie condusă de un astfel de om?

– Regelui Franței, continuă mama, îi place să fie în relații bune cu toți oamenii importanți din toate țările, astfel încât să fie înconjurat doar de prieteni buni. De aceea îl caută pe tatăl tău. Se află pe tron doar de trei ani. A devenit regele Franței cam în aceeași perioadă în care tatăl tău l-a înscăunat pe Eduard ca rege al Angliei. Îl admiră foarte mult pe tatăl tău pentru modul în care conduce țara, or asta îl umple pe tatăl tău de satisfacție și îi gâdilă orgoliul. Nu numai că este mulțumit că este în relații bune cu o țară însemnată ca Franța, dar Franța este și țara unde s-a refugiat Margareta. Tatăl tău tot speră ca, în semn de prietenie, Ludovic să semneze un tratat care i-ar interzice Margaretei să se refugieze în țara lui.

Isabel căscă ușurel.

– Mă întrebam dacă nu cumva tata încearcă să plănuiască o căsătorie, spuse ea apoi plină de însuflețire.

– Ai ascultat pe la uși, Isabel, spuse mama, aruncându-i o privire aspră.

Uneori Isabel fusese descoperită în asemenea situații.

– Nu, nu, mă întrebam și eu așa.

– Ei bine, am să vă spun, dar nu trebuie să vorbiți cu nimeni despre asta. Tatăl vostru chiar încearcă să aranjeze o căsătorie.

Mi-am dat seama că Isabel se apleca în față, cu pumnii strânși.

– E vorba despre o căsătorie pentru rege, continuă mama.

Privirea lui Isabel se goli de orice expresie. Ce treabă avea căsătoria regelui cu Franța? Ochii începeau să i se îngusteze deja într-o expresie dezamăgită.

– Da, regele Franței e nerăbdător să o vadă pe cumnata lui, Bona de Savoia, regină a Angliei. Or pe cine putea ruga să aranjeze această căsătorie, dacă nu pe tatăl tău?

Sărmana Isabel!

– A venit vremea ca regele să se însoare, continuă mama, fără să observe cât de afectată era Isabel. Avem nevoie de moştenitori. E bine ca regele să aibă copii cât este tânăr. Nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla, mai ales în vremurile acestea teribile. Cine ar fi crezut că Henric al V-lea avea să moară când era atât de tânăr, de puternic, de curajos şi cucerise Franţa? O, ce bine ar fi fost dacă ar fi trăit! Şi apoi l-a lăsat în urmă pe bietul Henric, singurul lui fiu. Uneori îmi e milă de bietul om, dar să nu spuneţi nimănui asta. Totuşi, ceea ce voiam să spun este că regele ar trebui să se însoare. Sunt convinsă că această căsnicie va fi rodnică şi toată lumea va fi mai mulţumită ştiind că există micii urmaşi la tron. Aşadar, de aceea e aşa nerăbdător tatăl vostru să facă aranjamente cu oaspeţii din Franţa.

Ne-am continuat lucrul de mână ca mai înainte, dar Isabel amuţise.

– Aşadar te-ai înşelat, i-am spus când am rămas singure, neputând rezista tentaţiei. Era vorba despre căsătoria regelui, numai că nu cu tine se însura.

– Tot războiul ăsta neghiob, spuse Isabel. Toată grija asta pentru Eduard. Tata l-a făcut rege, acum ar fi vremea să le acorde ceva atenţie şi fiicelor lui.

Sărmana Isabel! Era o mare dezamăgire pentru ea. De-abia aştepta să devină regina Angliei sau măcar să se mărite cu delfinul Franţei.

La câteva săptămâni după Crăciun, tata a plecat de acasă pentru a merge la înmormântarea rudei noastre, contesa de Salisbury, care avea să aibă loc la catedrala Bisham în Buckinghamshire. Toţi marii nobili din regat aveau să se afle acolo pentru a-şi aduce omagiile, sau mai bine spus pentru a-şi prezenta omagiile contelui de Warwick. Nu eram sigură dacă avea să se afle şi regele acolo, dar bănuiam că Richard avea să fie.

Când tata s-a întors la Middleham, spre marea mea încântare, l-a adus şi pe Richard cu el. Alături de ei se afla şi fratele lui, George, duce de Clarence.

A fost prima noastră întâlnire cu George, cel care avea să joace un rol atât de important în vieţile noastre.

Richard ni-l prezentă tare mândru și era evident că nutrea un respect deosebit pentru fratele lui. Deși nu egala admirația lui pentru Eduard, era semnul unei profunde afecțiuni. Cunoscându-l pe Richard, îmi dădeam seama de ce ținea atât la el. George semăna într-o oarecare măsură cu Eduard. Era înalt și foarte chipeș și avea același farmec natural pe care îl observasem și la fratele lui. Era amabil cu toată lumea, calm, râdea foarte mult și dădea impresia că se bucura de viață sub toate aspectele ei.

Am descoperit însă curând că era înciudat că nu fusese el cel mai mare dintre frați. Cred că acest sentiment era des întâlnit printre fiii oamenilor importanți, căci voiau cu toții să moștenească titlul, pământurile și averea de care se bucurase tatăl lor. Iar în acest caz, mai era vorba și de coroană.

Isabel a fost atrasă de el de la bun început, și el, la rândul lui, era foarte atent cu ea. Însă dacă semăna cu fratele lui, Eduard, însemna că se purta la fel cu orice fată. Cu toate acestea m-am bucurat, căci venirea lui compensa dezamăgirea recentă legată de căsătorie. Isabel tânjea să fie măritată. Își dorea un titlu impunător, avuții și putere probabil, ceea ce nu era deloc surprinzător, având în vedere cum venera tata asemenea lucruri, iar George era fratele regelui.

Richard părea că se maturizase în timpul Crăciunului petrecut cu regele. Fratele lui vorbise adesea cu el și Richard aflase foarte multe lucruri despre starea țării. O parte din aceste lucruri mi le-a împărtășit și mie. Acum își dorea cu atât mai mult să își slujească fratele. Nu mă îndoiam nici o clipă că regele îi promisese că avea să o facă peste nu foarte multă vreme. Avea să mai petreacă doar câteva luni sub îndrumarea bunului prieten al regelui, contele de Warwick, iar apoi avea să fie pregătit.

Tata era hotărât să îi arate ducelui de Clarence că era cât se poate de binevenit la Middleham, sau poate că voia doar să îi reamintească de bogăția și puterea lui. Începeam să îmi dau seama cât de important era pentru tatăl meu ca oamenii să fie conștienți de asta. Cred că ospitalitatea față de ducele de Clarence nu era cu nimic mai prejos față de cea oferită regelui. Au fost organizate banchete, serate dansante și a fost mare veselie în fiecare seară. În plus, se organizau turniruri pentru a-i distra pe oaspeți.

Clarence se bucura nespus de asta, căci era foarte priceput și ieșea de obicei învingător. Se prea poate să fi fost totul aranjat, căci tata voia să îi arate distinsului său vizitator că era un oaspete de onoare, lăsându-l inclusiv să câștige. Dar se poate să fi fost nevoie rar de asemenea aranjamente, căci ducele de Clarence era cât se poate de priceput, un călăreț desăvârșit și foarte iscusit cu sabia, purtându-și orice triumf cu o naturalețe care le câștiga pe doamne și mai ales pe Isabel. De fapt, ducele de Clarence semăna extrem de mult cu fratele său mai mare, câștigându-i pe oameni de partea lui prin farmecul aparte, deși Richard spunea că nu era perfect. Dar, desigur, în ochii lui Richard, nimeni nu putea fi astfel.

Richard era obligat să participe la festivități. Obișnuiam să stau cu mama, cu Isabel și cu celelalte doamne, rugându-mă ca el să câștige.

Din când în când mai vorbeam, dar nu la fel de mult ca înainte, acum că fratele lui se afla lângă el și puteau petrece mult timp împreună.

L-am întrebat de Crăciun și am aflat că fusese foarte plăcut și că el și regele petrecuseră cea mai mare parte a timpului împreună.

Mi-a spus de ceremonia emoționantă ce avusese loc la Fotheringay, acolo unde el și regele fuseseră imediat după Crăciun.

– Și tata, și fratele meu au fost uciși pe 13 decembrie acum trei ani, și în fiecare an, pe 13 ianuarie, organizăm o ceremonie prin care comemorăm moartea lor. Este o ocazie foarte solemnă, la care participă întreaga familie.

– Nu reînvie amintiri amare?

– Este important să nu uităm.

– Dar nu ai putea să uiți niciodată, știu că te gândești mereu la asta.

Richard confirmă din cap cu un aer grav.

– Mi-aș fi dorit să fii și tu acolo, Anne, continuă el. Am avut un dric împodobit cu sori aurii. Știi, soarele este blazonul nostru, soarele de York. Am avut trandafiri de argint și flamuri înfățișându-l pe Hristos așezat pe un curcubeu și altele cu îngeri de aur. A fost minunat.

– Și mama ta? Nu o întristează toate acestea?

– Ba da, dar ea insistă să fie de față. Este foarte mândră de familia noastră, mai ales acum că Eduard este rege! Știe că este

ceea ce și-ar fi dorit tatăl nostru. Nu a reușit să obțină tronul pentru el, dar l-a obținut Eduard.

Aici Robert a făcut o pauză și mi-am dat seama la ce se gândea, căci și mie îmi venise în minte capul acela de pe pereții din York, purtând coroana de hârtie care însemnase victoria vremelnică a casei de Lancaster. Dar acum îl aveam pe Eduard cel magnific, nemaivăzutul rege al Angliei. Richard avea lacrimi în ochi și eu eram fericită că nu îi păsa că le vedeam. Știam că s-ar fi rușinat și s-ar fi mâniat dacă le-ar fi văzut oricine altcineva.

În primăvara și vara aceea, Richard a lipsit adesea de la Middleham.

Regele trimitea după el și el răspundea bucuros chemării. Eu speram mereu că avea să se întoarcă și, când asta se întâmpla, eram fericită în felul meu liniștit. Îmi povestea despre faptele lui de vitejie cu regele, cum Eduard îi dăduse propria lui suită, cât de bun era fratele lui cu el și cât de onorat era să fie fratele unui astfel de rege.

Isabel mi-a spus că regele ținea mai mult la Richard decât la George, ceea ce nu era corect față de George, întrucât acesta era fratele mai mare. Richard era până la urmă un băiețel, mic pentru vârsta lui, și nu semăna deloc cu frații lui. Lui Eduard însă îi plăcea adorația lui, căci Richard făcea din asta un spectacol ostentativ. De fapt, regele îi acordase lui Richard mai multe onoruri decât lui George.

– Cine ți-a spus asta? am întrebat-o.

– George, desigur.

– Se pare că te-ai împrietenit bine de tot cu el, i-am răspuns eu.

Isabel mi-a oferit un zâmbet tainic.

– Regele îi acordă onoruri lui Richard pentru că îi este atât de loial, am continuat eu.

– George este isteț și arătos, și dacă Richard n-ar fi fratele regelui, nimeni nu l-ar băga în seamă.

– Nu îl cunoști pe Richard.

– Ești atât de tânără, mi-o întoarse Isabel pe un ton disprețuitor. *Cred* că George e foarte atrăgător. Ce păcat că nu este cel mai mare, atunci ar fi rege.

Se întreţeseau vise în ochii ei. M-am gândit că îl vede pe George ca pe un viitor soţ.

A fost o primăvară instabilă, urmată de o vară la fel. Bănuiam că aşa avea să fie mereu până când Margareta urma să fie definitiv învinsă. Erau revolte ale casei de Lancaster în toată ţara şi tata pleca pentru perioade lungi de timp. Ori de câte ori soseau mesageri la castel, mama se temea de veştile pe care le puteau aduce, şi asta pe bună dreptate. Din fericire, casa de York repurta mai multe victorii decât înfrângeri, iar familia noastră căpăta mai multă prestanţă cu fiecare zi care trecea.

Unchiul meu, John Neville, lord Montague, a învins casa de Lancaster la Hedgeley Moor, deşi fusese depăşit de aceasta ca număr de soldaţi. Curând după aceea, la Hexham, casa de Lancaster a primit lovitura de graţie. Era un mare triumf pentru casa de Neville şi aproape toată lumea credea că domnia lui Eduard devenea mai sigură datorită contelui de Warwick.

Nu-l mai văzusem niciodată pe tata atât de mulţumit. Ajunsese la apogeul puterii sale, îşi văzuse visul cu ochii. Îl făcuse rege pe Eduard şi credea că alesese un om cum nu se poate mai potrivit pentru planurile lui. Eduard era regele perfect. Era binevoitor faţă de popor şi lumea îl iubea nespus. Poseda farmecul şi graţia pe care le aşteptai de la un rege. Mai mult, îi plăcea să îşi satisfacă toate poftele, ceea ce îl împiedica să îşi bage nasul în treburile de stat, or tata tocmai asta dorea. Regele trebuia distrat şi, între timp, în numele lui, contele de Warwick conducea ţara.

Era spre sfârşitul lunii septembrie şi treceam printr-o perioadă de aşa-zisă pace. După înfrângerile de la Hedgeley Moor şi Hexham, Margareta fugise din ţară, iar casa de Lancaster era în derivă.

Tata s-a întors la noi mulţumit. Familia lui primea omagiile pe care le merita. După extraordinarul lui succes de la Hedgeley Moor, John a primit titlul de duce de Northumberland, alături de pământurile care aparţineau ducatului. George Neville, cancelar şi episcop de Exeter la vremea aceea, a fost făcut arhiepiscop de York. Asta era ce îşi dorea tata, ca familia lui să deţină poziţii importante, în timp ce el, în calitate de şef al statului, să fie chemat ori de câte ori ar fi fost nevoie de ajutorul lui. Eduard rămânea reprezentatul plin de farmec care îi făcea pe plac lui Warwick ca şi cum el însuşi şi-ar fi dorit asta, cu farmecul şi graţia cu care

era înzestrat. Era un vis împlinit. Apoi însă a venit şi trezirea la realitate.

Era o zi spre sfârşitul lui septembrie. Cât de bine mi-o amintesc! Mă trezisem ca de obicei şi alături de Isabel îmi petrecusem dimineaţa cu lecţiile şi mergând apoi după-amiaza la o plimbare călare, urmate de rândaşi, pentru a face puţină mişcare.

Ne aflam pe terasă cu mama şi câteva dintre doamnele de companie când am auzit zgomote în curte, semn că venise cineva. Mama s-a ridicat de pe scaun şi s-a îndreptat spre uşă, dar înainte să poată ajunge la ea, tata s-a năpustit înăuntru.

Nu-l mai văzusem niciodată astfel. Părea că tocmai se întorsese dintr-o călătorie lungă, dar unde îi era suita? Chiar în timp ce îmi trecea asta prin cap, am auzit cum însoţitorii lui intră în curte. Probabil că le-o luase înainte.

Mama le-a spus imediat doamnelor să se retragă şi acestea şi-au lăsat lucrul de mână şi au ieşit imediat. Apoi ne-a făcut semn şi nouă să le urmăm.

Ne-am îndreptat spre uşă şi Isabel m-a prins de mână. S-a retras într-un colţ, după un paravan, iar eu am urmat-o.

Părinţii noştri erau atât de agitaţi încât nici nu au observat că ne aflam acolo.

– Ai venit de la Reading? a spus mama, bâlbâindu-se.

– Da… de la Reading.

– Richard, ce s-a întâmplat?

– E un dezastru, a spus el.

– Margareta? a şoptit mama.

– Mai rău, a spus el, regele s-a însurat.

– Bine, dar tu tocmai îi plănuiai căsătoria.

– Da, ştiu, ştiu. Ce sfidare! Asta schimbă totul. Adevărul e, Anne, că nu îl cunosc pe omul ăsta pe care l-am căpătuit. Am muncit pentru el, l-am făcut ce este astăzi… şi în schimb ce primesc? Nici un pic de recunoştinţă, numai sfidare. Consiliul este revoltat, dar ce rost are? Ce s-a făcut e bun făcut. Nu ar fi trebuit să îl fac rege niciodată.

Isabel şi cu mine stăteam nemişcate ca două statui. Acum chiar că *trebuia* să rămânem şi să aflăm mai multe.

Regele însurat! Dar trebuia să se însoare cu Bona de Savoia, așa cum aranjase tatăl nostru.

– Richard, ce înseamnă asta? a spus mama.

Tata a tăcut preț de câteva clipe.

– Înseamnă că toată munca mea a fost în zadar, a spus el apoi, încet. Am susținut omul greșit. Eu l-am așezat acolo unde este, l-am îndrumat și l-am protejat. Eu l-am făcut rege. Și el ce face? Își bate joc de mine. S-a însurat cu femeia aia în timp ce eu negociam cu regele Franței, cu permisiunea lui. M-a dus de nas. După ce i-am pus coroana pe cap, mi-a arătat cât se poate de clar că are de gând să meargă pe propriul lui drum nesăbuit.

– Dragul meu, e o lovitură groaznică, a spus mama. Vii de departe, ai nevoie de odihnă. O să ne gândim la asta cu calm. Te rog, odihnește-te acum, Richard.

Tata și-a dus mâna la cap.

– Câte lucruri am făcut, murmură el. Toate sunt în zadar. Eu l-am pus acolo unde e… iar acum îmi dau seama că am făcut o alegere greșită!

– Va regreta asta și va fi din nou de partea ta.

– O, da, confirmă tata cu sălbăticie, va regreta!

– Acum trebuie să te odihnești, zise mama liniștindu-l. Ai nevoie de hrană… de timp să reflectezi. Îl cuprinse cu brațele, iar el o sărută.

Isabel se uită la mine. Am încuviințat din cap și ne-am furișat în tăcere.

Ruptura

Toată lumea de la Middleham vorbea despre căsătoria regelui și bănuiesc că se discuta despre asta mai peste tot în țară. Pe vremea aceea încă nu știam foarte multe, dar mai târziu am aflat, puțin câte puțin.

Spre nefericirea tatălui meu, poporul era de partea regelui. Oare nu era exact ce te așteptai să facă un bărbat chipeș ca el? În plus, ca un îndrăgostit romantic ce era, întorsese spatele convențiilor și se căsătorise cu femeia pe care o iubea.

– Dumnezeu să-l aibă în pază, spuneau oamenii. O fi el rege, dar în sinea lui e un băiețaș galant.

Chiar era o poveste romantică. Se spunea că regele o întâlnise pe Elisabeta Woodville în pădure din întâmplare. Erau și unii care râdeau disprețuitor în fața unei asemenea coincidențe. Cine era această femeie? Era mai în vârstă decât el și deja mamă a doi copii din prima căsătorie. Împreună cu mama ei, plănuise toată această „coincidență". Stătuse acolo, cu părul ei de aur răsfirat pe umeri, ținându-și cei doi băieți de mână, iar când apăruse regele, îngenunchease în fața lui și îl implorase să îi dea înapoi pământurile soțului ei. Iar el fusese atât de atras de frumusețea ei nemaipomenită încât îl lăsase să îl prindă în lațul căsniciei.

Isabel era obsedată de subiect. Era și puțin supărată că regele venise la Middleham, o văzuse, și totuși nu se îndrăgostise nebunește de ea. Cum o invidia pe Elisabeta Woodville!

– Sigur e vreo vrajă la mijloc, a spus ea. Se zice că mama Elisabetei Woodville ar fi vrăjitoare. Și cine e până la urmă Elisabeta Woodville? Sunt doamne de rang mai înalt care ar fi fost mult mai potrivite. O, da, cu siguranță e o vrajă la mijloc.

– Doamne de rang înalt precum fiica cea mare a contelui de Warwick? am întrebat-o pe un ton cam răutăcios.

– Sunt convinsă că dacă aș fi fost mai în vârstă…

Am studiat-o puțin. Era cu adevărat drăguță și era cât se poate de conștientă de asta. Da, m-am gândit, dacă ar fi fost mai în vârstă… poate că tata ar fi văzut lucrurile într-o cu totul altă lumină! Atunci nu ar mai fi regretat faptul că trebuia să anuleze planurile de căsătorie ale regelui cu Bona de Savoia. Îmi era greu să mi-o închipui pe sora mea regină a Angliei.

– Desigur, am spus, mama noii regine *e* văduva ducelui de Bedford, așa că are rude cu sânge regesc. Nu era ducele de Bedford fratele regelui Henric al V-lea?

– Ba da, dar când acesta a murit, ea s-a măritat cu Sir Richard Woodville, lord Rivers, iar acesta a murit pe câmpul de bătălie… luptând împotriva regelui!

– De aceea e totul atât de romantic! Toată lumea se aștepta să îi fie amantă, dar ea i-a spus „Nu, nu am de gând să fiu cu tine decât dacă mă iei de soție". Cel puțin asta aș fi spus eu dacă aș fi fost în locul ei.

– Dacă ar fi vrut să se însoare cu tine, ar fi făcut-o fără prea mare zarvă. Sunt convinsă că tatălui nostru i-ar fi plăcut asta. De fapt, mă întreb de ce oare nu a aranjat el asta.

– Ar fi trebuit s-o facă, spuse ea, izbucnind aproape în lacrimi. Acum e prea târziu.

– Isabel, te-ai gândit ce înseamnă asta pentru noi? Nu vom mai ține partea casei de York. Și dacă nu vom mai face asta, cu cine vom ține?

– Bănuiesc că rămâne de văzut.

– Asta înseamnă că Richard… George… sunt dușmanii noștri…?

Fața Isabelei se întunecă la gândul ăsta.

– Nu cred că aș putea fi vreodată dușmanul lui Richard, continuă ea, cu siguranță nu doar pentru că fratele lui s-a căsătorit cu Elisabeta Woodville.

– Tatăl nostru e foarte supărat.

– Știu. Se închide de unul singur și nu vorbește decât cu mama.

– E atât de consternat de toate astea. Se gândise că așa cum îl făcuse rege, îl putea determina pe Eduard să facă exact ce vrea el. Ceea ce l-a supărat atât de mult este că a descoperit că nu poate face asta.

Am tot vorbit astfel, fără să mai luăm altceva în seamă. Auzeam zvonuri despre cât de vrăjit era regele de noua lui soție. Îi dăduse

tot ce își dorea, iar membrii familiei ei ocupau deja cele mai importante funcții din țară. Părea că nu mai suntem în primejdie de a fi conduși de contele de Warwick, ci de familia Woodville. Puteai simți starea de tensiune de la castel și știam cu toții că avea să se iște furtuna cât de curând, așa că o așteptam.

În cele din urmă, tata a revenit la vechiul lui fel de a fi, deși încă era plin de furie, și, după cum aveam să aflăm mai târziu, urzea planuri.

Ca prim conte al regatului, în mod normal, el ar fi fost acela care ar fi prezentat-o pe noua regină în fața lorzilor la Reading Abbey. Timp de câteva ore, tata a tunat și a fulgerat în prezența mamei cum că ar fi o insultă și mai mare să facă el asta și că nu are de gând să tolereze așa ceva. Ea însă a reușit să îl convingă că un refuz direct ar însemna o ruptură clară cu regele și că nu era momentul pentru asta. Tata și-a dat seama că era un punct de vedere rațional.

Se vorbea mult despre situația tensionată dintre rege și conte și auzeam discuțiile astea fără să vreau. Deși pe vremea aceea eram prea mică pentru a le înțelege, am făcut-o mai târziu, căci despre această ceartă s-a tot vorbit ani la rând.

Tata s-a dus la Reading la ceremonie și a stat alături de regina Elisabeta, împreună cu George de Clarence și amândoi au prezentat-o în fața lorzilor și i-au ascultat cum o acceptă ca regină.

Mi-o închipui pe acea femeie frumoasă și rece, văduvă a unui bărbat ucis pe câmpul de bătălie în timp ce lupta împotriva regelui pe care ea îl luase acum de soț. Îmi pot imagina triumful din ochii ei, căci își împlinise cea mai mare ambiție, și știreată cum s-a dovedit a fi în anii care au urmat, trebuie să se fi amuzat văzându-l pe omul care, după câte știa, dezaproba din toată inima această căsătorie, forțat să o accepte și să o prezinte în fața lorzilor din regat.

Ceremonia aceea a avut niște urmări neașteptate, dar de mare importanță, căci asemenea tatălui meu, nici cel care îi era alături în această postură neplăcută, George, duce de Clarence, nu privea cu ochi buni căsătoria fratelui său. Acesta a fost începutul alianței dintre Warwick și Clarence.

Tata și-a dat repede seama că acea căsnicie era chiar mai dezastruoasă decât crezuse el la început. Nu era vorba doar de

o dovadă că regele avea propriile lui dorințe și era hotărât să ia propriile decizii. Regina avea o familie hrăpăreață și ambițioasă, dornică să profite de pe urma nesperatului noroc care dăduse peste ei. Regele căzuse în mrejele soției sale și asta presupunea căsătorii sus-puse pentru membrii familiei ei, or aceștia erau mulți. Tata își dădea seama că prin aceste alianțe cu cei mai bogați și mai puternici oameni din regat și prin ocuparea de funcții importante, nu peste multă vreme, aceștia aveau să devină încă o familie care conducea Anglia, depășindu-i pe cei din neamul Neville. Cum el și familia lui ajunseseră la putere datorită unor căsătorii profitabile, nimeni nu știa mai bine ca el cum se trag sforile.

Am auzit că atunci când a aflat că sora reginei era logodită cu moștenitorul contelui de Arundel, lordul Maltravers, nu și-a mai putut ține mânia în frâu.

Neavând-o pe mama alături să îl calmeze, a făcut un gest fără precedent. S-a dus în apartamentele regelui, și acolo și-a dat frâu liber mâniei, cerându-i socoteală lui Eduard. I-a spus regelui că fusese o neghiobie să se însoare cu o femeie fără rang în regat, ba chiar una care avusese deja un soț, precum și doi copii la fel de mari ca frații regelui, și care provenea dintr-o familie care luptase de partea dușmanului.

Mai mult, îl pusese pe el, Warwick, prietenul și aliatul lui fidel, într-o poziție neplăcută, lăsându-l să negocieze din partea lui cu regele Franței o căsătorie cu Bona de Savoia în condițiile în care el era deja căsătorit. Altfel spus, îl insultase pe omul care, mai mult decât oricare altul, îl ajutase să ajungă pe tron.

Îmi dau seama acum cât de bine a scos la iveală această întâlnire caracterele celor doi bărbați. Tatăl meu era ambițios până la extrem. De multe ori era stăpânit de o idee și, cu toate că avea destule calități, în anumite privințe nu era prea înțelept. Ajunsese la putere bazându-se pe avere și pe noroc. Desigur că știuse când să profite de ocaziile ivite, dar am început să mă întreb dacă nu cumva îi lipseau tocmai acele calități necesare pentru a fi un om măreț.

E adevărat că Eduard nu își ieșea ușor din fire, însă tata greșise atunci când îi evaluase caracterul. Lui Eduard îi plăcea luxul și era un om care voia să se înțeleagă cu cei din jurul lui. Nu îi plăceau certurile, în parte, cred, pentru că le considera o pierdere de vreme

și energie. Se socotea un monarh blajin. Când mergea prin țară, zâmbea tuturor, mai ales femeilor. Știa că se purtase urât cu tatăl meu, dar contele nu avea cum să înțeleagă firea senzuală a unui bărbat ca regele. Eduard o văzuse pe Elisabeta Woodville și ea refuzase să fie amanta lui. Astfel, din cauza dorinței lui de nestăpânit față de ea, se văzuse forțat să o ia de soție. Cum îi putea explica toate acestea unui bărbat ca Warwick? Pe de altă parte, îi era recunoscător acestuia și îi părea rău să îl dezamăgească. Poate că îi trecuse prin cap că un rege nu ar trebui să tolereze obrăznicia unui supus și că ar trebui să poruncească să fie arestat, însă Eduard nu era impulsiv, deși unii l-ar fi putut considera astfel din cauza căsătoriei lui cu Elisabeta Woodville. Aceea însă fusese o acțiune calculată. Pur și simplu fusese obligat să se însoare cu Elisabeta pentru că dorința lui nu putea fi satisfăcută altminteri.

Poate că își dădea seama și că dacă ar fi pus să îl aresteze pe Warwick, ar fi dat naștere unui război civil. Poate că ar fi ajuns să îl vadă pe Warwick aliindu-se cu partizanii casei de Lancaster, ceea ce ar fi fost un dezastru pentru casa de York. Așa că a făcut ceva tipic pentru el. A lăsat rolul de rege la o parte și i-a vorbit lui Warwick ca și cum ar fi fost încă prieteni.

Mama reginei era văduva ducelui de Bedford, i-a explicat el blând. Aceasta făcea parte din nobila casă de Luxemburg. Prin mama ei, avea rude cu sânge regesc. Din nefericire, se căsătorise cu un membru al casei de Lancaster, dar asta nu era în mod evident vina ei, căci femeile tinere nu își pot alege soții. Era frumoasă și dovedise deja că poate naște copii sănătoși. Dacă Warwick ar putea să treacă peste dezamăgirea legată de căsătoria cu Bona de Savoia, și-ar da seama că nu are nimic de regretat. În plus, asemenea lucruri nu ar trebui să se întâmple între prieteni vechi cum erau ei.

După cum știa toată lumea, Eduard era unul dintre cei mai fermecători oameni, și chiar a reușit într-o oarecare măsură să îi aline tatei orgoliul rănit. A avut loc un soi de împăcare.

– Suntem prieteni de prea multă vreme, Warwick, ca să lăsăm asta să intervină între noi, i-a spus regele, îmbrățișându-l.

Tata își potolise mânia destul până în acel moment încât să își dea seama că ar fi fost o nebunie să continue cu accesele de furie, așa că a dat dovadă de o judecată sănătoasă. A părut să fie de acord cu regele.

Indiferent de ce vorbiseră ei, însă, se întrezăreau ceva pericole. Familia Woodville încerca să îi înlăture pe Neville, or asta era de neconceput.

Tata s-a întors la Middleham.

Evident că Richard nu se mai afla la Middleham şi mă întrebam dacă va reveni aici vreodată. Cu toate acestea, l-am revăzut nu după multă vreme de la ceartă.

Într-o zi, mama ne-a chemat pe Isabel şi pe mine la ea şi ne-a spus că urma să plecăm într-o călătorie. Arăta mai fericită decât fusese în ultima vreme.

– Unchiul tău George urmează să fie numit arhiepiscop de York, şi apoi are să aibă loc un mare banchet. Toată nobilimea va fi acolo, iar tatăl tău vrea ca toţi membrii familiei să fie prezenţi.

Isabel s-a arătat foarte emoţionată.

– Va fi şi regele acolo? a întrebat ea.

– A, nu, nu mă aştept să fie acolo, dar cu siguranţă va trimite un reprezentant. Vom vedea.

Mă întrebam dacă ar putea fi şi Richard acolo şi gândul că aş putea să-l văd mă umplea de fericire. Mai mult, dacă s-ar afla acolo, ar fi un semn că vrajba dintre rege şi tatăl meu luase sfârşit.

– O să mergem la castelul Cawood, continuă mama. Este foarte plăcut acolo, e pe malul sudic al râului Ouse. O să avem râul la dispoziţie şi e aproape de York, aşa că după încheierea ceremoniei, toată lumea, alături de tatăl tău şi de arhiepiscop, ni se va alătura la banchet.

La timpul cuvenit, am pornit spre Cawood şi de îndată ce am ajuns acolo, chiar dacă nu am fi ştiut asta şi tot ne-am fi dat seama ce eveniment important se petrecea. Castelul gemea de suitele nobililor. În bucătărie munceau cincizeci de oameni, pregătind oi, vite, porci, lebede şi gâşte pentru ospăţ, alături de tot felul de prăjituri decorate artistic pentru a sărbători ridicarea în rang a arhiepiscopului şi puterea familiei Neville. Asta m-a făcut să mă gândesc că era o ocazie deosebită.

Invitaţii din York sosiră şi ei, iar spre marea mea bucurie, l-am văzut călărind alături de tatăl şi de unchiul meu şi pe Richard.

În sala de festivităţi, am stat la masa cea lungă alături de mama, Isabel şi Richard. El mi-a oferit unul din rarele lui zâmbete şi mi-am dat seama că se bucura să mă vadă.

Tot festinul acesta… băutura… dansul… splendoarea arătau un singur lucru: că puterea familiei Neville era la fel de mare ca înainte. Țăranii din partea locului aveau permisiunea contelui să meargă la bucătărie și să plece de acolo cu atâta carne cât puteau tăia și duce pe cuțitele lor, așa că erau gata să își arunce scufiile în aer în orice clipă și să strige „Warwick" oricât de des și de entuziasmați dorea contele să fie.

Totul avea un singur scop: să amintească tuturor că nu se cuvenea să tratezi cu dispreț pe cineva din familia Neville. Se plimba el regele prin sud, învăluit în zâmbete și plin de curtoazie, câștigând aprobarea supușilor, dar aici, în nord, familia Neville era stăpână. Ei smulseseră titlul de la familia Percy, iar oamenii aceștia viguroși și cu picioarele pe pământ nu erau ușor de impresionat de câteva zâmbete superficiale.

Îmi dădeam seama că Richard nu se simțea prea în largul lui. Tânjeam să vorbesc cu el, dar nu puteam face asta la masă, în fața mamei, a lui Isabel și a oaspeților care stăteau cu noi acolo. Eram însă hotărâtă să găsesc o ocazie de a vorbi cu el înainte să plece.

Avea dintotdeauna acest obicei de a se retrage undeva de unul singur, dar eu îl găseam în cele din urmă. Acum se plimba pe terenurile din jurul castelului.

– Richard, sunt aici, l-am strigat eu. Sau vrei să fii singur?

– Tu nu mă deranjezi, a spus el.

– Speram să vorbesc cu tine. O, Richard, cât de gravă e cearta asta dintre rege și tatăl meu?

– Tatăl tău o face să fie gravă.

– Și asta fără motiv?

– Bănuiesc că unii socotesc că are motive, zise el întorcându-se spre mine cu o privire neliniștită. Știi de căsătoria fratelui meu?

– Toată lumea știe.

– Un bărbat trebuie să se însoare cu cine vrea el.

– Oare un rege nu trebuie să se gândească la țara lui?

– Fratele meu se gândește la țara lui. I se cere să aibă un moștenitor și tocmai asta se pregătește să le ofere.

– Dar am auzit că tatăl meu negocia cu regele Franței o căsătorie potrivită. Regele i-a permis să facă asta în timp ce el era deja căsătorit.

– Știu asta. Poate că regele ar fi trebuit să îi spună tatălui tău, dar e mai mult decât atât, Anne. Regele nu dorește să i se spună

ce să facă. El decide pentru sine, și asta nu vrea să înțeleagă tatăl tău. Îi pare rău pentru dezacord, căci nu uită cât de bine l-a slujit tatăl tău în trecut, nici prietenia care îi leagă, dar are de gând să facă propriile lui alegeri, și el a ales-o pe această regină.

– Așadar și tu ești împotriva tatălui meu?

Richard scutură din cap că nu.

– L-am admirat pe tatăl tău mai mult decât pe oricine, cu excepția fratelui meu. Amândoi au fost idealurile mele. Mi-am dorit adesea să fiu ca ei. Tatăl tău trebuie să își amintească însă că fratele meu este regele. E adevărat că poporul scandează numele lui Warwick pe străzi și cred că, alături de fratele meu, îl respectă mai mult decât pe oricine. Mă doare la fel de mult ca pe tine că nu mai sunt prieteni buni.

– George ce spune?

Richard tăcu preț de câteva clipe.

– George o antipatizează pe regină, spuse el apoi tărăgănat. George e mereu… cam critic. În sinea lui cred că și-ar dori să fie el rege. E chipeș și isteț… și lumea îl place. Ar trebui să știe însă că nici el și nici altul… nu ar putea să-l egaleze pe Eduard.

– Cât de fidel îi ești regelui!

– Aș muri mai degrabă decât să îl dezamăgesc. Deviza mea este „Loyaulte me lie". Cred că loialitatea este cea mai importantă calitate și eu asta îi ofer lui Eduard.

– Ce norocos e să aibă un asemenea frate.

– Nu, eu sunt cel norocos.

– Spune-mi, de ce nu o place George pe regină?

– Lui George nu i-ar plăcea nici o femeie cu care s-ar însura fratele meu, căci dacă i-ar naște un fiu, George s-ar îndepărta și mai mult de tron. Vezi tu, el e următorul pretendent la tron și cred că ăsta e principalul motiv pentru care nu o place. În plus…

– În plus ce?

– Ei bine, regina e trufașă. Lumea trebuie să îngenuncheze în fața ei tot timpul. Înainte de căsătorie, era un nimeni. Acum însă e regină și vrea să se asigure că nimeni nu uită asta. Cam așa stau lucrurile.

– Asta nu o va face prea simpatizată de ceilalți.

– Nu cred că încearcă să fie populară. Vrea doar să fie regina Angliei și ăsta deja e un plan ambițios.

– Richard, cred că nici tu nu o placi.

– Am lăsat să se vadă asta?

– Da.

– Cei din familia Woodwille sunt aroganți! spuse el după un moment de ezitare. S-au ridicat prea sus prea repede. Își asigură cele mai înalte funcții din regat, iar regina caută să își mărite bine toate rudele… fiii… frații, sunt atât de mulți. Lumea spune că nu peste multă vreme clanul Woodwille are să înlăture familia…

– … familia Neville, am încheiat eu.

– Da, asta se spune, că vom fi conduși de către Woodville, iar aceștia nu sunt potriviți pentru funcții importante.

– Prin urmare, înțelegi de ce e tata supărat.

– Înțeleg și mă întristează nespus. Fratele meu a fost bun cu tatăl tău. Acesta a intrat val-vârtej în apartamentele regelui și chiar a îndrăznit să îi ceară socoteală. Fratele meu a fost atât de calm… atât de înțelegător! „Sărmanul Warwick" a spus el, „ar fi trebuit să îi spun că eram însurat și să nu îl las să continue să țeasă planuri cu bătrânul Păianjen. Da, îi înțeleg mânia. M-a slujit cu credință și sunt gata să uit această ieșire. Sunt gata să fim din nou buni prieteni." Vezi, vezi cât de iertător poate fi! Nu vrea să se certe cu vechiul lui prieten. Dacă tatăl tău și-ar dori să fie din nou apropiați, fratele meu ar fi gata să accepte.

– Sunt convinsă că este.

– Trebuie să fie.

– Între timp, asta înseamnă că nu vei mai sta la Middleham?

– Mă aflu aici doar pentru acest banchet.

– Mă bucur atât de mult că ai venit, Richard. O, cât de mult mi-aș dori să ne putem întoarce la zilele de dinainte de tot acest necaz.

– Noi doi am fost mereu prieteni buni, Anne, a spus el.

– Hai să fim mereu prieteni.

– Asta îmi doresc și eu, chiar foarte mult. Hai să rămânem mereu prieteni, indiferent ce se va întâmpla.

Era tot ce îmi doream și eu.

Ne-am întors la Middleham și Richard și-a luat rămas-bun, alăturându-i-se fratelui său.

Viața și-a reluat cursul normal. Erau băieți la noi care făceau exerciții de luptă în arena pentru turniruri, dar asta nu mă interesa, căci Richard nu se afla printre ei.

Începusem să aflu mai multe despre ce se petrecea. Cearta dintre tata și rege mă făcea mai vigilentă. Erau momente când ruptura nu era vizibilă, dar ea exista, și din când în când ni se reamintea de ea.

De exemplu, când soseau ambasadori, iar regele ardea de nerăbdare să îi primească fastuos, le oferea un banchet cu un meniu alcătuit din cincizeci dintre cele mai fine feluri de mâncare. Toată lumea rămânea cu gura căscată de mirare, asta până când auzeau că Warwick îi invitase la reședința lui din Londra și le oferise șaizeci de feluri. Or grație gestului generos al contelui de a le permite oamenilor să intre la bucătărie și să ia mâncarea care prisosea, toată lumea se bucura când Warwick se afla în oraș. Peste tot se scanda „Warwick! Trăiască marele conte!" până târziu în noapte, ca o aluzie pentru rege că, deși se afla pe un tron pe care fusese așezat de contele de Warwick, trebuia să țină încă seamă de acesta, căci cearta cu regele nu îi scăzuse popularitatea în rândul oamenilor, lucru de extremă însemnătate dacă voiai să îți păstrezi tronul, ca rege.

În ciuda ranchiunei pe care de-abia o ascundea, tata a fost nașul primului copil al Elisabetei Woodville, o fetiță, pe care au numit-o Elisabeta, după mama ei, în timp ce George, arhiepiscopul de York, a oficiat slujba.

Atunci când s-a sugerat căsătoria lui Carol, conte de Charolais, moștenitor al lui Filip, duce de Burgundia, cu sora regelui, Margareta, contele de Warwick a fost alegerea firească pentru a fi trimis ca emisar să aranjeze căsătoria. Era unul dintre cei mai buni ambasadori, avea relații bune cu regele Franței și neutre cu ducele de Burgundia. Regele era probabil conștient de faptul că nu ar fi bine să se certe cu vechiul lui prieten.

Mama ne vorbea mai liber acum. Isabel creștea, iar eu, ca soră a ei, însoțind-o mereu peste tot, se prea poate să fi părut mai în vârstă decât eram de fapt. În orice caz, asistam uneori la aceste discuții.

– Chiar mi-aș dori ca cearta asta dintre ei să ia sfârșit, spunea mama. De fapt nu se pot descurca unul fără celălalt. Uneori cred că tatăl tău este pe punctul de a-l ierta pe rege și de a-și da seama că această căsătorie a fost doar actul impulsiv al unui tânăr îndrăgostit.

Isabel ofta. Nu putea uita că regele o privise, socotea ea, de parcă o vedea numai pe ea. Eu una speram că acum avea să își dea seama că nu fusese nimic deosebit în asta, că el se uita așa la toate femeile, fie ele tinere sau bătrâne. Acesta era secretul farmecului său, căci oare ce femeie putea rezista unei asemenea priviri, care voia să spună că o dorea mai mult decât pe toate celelalte, asta până își dădea seama că aceeași privire era adresată și altora.

Speram amândouă că mama avea dreptate și, într-adevăr, când tata pleca de acasă cu o însărcinare din partea regelui, părea să aibă.

Apoi s-au întâmplat două lucruri care au dat la iveală planul tatălui meu, iar după aceea, mi-am dat seama că nu prea mai exista nici o șansă de împăcare.

Vărul meu George, fiul lui John Neville, era logodit cu moștenitoarea ducelui de Exeter, o uniune pe care tata o aproba întru totul. Cu toate acestea, regina avea alte gânduri în privința averii lui Exeter și considera că s-ar potrivi de minune pentru cel mai mare dintre fiii ei, la vremea aceea, Sir Thomas Grey. Cum regele ceda în fața reginei în aproape orice privință, i-a reușit și această manevră, și mânia tatălui meu a fost pe măsură.

Tata se afla la Middleham când a auzit vestea de la fratele lui și nu a fost nevoie să își ascundă mânia față de soția și familia lui.

– Unde vom ajunge oare? s-a întrebat el. Tatăl reginei abia a fost numit trezorierul Angliei și a primit titlul de conte de Rivers. Orice îi cere vrăjitoarea asta hrăpăreață el îi și oferă!

Adevărata cauză a agitației tatei, care l-a făcut să renunțe să-și mai ascundă adevăratele motive, a fost însă faptul că regele plănuia să îi găsească o mireasă fratelui său, ducele de Clarence, și se hotărâse la Maria, fiica lui Carol de Burgundia. Or tatăl meu avea alte planuri pentru Clarence.

George, duce de Clarence, sosi la Middleham și fu primit cu tot atâta fast cu cât fusese primit și regele.

– Ei bine, spuse Isabel zâmbind complice, nu este oare fratele regelui?

Ca de obicei, s-a organizat un mare banchet, dar ceea ce m-a impresionat cel mai mult a fost modul în care ducele și-a arătat afecțiunea față de tata. Erau practic nedespărțiți. Mergeau braț la braț prin grădină și erau mereu cufundați în discuții.

Eram convinsă că asta însemna ceva și nu peste multă vreme aveam să descopăr despre ce era vorba, prin intermediul Isabelei, desigur. Eu mă retrăsesem în camera mea și camerista mea tocmai plecase de la mine când a intrat Isabel. Arăta foarte drăguță, radioasă chiar.

– S-a întâmplat cel mai minunat lucru, m-a anunțat ea. O să mă mărit!

– Păi, am spus eu, asta oricum avea să se întâmple mai devreme sau mai târziu. Nu mai ești așa de tânără.

– De ce nu mă întrebi cu cine mă mărit?

– Știu că de-abia aștepți să îmi spui.

– Este vorba despre George.

– Deci așa stă treaba.

– Da, a venit aici ca să mă ceară de soție. Tata este încântat. Așa că totul e exact cum ar trebui să fie.

– Și regele e mulțumit?

Isabel mi-a aruncat o privire lipsită de orice expresie.

– Regele … ?

– Nu trebuie să își dea și el consimțământul? George e fratele lui.

– Desigur că regele își va da consimțământul, iar dacă tata dorește asta, așa va fi.

– Totuși e straniu, vreau să spun ce se petrece între tata și rege. Nu mai sunt așa prieteni cum erau înainte.

– Of, taci din gură, ești geloasă.

– Nu sunt, sper doar că totul va fi bine.

Isabel s-a așezat pe marginea patului meu.

– O să merg la curte și o să port rochii minunate. Nu-i așa că George e tare chipeș? Se spune că seamănă grozav cu regele. Să presupunem că regele nu ar avea moștenitori… .

– Are deja o fiică. Te gândești prea departe. Stai să te măriți mai întâi. Când va avea loc nunta?

– Shh! La început nu trebuie să se știe despre asta. Uiți cine este George.

– Ba bine că nu!

– Sunt o grămadă de lucruri care trebuie puse la punct. Pe moment e secret.

– De asta mi l-ai spus imediat?

– Tu nu intri la socoteală.

– Mulțumesc.

– Păi eşti sora mea mai mică, nu ţi-am spus eu mereu tot felul de lucruri?

– Mi-ai spus… din când în când.

Isabel m-a cuprins într-o îmbrăţişare plină de efuziune.

– Sunt atât de fericită, Anne. L-am iubit dintotdeauna pe George, ştii asta. E minunat, nu-i aşa? E mereu vesel şi se pricepe la o grămadă de lucruri… cam la orice, spuse ea oftând. Ar fi un rege minunat.

Nu mi-am putut stăpâni un sentiment de stânjeneală, cauzat în parte de relaţiile tensionate dintre tata şi rege, dar şi de altceva, ceva ce recunoşteam faţă de mine însămi acum. Era ceva ce nu-mi plăcea la George. Nu era chiar viclean, mai degrabă vigilent. Era prea fermecător şi nu era acel farmec spontan pe care îl avea regele. La George mi se păruse dintotdeauna ceva calculat. Observasem că se cam bosumfla de fiecare dată când se pronunţa numele fratelui său, Eduard. Aveam impresia că e furios pe soartă că nu se născuse primul, dar, desigur, poate că îl comparam cu Richard.

Trebuia însă să mă bucur pentru Isabel. Era atât de mulţumită de viaţa ei. Îşi dorea să se mărite de ceva vreme, dar voia să facă acest pas alături de persoana potrivită. Or ei i se părea că George era acea persoană, fratele regelui! Se gândea la viitorul strălucitor ce i se pregătea… ca şi ei de altfel.

Când a aflat că Isabel îmi spusese vestea, mama a trimis după mine.

– Anne, mi-a spus ea, vreau să îţi vorbesc. Cred că Isabel ţi-a spus.

– Te referi la logodna ei?

– Da, la asta. E aşa de fericită încât simte nevoia să vorbească despre asta. Tatăl tău însă nu vrea ca logodna să fie anunţată încă. Mai întâi trebuie puse la punct câteva lucruri.

– Da, mamă.

– Tatăl tău nu ştia că George are de gând să o ceară de soţie pe Isabel. Intenţiona să ducă ceva negocieri pe tema asta… ca să fim siguri că totul merge bine.

– Şi… nu merge totul bine?

– Ba da… până la urmă. George va trebui să îi ceară consimţământul regelui, desigur.

– Şi crezi că s-ar putea ca regele să nu i-l dea?

– Tatăl tău crede că este o partidă excelentă și așa va crede și regele.

Am privit-o cu neîncredere. Până și eu știam că apuseseră de mult vremurile când regele făcea ce îi spunea contele de Warwick.

– Isabel este una dintre cele mai bogate moștenitoare din țară, așa cum vei fi și tu, copila mea. Până la urmă, tatăl tău este marele conte de Warwick. Sunt destui tineri interesați, dar uniunea asta e cu adevărat potrivită, fiindcă George și Isabel nu sunt deloc doi străini. Au fost atrași unul de celălalt de la început, așadar e alegerea perfectă. Însă nu trebuie să suflăm o vorbă despre asta.

S-a oprit și a oftat. Am bănuit că se întreba cât de mult avea să fie nevoie să îmi spună. Știam că păream mai în vârstă decât eram de fapt și, fiind fiica lui Warwick, în ciuda vieții protejate pe care o duceam la Middleham, eram la curent cu ce se întâmpla.

– Probabil că ai auzit că familia Woodville a cucerit întreaga curte, a continuat ea, … mai mult sau mai puțin. Sunt o familie atât de numeroasă. Poate că tatăl tău s-ar fi putut împăca până și cu regina dacă ea nu și-ar fi numit toate rudele în funcții importante. După cum am spus, Isabel este o moștenitoare bogată și se prea poate ca vreun Woodville să încerce să o ia de nevastă, iar regina să îl lingușească pe rege până obține acordul lui.

– Împotriva dorinței lui George, propriul său frate?

– Regina are metodele ei de a obține ce dorește. Să nu mai vorbim însă de asta. Dar eu și tatăl tău vrem să păstrăm tăcerea asupra acestei cereri în căsătorie până când se va ivi momentul potrivit. Mai e ceva ce ar putea întârzia nunta. Isabel și George sunt rude, așa că va fi nevoie de o dispensă de la papă.

– Nu m-am gândit la asta.

Mama mi-a zâmbit.

– Ei bine, am zis ce aveam de zis. Nu vorbi despre asta cu nimeni. Este încă secret. Isabel a comis o mare indiscreție când ți-a spus, dar, draga de ea, era atât de fericită. Așa că… să ne bucurăm pentru ea și să ne rugăm ca totul să meargă bine și să devină fericita soție a lui George. Înțelegi ce spun?

– Da, mamă, am răspuns cu sfială.

Într-o zi, unchiul meu George Neville, arhiepiscop de York, sosi la Middleham. Era cel mai important dintre frații tatei și

complet devotat cauzei ascensiunii familiei Neville, ceea ce îl făcea să fie apropiat de tata.

În sufletul unchiului John, care fusese cam stânjenit în ultima vreme de relația dintre rege și tatăl meu, se dădea o luptă între loialitatea față de rege și cea față de familia lui. Asta nu se întâmpla deloc în cazul unchiului George. El era trup și suflet devotat redobândirii puterii familiei Neville.

În calitatea lui de arhiepiscop și cancelar, unchiul George era un om foarte puternic și fusese chemat la Middleham cu un scop.

La momentul respectiv nu eram sigură care era acesta, însă mai târziu am aflat că venise pentru a discuta despre dispensa care trebuia cerută de la Roma pentru ca nunta lui George cu Isabel să aibă loc. Unchiul meu mergea la Roma cu două sarcini: prima era dispensa, iar a doua, speranța de a primi pălăria de cardinal. Ambele însă trebuiau ascunse de rege, desigur, pentru că după toate probabilitățile, nu ar fi fost de acord cu nici una dintre ele.

Prin urmare, cât a stat la Middleham, unchiul a avut o grămadă de întâlniri secrete cu tata și cu ducele de Clarence. Eram destul de neliniștită. Nu puteam să nu mă întreb ce ar spune oare Richard de toate acestea. Eram sigură că ar fi deplâns situația, dar ar fi însemnat că acești trei oameni nu acționau cu acordul fratelui său Eduard.

Isabel, pe de altă parte, considera totul cât se poate de interesant. Nu eram sigură dacă era îndrăgostită de George sau de șansa de a face o partidă bună, însă fără îndoială ea și George păreau foarte fericiți împreună. Farmecul lui era de netăgăduit, dar cumva nu mă încredeam pe deplin în el și mă întrebam cât de profunde erau sentimentele lui.

În timpul acelei vizite s-a vorbit mult despre familia Woodville și despre influența lor la curte. George nu era la fel de discret ca tatăl și unchiul meu. El îi povestea lui Isabel, iar Isabel, la rândul ei, îmi spunea mie că principala problemă cu familia reginei era că îl lingușea pe rege și era de acord cu orice spunea acesta. Or lui îi plăcea asta, pentru că îi făcea viața ușoară. Apoi femeia venea și îi cerea una-alta… și cel mai simplu era să îi ofere ce dorea.

– George spune că regele nu îi este fidel reginei, zise Isabel. Ea știe asta, dar nu îi face niciodată reproșuri, ci se comportă ca și cum asta ar fi ceva normal. I-am spus lui George că eu nu aș proceda niciodată așa, deci va trebui să fie un soț bun după ce mă

ia de nevastă. El spune că Elisabeta e deșteaptă, că îi pasă doar să îi facă urmași la tron și să obțină funcții importante și căsătorii bănoase pentru familia ei. Spune că se va gândi și la o soție pentru el și la un soț pentru mine… și că nu vom putea să ne căsătorim unul cu celălalt, ci fiecare cu câte un Woodville. Murim de râs când spune asta, pentru că ne vom căsători unul cu celălalt, spune George, și nimic nu ne va sta în cale.

– Of, Isabel, am exclamat eu, sper ca totul să iasă bine pentru tine.

– Sigur că o să iasă bine, o să aibă grijă tata de asta.

Gândindu-mă din nou la perioada aceea, pot urmări pas cu pas cum s-a aranjat totul și cum ne-am apropiat încet-încet de catastrofă. Acum pot vedea totul mult mai limpede și pot judeca lucrurile cu mintea de acum, și nu îl pot învinovăți pe tata. Muncise din greu ca să ajungă în acea poziție privilegiată, însă pur și simplu își judecase greșit marioneta. Îi venise greu să înțeleagă felul de a fi al lui Eduard, iar ca să reușească în planurile pe care le țesea, ar fi trebuit să o poată face. Îl considerase pe Eduard un tinerel care iubea viața și luxul, ceea ce și era de altfel, însă Eduard avea și o altă față.

De la bun început, Eduard se comportase ca un om care era hotărât să ajungă pe tron și să și rămână acolo, or tata nu văzuse asta. Eduard avea calități excelente de soldat și până atunci nu mai fusese învins niciodată pe câmpul de bătălie. Evitase orice fel de conflict și nu era câtuși de puțin răzbunător, ba chiar era dispus să își ierte dușmanii, ceea ce, într-un anumit fel, îl făcea mai puternic. Știa ce îi datora tatălui meu și își dădea seama că acesta putea fi un dușman puternic, dar Eduard era hotărât să conducă așa cum dorea el și nu cum voiau alții. Când căutase să obțină tronul, iar Warwick îl ajutase să o facă, ascultase de mentorul lui și i se supusese, căci își dăduse seama că, la momentul respectiv, contele avea puterea de a-l face rege. Acum însă se afla pe tron, era rege și toată lumea trebuia să țină seamă de asta. Și mă gândesc că dacă așa stăteau într-adevăr lucrurile, cine îl putea învinovăți pe Eduard?

Tata fusese de acord să îl accepte ca rege, să lucreze pentru el și să îl slujească. Cearta privind căsătoria lui Eduard ar fi putut fi dată uitării, iar regele nu i-ar fi purtat pică. Ar fi putut să își reia relațiile normale și s-ar fi putut ajuta nespus unul pe celălalt.

Orgoliul tatălui meu însă era o stavilă în calea unei posibile împăcări.

Aveau opinii diferite în privința politicii externe. Regele Franței căutase să și-l facă prieten pe tata, recunoscând în el adevăratul conducător al Angliei, ceea ce fusese valabil în prima parte a domniei lui Eduard. Tata punea mare preț pe prietenia cu Franța. De ani de zile exista un conflict între casa regală a Franței și cea a Burgundiei, și atât francezii, cât și burgunzii urmăreau cu siguranță ce se întâmpla în Anglia și erau fără îndoială la curent cu răceala dintre rege și contele de Warwick. Ca rezultat, Burgundia se hotărâse să se apropie de Eduard.

De când urcase pe tron, Eduard se maturizase foarte mult și probabil își dăduse seama că puterea tatălui meu era sporită de susținerea oferită de regele Franței. Deși îi oferise tatei ocazia de a se împăca, Eduard știa probabil că acesta îi purta încă pică și că avea să fie cu atât mai revoltat când avea să înțeleagă că Eduard nu mai era deloc dispus să fie condus.

Se prea poate să fi ajuns să îl considere pe tata un dușman. Tata era puțin cam neglijent, ca și arhiepiscopul de altfel, căci atunci când emisarul papei a sosit în Anglia, acesta nu a fost prezentat la curte, după obicei, ci a mers direct la Moor din Hertfordshire, reședința arhiepiscopului din sudul Angliei.

Cum era și normal, regele a vrut să știe ce treabă avea arhiepiscopul cu papa, și probabil descoperise că acesta încerca nu numai să ajungă cardinal, ci și să obțină o dispensă pentru căsătoria lui George cu Isabel.

Asta l-ar fi făcut cât se poate de bănuitor pe Eduard, întrucât nici unul dintre aceste proiecte nu avea aprobarea sa.

Sărmana Isabel! Eram bucuroasă că nu știa pe atunci câte piedici i se pregătesc. Era mult prea pierdută în fericirea ei pentru a putea accepta că de fapt era un biet pion într-un joc unde avea să fie mutată după cum era mai avantajos pentru jucători.

Tata a reușit să îl convingă pe rege că trebuia să accepte invitația de a merge la curtea Franței.

Îmi amintesc cum a plecat în fruntea suitei și strigătele de „Warwick!“ și „Trăiască contele!“ erau cât se poate de încurajatoare. Când îl vedeam astfel, chiar credem că era cu adevărat mai

puternic decât regele și că Eduard avea să își dea seama de asta cât de curând, iar lucrurile aveau să fie din nou ca înainte.

Din păcate, de îndată ce tata a plecat în Franța, au sosit mesageri din partea ducelui de Burgundia. Am aflat despre cât de bine au fost primiți la curte și de cum s-au organizat banchete și turniruri pentru a le da de înțeles oaspeților că sunt cât se poate de bineveniți. O asemenea situație ar fi necesitat atenția tatălui meu și el ar fi trebuit să se afle în Anglia atunci.

Dar cum puteam ști noi oare, la Middleham, că aceste evenimente de seamă aveau să ne schimbe viețile?

Auzeam zvonuri vagi și știam că burgunzii se aflau în Anglia și că erau bine primiți de rege, în timp ce tata era sărbătorit de un dușman al Burgundiei, în Franța. Or asta era o situație tare ciudată.

Cei care treceau pe la Middleham ne spuneau că membrii familiei Woodville se aflau în centrul atenției și se asigurau că oaspeții din Burgundia îi remarcau. În plus, dădeau foarte clar de înțeles că erau prieteni cu această familie puternică, ce se ridicase în ultima vreme. Între timp, regele își arăta aprecierea față de burgunzi invitându-i la ceremonia de deschidere a Parlamentului.

Deși nu spunea nimic, știam că mama e îngrijorată.

– Cui îi pasă de burgunzi! spunea Isabel. De îndată ce vom obține dispensa, mă voi căsători cu George și apoi nimeni nu ne va putea opri.

– Crezi că va fi ușor să obținem dispensa? am întrebat-o eu.

– Desigur.

– Cred că mama este îngrijorată că regele îi distrează pe oamenii ăștia la curte în timp ce tata este oaspetele regelui Franței, care nu e deloc prieten cu burgunzii.

– Și ce știi tu despre asta?

– Prea puțin, dar tu ce știi?

– Știu că mă voi căsători cu George și asta e tot ce contează pentru mine.

O cunoșteam bine pe Isabel, așa că îmi dădeam seama că nu voia să se gândească la toate aceste conflicte pentru că știa că soarta ei nu se afla în mâinile ei și nici măcar în cele ale lui George, ci în cele ale tatei și ale regelui Angliei.

Apoi s-a întâmplat ceva destul de îngrijorător. Poate dacă tata s-ar fi aflat în Anglia, s-ar fi evitat asta, însă el era plecat și deși unchiul George era hotărât să lupte pentru familia Neville, nu prea

ştia cum să o facă. Am aflat asta de la un vizitator la castel, un văr îndepărtat care venise la noi pentru a-i spune mamei vestea şi bănuiesc că şi pentru a ne asigura că rudele noastre mai puţin importante nu uitaseră niciodată că fac parte din casa de Neville.

Mama trimisese după ceva de băut pentru el, dar, chiar înainte de a i se îndeplini porunca, acesta vorbi.

– Arhiepiscopul de York nu mai este cancelar, milady, a spus el.

– Cum? a strigat mama, pălind brusc atât de mult încât am crezut că avea să leşine.

– Milady, când arhiepiscopul a aflat că burgunzii urmau să participe la ceremonia de deschidere a Parlamentului, a trimis un mesaj în care spunea că este prea bolnav pentru a putea ţine discursul cancelarului.

– Dar acesta este obiceiul, s-a bâlbâit mama. Cu toate acestea… dacă era bolnav…

– Milady, se spune că regele nu a crezut că era bolnav şi a considerat asta o insultă la adresa burgunzilor.

– Aşadar… regele i-a luat Marele Sigiliu? a spus mama, ducându-şi mâna la cap.

– Da, milady, lordul Herbert s-a dus călare alături de rege la palatul arhiepiscopului şi i-a cerut să i-l predea.

– Contele va fi… supărat.

– Da, milady.

– Iar Marele Sigiliu, ce s-a întâmplat cu el?

– I-a fost dat episcopului de Bath şi Wells, doamnă. Cred că este destul de grăitor.

– Ce înseamnă asta? am întrebat-o mai târziu pe mama.

– Este o ofensă adusă familiei.

– Dacă tata ar fi fost aici…

– Nu ştiu dacă ar fi putut face ceva. Este încă o dovadă că regele doreşte să meargă pe drumul lui.

– Bine, dar să îi ia funcţia de cancelar unchiului George… am spus eu.

– Tatăl tău va regreta că a plecat din Anglia.

Isabel nu scosese o vorbă. Ştiam că se întreba ce influenţă va avea asta asupra dispensei.

Cred că mai mult decât oricare altul, acest eveniment ne-a făcut să ne dăm seama că tatăl nostru nu mai era cel mai puternic om din Anglia.

*

Festivitățile în onoarea burgunzilor au luat sfârșit brusc când a ajuns în Anglia vestea că ducele Filip de Burgundia murise, așa că solii s-au pregătit de plecare. Ducelui Filip îi urma fiul său Carol, astfel că planul căsătoriei cu Margareta de York, sora regelui, a devenit și mai atrăgător, căci acum ea avea să se mărite cu ducele, și nu cu moștenitorul lui.

Nu după mult timp, tata s-a întors din Franța. La Middleham așteptam cu oarecare nerăbdare să vedem ce avea să se întâmple în continuare. Știam că mama își dorea să ne fi aflat la reședința Warwick din Londra mai degrabă decât la Middleham, pentru a fi mai aproape de locul unde se petreceau evenimentele. În situația de față, trebuia să așteptăm să primim vești, ceea ce era foarte frustrant.

Ni s-a părut o veșnicie până a ajuns tata la Middleham, iar când asta s-a întâmplat, nici una dintre noi nu a putut să nu observe că fierbea de mânie. Ajuns în sânul familiei, nu se mai stăpâni.

– Regele a ales să fie de partea Burgundiei! ne-a spus el. Acum va fi dușmanul Franței. Toată munca mea s-a dus pe apa Sâmbetei din cauza intrigilor acestor trădători.

Știam cu toții că trădătorii erau familia Woodville, căci toate necazurile noastre începuseră odată cu căsătoria regelui. Numai de s-ar fi rezumat la asta, însă femeia pe care o luase de soție regele era înconjurată de rude care complotau neîncetat și care își puseseră în gând să se căpătuiască și să conducă Anglia în locul familiei Neville. Problema cea mai mare era că planurile le reușeau. Am aflat mai târziu ce se întâmplase. Părea un lucru hotărât că sora regelui avea să devină ducesă de Burgundia. În plus, atunci când solii regelui Franței au sosit în Anglia, aceștia au fost primiți cu răceală.

– Nu am fost decât eu și cu Clarence acolo ca să îi primim! Clarence mi-a fost alături atunci, a spus el și asta fu pe placul Isabelei.

– Sigur că este prietenul tatei, doar urmează să fie ginerele lui, a spus ea.

Am privit-o cu tristețe, rugându-mă să nu fie dezamăgită. Ar fi fost cât se poate de nefericită dacă s-ar fi ivit un obstacol în calea nunții pe care și-o dorea din toată inima.

– I-am cerut regelui să îi primească și a fost de acord, l-am auzit pe tata spunându-i mamei. A șovăit, dar a fost mai simplu să îi primească decât să dea naștere unui scandal refuzând să o facă. Cu toate acestea, tot timpul cât i-a ascultat a părut neatent și plictisit. Clarence a fost de mare ajutor. L-au considerat fermecător, dar desigur că asta nu a putut compensa comportamentul regelui. Mi-am cerut scuze în fața lor și le-am spus că mi-e rușine. Știi ce mi-au spus? Să nu îmi fac griji căci voi fi răzbunat.

Mama a încercat să îl liniștească, dar nu prea a reușit.

– Dușmanii noștri au luat Marele Sigiliu de la fratele meu, a continuat tata. Îți dai seama ce înseamnă asta? Regele s-a declarat de partea burgunzilor și a făcut asta cât se poate de evident în timp ce eram plecat în misiune în Franța.

– Este foarte supărător, a răspuns mama. Dacă ai fi fost aici, nu s-ar fi întâmplat așa ceva.

– Asta înseamnă război, a strigat tata. Da, asta înseamnă război între familia Neville și familia Woodville și, prin urmare, război între Warwick și rege.

Tata petrecea rar atât timp acasă, dar în acest caz, zilele au fost pline cu tot felul de activități. Era un du-te vino la castel. Unul dintre primii care au sosit a fost unchiul George, fost cancelar și actual arhiepiscop de York.

Unchiul era la fel de mânios ca tata, deși probabil și din cauza faptului că nu se putea controla la fel de bine, m-am gândit eu. Pentru tata fuseseră mai mult semne și indicii, în timp ce pentru arhiepiscop fusese o lovitură de netăgăduit. Nu avea să uite niciodată insulta pe care i-o adusese regele venind la palatul lui din Londra pentru a-i cere să îi înapoieze sigiliul. În același timp era obsedat de ideea de răzbunare.

Furia îi fusese dusă la extrem de o insultă directă din partea regelui. Când Eduard descoperise că unchiul George ducea negocieri secrete nu doar pentru dispensa necesară căsătoriei lui Clarence și Isabel, ci și pentru a obține pălăria de cardinal, regele îl propusese pe Thomas Bourchier, care era arhiepiscop de Canterbury. Insuportabil era faptul că Bourchier fusese ales și că Eduard îi trimisese un mesaj personal unchiului George, în care îl informa de asta.

– A sosit vremea ca regele să primească o lecție, a spus unchiul George.

– Sunt de acord, a consimțit și tata. Cu toate acestea, trebuie să fim foarte siguri că încercarea va reuși înainte să ne apucăm de treabă.

Membrii familiei s-au adunat la Middleham, și chiar și cei mai puțin importanți erau pe drum pentru a-l asigura pe tata de loialitatea lor față de familie.

A venit și Clarence și, spre marea mea încântare, Richard îl însoțea.

Richard era uluit. Sunt convinsă că nu știa despre ce era vorba. Fratele lui îl adusese cu el și, la început, Richard se așteptase în mod clar ca această vizită să fie una prietenească, la omul pe care, alături de fratele lui, îl admira mai mult decât pe oricare altul din regat.

– Au venit pentru nunta noastră, mi-a spus Isabel când am rămas singure. Cred că regele ar putea încerca să împiedice nunta acum că nu mai e prieten cu tatăl nostru.

– Of, Isabel, sper din toată inima să nu se ajungă la asta.

– Gândește-te la cum l-a tratat regele pe unchiul George! George al meu e foarte supărat pe fratele lui. Spune că cei din familia Woodville l-au distrus și că e prea slab ca să le țină piept. Ce fel de rege este el?

– Ai grijă ce spui.

Isabel însă a dat nepăsătoare din umeri.

– George spune că Eduard a dovedit că nu este vrednic să fie rege. George spune…

M-am întors cu spatele. George era un tânăr cât se poate de nechibzuit. Bănuisem de la bun început asta și acum aveam dovada.

– Vreau să discut foarte serios cu voi, fetelor, ne-a spus mama când am rămas singure cu ea. Știți că există un conflict între rege și familia noastră. Nu trebuie să plecați urechea la clevetiri și trebuie să vă țineți gura. Să nu fiți tentate cumva să spuneți ceva ce ar putea fi interpretat ca trădare.

– Se războiește tata cu regele? a întrebat Isabel.

– Ssssttt, o să mă fac că nu am auzit asemenea prostii. Sigur că nu, au doar păreri diferite. Tatăl tău este cel mai fidel supus al regelui, ca întotdeauna.

Isabel își țuguie buzele și zâmbi. Avea propriile ei păreri și puteam vedea că mama era foarte tulburată.

Isabel avea obiceiul de a fi indiscretă, dar speram că făcea asta doar cu mine, ceea ce nu conta. În mod evident, George era la fel de nesăbuit, dacă ceea ce îmi spunea ea era adevărat.

– George spune că fratele lui distruge regatul, mi-a spus ea. Își petrece mare parte din timp cu alte femei… nu cu regina… deși ea știe aceste lucruri și nu îi spune nimic. Nu protestează niciodată atâta vreme cât el îi lasă familia să ocupe cele mai importante funcții din țară, or nu așa se conduce un regat. Și atunci… ei bine… ce s-ar întâmpla dacă nu ar mai fi el rege…?

– Ce vrei să spui? am strigat.

– Sunt alții care ar putea lua tronul.

– Vrei să spui… ?

Isabel a zâmbit și eu i-am urmărit raționamentul. Se vedea purtând coroană și primind omagiile supușilor soțului ei. Isabel, regina Angliei.

– Cât despre tine… ei bine, tu *ești* sora mea. George are un frate și cred că îți este drag chiar.

– Richard!

– De ce nu? Alături de tata și de toată familia Neville … să fie și frații fostului rege… ginerii lui. Ei bine, vezi tu…

– Nu este posibil.

– Îți spun că este, chiar este… și ne vom asigura că așa va fi.

– Cine?

– George … tata … , a răspuns ea.

Era o nebunie să vorbim despre așa ceva, deși nu mă uimea să aud una ca asta. Aveam o vârstă la care multe fete de rangul meu erau logodite cu bărbați pe care nu îi mai văzuseră în viața lor. Cu toate acestea, nu se spusese nimic despre vreun soț pentru mine. Dacă Isabel era potrivită pentru ducele de Clarence, atunci și eu puteam fi potrivită pentru ducele de Gloucester. În vremurile bune, ar fi putut exista o șansă, dar asta era înainte să se iște această vrajbă nefericită între tata și rege. Richard avea să fie nevoit să se însoare cu cine dorea fratele lui, regele, așa cum va trebui să facă și Clarence.

Aveam ocazia de a vorbi cu Richard și mă simțeam puțin rușinată când am făcut asta.

– Ce se întâmplă? m-a întrebat el. Totul pare schimbat.

– Au fost nişte probleme. Ştii că unchiul meu George nu mai este cancelar.

– Da, ştiu, dar despre tatăl tău vorbeam, el s-a schimbat.

– Are multe pe cap.

– Este mereu cu fratele meu George.

– Ei bine, au fost întotdeauna buni prieteni.

– Am fost adus aici însă. Contele vrea probabil să îmi spună ceva, nu ştiu sigur ce.

– Cred că doreşte probabil să îţi explice punctul lui de vedere.

– Punctul lui de vedere în ce problemă?

– Ai observat probabil că regele şi tata nu se mai înţeleg ca altă dată de ceva vreme.

– Vrei să spui de când s-a căsătorit Eduard. Tatălui tău nu i-a plăcut asta, ştiu prea bine. Dar un bărbat, şi mai ales un rege, alege cu cine se însoară sau nu.

– Regii au o poziţie importantă.

– Cu siguranţă, dar nu este obligaţia supuşilor să îşi arate dezaprobarea faţă de alegerile lor.

Richard avea să îl susţină mereu pe fratele lui. Era posibil să lase să se înţeleagă că Eduard ar fi putut să găsească o soţie mai potrivită şi că deplângea modul în care familia Woodville acapara puterea, dar fratele lui le dăduse ceea ce deţineau şi aici se încheia orice discuţie.

Mi-am dat seama că nu îi puteam împărtăşi lui Richard temerile mele şi am încercat să mă conving singură că acestea erau nefondate.

Nu am mai continuat discuţia pe această temă şi am încercat să mă comport exact ca pe vremea când tata şi regele încă mai erau prieteni buni. Nu mult după aceea, am văzut gărzi venind la castel în fruntea unei companii de soldaţi.

Veniseră, spuneau ei, pentru a-i conduce pe ducele de Clarence şi pe ducele de Gloucester la rege, care dorea să îi vadă. Clarence a ezitat şi a fost pe punctul de a refuza, dar după ce s-a sfătuit cu tata, a plecat apoi alături de fratele său.

Isabel s-a supărat grozav când a auzit că pleacă. S-a închis în camera ei şi atunci când m-am dus la ea, am găsit-o plângând amarnic.

– Ştii ce înseamnă asta, a spus ea. Regele a aflat că facem pregătirile pentru căsătorie. O, Anne, va încerca să ne oprească.

– Poate că atunci când vine dispensa va fi de acord, am răspuns.

Nu o puteam consola însă nicicum. Ea era sigură că această invitație bruscă și categorică însemna că regele auzise de pregătiri și se hotărâse să le pună capăt.

O lună și ceva mai târziu, Clarence veni să îl vadă pe tata. Părea foarte serios și hotărât. Tata îl întâmpină ca și cum ar fi fost propriul lui fiu și se închise cu el în camera lui, unde discutară vreme îndelungată. Isabel află în cele din urmă ce se întâmplase și îmi spuse. Era mai veselă acum. Avusese dreptate, îmi spuse ea. Regele voia într-adevăr să împiedice nunta, dar iubitul ei galant și fidel era gata să-l sfideze dacă avea să fie nevoie.

– George este minunat, mi-a spus ea. Este atât de îndrăgostit de mine. Mi-a spus că nici douăzeci de regi nu l-ar putea ține departe de mine. Tot ce vrem este nenorocita aceea de dispensă. În caz contrar, desigur, vor spune că nu a fost o căsătorie adevărată. Să îți povestesc ce s-a întâmplat. Bietul tău Richard era într-o stare groaznică, întrucât credea că fratele lui e supărat pe el. Lui George nu îi păsa că e supărat pe el. Însă Richard avea dreptate, Eduard era furios. Îi adusese pe amândoi în fața lui, și voia să știe de ce plănuiseră să plece de la curte fără ca el să le dea voie. Îi întrebase cine le sugerase să facă asta și așa mai departe. Ei i-au spus că nu le sugerase nimeni asta, ci că se hotărâseră să meargă să îi facă o vizită vechiului lor prieten, contele de Warwick. „V-ați gândit vreunul să vă căsătoriți cu una dintre fiicele lui Warwick?“ îi întrebase apoi Eduard, amintindu-le că nu se puteau căsători fără consimțământul lui.

– Richard a păstrat tăcerea, însă George a refuzat să se lase intimidat. L-a întrebat de ce nu s-ar putea însura cu fiica cea mare a contelui de Warwick, doar eram cea mai bună partidă din regat! Eduard s-a înfuriat, ceea ce i se întâmplă rar, așa că trebuie să fi fost foarte hotărât în această privință. De obicei e tot numai un zâmbet și încearcă să evite situațiile neplăcute. I-a închis pe George și pe Richard într-o cameră și a pus gărzi la ușă, dar nu pentru multă vreme. După puțin timp i-a lăsat să iasă de acolo și s-a înveselit. George însă spune că a fost cât se poate de serios când le-a subliniat în mod răspicat că nu se puteau căsători fără consimțământul lui.

– Și ce înseamnă asta, Isabel?

– George spune că asta înseamnă că de îndată ce sosește dispensa, ne vom căsători, indiferent ce spune regele.

– Asta ar putea aduce necazuri mari.

– Este ceea ce dorește tata.

– Te-ai gândit că tata nu mai are puterea pe care o avea odinioară?

– Nu vorbi așa despre tata, nu îi ești loială.

– Ăsta e adevărul.

– Mie una nu o să îmi fie teamă să mă mărit fără consimțământul regelui, chiar dacă ție îți va fi, mi-a spus ea râzând.

– Of, Isabel, am spus, sper să nu se ajungă la asta.

– Eu una îți pot spune că asta a fost ultima oară când l-am văzut pe Richard, zise ea. George spune că va fi de partea lui Eduard. Nu va face nimic fără acceptul regelui, așa că nu va mai veni niciodată la Middleham.

– Știu asta.

– Cât de diferit este George! E îndrăzneț și aventuros. Când George își pune ceva în cap, nimeni nu îl mai poate opri, iar el e hotărât să se însoare cu mine.

Observasem privirea lui George și mă temeam că era hotărât să facă și alte lucruri, nu numai să se însoare cu Isabel.

Nunta lui Isabel

Premoniţiile s-au adâncit. Negurile ne-au cuprins şi mai mult. Mama era mereu temătoare de ce avea să se întâmple în viitor şi îi împărtăşeam şi eu sentimentele.

Isabel trăia într-o lume a viselor, cred, iar George era adesea alături de ea. Obişnuiau să discute, să râdă, să călărească împreună şi să facă planuri de viitor. Mă întrebam dacă George era îndrăgostit de ea sau mai degrabă de averea ei şi ce putea face tata pentru el.

Îmi aminteam că şi eu eram o moştenitoare bogată, şi asta mă mai readucea puţin la realitate. Tatăl nostru era probabil cel mai bogat om din ţară şi cui îi putea lăsa averea dacă nu celor două fiice ale lui? În ciuda averii mele însă, Richard nu mă căuta. Mai presus de toate îi era fidel regelui.

Ziua în care au venit gărzile regelui la castel a fost una plină de îngrijorare. Peste tot domnea o stare de tensiune când am auzit că soldaţii veniseră să îl conducă pe tata la rege. I se aduseseră nişte acuzaţii la care trebuia să răspundă.

Tata era furios, era cea mai mare insultă care i se putea aduce. A cerut să i se spună care erau acuzaţiile. I s-a răspuns că în timp ce armata lua cu asalt unul dintre castelele familiei de Lancaster, capturaseră un bărbat care, probabil după ce fusese ameninţat, declarase că tata complota pentru a-l readuce pe Henric înapoi pe tron după ce l-ar fi detronat pe Eduard.

La momentul respectiv, aceasta era o acuzaţie absurdă, căci în ciuda faptului că nu îl mai susţinea pe Eduard, nici prin cap nu-i trecea să îl readucă pe Henric pe tron, căci astfel ar fi trebuit să se confrunte cu Margareta de Anjou, iar ea ar fi fost mai greu de manipulat decât Eduard.

Mi-am dat seama că, pe undeva, tata se gândea să îl înlocuiască pe Eduard cu George, ducele de Clarence, care până atunci ar fi devenit ginerele lui.

Cu toate acestea, planul era la început și tata fierbea de mânie că era acuzat de ceva de care nu era vinovat.

Analizând lucrurile acestea acum, mă uimește cât de comod fusese dintotdeauna Eduard. Bănuiesc că l-ar fi putut aresta pe tata, dar luând în considerare puterea deosebită pe care o deținea acesta mai ales în nord, ar fi însemnat începutul unui război civil. În plus, Eduard era mereu conciliant.

Când tata refuză să meargă la rege, acesta trimise un mesager prin care îl întreba pe contele de Warwick dacă are amabilitatea să se confrunte cu cel care îl acuza, doar ca să arate acelora care erau atât de neștiutori încât să creadă că asemenea zvonuri ar putea fi adevărate că ele erau neîntemeiate.

Tata a acceptat îndatoritor invitația. A dat ochii cu cel care îl acuza, i-a zădărnicit planurile, și aparent lucrurile s-au mai ameliorat între el și rege.

Aceasta s-a văzut și când tata a fost de acord să o însoțească pe sora regelui, Margareta, în Burgundia, unde urma să se mărite cu Carol, care, la moartea tatălui său, devenise duce de Burgundia.

Am auzit despre călătoria protocolară. Londonezii aclamau frenetic alaiul, căci tata era în fruntea lui, iar ei credeau că asta însemna că făcuse pace cu regele.

Cred că și mama spera că va avea loc o reconciliere finală, căci ea înțelegea mai mult decât noi ce putea însemna o ruptură între tata și rege. Fusese martoră la destule războaie la viața ei și știam că se roagă în fiecare noapte ca acele vremuri să nu se mai întoarcă. Vai de rugăciunile ei!

Tata s-a întors din călătorie cu capul plin de planuri.

Am auzit de la mama de nunta Margaretei și știam că în ciuda mascaradei prietenoase pe care o jucase, tata nu era deloc mulțumit.

El susținea o apropiere de Franța, dar o prietenie cu dușmanul lui Ludovic, Carol de Burgundia, nu ar fi fost cu siguranță pe placul regelui Franței. Dacă se hotăra să îl detroneze pe Eduard, ar fi avut nevoie cât se poate de mult de ajutorul Franței.

Noi am ascultat lacome povestirile mamei despre festivitățile de nuntă, lucruri pe care ea le aflase de la tata. Ne-a povestit despre cum acestea duraseră zile întregi. Însă ce ne interesa mai mult să auzim era povestea vâlvătăii care se aprinsese într-un castel de lângă Bruges, în care noua ducesă și soțul ei aproape că arseseră

de vii în patul lor nupțial. Probabil că focul fusese pus de un dușman pe care nu îl descoperiseră.

– Cât de mulțumită sunt că tatăl vostru nu a avut nimic de a face cu focul acela, a spus mama.

Cu toate acestea, el era implicat în alte afaceri.

Clarence sosi la Middleham, spre încântarea Isabelei, deși era puțin bosumflată că George petrecea atât de mult timp cu tata. În plus, cât timp era el acolo, ne-a vizitat și unchiul George. Isabel era cu adevărat în al nouălea cer și îmi și spuse de ce, nu peste multă vreme. Nu ar fi reușit să țină vestea doar pentru ea, deși cred că o puseseră să jure că avea să păstreze secretul.

– Unchiul George are dispensa de la papă, mi-a spus ea. Nu mai există motiv pentru care să nu ne putem căsători.

– Numai că nu aveți consimțământul regelui, i-am amintit eu.

Isabel pocni din degete, un gest pe care îl învățase de la George, și un zâmbet arogant i se lăți pe față.

– Ce ne pasă nouă de asta? a răspuns ea.

Zâmbi ca pentru sine. Mă întrebam ce însemna asta.

Trebuia să ne pregătim de plecare. Mergeam la Calais. Tata, care era căpitan al orașului Calais, voia să vadă cât de bune erau fortificațiile de acolo. Era un motiv perfect legitim. În plus, de ce să nu-și fi luat și familia cu el? Unui bărbat îi place să aibă familia în jur, căci erau atâtea ocazii când era nevoit să o părăsească. Unchiul George mergea și el cu noi, ceea ce era un fapt semnificativ.

De-abia așteptam să plecăm într-o asemenea călătorie, deși eram cu toții îngroziți de traversarea mării.

Am coborât spre sud, atrăgând cât mai puțină atenție, și am stat pe la diferite castele pe drum, la prieteni de-ai tatei, desigur. El se închidea mereu cu bărbații și discuta cu ei serios nevoie mare.

La momentul potrivit am traversat Canalul Mânecii, care, spre marea noastră ușurare, nu a fost prea învolburat, și am ajuns în stare destul de bună la Calais. Mai fusesem acolo când eram foarte mică și ce îmi aminteam cel mai mult din zilele acelea era farul, Tour de Guet, pe care l-am și observat pe măsură ce ne apropiam de uscat.

La Calais ni se pregătise o primire pe măsură. În calitatea sa de conducător al orașului, tata nu le era necunoscut oamenilor. Deși bine fortificat, cunoscut sub numele de Poarta spre Continent, și

fiind de mare importanță pentru Anglia, lumea se temea puțin de ce s-ar putea întâmpla dacă francezii s-ar fi hotărât să invadeze orașul. Asediile erau unul dintre cele mai supărătoare aspecte ale unui război, așa că sosirea puternicului conte de Warwick pentru a verifica fortificațiile i-a liniștit.

Locuiam la castel și primul lucru pe ordinea de zi a fost nunta lui Isabel cu ducele de Clarence.

Pregătirile păreau că sunt umbrite de o presimțire rea și oricât de tânără eram, îmi dădeam și eu seama de asta. M-am gândit mult la Richard în perioda aceea și amintirile prieteniei noastre m-au întristat. Știam că prăpastia dintre tatăl meu și rege se adâncea cu fiecare săptămână ce trecea. Eu urma să fiu de partea tatei, iar Richard de partea regelui, așa că aveam să devenim dușmani. Asemenea lucruri se mai întâmplă între prieteni în timpul unui război civil.

Încercam să împărtășesc entuziasmul Isabelei. Era nunta ei și se căsătorea cu bărbatul pe care îl iubea, ceea ce se întâmpla atât de rar în cazul fetelor de rangul nostru, așa că era ceva de care chiar trebuia să te bucuri dintr-o mulțime de motive. Dar circulau și niște zvonuri sinistre, iar Isabel a făcut puțină lumină asupra urzelilor tatălui meu.

A sporovăit mult despre rochia de mireasă și despre banchetul care avea să aibă loc după ceremonie.

– De îndată ce aceasta va avea loc, voi fi ducesă de Clarence… soția fratelui regelui! a spus ea.

– Sper din toată inima ca totul să meargă bine, Isabel, am spus.

– Sigur că totul va merge bine.

– A fost cale lungă până la măritiș.

Isabel râse.

– A fost o mare aventură, nu-i așa? Să îți spun ceva. O să fiu mai mult decât soția fratelui regelui.

– Cum așa?

Isabel îmi zâmbi, apoi își țuguie buzele, ca și cum ar fi păstrat un secret. M-am prefăcut că nu îmi pasă, căci știam din experiență că era cea mai rapidă metodă de a o determina să îmi spună despre ce era vorba.

– Aș putea să fiu regina Angliei.

– Și eu aș putea să fiu îngerul Gabriel.

– Nu huli! a spus ea pe un ton serios, care mă amuză, venind din partea ei.

– S-ar părea că până la urmă Eduard nu ar fi regele legitim, izbucni ea, căci eu continuai să mă prefac neinteresată.

– Ce vrei să spui? Este fiul cel mare al ducelui și al ducesei de York, iar pretențiile la tron ale casei de York sunt…

– Da, știu, știu, asta crede lumea. Unii spun că Eduard nu ar fi fiul legitim al ducelui de York, îmi șopti ea, după ce se apropie de mine.

– Dar mama lui e… ducesa…

– Femeile nu dau mereu naștere copiilor soților lor.

– Ce tot vorbești acolo?

– Ei bine, se spune că ducele era plecat la luptă și ducesa avea… prieteni. Ei bine, unul dintre aceștia a fost tatăl lui Eduard.

Am rămas cu gura căscată, nevenindu-mi a crede.

– Nu poate fi adevărat, m-am bâlbâit.

– Ce vrei să spui că nu poate fi adevărat! Ce știi tu despre asta? Poate fi adevărat… și chiar este.

– Dar ducesa de York are un aer atât de… de regal. Îi spun Cis cea Mândră, pentru că o cheamă Cecilia. Este mătușa tatălui nostru.

– Și ce legătură are asta? Îți spun că așa este, Eduard nu e fiul ducelui și, prin urmare, nu are de ce să aibă pretenții la tron… și George este adevăratul rege.

– Ce spune tatăl nostru?

– Crede că George ar trebui să fie rege.

M-am holbat uluită la ea. Pur și simplu nu îmi venea să cred așa ceva. Era cu siguranță o poveste pe care o inventase George ca să ajungă pe tron.

– Cum poți fi atât de sigură? am întrebat-o.

– Chiar Cis cea mândră a spus asta.

– Când?

– Când Eduard s-a căsătorit cu femeia aceea din familia Woodville. Era atât de furioasă că se înjosise într-atât. Apoi a spus: „Nu mă surprinde, nu ești rege. Nu ești fiul tatălui tău."

– De ce nu am auzit asta mai înainte?

– Pentru că a fost trecut sub tăcere.

– Atunci de ce a ieșit acum la lumină?

– Ei bine, lucrurile astea se află, nu se știe niciodată când se poate întâmpla.

– E o nerozie. Nimeni nu va crede așa ceva despre ducesa de York.

– Ba da. Ducele era plecat adesea pe câmpul de bătălie. Tu nu înțelegi asemenea lucruri. Oamenii mai maturi le înțeleg.

– Nu cred că va crede cineva asta, cu excepția celor care vor să creadă așa ceva.

Eram foarte afectată. Știam că era un complot și că tata era implicat în el.

Câteva zile mai târziu, unchiul George, arhiepiscopul de York, a ținut ceremonia de nuntă și sora mea, Isabel, a devenit ducesă de Clarence.

Mama era din ce în ce mai neliniștită. Aș fi vrut să vorbească mai mult cu mine. Isabel era o mireasă cât se poate de fericită. Cât despre Clarence, își dădea atâtea aere de parcă ar fi fost deja rege. A început să îmi placă tot mai puțin. E adevărat că era chipeș și că avea maniere impecabile. Asemenea fratelui său Eduard, era plin de farmec, dar la Eduard întrezăreai o urmă de bunătate. Poate că era egoist, cu un apetit sexual de nestăvilit, dar avea și acea bunătate înnăscută pe care nu o întâlneai la Clarence. Richard era complet diferit de amândoi, dar era unic. Nu mai era nimeni ca el.

Situația devenea primejdioasă. Orice încercare de a detrona un rege și a pune un altul în loc avea să ducă fără îndoială la război civil. Deja exista unul între casa de York și cea de Lancaster și, în ciuda perioadelor instabile de pace, conflictul se relua din când în când și plutea în aer. Această situație însă era fără precedent. Tata ezita. Era prea șiret ca să se arunce cu capul înainte în ceva despre care eram sigură că era așteptat cu nerăbdare de Clarence. Acesta era obsedat de ideea de a-i smulge coroana fratelui său și de a o așeza pe capul lui cel frumos. Oare tata credea că avea să reușească să îl îndrume pe Clarence? Căsătoria regelui îi demonstrase că nu îl mai putea controla pe Eduard. Oare avea să fie Clarence mai ușor de condus?

Am încercat să vorbesc cu mama despre asta, mă simțeam atât de nelămurită.

– Regele știe că fratele lui s-a căsătorit cu Isabel? am întrebat-o într-o bună zi.

– Cred că a aflat până acum.

– Oare ce va face… ce va spune?

– Ce n-aș da să știu.

– Trebuie să ne întoarcem?

– Trebuie să așteptăm, vom vedea.

– O să fie foarte supărat regele pe tata?

– Tatăl tău e foarte supărat pe rege de ceva vreme.

– Și vor… porni un război unul împotriva celuilalt?

– Sper că nu… mă rog să nu, a spus ea apoi și renunțând la orice urmă de ceremonie, m-a tras lângă ea și m-a îmbrățișat. Nu știu ce se va întâmpla cu noi, copila mea, a continuat ea.

Sosiseră vești neliniștitoare din Anglia. Erau probleme în nord. Se știa că se adâncea conflictul dintre rege și contele de Warwick, și cum nordul era de partea lui Warwick, unii de-abia așteptau să se arunce în luptă.

M-am întrebat adesea de ce le plăcea atât de mult bărbaților să plece la război când de cele mai multe ori acesta aducea atâtea greutăți și atâta suferință pentru mulți. Oare viețile lor erau atât de banale încât războiul era cel care le oferea acel strop de entuziasm? În plus, pentru soldatul de rând asta însemna rost de jaf și câștig.

Totuși, unii bărbați din nord de-abia așteptau lupta și, fără îndoială crezând că au susținerea contelui de Warwick, se hotărâseră să înceapă fără el. Primul a fost Robin de Holderness. Nu era adevăratul lui nume, dar conducătorii de revolte aveau obiceiul de a-și spune Robin, de la Robin Hood, dorind să dea de înțeles că motivul răscoalei era să ia de la bogați pentru a da la săraci. Și cum acest rebel provenea din Holderness, i se spusese Robin de Holderness.

În mod neașteptat și oarecum ironic, revolta a fost înăbușită de unchiul meu John, contele de Northumberland, care fusese de la început un susținător ferm al regelui. Sărmanul Robin de Holderness a plătit cu capul nerăbdarea și nechibzuința lui.

Nici nu au scăpat bine de un Robin că apăru altul, unul mai important, Robin de Redesdale. La început nu știam cine era exact. Se spunea că se revoltase ca protest împotriva taxelor mari și a puterii membrilor familiei Woodville, care urmăreau mai

degrabă să obțină averi și putere în interes personal decât să facă ceva bun pentru țară.

Din câte ne ajungea la urechi se părea că Eduard nu era prea îngrijorat de aceste revolte. Pe perioada domniei lui, țara avusese parte de scurte momente de pace, și el se dovedise întotdeauna destul de priceput să pună capăt acestor tulburări.

Pornise spre nord într-un ritm destul de relaxat și era sigur că Robin de Redesdale avea să împărtășească în curând aceeași soartă ca și celălalt Robin. Apoi însă ajunse la el o veste destul de îngrijorătoare. Se descoperise cine era Robin de Redesdale. Nici mai mult, nici mai puțin decât Sir John Conyers, or familia Conyers era o ramură mai neînsemnată a casei de Neville.

Această descoperire trebuie să fi pus întreaga țară pe jar. Tata nu era pregătit pentru așa ceva, dar luă rapid o decizie. Trebuia să se întoarcă în Anglia.

Alături de mama și de Isabel, am plecat la castelul Warwick, în timp ce tata și suita lui s-au îndreptat spre Londra, alături de ducele de Clarence.

Eram uluite. Nu știam ce se întâmpla, iar Isabel era cea mai nefericită dintre noi. Se plângea că fusese smulsă de lângă soțul ei prea repede după căsătorie și nu înțelegea de ce fusese nevoie de așa ceva.

Nici una dintre noi nu știa ce însemna asta, dar am auzit că lumea îi primise cu căldură pe tata și pe ducele de Clarence. Credeau că se întorseseră în Anglia din cauza conflictului din nord și pentru a rezolva cât de curând situația încordată dintre ei și rege. Era evident că în acel moment nu știau cât de gravă era situația între Eduard și tatăl meu.

Cu toate acestea, noi eram ocupate cu aranjarea lucrurilor și a camerelor noastre în castel și la puțină vreme după întoarcerea noastră, Isabel ne anunță că era însărcinată. Era încântată, dar și oarecum temătoare.

– George își dorește un fiu, ne-a spus ea.

– Sunt convinsă că veți avea mulți fii. Ia uite! De-abia v-ați căsătorit că ați și făcut unul.

Mama era în al nouălea cer și nu se mai vorbea despre aproape nimic altceva în afară de bebelușul care urma să se nască.

Isabel s-a instalat în castel pentru a se bucura de agitația din jurul ei, ceea ce cred că a și ajutat-o să uite de plecarea lui George.

Uneori, în perioada aceea, mă întrebam ce se întâmpla dacă regele se împăcase cu tata și cu Clarence și dacă reușiseră să înfrângă revolta din nord. Din când în când aveam oaspeți care ne aduceau ceva vești. Ne doream să credem că relația dintre rege și familia noastră revenise la normal. E adevărat, este posibil să nu fi fost prea încântat de căsătoria lui Clarence, de vreme ce o interzisese, dar acesta era un fapt consumat și regele nu era genul de om care poartă pică. Probabil că era cel mai înțelegător om din regat, așa că era întemeiat să presupunem că toate mergeau bine acum. Până la urmă, asta voiam să credem.

Între timp, Isabel depășise primele stadii ale sarcinii care începea să devină evidentă. Mama le supraveghea permanent pe doamnele de onoare și lucram cu mic, cu mare, la hăinuțe pentru copil. Am auzit povestea despre cum am venit pe lume eu și Isabel și ce mare binecuvântare am fost. Cea mai mare bucurie a unei femei era să aducă un copil pe lume.

Totul era intim și liniștitor, iar Isabel, aflându-se în centrul atenției, savura din plin momentul.

Apoi, unele vești au ajuns și la urechile noastre, făcându-ne să ne îngrijorăm. Se părea că Robin de Redesdale nu era un conducător oarecare de răscoală. Era înconjurat de oameni hotărâți și, în mod uimitor, se descoperise că toți capii aveau legături cu casa de Neville. Unul dintre ei era nepotul tatălui meu, Sir Henric Fitzhugh, altul era vărul lui, Henric Neville, iar Robin însuși era Sir John Conyers, care se căsătorise cu una dintre fetele din familia Neville. Principala lor nemulțumire era că regele se depărtase de marii lorzi din regat, apropiindu-se de familia Woodville, de origine modestă, care căutase să conducă fără să țină cont de nevoile țării.

Isabel era fericită și nu voia să ia în seamă nimic ce ar fi putut să o deranjeze. Era sigură că regele avea să fie de acord cu căsătoria ei. Având în vedere averea pe care i-o aducea soțului ei, cum s-ar putea plânge regele că fiica lui Warwick nu este o partidă potrivită pentru fratele lui, atâta vreme cât el însuși se însurase cât se poate de nesăbuit, cu o femeie fără avere și poziție socială?

În fiecare zi aștepta întoarcerea lui Clarence. Voia să îi spună despre copil.

Așa au trecut săptămânile unele după altele și după o vreme ne-am liniștit și am început să simțim o oarecare senzație de siguranță. Apoi, într-o bună zi, la castel sosi o companie. Făcuseră parte din armată și erau oameni devotați familiei Warwick, după cum o demonstra blazonul Ragged Staff, etalat la vedere.

Am aflat că urmau să se alăture armatei tatei și, în timpul cinei, pe când eram așezați la masa cea mare cu mama, atât eu cât și Isabel am auzit ce se întâmpla. A fost o mare lovitură, căci ne-am dat seama că tatăl nostru pornise la război împotriva regelui.

– În bătălia de la Edgecot a fost capturat contele de Pembroke, milady, a spus căpitanul. Lordul Warwick nu era de față, dar ne-am întâlnit mai târziu la Northampton cu învingătorii. Și-a pierdut capul din ordinele contelui.

– Cine și-a pierdut capul? a întrebat mama cu voce slabă.

– Contele de Pembroke, milady, iar contele de Devon a fost ucis.

Mama se înfricoșă. Știa că tata îi ura pe acei oameni. Erau dușmanii lui pe câmpul de luptă și susținători fervenți ai familiei Woodville. Făceau parte din acel grup care îl înconjurase pe rege și îl îndepărtase de influența lui Warwick. Ni se pregăteau însă vești și mai uluitoare.

– Așadar acesta a fost sfârșitul lui Pembroke și al fratelui său, însă adevăratul trofeu au fost lordul Rivers și fiul său, Sir John Woodville, continuă căpitanul. Au fost prinși în Țara Galilor și decapitați la Kenilworth.

– Tatăl și fratele reginei! a exclamat mama îngrozită.

– Și asta din ordinul contelui! Tot acest război îi are pe cei din familia Woodville în centru, milady. Ce trofeu a fost acesta!

Rar o văzusem pe mama atât de neliniștită, deși făcea eforturi pentru a ascunde asta în fața oaspeților.

M-am tot gândit la ea, iar când s-a retras seara în camera ei, m-am îndreptat și eu într-acolo. Am găsit-o îngenuncheată pentru rugăciune, așa că am stat și am urmărit-o preț de câteva clipe în tăcere.

Știa că mă aflam în cameră, dar nu se întoarse imediat spre mine.

– Anne, fiica mea, ce faci aici? a spus ea apoi.

– O, ești tare nefericită, mamă. Voiam să fiu alături de tine.

Ea s-a ridicat și eu m-am repezit spre ea. Și-a deschis brațele și m-a strâns la piept.

– Mi-e teamă, Anne. Ce înseamnă asta?

– Înseamnă că tata se războiește cu regele, am spus eu încet. Au fost uciși din ordinele lui. Regina este o femeie aspră și își iubește familia. A făcut tot ce i-a stat în puteri pentru a-i promova. I-ar distruge pe cei care îi stau în cale… pe când alor ei le-ar da totul. Or ei i-au ucis tatăl… fratele. Regina va face orice ca ei să fie răzbunați.

– Ce se va întâmpla cu noi? Fiica mea dragă, ce se va alege de tot?

– Tata e foarte puternic. Își va învinge toți dușmanii.

– Ai dreptate, copilă. Rămâi cu mine, să ne rugăm împreună.

Lucrurile au luat apoi o întorsătură dramatică, și eu nu mai eram un simplu observator.

Schimbarea s-a produs într-o bună zi când, aflându-mă pe metereze, am zărit în depărtare un mare alai de călăreți care se îndreptau bineînțeles spre castel. Am fugit pe scări și am anunțat-o pe mama. Ea știa deja.

– A venit tatăl tău, a spus ea.

Ne aflam în curte când a intrat tata, însoțit de o siluetă înaltă, regală. M-am holbat la el plină de uimire. Cu siguranță nu mă înșela privirea, nu putea fi decât regele. Nimeni altcineva nu era la fel de înalt și impunător. Descălecase, ca și tatăl meu de altfel. Mama se pregătea să îngenuncheze, dar regele îi puse o mână pe umăr și o sărută pe obraz.

– Milord… a început mama.

– Regele a venit să stea la noi o vreme, a spus tata.

Regele a zâmbit și i-a spus ce plăcere era pentru el să o vadă pe frumoasa contesă și pe fermecătoarea ei fiică.

– Nu o văd pe draga mea cumnată.

– Se odihnește, domnul meu, dată fiind starea ei.

– Ce veste bună! Fratele meu este cu adevărat un bărbat norocos! a spus regele, ridicând din sprânceană.

Pregătirile pentru cei nou-sosiți se aflau deja în desfășurare. Servitorii se puneau de îndată în mișcare de cum apăreau oaspeți la castel. Tata l-a condus pe rege în holul de la intrare. Era evident că se întâmpla ceva tare ciudat. Tata avea un anumit aer triumfător. Și apoi unde era suita regelui? Acesta însă era prietenos și zâmbitor,

ca și cum nu ar fi fost nimic neobișnuit să vină aici. Aveam o cameră în castel care era păstrată pentru oaspeții de sânge regesc, iar regele a fost instalat chiar acolo. Castelul fremăta cu un entuziasm obișnuit în cazul vizitelor regelui. De această dată însă era ceva diferit. De ce nu fuseserăm avertizați de venirea lui?

Mi-au trebuit câteva zile bune ca să îmi dau seama că regele era prizonierul tatălui meu.

Totul era atât de uluitor. Înțelesul lucrurilor ne scăpa și încercam să ne găsim calea prin beznă, să înțelegem. Am aflat ce se întâmplase cu adevărat mult mai târziu, de la Richard. Chiar și atunci, Richard vorbea despre asta cu mare mâhnire.

Regele se afla în marș spre nord pentru a pune capăt rebeliunii când primise vestea înfrângerii de la Edgecot. Când armata aflase ce se întâmplase, începuseră să dezerteze din ce în ce mai mulți, până când regele rămăsese singur, cu doar câțiva prieteni, printre care și Richard. Se aflau la Olney când a sosit George Neville.

– Nu a venit în calitate de arhiepiscop, ci îmbrăcat în armură, mi-a spus Richard atunci când mi-a povestit cum a fost. Eu mă aflam alături de fratele meu și îmi era teamă de ce însemna asta, căci știam că fratele meu complota cu tatăl tău și că făcuse asta de când se căsătorise cu sora ta, Isabel. Aveam o presimțire că George avea gânduri necurate față de Eduard, căci fusese mereu gelos pe el și îi purtase pică pentru că Eduard era fratele mai mare și avea mai multe calități. George Neville s-a comportat foarte respectuos cu regele și l-a întrebat dacă ar putea să meargă la Coventry cu el și fratele său, întrucât contele de Warwick era îngrijorat în privința siguranței regelui.

„De ce este contele atât de preocupat de siguranța mea atâta vreme cât cu puțin timp în urmă lupta împotriva mea?“ a spus fratele meu.

„Dar nu a luptat niciodată împotriva domniei voastre, Alteță“, a spus George Neville, „ci împotriva celor care caută să distrugă regatul.“

– Eram atât de furios încât am strigat la fratele meu să nu îl asculte. Știi însă ce iertător este Eduard. Dacă are vreun defect, este acela că își iartă mereu prea repede dușmanii și crede numai lucruri bune despre ei. Eduard a pus o mână pe brațul meu și mi-a spus plin de afecțiune: „Suntem în mâinile lor, frate, cel puțin

deocamdată.“ Apoi s-a întors spre arhiepiscop și i-a spus: „Văd că sunt prizonierul domniei tale. Ce trebuie să fac?“

„Să veniți cu mine la fratele meu“, a răspuns arhiepiscopul.

– Așa că ne-am dus la contele de Warwick.

I-am spus lui Richard cât de mult mă întristasem când auzisem o versiune deformată a acestor evenimente. Mi se rupsese inima că prietenia dintre familiile noastre luase sfârșit.

– Am fost cu el la întâlnirea cu Warwick, continuă Richard. Cred că tatăl tău era mai jenat decât fratele meu. Contele a încercat să îl asigure pe Eduard că nu îi dorea răul și a spus că îl ține prizonier pentru propria lui protecție, însă asta nu era adevărat. Contele nu îl iertase niciodată că se însurase cu regina. Mulți dintre noi credeam că făcuse o greșeală, dar fratele meu este impulsiv când vine vorba de dragoste. Își oferă iubirea fără a se gândi ce primește înapoi. Bănuiesc că pentru el a fost potrivită căsătoria, dacă nu pentru alții. Familia ei hrăpăreață a creat toate problemele. O, Anne, ce greșeli s-au comis! Este adevărat că tatăl tău a ajutat la aducerea lui Eduard pe tron, dar Eduard este un rege care vrea să conducă, nu să fie condus. Or tatăl tău este un om care vrea să conducă prin intermediul regelui pe care l-a așezat pe tron. Nu erau sorți de izbândă aici.

Câtă dreptate avea!

Regele era cel mai încântător dintre oaspeți și nimeni n-ar fi crezut că stătea la noi împotriva voinței sale. Servitorii se întreceau între ei ca să îi câștige atenția. Nu am văzut niciodată un bărbat atât de lipsit de aroganță și importanță de sine, și totuși, în ciuda acestora, avea aerul unui adevărat rege.

La vremea respectivă, tata era beat de fericire. Credea că el câștigase bătălia. Îi arătase regelui că nu putea domni fără el. După o vreme însă euforia lui a început să se mai domolească. Poate că Eduard era mare iubitor de plăceri și căuta să ducă o viață ușoară refuzând să privească în față lucrurile neplăcute, dar personalitatea lui exuberantă și zâmbetul lui regal fermecaseră poporul. Nu voiau să îl piardă pe regele lor cel plăcut. Acesta era punctul lui forte. Trecuseră aproape zece ani de când tata îl așezase pe tron și în acest răstimp îi făcuse pe oameni să-l iubească. Îl voiau pe Eduard și, din această cauză, se iscaseră tulburări prin regat.

Se știa că regele e pe undeva prin nord, ținut prizonier de contele de Warwick, iar aceasta era o incitare la încălcarea legii.

Au izbucnit revolte. Situația nu mai putea fi lăsată să continue și tata și-a dat seama că trebuie să îl mute pe rege într-o fortăreață mai greu de cucerit.

Ziua în care a plecat Eduard de la castelul Warwick pentru a merge la Middleham a fost încărcată de tristețe. Ce dor ne era de el! În castel erau numai chipuri îndurerate. Reveni apoi sentimentul de teamă. Tata plecase de la castel și revoltele continuau. Circulau zvonuri că, auzind că regele e prizonierul contelui, partizanii tatei presupuseseră că războiul luase sfârșit și armata se dispersase.

– Unde este regele? întrebau oamenii. Cine conduce țara?

Pe măsură ce violențele se înmulțiră, iar cei care încălcau legea erau tot mai mulți, tata se gândi că ar fi bine ca lumea să vadă că Eduard era încă rege și îi permise să facă o vizită protocolară la York, unde îi fu pregătită o primire tumultuoasă.

Richard mi-a spus că, la aflarea acestei vești, adunase o armată împreună cu un prieten de încredere, lordul Hastings, și mărșăluiseră spre York. Înainte să ajungă în oraș însă auziseră că regele luase frâiele în mâini și își anunțase intenția de a se duce la Londra.

Atunci tata și-a dat seama că greșise pe undeva și că dacă avea să încerce să îl oprească pe rege, aveau să se revolte mulți împotriva lui. Primirea lui Eduard în capitală a fost o dovadă suficientă pentru a-l convinge pe tata că eșuase. Învinsese pe câmpul de bătălie, dar în cele din urmă victoria se transformase în înfrângere.

Trebuie să își fi dat seama atunci că nu avea să mai redobândească niciodată controlul asupra lui Eduard, așa că îi rămăsese un singur plan. Acela de a-l așeza pe Clarence pe tron în locul lui.

Isabel era în ultima fază a sarcinii și urma să nască într-o lună și ceva. Era o zi frumoasă de aprilie și mama făcea ultimele pregătiri pentru naștere.

– Copiii au obiceiul de a sosi înainte de momentul așteptat, mi-a spus ea. Cât mă bucur că Isabel este alături de mine. Mă pricep oarecum la lucrurile astea, să știi.

– Mi-am dat seama de asta, milady. Și eu mă bucur, am spus. Bănuiesc că totul merge bine, nu? Isabel pare puțin cam apatică.

– E obosită, draga mea. Îți poți imagina ce înseamnă să cari un copil după tine?

– Bine, dar Isabel pare cam plăpândă.

Am observat o privire temătoare în ochii mamei și mi-am dorit să nu fi spus asta, știu că se îngrijora grozav în privința sănătății noastre. Ea era o femeie puternică. Ar fi trebuit să aibă fii voinici și sănătoși, nu două fete atât de delicate. De fapt, cum mi-am închipuit că mama era un pic îngrijorată în privința lui Isabel, am început și eu să îmi fac griji. Dar pentru că nu puteam vorbi despre temerile mele cu mama, îi vorbeam despre ele uneia dintre servitoarele lui Isabel.

O plăcusem pe Ankarette Twynyho din clipa în care se angajase în casa noastră. Era o tânără văduvă care trăise în Somerset înainte de a veni la noi. Cum își pierduse de curând soțul, era bucuroasă să plece departe de satul ei, unde se petrecuse tragedia.

O slujise pentru scurtă vreme pe regină și cred că prefera viața de la castelul Warwick decât să o slugărească pe aroganta Elisabeta Woodville.

Era amuzantă și obișnuia să ne spună anecdote despre regină care ne distrau și așa am ajuns să aflăm câte ceva despre femeia aceea rece și ciudată care, atunci când se căsătorise cu regele, declanșase acele evenimente atât de dezastruoase pentru noi toți.

Ankarette mă liniști acum.

– Ducesa nu este o femeie viguroasă, dar va fi bine, a spus ea. Totul este pregătit și se va afla pe cele mai bune mâini. Îmi dau seama că mama noastră, contesa, e o doamnă care se pricepe la astfel de lucruri și cu toți cei pregătiți să o ajute, totul va fi bine.

– Mă liniștești, Ankarette, am spus eu.

– Doar pentru asta mă aflu aici, draga mea, mi-a spus ea.

Îmi plăcea accentul ei de Somerset și felul blând de a se purta cu toată lumea. În plus, mă puteam asigura că, ajutată de mama, de Ankarette și de toți ceilalți, Isabel avea să fie în siguranță.

Ankarette o consola și pe Isabel. Îi punea o pernă la spate când părea că nu stă confortabil și tot ea îi aducea de băut înainte chiar să îi ceară Isabel.

Într-o zi, stăteam jos în odaia lui Isabel, căci îi plăcea să se întindă adesea, iar când făcea asta, voia să stăm cu ea. Vorbeam tot felul de nimicuri când am auzit zgomot mare la parter.

M-am îndreptat spre fereastră și ceea ce am văzut mi-a tăiat respirația.

– Este tata și alături de el e ducele de Clarence, am spus întorcându-mă.

– Ai spus că… George e aici? a întrebat Isabel, ridicându-se.

Erau însoțiți doar de un grup restrâns de oameni. M-am dus la ușă și am auzit-o pe mama spunând că ceva era în neregulă.

Am început să cobor scările cu Isabel pe urmele mele. Tata se afla deja în holul de la intrare. O îmbrățișă întâi pe mama, apoi pe mine. Isabel se năpusti în brațele soțului ei.

– Nu avem nici o clipă de pierdut, spuse tata. Trebuie să vă pregătiți de plecare. Ar trebui să ne îndreptăm spre coastă într-o oră.

– E imposibil, a strigat mama. Isabel…

Tata nu spuse nimic preț de o clipă și o privi pe Isabel.

– Trebuie să fie, luați doar strictul necesar. Trebuie să pornim spre coastă fără întârziere, a spus el apoi.

Fuseserăm crescute să ascultăm imediat, fără cârtire, poruncile tatei, iar mama era un exemplu pentru noi în această privință. De această dată era diferit însă, trebuia să ne gândim la Isabel. Isabel și George se agățau unul de celălalt, șoptindu-și cuvinte de iubire, dar tata își pierdea răbdarea.

– Ascultați-mă, nu vă pot explica prea multe acum, a spus el, doar că dușmanii mă urmăresc. Dacă mă iau prizonier, va fi sfârșitul… sfârșitul pentru toți. Este extrem de important să plecăm fără întârziere, toată lumea… întreaga familie.

– Nu o putem mișca pe Isabel, or eu fără ea nu merg, a spus mama cu încăpățânare.

– Ba o să mergi! a insistat tata. Isabel o să meargă și ea cu noi. Ne faci să pierdem timp. Crede-mă, nu aș face asta dacă nu ar fi necesar.

– Este vorba despre… rege? a început mama.

– Anne, îți spun, pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi sta în cale. Trebuie să plecăm de aici… cu toții. Trebuie să ne îndreptăm spre coastă cât de repede putem. Nu te certa cu mine. Isabel trebuie să vină cu noi, înțelegi?

– Da, înțeleg, dar copilul e pe cale să se nască, a spus mama.

Tata a scos un oftat.

– Știu prea bine asta. N-o să-i fie ușor, dar trebuie să o facem. Dușmanii mei sunt în marș încoace, vin să mă ia prizonier. O să îmi ia capul și asta va însemna sfârșitul familiei noastre așa cum o știm. Așa că te rog, fă cum îți spun. Pregătește-te. Plecăm într-o oră.

Asta a fost de ajuns. Isabel a început să plângă în brațele lui Clarence. Era îngrozită. Știa că plecăm din țară și chiar și în

momentele ei bune, ura să călătorească pe mare. Acum însă, mama preluase controlul.

– Haide. Ai auzit ce a spus tatăl tău. Isabel, du-te în camera ta. Anne, du-te și adu-o pe Ankarette să aibă grijă de Isabel și să facă pregătirile. Ai auzit ce a spus tatăl tău, trebuie să fim gata într-o oră.

În timp ce ne adunam câteva lucruri, gândurile ni se învârtejeau în cap. Trebuia improvizată o lectică pentru Isabel, or asta avea să ne facă să mergem mai încet. Situația era periculoasă însă.

– De ce trebuie să fie atâta bătaie de cap? am auzit-o pe mama murmurând. De ce nu se pot mulțumi bărbații cu ce le-a dat Dumnezeu? De ce atâta luptă pentru putere?

Situația era disperată însă și dacă tata spusese că era în pericol de a-și pierde capul, știam că nu vorbise aiurea.

Auzisem de mult prea multe capete pierdute ca să nu luăm în seamă aceste cuvinte.

După aproape o oră, eram deja în drum spre coastă.

N-o să uit niciodată acea călătorie. Atunci mi-am dat seama cât de repede se poate transforma triumful în dezastru. Cu puțin timp în urmă, regele era prizonierul tatălui meu și părea că planurile lui se împlinesc. Apoi, lucrurile s-au schimbat brusc. Nu înțelegeam cum ajunsese tata acum în situația de a fi nevoit să fugă pentru a scăpa de armatele răzbunătoare ale regelui.

Eram într-un pericol imediat. La ordinele tatei, luaserăm cu noi un minimum de bunuri și servitori. Venise și Ankarette, căci era servitoarea lui Isabel, și mama se gândise că ne putea fi utilă. Trebuia să ne gândim cum să procedăm cu Isabel, căci nu se mai putea lungi pe pat, în odaia ei.

Sărmana Isabel! Speram ca măcar faptul că George se afla alături de noi să compenseze disconfortul de care avea parte.

Mama și cu mine călăream alături de tata, care avea o privire sumbră. Părea că îmbătrânise față de ultima oară când îl văzusem. Era o lovitură puternică pentru mândria lui și bănuiam că se învinuia grozav că lăsase victoria să îi scape printre degete.

Însă nu era timp de gânduri negre. Ne îndreptam spre țărmurile Dorsetului și trimiseserăm mesageri înainte să ordone să fie pregătite corăbiile, ca să ne putem îmbarca de îndată ce ajungeam pe coastă. Trebuia să părăsim țara cu orice preț, cât mai repede posibil.

Mă întrebam de ce oare ne duceam până în Dorset, de vreme ce tata își păstra unele dintre cele mai bune corăbii în Southampton.

Așa am tot călătorit ziua aceea, neștiind dacă nu cumva în vreo clipă aveau să ne prindă din urmă dușmanii tatei și să îl ducă la Londra… în Turn, unde probabil ar fi așteptat să îi fie hotărâtă moartea. Ce s-ar fi întâmplat atunci cu noi? Eram sigură că regele nu ar fi permis să fim tratați rău, dar îmi venea greu să îmi închipui o viață fără tata. Îmi tot spuneam că așa ceva nu trebuie să se întâmple. Tatăl meu era de neînvins. Fusesem educată să cred asta și nu era deloc greu să mă conving că așa era.

Ce ușurare a fost pentru noi când am ajuns în cele din urmă aproape de mare. Cei pe care îi trimisese înaintea noastră reușiseră să tocmească o corabie. Era destul. Tata și Clarence ne-au condus pe toți la bord. Isabel avea cea mai bună cabină și speram că urma să se simtă destul de confortabil acolo. M-am rugat să ajungem la Calais înainte să o apuce durerile facerii. Cum tata era căpitanul orașului, puteam fi siguri că aveam să fim tratați cu atenție și grijă acolo, și la castel aveam tot ce ne trebuia.

– Se cuvine ca primul tău copil să vadă lumina zilei în orașul în care te-ai căsătorit, i-am spus eu lui Isabel.

Cu toate acestea, nu avea să fie așa, și am avut parte de și mai multe ghinioane, căci atunci când ne-am alăturat flotei tatei la Southampton, am primit încă o lovitură.

Noul lord Rivers, care moștenise titlul când tatăl lui fusese executat, ne aștepta acolo. Avea niște polițe de plătit. Urmă o bătălie, ocazie cu care pierdurăm multe dintre corăbiile tatei. El hotărî să luăm ce mai rămăsese din flotă și să o ștergem înainte ca Rivers să poată chema întăriri.

Zgomotul împușcăturilor era groaznic, iar eu și mama ne aflam în cabina lui Isabel, unde încercam să discutăm banalități, deși știam că orice clipă putea fi cea din urmă.

– Tatăl vostru iese mereu învingător în cele din urmă, a spus mama cu fermitate. Odată ce ne vom afla în siguranță la Calais, totul va fi bine. Cum te simți, Isabel?

Isabel nu știa ce să spună. Simțea că o pot lua durerile facerii din clipă în clipă.

– Să ne rugăm să ajungem la Calais înainte să se întâmple asta. Nu e un drum prea lung și dacă e și marea liniștită…

Am plecat. Bătălia luase sfârșit. Am aflat mai târziu că tata se temuse ca nu cumva să existe probleme în Southampton, motiv pentru care aranjase să ne îmbarcăm de la Dorset. Pierduse una sau două corăbii în luptă, dar trebuia să ne bucurăm că ne aflam pe drumul spre Calais.

Cât de ușurați am fost când am văzut pământul! Tatăl nostru trimise semnalele. Căpitanul orașului Calais sosise. Ne așteptam să fim bineveniți, dar spre uimirea noastră am auzit zgomot de împușcături. Era cu atât mai surprinzător cu cât lordul Wenlock, care avea grijă de castel, era un om de încredere de-al tatei. Am coborât o barcă la apă pentru a afla ce era cu această primire aparent dușmănoasă.

Am primit un mesaj înapoi de la lordul Wenlock că regele trimisese poruncă, ce sosise cu puțin timp înaintea contelui și a alaiului său, ca acestuia să i se interzică intrarea în Calais. Lordul Wenlock regreta nespus, dar trebuia să se supună ordinelor regelui.

Tata era perplex. Bătuse atâta drum doar ca să nu fie primit aici. Asta însemna că nu mai era considerat comandant al orașului.

Era disperat și, chiar în acel moment, pe Isabel o apucară durerile facerii. Asta ne făcu să uităm de toate celelalte. Isabel se afla în mare primejdie, căci se părea că avea să fie o naștere dificilă și nu aveam mijloacele obișnuite la dispoziție pentru a-i ușura eforturile.

– Măcar de-am avea puțin vin, strigă mama, ar ajuta-o să se mai liniștească și să calmeze durerile.

A fost unul dintre cele mai groaznice momente din viața mea. Nu voi uita niciodată țipetele agonizante ale surorii mele. Era sigură că o să moară. Mă tot gândeam la ea așa cum fusese – fericită și veselă, atât de mulțumită de căsătoria ei, atât de recunoscătoare că dovedise atât de repede că poate face copii. Și iat-o acum, pe o mare cam agitată, fără provizii îndestulătoare, în agonie și în primejdie de a-și pierde nu doar copilul, ci și viața.

În asemenea momente îți dai seama cât de mult iubești pe cineva și cât de sfâșietor e să îi vezi pe cei pe care îi iubești suferind, mai ales când nu poți face nimic pentru a-i ajuta.

Mă ciondănisem de atâtea ori cu Isabel, e adevărat, dar era sora mea, făcea parte din viața mea și nu îmi puteam imagina cum aș putea trăi fără ea.

Tata era în ușa cabinei. Avea o privire neliniștită și, dintr-odată, am avut un sentiment de tandrețe față de el. Ne iubește cu adevărat, m-am gândit, chiar ne iubește. Numai că este atât de ocupat să se lupte pentru a-și menține puterea încât nu îi mai rămâne prea mult timp să ne arate asta.

– Cum se simte? a întrebat el.

– Rău, i-a răspuns mama. Dacă am avea puțin vin… chiar…

– Crezi că ar ajuta-o?

– Ar putea să bea puțin și asta ar calma-o. Poate că ar reuși chiar să o facă să uite de durere.

Tata a coborât una dintre cele două bărci la apă și a trimis-o cu un mesaj pentru Wenlock în care îi cerea vin pentru fiica lui care se zbătea în durerile facerii. Spunea că ar trebui să-i fie prieten, dar în asemenea vremuri, de unde puteai ști cine îți e prieten? Înțelegea însă că Wenlock trebuia să respecte porunca regelui. Warwick nu mai era Făuritorul de regi, ci doar un proscris din Anglia care se lupta să supraviețuiască.

În orice caz, Wenlock i-a ascultat rugămintea și, spre încântarea mamei, l-a trimis pe mesager înapoi cu două poloboace de vin.

Wenlock a mai făcut ceva. Alături de vin i-a trimis tatei și un mesaj secret în care îi spunea că ar fi fost o nebunie să încerce să debarce, căci tocmai asta se așteptau să facă. El îșI dăduse permisiunea să se deschidă focul pentru a împiedica o asemenea încercare. Contele ar trebui să se îndrepte spre un port francez, căci cu siguranță Ludovic avea să fie ospitalier cu vechiul său prieten. Era un sfat bun.

Între timp, starea lui Isabel devenea disperată. Vinul o ajuta puțin, însă era foarte bolnavă. În plus, mi-am dat seama după buzele strâmbate într-o grimasă ale lui Ankarette și după expresia ei supărată că ceva nu mergea bine.

Mama a venit la mine.

– Doarme acum, îmi spuse ea. Sărmana copilă, a fost o naștere dificilă.

– Și copilul? Este băiat?

– Copilul a fost băiat, a spus ea.

Mi-am dat de îndată seama ce însemna asta.

– Vrei să spui că e mort? am întrebat.

Mama a încuviințat din cap.

*

Cea mai mare grijă a noastră acum era Isabel. Mama și Ankarette se aflau cu ea. Nu mai era loc pentru nimeni în micuța cabină. Dacă aș fi putut fi lângă ea, m-aș fi simțit mai liniștită, iar izolarea de sora pe care o știam de o viață și pe care poate că nu aveam să o mai văd mă umplea de o durere neputincioasă.

Am văzut-o în minte cum își proba rochia de mireasă. Era atât de mulțumită de ea și de viața ei. Urma să se mărite cu Clarence. Urma să fie regina Angliei, iar copilul ei avea să fie într-o bună zi rege. Avea să înceapă o dinastie, dinastia de York și Warwick. Câte vise spulberate!

M-am rugat să trăiască. Poate că avea să îmi fie ascultată rugăciunea. Apoi m-am rugat să se întâmple imposibilul și să ne întoarcem la Middleham, să fim din nou copii… să revină zilele fericite în care Richard de Gloucester se număra printre băieții care veneau la castelul tatălui meu pentru a deprinde arta războiului.

În cele din urmă mi s-a permis să o văd, deși doar pentru scurt timp.

– Ce a fost mai rău a trecut, mi-a spus mama. Își va reveni dacă este îngrijită.

Isabel zăcea pe pat epuizată… nu mai simțea durere… durerea aceea zadarnică, fără rezultat și scop. Am avut un sentiment de ușurare când mi-am dat seama că încă nu știa că acel copil, care o costase aproape viața, era mort.

– Respiră mai ușor. Își va reveni, sper și mă rog pentru asta, a spus mama, venind spre mine. Mă bucur că nu am pierdut-o pe Isabel a noastră.

Corabia se legăna încoace și încolo. În agitația noastră nici nu luaserăm asta în seamă, dar acum, ridicându-mă, m-am văzut nevoită să mă agăț de mama pentru a-mi păstra echilibrul.

– Îl îngroapă, a spus mama.

Mă bucuram că o cruțaseră pe Isabel de asta.

Îi cususeră trupul micuț într-un cearșaf. Nu suportam să mă uit la el. Era atât de dezolant de mic și de neajutorat. Crescuse toate aceste luni, așteptând momentul în care avea să fie adus pe lume… iar când asta se întâmplase o și părăsise.

Căpitanul vaporului spunea o rugăciune. Am stat cu toții în picioare fără să scoatem o vorbă, în timp ce pânza care adăpostea micuțul trup se cufunda în ape.

Drumul spre Barnet

Câtă liniște se regăsea între pereții acelei mănăstiri. Eram uluită de tot ceea ce se întâmplase și deși în sinea mea știam că acesta era doar un răgaz, era așa o mângâiere pentru mine să simt din nou pământul sub picioare, să fiu departe de conflicte violente și să pot asculta glasurile molcome și blânde ale măicuțelor și sunetul clopotului care bătea ceasul de rugăciune.

Ne îngrijiseră cu gingășie de când sosiserăm aici, la porunca regelui Franței de a ne ajuta și a ne oferi tot ce aveam nevoie pentru a ne putea reveni după grelele încercări prin care trecuserăm. Îmi place să cred însă că ar fi fost la fel de bune cu noi și dacă nu ar fi urmat nici o poruncă.

În primele zile m-am abandonat cu totul în liniștea acelui loc minunat. Abia mai târziu am început să mă întreb cât avea să dureze asta.

După îngropăciunea copilului, am continuat să navigăm pe mare. Tata era foarte supărat că nu i se permisese să debarce la Calais și dădea vina pe ducele de Burgundia pentru asta. Însă trebuia să își potolească mânia, așa că se hotărî să meargă de-a lungul coastei și să captureze orice navă burgundă îi pica în mână.

Ne obișnuiserăm deja cu focurile de armă… și cu uralele de rigoare după ce capturau o altă navă și o altă navă, în timp ce navigam de-a lungul Canalului Mânecii, cu blazonul Ragged Staff fluturând pe catarg. Warwick, fugar, alungat la Calais, se lăsa la mila regelui Franței, așa că trebuia să arate Burgundiei, lui Eduard și lui Ludovic că era o forță cu care nu era bine să te pui.

Și iată-ne și pe noi, trei femei neajutorate, mama, sora mea și cu mine, care ne dădeam seama doar parțial ce ni se întâmpla. Părea că ne pierduserăm căminul… că pierduserăm totul… și

că eram condamnate să navigăm pe vecie pe o mare plină de neprevăzut.

Asta nu putea dura însă. Măcar de atâta lucru eram sigure, și mare ne-a fost ușurarea când am acostat în portul Honfleur ca oaspeți de onoare ai regelui Franței.

Ceea ce nu știam însă era că tata avusese nevoie de timpul petrecut prădând corăbii pentru a lua o decizie. Când despica valurile mării ca un pirat, el încerca de fapt să ajungă la o concluzie. Era prea ambițios pentru a fi învins cu atâta ușurință. Mizase pe Eduard și pierduse. Apoi, în disperarea lui, se reorientase spre Clarence. Era în firea lui să pună regi pe tron. Voia să conducă chiar el, dar drepturile regilor se moșteneau, or din acest motiv el nu putea fi rege. Însă putea să pună pe tron un rege care să conducă prin intermediul lui.

Acum nu mai avea decât o singură carte de jucat și avea să fie o schimbare completă de strategie. Trebuia să se gândească bine înainte să pornească pe acest drum. Îi ura pe cei din casa de Lancaster. Henric era nebun și trebuia să se descurce cu nevasta lui dificilă și dominatoare. Oare putea să o facă? Asta trebuia să hotărască în timp ce cutreiera mările. Dar când s-a îndreptat spre Honfleur, decizia era deja luată. Poate că eram norocoasă că nu eram la curent cu ea, dar chiar dacă aș fi știut, tot nu aș fi reușit să ghicesc ce efect avea să aibă asupra mea.

Când am debarcat la Honfleur însă, nimic nu mai conta. Simțeam doar o mare ușurare de a fi scăpat de pe mare. Dar, înainte de a putea ancora, trebuia să avem permisiunea regelui Franței, iar corăbiile pe care le luaserăm drept pradă ne cam stăteau în cale acum. Relațiile dintre Ludovic și burgunzi erau și așa destul de tensionate, iar regele Franței nu prea putea primi cu onoruri pe unul care se dedase la asemenea acțiuni războinice față de duce. Prin urmare, flota a fost trimisă departe și noi am rămas în port la mila lui Ludovic.

Ludovic a auzit de starea lui Isabel și a spus că doamnele nu trebuie să mai treacă prin alte greutăți, așa că avea să facă pregătirile necesare pentru a fi găzduite la o mănăstire, în timp ce contele avea să vină la curte pentru a purta discuții care aveau să se dovedească fără îndoială profitabile pentru ambele părți. Astfel am ajuns la mănăstire și am avut parte de tihnă pentru o vreme.

*

Bine îngrijită de măicuțe, Isabel se mai înzdrăveni puțin. Era și mai plăpândă ca înainte și trebuia să se odihnească adesea. Jelea mult copilul pierdut și vorbea adesea despre el. Faptul că fusese băiat făcea ca toată povestea să fie și mai greu de suportat, căci ar fi fost tot ce sperase ea.

– Toate acele luni dificile și apoi… nimic, se plângea ea.

– Poți să mai faci copii. Se întâmplă multor femei să piardă unul, am liniștit-o eu.

– Nu mai vreau să trec din nou prin asta, dar bănuiesc că va trebui să o fac. E de datoria mea… mai ales că… .

Știam că se gândește că George avea să fie regele Angliei. Părea să fi uitat că fugiserăm din Anglia, că Eduard era rege și era puțin probabil că avea să își piardă tronul în favoarea lui Clarence. Oare nu își dăduse deja seama că soțul ei era slab și mândru și că tata începuse să nu îl mai suporte și să regrete că se gândise măcar să îl pună pe tron? Sigur că ea nu avea să accepte asta și poate că era mai bine să o lăsăm să trăiască printre visele ei, mai ales că realitatea era mult prea sumbră.

Tata păstra legătura permanent cu mama. De fiecare dată când veneau scrisori la mănăstire, un sentiment de neliniște punea stăpânire pe mine și cred că și pe ea. Mi-era mereu teamă că aveau să vină ordine să împachetăm tot și să plecăm poate din nou pe mare.

Eu voiam să stau acolo. Îmi plăcea mult viața aceea liniștită, dar știam că ceream prea mult.

Într-o bună zi, mama a primit o scrisoare de la tata și a trimis după mine.

De îndată ce am văzut-o, mi-am dat seama că nu erau vești bune.

– Trebuie să îți spun ceva, Anne.

– Tata…

– Am vești de la el și pomenește de tine.

– Bine, dar de ce?

– Pentru că este vorba despre ceva care te privește.

M-am uitat țintă la ea, plină de uimire.

– Tatăl tău a petrecut ceva timp cu regele Franței. Ludovic e un om ciudat, dar el și tatăl tău au fost mereu buni prieteni. O parte din problemă era prietenia lui Eduard cu burgunzii, căci regii Franței și ducii de Burgundia nu se înțeleg de multă vreme.

O cunoșteam destul de bine cât să îmi dau seama că amâna această veste care mă privea pentru că nu avea să fie pe placul meu, așa că începeam să mă simt din ce în ce mai stingherită.

– După cum știi, tatăl tău a fost păcălit grozav de Eduard, a continuat ea.

– Prin căsătoria lui vrei să spui?

– Nu a fost deloc potrivită și nu neapărat pentru că era vorba de o femeie de rang mult inferior lui, cât despre familia Woodville și lăcomia lor.

– Cunosc toate aceste lucruri, am spus. Le-am auzit de multe ori până acum. Te rog, spune-mi ceea ce mă privește pe mine.

– Ești la vârsta potrivită pentru măritiș.

Am simțit cum se strecoară groaza în inima mea. Îmi găsiseră un soț, un francez. Aveam să fiu smulsă din căminul meu… de lângă mama mea, de lângă Isabel… de la Middleham. Întotdeauna îmi fusese teamă de asta și acum se și întâmpla.

– Multe fete de vârsta ta ar fi fost deja logodite până acum. M-am bucurat nespus că am putut să te păstrez lângă mine.

– Spune-mi… spune-mi cine e…

– O să fii surprinsă. Tatăl tău a fost mereu un susținător fervent al casei de York, dar lucrurile s-au schimbat. Aceștia au fost mult prea perfizi și tatăl tău s-a hotărât să îl susțină pe regele Henric. Până la urmă, ca fiu al fostului rege Henric al V-lea, acesta este moștenitorul de drept al tronului și are întâietate în fața lui Eduard de York în ceea ce privește dreptul de a fi rege. Acum Henric are un fiu.

– Fiul lui Henric! Prințul Eduard!

– Da, chiar el. Am auzit că este un băiat chipeș, poate cu un an mai mare decât tine… tocmai bine. Ești cu adevărat norocoasă.

Nu îmi venea a crede urechilor. Mi se spusese mereu că Henric e nebun, că regina Margareta e o femeie bărbătoasă, iar fiul lor Eduard un tinerel nesărat, lipsit de orice importanță. Tata schimbase alianțele… atât de ostentativ. Cum putuse să facă asta? Fuseserăm educate să credem că familia Lancaster ne era vrăjmașă… iar acum plănuiau să mă facă una de-a lor.

– Nu poate fi adevărat! am țipat, de-abia putând respira de indignare.

– E adevărat, copila mea. Tatăl tău o să îl pună pe Henric la loc pe tron și vrea ca tu să fii soția prințului de Wales.

– O, nu… te rog.

Mama m-a luat în brațe. Am văzut că plângea.

– Trebuie să ne acceptăm soarta, draga mea. Pentru asta ne naștem, a spus ea. Ni se întâmplă tuturora.

– Isabel a fost fericită în căsnicia ei, am spus.

– Sărmana Isabel! Nu ar fi trebuit să se întâmple așa ceva. Vei fi fericită, copila mea. Știu că e o lovitură pentru tine, de aceea tatăl tău a vrut să te pregătească.

O lovitură! Simțeam că întreaga lume se prăbușește în jurul meu.

Nu puteam vorbi despre asta decât cu Isabel. Ea se odihnea întinsă în pat. Era atât de frumoasă cu părul ei lung și blond răsfirat pe pernă. Era însă încă palidă și foarte plăpândă.

– Ce s-a întâmplat? m-a întrebat ea neliniștită.

– Tocmai mi s-a spus că mă voi mărita.

– Te vei mărita! Mă gândesc că tata a făcut vreo învoială cu regele Franței. Cine e?

– Prințul de Wales.

– Prințul de Wales? Trebuie să fie bebeluș.

– Nu e vorba despre fiul lui Eduard, ci de cel al regelui Henric.

Isabel m-a privit plină de cea mai pură uimire.

– Tatăl nostru aranjează asta împreună cu regele Franței, am continuat eu.

– Și ce treabă are regele Franței cu asta?

– Cred că îl va ajuta pe tata să îl pună înapoi pe Henric pe tron.

– Și cum va face asta?

– Cu banii și armata pe care i le va da Ludovic, bănuiesc.

– Nu, nu se poate așa ceva!

– Atunci de ce ar vrea ca fiica lui să se mărite cu prințul Eduard?

Isabel și-a ridicat capul și s-a holbat la mine, sprijinindu-se în cot.

– Și George? a întrebat ea.

– În mod evident planurile s-au schimbat.

– Dar cum se pot schimba?

– Ușor. Tatăl nostru și regele Franței au hotărât să le schimbe.

– Nu îmi vine să cred. Tata a susținut mereu casa de York. Cum s-a putut schimba astfel?

– Pentru că s-a certat cu casa de York. Cum nu mai poate să așeze pe tron un rege din casa de York, va pune un rege din casa

de Lancaster. Până la urmă, după cum spune mama, Henric e adevăratul rege.

– Ce nerozie.

Am clătinat din cap.

– Cât de mult mi-aș dori să fie așa.

– George trebuia să fie rege.

Deși nu am spus-o, gândeam că acesta nu fusese niciodată un plan prea înțelept și nu avea șanse de reușită. Nu îmi pot da seama cum de se gândise tata la așa ceva. Cum l-ar fi putut struni pe George cel schimbător, când singura grijă a acestuia era să se umple el însuși de glorie?

Îmi dădeam seama care era motivul din spatele acestei mișcări. Tata trebuia să pună pe tron regi pe care îi putea conduce, or Eduard dovedise că nu avea să îi permită asta. Dacă îi reușea planul însă, Margareta cea mândră și Henric ar putea fi manevrați de el.

Era un plan rațional și eu devenisem o parte necesară a intrigilor tatei.

Oare de ce fusesem atât de nefericită pe apele acelea învolburate? Ar fi trebuit să fiu mai împăcată decât eram acum, în această mănăstire liniștită.

Singura mea speranță era că asta nu avea să se întâmple încă. Mama se gândise să mă avertizeze și nu mă puteam hotărî dacă ar fi fost mai bine să nu știu, ca să mă mai pot bucura o vreme de liniște, sau să fiu pregătită pentru lovitura ce urma să vină.

Isabel încerca să mă consoleze, dar cred că era mai preocupată de ce avea să însemne asta pentru George. Și eu mă întrebam același lucru, căci dacă tata susținea casa de Lancaster, ce rol avea George în toată această afacere? Ar fi dușmanul nostru. Cum ar putea exista un asemenea conflict în sânul familiei, căci prin căsătoria lui cu Isabel, devenise unul de-al nostru?

Speranțele mele ca planul să dea greș se duseră pe apa Sâmbetei. Odată înțelegerea stabilită, tata avea să fie nerăbdător să acționeze. Mai târziu am aflat că îi datoram această întârziere reginei Margareta, care se lăsa greu convinsă să îl accepte ca prieten pe tata. Bănuiesc însă că nu putea să îl refuze ca aliat din cauza renumelui și a puterii lui, precum și a oamenilor aflați sub comanda lui, iar în cele din urmă a trebuit să cedeze și să accepte un lucru cât se

poate de dezgustător pentru ea, probabil: pe mine, fiica lui Warwick, ca noră.

În timp ce aşteptam veşti, căzusem într-o stare de melancolie profundă, alături de mama şi sora mea. La câteva zile după ce mama mi-a spus despre planurile privind viitorul meu, tata a sosit la mănăstire. Venise să îşi ducă familia la Angers, unde urma să mă logodesc în mod oficial cu prinţul de Wales. Mama trebuie să-i fi spus cât de îngrijorată eram în această privinţă, căci el a trimis după mine.

M-am dus temătoare, aşteptându-mă să mi se spună pe un ton poruncitor să îmi ascund sila faţă de această căsătorie, dar nu s-a întâmplat chiar aşa.

Tata nu era un om lipsit de bunătate şi cred că în timp ce mă studia, se gândea la calvarul pe care era pe punctul de a mă face să-l îndur. Ambiţia juca un rol important în viaţa lui şi nimic nu îl putea împiedica să o urmeze acolo unde îl purta. În acelaşi timp însă, îşi făcea timp să se gândească şi la cei pe care îi folosea pentru a-şi atinge scopurile, mai ales dacă erau membri ai familiei lui.

– Fiica mea, am auzit că mama ta ţi-a spus despre viitorul glorios care te aşteaptă, mi-a zis el.

– Mi-a spus că urmează să mă logodesc cu fiul regelui Henric.

– Aşa este. Henric va reveni pe tron şi, la momentul potrivit, fiul lui va moşteni coroana. Este o ocazie deosebită pentru tine.

– Este greu să mă gândesc la el ca la un soţ.

– Pot să jur că ţi-ar fi dificil să te gândeşti la oricine ca la un soţ, căci nu ţi-a fost propus nici unul până acum.

– Dar am fost învăţate să îi urâm pe cei din casa de Lancaster, am spus eu, însă el îmi tăie vorba cu un gest nerăbdător al mâinii.

– Va fi o partidă foarte bună pentru tine, cea mai bună la care puteai spera. O să îţi vezi fiul pe tronul Angliei, nu e asta destul?

Eu însă l-am privit cu chipul golit de orice expresie şi el mi-a zâmbit.

– Logodna va avea loc cât de curând, a continuat el. Ar trebui să te pregăteşti să pleci de aici.

Voiam să mă rog de el, să îi explic cum vedea asta o fată tânără, care până de curând nu văzuse prea multe din lumea înconjurătoare (când asistasem mai mult la aspectele ei mai puţin plăcute), care îşi petrecuse cea mai mare parte a vieţii la Middleham şi care, în rarele ocazii când se gândise la măritiş, avusese în vedere pe cineva

care îi fusese mereu prieten și care cu siguranță avea sentimente pentru ea.

Dar cum îi puteam explica asta acestui om? Era tatăl meu și într-un fel ținea la mine, dar pentru el nu eram decât un obiect pe care îl muta de colo-colo, în funcție de mișcarea care îl avantaja mai mult.

Era o lume nedreaptă. Nu voiam să mă mărit încă, voiam să mai fiu copil. Văzusem ce făcuse căsătoria din Isabel, și asta în condițiile în care ea își iubea soțul.

Voiam să mă întorc la Middleham și să trăiesc în pace, iar vag, în visele mele, îl vedeam pe Richard venind acolo și spunând: „Mărită-te cu mine, Anne. Te iubesc și tu mă iubești pe mine, și amândoi iubim Middleham. Hai să trăim aici fericiți până la adânci bătrânețe".

Ce vise deșarte! Cum m-am putut gândi vreodată că l-aș putea face pe tata să înțeleagă așa ceva? Cum m-aș putea aștepta ca el să renunțe la un plan atât de important pentru el pentru a mă face fericită și a-mi alunga temerile?

M-am retras și am început să mă pregătesc de plecare.

Mama a venit la mine chiar înainte să plec. Părea că are a-mi da veşti bune și așa și era.

– Nunta nu poate avea loc până nu se obține o dispensă de la papă și după cum știi, asta ia ceva vreme.

– Atunci de ce trebuie să plec acum?

– Pentru că înainte de a merge mai departe, va fi o logodnă. Vezi tu, căsătoria aceasta este foarte importantă pentru tatăl tău, și regina Margareta nu este prea încântată de ea. A trebuit să fie convinsă că este singura ei șansă de a pune mâna pe tron.

– Nu mă vrea, și bănuiesc că nici Eduard nu mă vrea, am spus.

– Ba te vor dori atunci când își vor da seama ce înseamnă această căsătorie.

– Urăsc asta. E ca și cum nici nu aș exista în realitate, sunt tolerată în baza unui tratat.

– Căsătoriile dintre oamenii de rang înalt sunt adesea astfel, copila mea.

– Urăsc lucrul ăsta, îl urăsc.

Mama m-a îmbrățișat.

– Va dura ceva până vom obține dispensa, a spus ea, și nu te poți căsători fără ea. Poate că nici nu o vom obține.

I-am aruncat o privire întrebătoare, încercând să nu iau în seamă acea ultimă remarcă.

– Ei bine, ne-am putea aștepta ca regele Eduard să încerce să oprească asta dacă o poate face, nu? a spus ea în cele din urmă. În plus, știi cum sunt papii, le e teamă ca nu cumva să îi jignească pe cei care dețin funcții importante. Ce vreau să spun e că s-ar putea să nu fie așa ușor să obținem dispensa.

– Însă tot va trebui să mă logodesc.

– Da, trebuie să o faci.

– Asta înseamnă că sunt căsătorită cu el?

– Într-un fel da, dar căsătoria nu este consumată până nu are loc ceremonia. Asta înseamnă că vei continua să trăiești sub oblăduirea mea până când te căsătorești de drept.

Trebuie să spun că m-am simțit mai bine după aceea. Căsătoria nu avea să aibă loc imediat. Speram din tot sufletul ca papa să nu ne dea dispensa.

În ziua aceea de iunie în care am părăsit mănăstirea, formam o procesiune tare tristă.

Isabel era uluită, suferind încă de pe urma epuizării fizice și mentale și jelindu-și încă pruncul mort. Nu cred că ambiția ei era să obțină putere, ci mai degrabă grandoare și o viață plină de acțiune. Se visase regină, iar acum se părea că eu aveam să îndeplinesc acest rol. Nu avea nici o importanță pentru ea că nu prea voiam să accept rolul care mi se încredința.

Mă întrebam ce făcea Clarence. Nu venise alături de ceilalți să ne ia de la mănăstire. Nu îmi venea să cred cât de ușor îl putea da tata la o parte. Știam că îl asigurase că avea să fie bine tratat de noul rege. Aveau să îi ofere pământuri întinse, care l-ar fi făcut bogat și i-ar fi asigurat o oarecare autoritate, iar în cazul în care prințul de Wales nu ar fi avut moștenitori, putea urca pe tron. Era o consolare mult prea slabă însă pentru un om căruia i se promisese necondiționat tronul cu atât de puțină vreme în urmă.

Sărmanul Clarence și sărmana Isabel! De mine însă îmi era și mai milă.

Mergeam mai întâi la Blois, unde urma să fiu prezentată formidabilei mele soacre și viitorului meu soț. Blois era unul

dintre cele mai impresionante castele din Franța, însă pe măsură ce ne apropiam de acele minunate ziduri de piatră cenușie purtând blazonul conților de Blois, cu lebăda și săgeata, simțeam cum mă cuprinde groaza. Parcă mă îndreptam spre o închisoare întunecată.

Conștientă de temerile mele, mama încerca să mă liniștească și până și tata avea o privire îngrijorată. Asta pentru că eram o piesă importantă în jocul lui, mi-am spus cu amărăciune. Dacă regele Eduard nu s-ar fi căsătorit cu Elisabeta Woodville, atunci toate astea nu s-ar mai fi întâmplat.

Sosi și momentul de care îmi era cel mai teamă, când am ajuns față în față cu Margareta de Anjou. Stătea pe un scaun care semăna cu un tron, sau poate că prezența ei îl făcea să pară astfel. Era o femeie înaltă, impunătoare, cu o alură de regină, și pe chipul ei ofilit se mai ghiceau urmele frumuseții ei trecute. Avea o expresie severă a feței care putea fi urma multor suferințe îndurate. Am simțit o urmă de milă față de ea.

Câtă amărăciune trebuie să fi cunoscut, așa mândră cum era! Se căsătorise cu un bărbat slab și încercase să îl mențină pe tron. Cred că își dedicase întreaga ei viață luptei pentru tron, iar tatăl meu fusese cel care i-l luase, așezându-l pe Eduard pe el. Acum toate acestea se schimbaseră, și tocmai de aceea mă aflam acolo.

În timp ce mă privea, am putut observa cât mă ura, așa cum îi ura probabil pe toți cei care aveau legături cu casa de Warwick. Îmi întinse mâna cu răceală. Eu am îngenuncheat și i-am luat mâna. Ochii ei mă cântăreau, observând fiecare detaliu al înfățișării mele. Am simțit cum ochii aceia reci, cercetători, încercau parcă să îmi citească gândurile.

– Te poți ridica, a spus ea în cele din urmă.

Auzisem că atunci când tata se întâlnise cu ea pentru prima oară fusese atât de hotărâtă să îi refuze oferta că îl făcuse să o aștepte ore în șir înainte de a-l primi, iar când o făcuse, îl lăsase să stea în genunchi în fața ei vreme de cincisprezece minute, înainte de a-i permite să se ridice. Îmi puteam imagina cum suportase așa ceva mândrul meu tată. Pentru el însă acesta era un plan de maximă importanță, așa că era dispus să îndure orice pentru a-l duce la îndeplinire. Cât mi-aș fi dorit să nu fac parte din acest plan!

– Așază-te lângă mine, mi-a poruncit ea, doresc să îți vorbesc.

I-am îndeplinit porunca ascultătoare.

– Tatăl tău ți-a pomenit despre marea onoare care te așteaptă.

– Mi-a spus că urmează să mă căsătoresc, Alteță.

– Cu prințul de Wales, a spus ea. Îți va fi prezentat în curând. Tatăl tău și cu mine am fost de acord cu această căsătorie. Ești cu adevărat norocoasă. Sper că ne vom întoarce în Anglia în curând, acolo unde ne este locul. Între timp urmează să vă logodiți. I-am spus tatălui tău că nu vă veți căsători până când regatul nu îi va aparține regelui Henric.

Era cea mai bună veste pe care o puteam primi. Speram că asta avea să dureze ceva vreme și existau șanse să nu se adeverească. Eduard nu avea să renunțe ușor la putere. Richard avea să îl susțină. Într-adevăr, în ciuda puterii tatălui meu, avea să fie dificil să îi smulgă coroana lui Eduard, iar eu nu aveam să fiu nevoită să încep această căsnicie odioasă până atunci!

Deodată, regina bătu din palme nerăbdătoare.

– Spune-i prințului că doresc să îl văd, i-a zis ea femeii care veni în fugă.

Inima îmi bătea cu putere. Nu mă plăcea. Ura această căsătorie. Fusese constrânsă să o accepte, căci era prețul pe care îl ceruse tata pentru a-l ajuta pe soțul ei să își redobândească tronul, or ea avea de gând să își înfrâneze dezgustul față de orice era legat de Warwick pentru a-și împlini cea mai mare ambiție. Cât despre tatăl meu, acesta voia să se răzbune pe Eduard și voia să își așeze pe tron propria marionetă. Dar cum avea să se descurce cu o asemenea femeie? Pe lângă asta, desigur, voia să își vadă fiica pe tron, așa că aveam să fiu folosită pentru a-i îndeplini dorințele. Trebuia să mă mărit cu acest prinț pe care nu îl mai văzusem niciodată. Trebuia să nasc moștenitori, astfel încât tata să fie mulțumit și prin vinele viitorilor regi ai Angliei să curgă sângele lui Warwick. Nu mă simțisem niciodată atât de umilită. Eram doar o biată făptură folosită pentru a împlini ambițiile altora. Era un târg murdar al cărui principal pion eram eu.

Și iată că se înfățișă viitorul meu soț. Nu era prea înalt, dar era destul de chipeș, cu o bărbie care trăda o fire slabă. Avea buzele ușor lăsate în jos, și ochii îi străluceau ușor în timp ce mă studia. Nu îmi plăcea.

Mi-am dat brusc seama că îl comparam cu Richard și că sperasem până atunci că o căsătorie cu el avea să fie posibilă. Fratele regelui și fiica lui Warwick, da, s-ar fi putut. Oare nu eram,

după cum îmi amintise Isabel, una dintre cele mai bogate moștenitoare din țară?

Îmi era teamă de acest bărbat. Am încercat să îmi aduc aminte ce auzisem despre el, dar nu am reușit. Lumea nu vorbea mult de el. Credeau că mama lui plecase din Anglia pentru totdeauna. Se părea că Eduard de York era sigur de tronul lui și avea și moștenitori, care să îi urmeze, așa că de ce i-ar fi interesat fiul lui Henric?

– Lady Anne Neville, spuse regina Margareta. Lady Anne, prințul de Wales.

El mi-a luat mâna și m-am pomenit întrebându-mă dacă își dăduse seama că încercasem să mi-o retrag. Poate că da, pentru că părea ușor amuzat.

Îmi venea să strig: nu mă pot căsători cu tine. Zărisem o ușoară urmă de batjocură și chiar de cruzime în zâmbetul lui. Știam că fusese o nerozie din partea mea să îmi trădez teama.

Angers este un oraș frumos situat pe malul stâng al râului Maine, chiar înainte de gura de vărsare în Loara. Pentru mine însă va fi mereu unul dintre locurile pe care îmi doresc să le pot uita.

Mama încercase să mă liniștească asigurându-mă că ceremonia care urma nu era căsătoria propriu-zisă. Chiar regina Margareta insistase asupra faptului că aceasta nu avea să aibă loc până când soțul ei nu avea să fie înscăunat în mod definitiv ca rege al Angliei. Îmi tot amintesc asta, dar pe de altă parte, logodna era obligatorie și, în anumite privințe, echivalentă cu căsătoria.

Castelul masiv, cu șanțul lui cu apă și cele șaptesprezece turnuri, era ca o închisoare pentru mine. Cât de des mă gândeam la Middleham în acele zile negre! O, ce n-aș fi dat să mă aflu acolo… să fiu din nou tânără… să ajung să îl cunosc pe Richard… să înfiripăm acea prietenie care, cel puțin în ceea ce mă privește, avea să dureze o viață întreagă! Dar ce rost avea să visez la Middleham? Mă aflam la Angers, unde aveam să fiu mielul sacrificat pe altarul ambițiilor tatei.

Și iată-mă în fața altarului. Toți cei de față trebuiau să jure pe relicva Adevăratei Cruci să îi fie mereu loiali regelui Henric al VI-lea. A urmat ceremonia de logodnă și în tot acest timp eu mă gândeam că nu aveam să mai fiu niciodată fericită.

Când totul a luat sfârșit, am fost încredințată soacrei mele, care trebuia să aibă grijă de mine până în momentul când aveam să mă

mărit cu adevărat. Eram bucuroasă că mai întâi trebuiau să aibă loc acele două evenimente: tata trebuia să câștige coroana pentru regele Henric și trebuia obținută o dispensă de la papă. Mă rugam fierbinte ca ambele să aibă loc cât mai târziu.

Festivități fastuoase au fost ținute apoi pentru a sărbători această ocazie. Să sărbătorească alții, eu una nu puteam.

Îmi tot spuneam că aceasta nu era chiar o căsătorie, deși era la fel de obligatorie ca și căsătoria. Diferența consta în faptul că înainte de a putea să trăim unul cu celălalt ca soț și soție, trebuia să aibă loc o slujbă religioasă. Cât mă bucura asta! Poate că nu avea să se întâmple niciodată, mă gândeam eu. Era și singura mea consolare, de altfel.

Acum urma să trăiesc alături de regina Margareta, sub protecția ei, mi se spunea. În realitate eram prizoniera ei. Mă aflam acolo pentru a-i aminti tatălui meu că era de datoria lui să îl readucă pe Henric al VI-lea pe tron și să îl înlăture pe Eduard, pe care el însuși îl așezase acolo.

Isabel plecase la mama. Cât îmi doream să fiu și eu acolo cu ele! Aici mă aflam printre străini.

Între timp, tata și ducele de Clarence plecaseră în Anglia pentru a-și duce la îndeplinire promisiunea.

Prin bunăvoința regelui Franței, reginei Margareta îi era permis să își țină o mică suită la Amboise, unde aveam să rămân și eu până la căsătorie. Îmi luasem rămas-bun de la mama și de la Isabel, ceea ce fusese extrem de dureros, dar totul fusese aranjat și convenit de către tatăl meu, care se afla acum cu Clarence pe drumul spre coastă, pregătindu-se pentru măcelul din Anglia.

Niciodată nu mă simțisem atât de pierdută și de singură. Tot ce îmi era apropiat era pierdut, și în locul mamei mele iubitoare era această femeie aspră, care în ciuda armistițiului încheiat cu tata, ura tot ce avea legătură cu el.

Amboise este poate unul dintre cele mai frumoase orășele din Franța, iar castelul, unul dintre cele mai impresionante din țară, dar în timp ce ne apropiam de el, am simțit cum mă trece un fior. Mie mi se părea că e asemenea unei fortărețe, așa cum se înalță semeț în zare. Probabil că fuseseră închiși mulți prizonieri acolo, și mă întrebam câți dintre ei zăcuseră uitați în temnițele lui întunecate.

Se prea poate ca mulți dintre aceștia să fi simțit aceleași lucruri ca și mine când au intrat acolo. Era un loc antic. Mi-am amintit că auzisem pe cineva spunând că Iuliu Cezar fusese acolo și făcuse aceste temnițe celebre pentru că le folosise pentru a păstra grânele acolo, așa că după aceea le spuseseră grânarele lui Cezar. Când te afli pe buza prăpastiei, îți trec prin minte tot felul de astfel de gânduri lipsite de importanță.

Zidurile cenușii, năpădite de mușchi verde, păreau imposibil de cucerit, și în timp ce ne îndreptam spre zidurile crenelate, trecând pe sub poarta boltită, am simțit cum mă cuprinde un sentiment de groază.

Zilele care au urmat au fost unele dintre cele mai nefericite din viața mea. Pe măsură ce înaintam în vârstă, aveau să urmeze altele și altele, dar atunci eram pregătită pentru ce-i mai rău și îmi construisem o platoșă de stoicism care mă ținea la adăpost. Până în momentul acela bănuiesc că viața mea fusese mult prea ușoară… asta până în acea zi groaznică când ne îndreptasem corabia spre Franța. Mama și Isabel îmi fuseseră mereu alături, iar acum eram departe de ele, ostatică, alături de persoane dușmănoase, în timp ce tata își îndeplinea promisiunea.

Când am auzit că prințul de Wales nu pleca în Anglia, am fost uimită, dar și ușurată apoi, când am aflat că nu trăia alături de mama lui. Cu binecuvântarea lui Ludovic, pleca într-o misiune, să strângă oameni pentru armatele care aveau să fie necesare ca să-l înfrângă pe Eduard. La început crezusem că aveam să fiu nevoită să îi tolerez prezența și asta mă neliniștise. Era uimitor ce plăcere îmi putea aduce chiar și cel mai mic răgaz.

Am încercat să aflu tot ce puteam despre acest bărbat care avea să îmi fie soț. Nu era lucru ușor, căci și slujitorii reginei mă priveau cu aceeași suspiciune ca și Margareta. Se temeau de ea și o respectau în același timp, ceea ce nu mă surprindea deloc.

Am auzit ceva despre el care m-a umplut de teamă și m-a făcut să cred că îi apreciasem corect caracterul.

– Prințul este un adevărat războinic, mi-a spus una dintre femei, care nu putu rezista tentației de a-mi povesti. Asta se întâmpla după bătălia de la St. Albans. Doi dintre dușmani au fost prinși… amândoi erau de rang înalt. Au fost aduși în fața reginei pentru că la vremea aceea regele era prea slăbit pentru a-și putea ocupa locul cuvenit. Ei bine, erau acești doi… nobili mândri…

susținători ai casei de York, care luptaseră împotriva regelui și a reginei. După dorința reginei, prințul se afla alături de ea când ținea locul regelui în asemenea momente.

„Care să le fie pedeapsa?“ l-a întrebat ea întorcându-se spre el. Prințul avea doar opt ani pe atunci, dar mama lui credea că va fi nevoit să se maturizeze repede și el nu a dezamăgit-o. „Trebuie condamnați la moarte“, a spus el. „Prin ce mijloace?“ l-a întrebat regina. Și ce credeți că a spus prințul?

– Nu știu, spune-ți-mi.

– A strigat „Tăiați-le capetele!“ Ei bine, asta a spus! Și avea doar opt ani. Regina i-a spus că de vreme ce el dăduse sentința, trebuia să privească cum este dusă la îndeplinire.

– Și a făcut-o?

– O, da, doamnă. A stat acolo frecându-și mânuțele și zâmbind în timp ce privea cum țâșnește sângele.

Am simțit cum mă trece un fior. Acesta era bărbatul pe care mi-l aleseseră drept soț!

Privind acum în urmă, nu știu cum am supraviețuit acelor zile.

Visam la cele mai fantastice moduri de a fugi de acolo, plecând alături de un grup de țigani, lăsând la o parte tot ce îmi era cunoscut… orice numai să fiu liberă. Eram îngrozită de căsătoria aceea. Așteptam cu nerăbdare în fiecare zi ca prințul de Wales să se întoarcă și să primim vești despre ce se întâmpla în Anglia. Tata avea să debarce. Era susținut din plin de regele Franței, avea oameni și bani. Oare îl putea înfrânge pe Eduard? Și când avea să facă asta? Atunci urma să fiu nevoită să mă căsătoresc cu adevărat cu acest tânăr care se transforma în fiecare zi într-un monstru în mintea mea.

Nu puteam suporta așa ceva. Mă simțeam înșelată și vulnerabilă. Măcar dacă aș fi putut vorbi cu Isabel sau să îi fi explicat mamei… să mă fi rugat de tata.

În sinea mea știam însă că nimic din toate acestea nu mi-ar fi fost de nici un folos… decât poate să îmi ofere amara consolare de a-mi împărtăși temerile și necazurile. Eram condamnată.

Am găsit un colțișor retras prin grădinile castelului unde nu prea ajungea nimeni. Acolo, săpată în zidul gros de piatră, era o bancă înconjurată de arbuști lăsați să crească în voie. Acolo aproape că aveam siguranța de a putea găsi puțină liniște, așa că vizitam adesea acel loc, unde stăteam și îmi făceam gânduri negre,

întrebându-mă dacă puteam face oare ceva pentru a-mi schimba soarta.

Stăteam acolo într-o amiază, copleșită din nou de situația mea nefericită. Nu se putea ca tata să nu învingă. Nu peste multă vreme urma să vină vestea victoriei lui, iar atunci această viață amărâtă avea să se transforme… în ceva și mai rău.

Nu am mai putut să îmi țin firea și, copleșită de starea disperată în care mă aflam, am început să plâng încetișor. Stăteam nemișcată și lăsam lacrimile să mi se prelingă pe obraji.

Apoi, deodată, am auzit un foșnet în tufăriș, și spre groaza mea, am văzut-o pe regină apropiindu-se. S-a oprit preț de o clipă, uitându-se urât la mine.

– De ce plângi? m-a întrebat ea.

Nu am putut răspunde, reușind doar să îmi acopăr fața cu mâinile în timp ce trupul îmi era scuturat de suspine.

S-a lăsat tăcerea. Îmi dădeam seama cât de mult avea să mă disprețuiască. Probabil că avea să se întrebe ce fel de mireasă e aceasta pe care trebuie să o accepte pentru fiul ei, ce fel de regină are să fie și ce fel de mamă pentru moștenitorii tronului Angliei.

În acea clipă însă nu îmi păsa ce gândea despre mine. Stăteam doar așa acolo, cu chipul în palme, găsind puțină ușurare în faptul că mă răcorisem dând frâu liber lacrimilor.

După o vreme mi-am coborât mâinile de la ochi. Ea se afla încă acolo.

– Care ți-e necazul? spuse ea pe un ton pe care nu îl mai folosise niciodată.

– Vreau să fiu alături de mama și de sora mea, am izbucnit fără să vreau. Este atât de ciudat aici… atât de departe de casă.

De îndată ce am rostit cuvintele m-am și simțit rușinată. Mi se păreau atât de ridicol de copilărești, cu atât mai mult cu cât le spusesem în prezența acestei femei care îmi fusese dușman chiar și înainte să mă cunoască. Avea să râdă de mine, să mă disprețuiască. Poate că avea să mă considere atât de nevrednică de fiul ei că nu va dori ca acesta să se însoare cu mine sub nici o formă, m-am gândit, întrezărind o rază de speranță. Și totuși pentru tron ar fi fost dispusă să plătească orice preț.

– Câți ani ai? m-a întrebat.

– Paisprezece.

Mi s-a părut mie sau, auzind asta, expresia de pe chipul ei s-a mai îndulcit?

– Aveam aproape aceeași vârstă ca tine când am venit pentru prima oară în Anglia… într-o țară străină… la un soț pe care nu îl văzusem niciodată, a spus ea tărăgănat. Este o soartă care ne așteaptă pe cele mai multe dintre noi.

– Știu asta.

Regina își răsfiră degetele și ridică din umeri.

– Atunci de ce simți nevoia să îți plângi astfel de milă?

– Bănuiesc că dacă li s-a întâmplat altora, nu înseamnă că asta o face mai ușor de suportat.

– Lacrimile nu ajută niciodată, a spus ea, după care s-a îndepărtat.

În mod ciudat, acesta a fost un punct de cotitură în relația noastră și mai târziu am început să aflu câte ceva despre Margareta de Anjou.

La doar câteva zile de la acea întâlnire, m-am trezit singură cu ea. Le poruncise servitorilor să se retragă pentru a putea sta de vorbă cu mine.

Era o femeie ciudată, dominatoare și dârză. Ar fi putut fi un conducător bun, dar nu poseda acel dar de a atrage oamenii, acel farmec pe care Eduard îl avea din plin. Era puternică și nu putea suferi să piardă. Ce ironie a sorții să îl ia de soț pe Henric al VI-lea. Nici că puteau fi mai diferiți. Cu toate acestea, se dovedi că într-un fel țineau unul la celălalt.

Prima ocazie care a apărut după acea întâlnire din grădină a fost una puțin ciudată, dar atunci a reușit să mă facă să înțeleg că nu era lipsită de sentimente și că avea o oarecare înțelegere față de situația în care mă aflam. Putea înțelege teroarea pe care o resimte un copil. Până la urmă, aveam doar paisprezece ani și își putea da seama ce calvar era pentru mine să fiu luată de lângă mama și sora mea, și să fiu trimisă să trăiesc cu cei care erau dușmanii de moarte ai familiei mele de când mă născusem.

Nu îmi aduc aminte prea multe din acea conversație, cu excepția faptului că pe un ton oarecum răstit, a încercat să mă înveselească în mare parte, cred, dându-mi de înțeles că și ei i se întâmplase același lucru și că, în ciuda faptului că deplângea

atitudinea mea față de o soartă obișnuită, îmi putea înțelege temerile, căci și ea le avusese.

Din momentul acela, rămâneam adesea singură cu ea. Așteptam cu nerăbdare vești din Anglia și, ca și atunci când trăiam la Middleham, eram mereu atente la mesagerii care veneau la castel. Vestea pe care Margareta o aștepta cel mai mult era cea că oștile lui Warwick erau învingătoare. Acesta ar fi fost semnalul pe care îl aștepta pentru a se întoarce în Anglia cu fiul ei.

În zilele care urmară, am avut ocazia să înțeleg puțin ce se întâmplase înainte ca acest conflict teribil numit Războiul celor Două Roze să înceapă, acest conflict care ne adusese țara în pragul celei mai mari tragedii dintre toate: războiul civil.

Ca și mine, Margareta avusese o copilărie relativ fericită, deși tatăl ei, René de Anjou, trăise într-un climat de nesiguranță perpetuă o bună parte a adolescenței Margaretei. Ea vorbea despre el cu atâta tandrețe încât mă surprinse cu asta pe măsură ce începeam să o cunosc. Felul ei de a fi poruncitor, firea ei dârză și pasională și ura nesfârșită pe care o simțea față de dușmanii ei ascundeau și trăsături mai blânde. Putea să iubească pe cineva cu aceeași intensitate cu care ura, iar în clipa în care am văzut semnele acestei laturi mai blânde, am început să îmi schimb părerea despre ea.

– Când m-am născut, mi-a spus ea la un moment dat, tata deținea doar comitatul Guise. Era un nobil puțin important. Apoi a moștenit Lorena, dar mai exista un pretendent la acest titlu care a ieșit învingător și care l-a luat prizonier. A și rămas acolo o bună parte din copilăria mea. Era încă prizonier când a moștenit Provența și Anjou. Mama era o femeie cu un caracter puternic, dar dragul meu tată era prea blând. Tot ce își dorea era să trăiască în pace cu toată lumea. Îi plăcea poezia și alte asemenea lucruri, continuă ea cu tandrețe în glas.

– Cât de diferit trebuie să fi fost de tatăl meu, am spus.

– A, Warwick! Omul acela, tatăl tău, ne-a distrus viețile, spuse ea și expresia feței i se înăspri.

Fusese un gest necugetat să aduc vorba de el, căci nu mai vorbi cu mine cu acea ocazie și păru să uite prietenia nesigură care se înfiripase între noi. Îi amintisem în mod prostește că eram fiica lui Warwick.

Am ținut minte să nu mai fac niciodată asta.

Mai târziu se dovedi că ea fusese crescută de dârza ei mamă, dar cum René era prizonier, aceasta trebui să meargă în Lorena pentru a lua frâiele puterii acolo, iar Margareta fu trimisă la Anjou să stea cu bunica ei, Yolande de Aragon, care guverna acel ținut.

– Am trăit mai mult la Angers, spuse ea. Îți amintești de Angers?

Am simțit cum mă trece un fior. Cum aș fi putut uita de Angers?

– Bunica mea era o femeie minunată. Mama mea era o femeie minunată. Uneori cred că ar trebui să guverneze femeile.

Eu i-am aruncat o privire speriată, iar ea mi-a întors privirea cu o oarecare compătimire, care trăda impresia ei că nu aveam să fiu acel gen de femeie.

– Am avut noroc cu mama și cu bunica, spuse ea. A fost o mare lovitură pentru mine când a murit bunica. În momentul acela însă tata fusese eliberat și a venit la Angers cu mama. Am petrecut ceva vreme împreună.

– Trebuie să fi fost minunat să vă reuniți cu familia dumneavoastră.

– Asemenea plăceri sunt vremelnice. Eram de vârsta ta când am fost logodită cu regele Angliei. Fusesem însă pe punctul de a mă logodi de mai multe ori, așa că nu știam dacă aceasta avea să se întâmple sau nu. Ar fi putut la fel de bine să aibă soarta celorlalte.

– De ce ați fost logodită de atâtea ori?

– Pentru că norocul tatălui meu era schimbător. La început, aș fi avut parte de o partidă foarte proastă, dar după ce el a moștenit Lorena și Anjou, lucrurile s-au schimbat.

– Mereu există astfel de motive pentru care suntem logodite, am spus eu cu tristețe.

– Desigur, copila mea, căsătoriile sunt cele mai puternice alianțe. Nu uita niciodată asta. Este datoria pe care trebuie să o acceptăm… în funcție de ceea ce este mai bine pentru țara noastră într-un moment sau altul.

– Știu asta.

– Cred că am fost norocoasă, a spus ea. M-am căsătorit cu un om foarte blând… un om bun, un sfânt chiar. Însă oamenii buni nu sunt neapărat și regi buni, iar sfinților nu le-a fost dat să poarte coroane regești. Prin urmare nu au dorința de a-și păstra coroana și nici nu o fac pentru multă vreme.

– Poate că este un lucru bun că se căsătoresc cu femei puternice.

Un zâmbet crispat se întrezări pe buzele ei.

– Mama și bunica mea m-au învățat să mă bazez doar pe mine, a spus ea. Este cea mai bună lecție pe care o poate primi orice femeie.

Mă privi cu un aer puțin sever, gândindu-se cu siguranță că femeile care au învățat o asemenea lecție nu se lăsau pradă lacrimilor. Și, totuși, simțeam o urmă de blândețe în felul ei sever de a se purta, care m-a făcut să aștept cu nerăbdare momentele petrecute cu ea. În mod ciudat, mi-am dat seama că și ea simțea la fel.

Astfel am ajuns să o cunosc pe soacra mea și să înlocuiesc sentimentul de teamă și repulsie pe care îl trezise la început în mine cu o admirație împletită cu afecțiune.

Îmi plăcea să vorbesc cu ea despre trecut și părea că într-o oarecare măsură îi plăcea și ei asta. Poate că se gândea că era bine pentru mine să știu ce li s-a întâmplat altora, ca să nu mai fiu atât de îngrijorată de propria mea soartă. Mai cred și că voia să nu mai tresară la fiecare sunet… să uite, fie chiar și pentru o jumătate de oră, de nevoia disperată de a primi vești bune din Anglia.

Îmi descrise atât de bine plecarea ei spre Anglia încât începeam să o văd și să o simt aievea. Mi-o puteam închipui, o copilă frumoasă, căci trebuie să fi fost frumoasă. Mai păstra și acum urme ale frumuseții ei trecute și, uneori, când vorbeam despre trecut, ochii ei căpătau o expresie plină de blândețe, iar buzele i se curbau într-un zâmbet care amintea de fericirea-i de odinioară, or asta mă frapa. Puteam vedea strălucitoarea cavalcadă prin ochii ei. Era o căsătorie pe care o doreau atât francezii, cât și englezii.

– Regele Franței m-a luat în brațe și m-a sărutat, spuse ea. Apoi m-a încredințat în mod oficial ducelui de Suffolk, care venise în Franța să mă ia cu el. Părinții mei se aflau și ei acolo și au mers cu noi până la Bar, unde a trebuit să îmi iau rămas-bun de la ei.

– Cât de tristă trebuie să fi fost și cât de înspăimântată.

– Eram tristă, a spus ea. Îmi iubeam foarte mult părinții, dar știam că așa trebuie să fie. Am mers la Paris și poporul și-a manifestat bucuria plin de entuziasm. Le plac nespus astfel de căsătorii, căci reprezintă un prilej de sărbătoare și se gândesc mereu că au să aducă pace în țară. Mi-au spus micuța Daisy, continuă ea cu un râs ironic. Daisy! În Anglia nu îmi spun așa. Micuța Daisy! În Anglia sunt femeia ticăloasă și urâtă de toți. Și pe

urmă l-am întâlnit pe bărbatul care… alături de tatăl tău, avea să fie cel mai mare dușman al meu.

– Vă referiți la ducele de York?

– Da, chiar la el, și în timp ce vorbesc acum cu tine îi și pot vedea capul cu coroana lui de hârtie pe zidurile orașului York.

Regina se schimbase la față. Când vorbea despre ducele de York, tatăl lui Eduard, care, la rândul său, spera ea să fie înlocuit cu soțul ei, era o femeie răzbunătoare și plină de ură.

– Era un netrebnic, deși nu știam asta pe atunci. Cât despre soția lui… ea era și mai rău. Chiar și pe atunci își dădea o mulțime de aere.

– Îi spuneau Cis cea mândră, am spus eu.

– Cecilia, ducesă de York, avea să nască regi, spuse ea plină de amărăciune.

Aș fi putut să îi amintesc că era într-adevăr mama unui rege, căci Eduard domnea de aproape zece ani.

– Nu știam la ce să mă aștept din partea acelei familii, a spus ea, și nici din partea tatălui tău. Nenorocitul acela de război… Războiul celor Două Roze. Trandafirii ar trebui să fie niște obiecte frumoase de podoabă. Dar ei și-au trădat regele și au pornit un război. Au să regrete asta. Eduard o să aibă aceeași soartă cu tatăl lui.

– Vă rog, spuneți-mi ce ați simțit când ați văzut Anglia pentru prima oară.

Ochii i se încețoșară și un zâmbet i se ivi pe buze, îndulcindu-i trăsăturile feței ca prin minune.

– Traversarea! Am crezut că o să mor! Și nu eram singura. Am crezut că nu aveam să mai văd vreodată Anglia. Mi-am uitat toate temerile pentru viitor. M-am gândit că acela era sfârșitul, că aveam să mor. Mi-au spus că de îndată ce aș fi avut din nou pământul sub picioare, ar fi trecut… și în cazul unora așa s-a și întâmplat. Nu însă și în cazul meu. A fost groaznic. Fața și trupul îmi erau pline de pete. Au crezut că am variolă. Îmi închipuiam că aveam să rămân desfigurată pe viață. Mă gândeam că așa avea să mă vadă soțul meu pentru prima oară. Eram mândră de felul în care arătam. Știam că sunt cât de cât frumoasă, iar frumusețea este unul din darurile Domnului. Este atât de utilă, îți oferă privilegii deosebite. Este admirată și tratată cu blândețe peste tot. Or eu am crezut că aveam să o pierd. Oamenii frumoși află ce dar prețios

li s-a oferit și odată ce are parte de el, o femeie se va agăța de ea și nu-i va fi ușor să renunțe la așa ceva. Îți dai seama cum mă simțeam. Eram o fetișcană pe cale de a-și pierde frumusețea!

– Dar nu s-a întâmplat asta.

– Nu era variolă și mi-am revenit. Petele mi-au dispărut la fel de repede cum apăruseră și am fost din nou eu însămi. Nu îți pot explica ce ușurare a fost asta nu numai pentru mine, ci și pentru restul lumii. Am debarcat la Southampton și acolo mi s-a spus că scutierul regelui îmi adusese o scrisoare de bun-venit din partea acestuia. Mă întrebau dacă doream să îl primesc. Cum aveam să nu îl primesc pe scutierul regelui? Acesta a intrat cât se poate de respectuos și a îngenuncheat. Îmi amintesc că încă mă mai simțeam slăbită. Ședeam pe un scaun, înfofolită în pături.

Scutierul era un bărbat tânăr, foarte blând, cu o expresie a feței foarte plăcută. Mi-a înmânat scrisoarea și i-am spus că aveam să îi scriu regelui după ce o citeam.

„Ți-a plăcut de scutier?“ m-au întrebat apoi. „Părea un tânăr cât se poate de modest și capabil“, am spus eu și ei au râs. Scutierul, mi-au spus ei, era regele.

– De ce a venit la dumneavoastră astfel?

– După aceea mi-a spus că îi era teamă să nu fiu desfigurată de variolă și își dorise să mă vadă mai întâi ca să își facă o idee cât de rău era. Voia să fie pregătit în caz că avea să fie foarte șocat și nu voia să își dea sentimentele pe față când m-ar fi văzut pentru prima oară. O, e un bărbat foarte blând și bun la inimă.

Tăcu pentru o vreme, privind în depărtare și retrăind fără îndoială momentele acelea.

– Dar vai, nu era făcut pentru a fi rege în timp ce alții se luptau pentru tron, spuse ea în cele din urmă.

Orice urmă de blândețe pieri de pe chipul ei. Se gândea la acei bărbați pe care îi ura: ducele de York, fiul lui, Eduard, și mai presus de toate, tatăl meu. Deodată păru să își amintească cine eram și mă scrută cu asprime, încruntându-se.

– De ce vorbesc oare cu tine, fiică a lui Warwick? Îl urăsc pe Warwick. Îl urăsc mai mult decât pe ducele de York. York e mort acum. Nu voi uita niciodată capul acela. Ai văzut vreodată vreo căpățână făr' de trup?

Am simțit cum mă trec fiorii și m-am îndepărtat de ea.

– E o privelişte frumoasă când este căpăţâna unuia pe care îl urăşti. Ei, şi coroana de hârtie… asta a fost chiar amuzant. Tânjise atât după coroana noastră… coroana lui Henric… şi era cât se poate de potrivit să moară fără onoare, purtând o coroană de hârtie. Văd că fugi de mine. Sunt cu adevărat o femeie aspră, crudă şi rea. Ce ţi-au spus despre mine?

Tăceam, uluită de schimbarea care se produsese pe chipul ei. Era o femeie sălbatică şi pasională şi nu o puteam înţelege de fiecare dată.

– De ce vorbesc cu tine astfel, lady Anne? îmi spuse ea cu altă ocazie. Vorbesc cu tine, nu-i aşa? Să-ţi spun despre ce e vorba. Să vorbeşti cu un copil e ca şi cum ai vorbi cu tine însuţi. Poate că asta e. Fiica lui Warwick! Fiica omului care mi-a distrus viaţa. O, uitasem, acum îmi e prieten, continuă ea, izbucnind în râs. O, dacă ar fi Henric puternic! Ar fi trebuit să mă căsătoresc cu un bărbat puternic… un bărbat precum Eduard care îşi spune regele Angliei, un bărbat ca Warwick. Ce mai pereche am fi fost! Dar m-au căsătorit cu Henric, care nu ştie nimic despre răutatea oamenilor. Nu cunoaşte răul, acesta nu există pentru el, căci el nu are răutate în el. Dacă ar putea, ar fi prietenul tuturor, aşa că îşi închipuie că toţi oamenii îi sunt prieteni. Evită să îşi pedepsească duşmanii. O, de ce vorbesc eu cu copila aceasta despre lucruri pe care nu le poate înţelege?

– Le înţeleg acum, am răspuns. Mi-ai spus atât de multe.

Ea însă se uita parcă prin mine. Mintea ei era în altă parte.

Puţin mai târziu, mi-a povestit despre scena de la Temple, printre trandafiri.

– A avut loc o adunare la Temple, a spus ea. S-a discutat despre pierderile suferite în Franţa. Tatăl lui Henric era marele învingător. Se tot vânzolea prin Franţa, cucerind-o. Harfleur, Agincourt, Orléans, Paris. Toate îi aparţineau. Dacă nu ar fi murit, ar fi fost încoronat rege al Franţei. De fapt, Henric al meu a şi fost încoronat acolo. Apoi am pierdut toate acestea. S-a dat vina pe Somerset. Ca de obicei, trebuia să existe un ţap ispăşitor. Însă englezii au fost învinşi prin bunăvoinţa divină. Ioana d'Arc, sub îndrumarea Domnului, i-a alungat pe englezi din Franţa şi l-a transformat pe bietul delfin nevricos într-un rege înţelept. Warwick însă, tatăl tău, voia să îl îndepărteze pe Henric de pe tron şi să îşi aşeze

propriul lui rege pe el. Voia să arate lumii că el era Făuritorul de regi. De tatăl tău vorbesc, copilă, auzi ce spun aici?

– Da, am spus.

Ea mi-a aruncat o privire și mi-a zâmbit brusc, după care dispoziția i s-a schimbat.

– Iar tu ești fiica lui, o copilă blajină și plăpândă. Ce feste îți poate juca viața! Regele René, tatăl meu, era un om care iubea pacea și poezia, și iată, m-a făcut pe mine, care aș fi mai potrivită ca fiică a lui Warwick. Ce ciudată e soarta, nu-i așa, copilă?

– Da, am încuviințat, nespus de ciudată.

– Îți povesteam că se aflau la Temple. Toată lumea care era de față știa că Somerset și tatăl tău erau dușmani. Warwick îl învinuia pe Somerset pentru pierderile suferite în Franța, ceea ce era o nerozie. Warwick îl acuza pentru că știa că îmi este fidel, or atunci Warwick își urzea planurile. Cred că mai presus de toate tatăl tău tânjea să fie rege. Cum nu putea face asta, trebuia să se mulțumească doar să îi așeze pe alții pe tron.

Somerset era un Beaufort … nepot de-al lui John de Gaunt, care era fiul lui Eduard al III-lea. E adevărat că fusese născut de Katherine Swynford fără să fie căsătorită, dar după aceea, după ce ea se căsătorise cu John de Gaunt, copiii fuseseră recunoscuți ca fii legitimi. Așa că înțelegi de ce sunt cei din familia Beaufort atât de mândri.

– Da, am auzit de asta, am spus.

– Își făceau prezența simțită. Somerset îl disprețuia pe Warwick. Unde ar fi fost acesta dacă nu s-ar fi căsătorit cu Anne Beauchamp, dobândind astfel titlul și domeniile Warwick? Când ajungi puternic și bogat în acest fel, te schimbi ca bărbat. Așa că el avea să se promoveze tot timpul, ca nimeni să nu se mai îndoiască de faptul că pusese mâna pe putere prin propriile lui eforturi. Poate ai auzit povestea despre cum se plimbau prin grădină după adunare, ca să se mai calmeze poate, și cum Warwick a început faimoasa ceartă cu Somerset, acuzându-l de ambiții la care cred că Somerset nici nu visase. Au spus că este omul meu și de aceea îl ura așa Warwick. De fapt ura lui era îndreptată asupra mea.

– Dar de ce să vă urască, milady?

– Pentru că voia să fie îndrumătorul regelui, însă îi arătasem că eu eram cea care trebuia să facă asta. Mă ura pentru că eram puternică și îi ghiceam planurile, așa că a lovit în Somerset … cel

mai bun prieten al meu… vrând însă să lovească în mine. Acolo în grădină l-a acuzat pe Somerset că adusese înfrângerea și umilința asupra țării. A vorbit despre marile victorii ale tatălui regelui, din care nu mai rămăsese nimic.

Am simțit cum mă trece un fior. Auzisem de atâtea ori povestea întâlnirii din grădina de trandafiri, deși de fiecare dată din cealaltă perspectivă. Somerset era dușmanul. Somerset pierduse teritoriile din Franța, el era unealta reginei celei bărbătoase, regină care ne era acum prietenă.

– Este evident de ce ținea Warwick partea familiei de York. Sunt uniți prin legături de sânge. El voia să pună pe tron un rege ales de el pentru că știa că nu aveam să îl las vreodată să îl conducă pe Henric. În ziua aceea, în grădină, a fost clar că Warwick plănuia distrugerea casei de Lancaster, dorind să îi așeze pe cei din casa de York în locul lor. Dintr-un impuls subit, Somerset a cules un trandafir roșu și l-a ridicat. Acesta este simbolul casei de Lancaster, așa cum trandafirul alb este simbolul casei de York. „Culeg acest trandafir, simbol al casei de Lancaster, pe care o slujesc cu prețul vieții mele", a spus Somerset.

– Știu, am spus, și apoi tata a cules un trandafir alb și a spus: „Acesta este trandafirul alb de York. Fiecare dintre noi să aleagă un trandafir. Atunci vom ști cine este alături de noi și cine este împotriva noastră."

– A, văd că ai auzit povestea. Dar cine din acest regat nu a auzit-o? Și asta a fost. Ăsta a fost punctul de început. Războiul celor Două Roze începuse deja.

– Doamnă, vă simțiți bine? am spus, căci părea că era pe punctul de a leșina. Stătea lungită pe scaunul ei, epuizată. Am îngenuncheat lângă ea, iar ea a întins o mână și mi-a atins părul, un gest neobișnuit, căci nu făcea niciodată gesturi de afecțiune.

– Fiica lui Warwick, murmură ea. De ce vorbesc asemenea lucruri cu fiica lui Warwick?

Am stat așa acolo, tăcute, preț de câteva clipe și apoi mi-am dat seama că, deși eram fiica lui Warwick, nu mă mai ura.

Cu toate că nu puteam să scap de groaznicele mele temeri privind ceea ce mă aștepta în viitor, ciudata mea relație cu regina Margareta m-a ajutat să îmi fac viața mai suportabilă. Ne întrebam cu toții ce avea să se întâmple. Cum se descurca oare tata? Unde erau Isabel și mama, mă întrebam. Mă gândeam adesea la Richard.

Ce făcea el? La ce se gândea? Avea să fie un susținător de nădejde al fratelui lui și, prin urmare, dușmanul de moarte al tatei. Se întâmplaseră toate pe neașteptate. Tata fusese unul dintre eroii lui în tinerețe. Își trădase în repetate rânduri admirația pe care o simțea față de el și cred că tata se afla doar pe locul doi printre oamenii pe care îi respecta, după fratele lui, desigur. Oare se gândea vreodată la mine?

Mi se părea greu de crezut că totul se schimbase atât de repede și în acest mod.

Regina Margareta devenea din ce în ce mai nerăbdătoare să primească vești.

– Sunt atâtea lucruri care nu au mers bine în viața mea, mi-a spus ea. Uneori mi-e teamă că nu va mai fi nimic bine.

Nu știam ce să cred. Trebuia să îi fiu fidelă tatei, dar dacă el ar fi fost victorios, atunci ar fi însemnat că Richard era cel învins, iar rezultatul victoriei tatei ar fi fost căsătoria de care îmi era atât de groază.

Cu trecerea timpului, am început să mă gândesc din ce în ce mai mult la calvarul care mă aștepta. Nu mă puteam convinge să îl plac pe prinț. În plus, nu puteam uita că îl auzisem că poruncise acele execuții și că privise cu atâta satisfacție cum le tăiau capetele. Fusese groaznic.

Avea doar opt ani pe atunci, spuneau ei. În plus, fusese crescut să își urască dușmanii. În același timp însă, asta mă tulbura nespus.

Voiam să aflu mai multe despre el și nu era greu să o fac pe regină să vorbească despre el, căci era subiectul ei predilect de conversație. Începeam să îmi dau din ce în ce mai mult seama ce viață tristă și plină de dezamăgiri dusese. Îl iubea din toată inima pe fiul ei, mai mult decât pe oricine altcineva, și își punea toate speranțele în el. Era gata de orice sacrificiu pentru el și pe cât de mult își ura dușmanii, pe atât îl iubea pe el.

Începeam să mă atașez de regină. Desigur că îmi inspira teamă și respect și uneori cruzimea din ochii ei mă dezgusta, dar acum că îmi vorbea cu o anumită sinceritate și mă făcea să văd ce viață tristă dusese, mi-am dat seama cât de mult o afectaseră diversele lucruri care i se întâmplaseră și am început să îi găsesc scuze.

Așteptam cu o nerăbdare crescândă întâlnirile cu ea și cred că și ea simțea la fel. Astfel am făcut-o să îmi vorbească despre fiul ei.

– Fiul meu! a spus ea pe un ton adorator. Anne Neville, nu e nimic mai minunat pe această lume decât să îți ții copilul în brațe. Treci printr-un adevărat calvar, dar apoi, când auzi copilul țipând, copilul tău… care a crescut în interiorul tău și face parte din tine.

– Da, înțeleg asta, am spus.

– Crezusem că nu voi avea parte de această binecuvântare, căci fiul meu Eduard s-a născut după opt ani de căsătorie.

– Și în tot acest timp ați tânjit după un copil.

– Toți regii trebuie să aibă fii. Îi mulțumesc lui Dumnezeu în fiecare zi pentru al meu. De când s-a născut, i-am plănuit viitorul… ceea ce ar fi bine pentru el. Acum sunt mândră de el. Va fi Eduard al V-lea al Angliei și, în clipa când îi voi vedea coroana pe cap, voi uita de toate suferințele pe care le-am îndurat.

– Se pare că regii duc vieți agitate, am comentat eu, dar ea mi-a aruncat o privire disprețuitoare.

– Un rege trebuie să își împlinească destinul, iar cei care îl îndepărtează de tronul lui ar trebui pedepsiți cu moartea. Cât de bine îmi amintesc bucuria pe care am simțit-o. Nu îmi puteam crede ochilor. Desigur, la început sperasem, tânjisem după asta, mă rugasem… dar mă gândisem că, dacă Henric era cum era, nu aveam să am niciodată un copil. Nu ai cum să înțelegi această bucurie.

– Cred că o pot înțelege, am spus.

– Desigur, erau dușmanii mei, familia de York, spuse ea râzând, veselă. Închipuie-ți cum trebuie să se fi simțit York când a auzit una ca asta. Copilul avea să stea în calea lui spre tron, așa că au început să scornească tot felul de lucruri. Copilul nu putea fi al lui Henric, spuneau ei. Cum putea oare Henric să aibă copii? Tu ești prea tânără pentru a putea înțelege asemenea lucruri. Dar mie ce-mi păsa? Îmi râdeam de ei. Eram în culmea fericirii. Urma să fiu mama unui rege. Ce vremuri frumoase au fost acelea!

– Îmi închipui cum trebuie să vă fi simțit când a sosit pe lume.

– Au fost necazuri mari înainte de asta. Cam cu două luni înainte de naștere, Henric a dat primele semne de boală. Au fost vremuri tare triste și pline de neliniște. Ar fi trebuit să fie prilej de bucurie. Nu știam ce era cu el, am aflat asta mult mai târziu. Stătea în pat… nu își aducea aminte de nimic. Acesta a fost începutul stării lui ciudate. Nu își dădea seama că are un fiu.

– Bietul rege Henric.

– Boala asta a moștenit-o de la mama lui, fiica lui Carol cel Nebun al Franței. Se spune că asemenea boli se pot transmite. Mama nu o are, însă o transmite fiului ei.

– Cât de trist.

– Asta stă la baza tuturor problemelor noastre… dacă Henric nu ar fi fost… începu ea, nereușind să pronunțe cuvântul nebun, oamenii aceștia nu ar fi îndrăznit să… .

Am întins mâna și i-am atins-o pe a ei. Mi-a luat mâna într-a ei și mi-a ținut-o preț de câteva clipe. Mă emoționau de fiecare dată aceste semne de afecțiune ale noastre. Începea să mă accepte ca noră în ciuda faptului că făceam parte din urâtul clan Neville.

Cu acea ocazie mi-a povestit despre familia Tudorilor.

– Mi-ar fi plăcut să o cunosc pe mama lui Henric, a spus ea. Era de origine franceză, așa că am fi avut ceva în comun. Era o femeie cu o voință de fier, deși aparent era foarte blândă. A avut o copilărie tare nefericită, mai ales din cauza nebuniei tatălui ei și mamei ei celei destrăbălate. Pentru o vreme, atât ea, cât și frații și surorile ei, căci erau mulți, au trăit într-o sărăcie lucie. Asta s-a întâmplat pe vremea când tatăl ei suferea de crize periodice de nebunie. Cred că atunci când îi era bine și se ocupa de îndatoririle lui de rege, lucrurile mergeau mai bine. Din păcate însă, starea aceasta de lucruri a continuat pentru o mare parte din copilăria lor, sărmanii. Apoi s-a măritat cu Henric, marele cuceritor al Franței, și se părea că lucrurile se îndreaptă pentru ea… asta până când soțul ei a murit și a lăsat-o cu un copil mic… Henric al meu. Henric îmi vorbește adesea despre mama lui, și mereu o face cu afecțiune. Datorită ei a fost el atât de bun cu casa Tudorilor.

– Cine sunt aceștia? am întrebat eu.

– O, sunt oameni de valoare. Au sprijinit dintotdeauna casa de Lancaster. Dar desigur că au făcut-o, nu sunt ei oare frații vitregi ai lui Henric? Vezi tu, când regele Henric al V-lea a murit, Katherine, mama lui Henric al meu, nu a fost considerată prea importantă și fiului ei i s-a adus propria guvernantă și propriile lui doici și așa mai departe, fiind luat de lângă ea.

– Am crezut mereu că asta este o cruzime față de copii.

– Regii și reginele își au îndatoririle lor și nu au timp să stea cu bebelușii.

Katherine și-a refăcut viața cu Owen Tudor și aici a intrat în scenă familia Tudorilor. Este o poveste de dragoste cu adevărat romantică, trăită în secret.

Am ascultat cu lăcomie ce îmi povestea despre regina văduvă care se îndrăgostise de umilul cavaler galez și se căsătorise cu el… cel puțin așa spuneau unii. Alții spuneau că nu se căsătorise cu el, dar că reușiseră să trăiască liniștiți împreună departe de curte, bucurându-se de viață alături de copiii lor, până când fuseseră descoperiți de ducele de Gloucester, fratele regelui Henric al V-lea, care le distrusese fericirea. Owen Tudor a fost arestat și acuzat de trădare, iar regina a fost despărțită de copiii ei și trimisă la Berondsey Abbey, unde a și murit.

– Ce sfârșit trist are povestea lor, am spus eu.

– Așa e viața de cele mai multe ori, fără îndoială că vei învăța asta.

– Și ce s-a întâmplat cu Owen Tudor?

– A evadat din închisoare. Henric era bun cu frații lui vitregi și aceștia i-au fost loiali. Au slujit bine casa de Lancaster. Owen a fost făcut prizonier la Mortimer Cross și a fost decapitat în piața de la Hereford la ordinele celui care își spune regele Eduard al V-lea.

– De ce trebuie să existe aceste războaie? De ce nu poate fi toată lumea fericită?

– Pentru că trebuie să te lupți pentru drepturile tale, a spus ea, devenind dintr-o dată din nou aprigă și furioasă că acel Tudor fidel își pierduse capul. Mi-am amintit atunci de bucuria cu care adusese aminte de capul ducelui de York și de coroana lui de hârtie. M-am tras înapoi plină de dezgust, ceea ce devenea ceva caracteristic pentru relația mea cu regina. Acum mă dezgusta, acum mă simțeam atrasă de ea. Bănuiesc că și sentimentele ei față de mine erau similare într-o oarecare măsură.

Uneori își amintea că făceam parte din familia pe care o ura atât de mult, alteori mă vedea ca pe o biată fetiță neajutorată, lovită de soartă, așa cum probabil că fusese și ea la vârsta mea.

Războiul era ceva groaznic, lipsit de sens. Richard nu ar fi fost de acord cu mine, nici tata de altfel. Războiul le aducea bogăție și putere unora și se pare că asta își doreau cei mai mulți dintre bărbați.

Într-una din zile stăteam la taifas cu regina când am auzit zgomot de călăreți apropiindu-se. Ne-am ridicat și ne-am dus la fereastră. Erau doi bărbați care se îndreptau în galop către castel. Se vedea că veneau de departe.

Am văzut cum regina a rămas fără grai și s-a grăbit să coboare scările. Am urmat-o.

Bărbații au descălecat în grabă și s-au îndreptat spre noi. Erau neîngrijiți și cu hainele pline de colb, dar am știut încă dinainte să deschidă gura că aduceau veşti bune.

– Milady, spuseră ei îngenunchind în fața reginei. Am învins.

Am văzut de îndată cum regina a căzut practic în transă. Era evident că tata ieșise învingător.

Mesagerii au fost aduși înăuntru. Trebuiau să își revină puțin, dar mai întâi voiam să știm mai multe… destul cât să o asigure pe regină că victoria era sigură.

– Alteță… milady… când contele a debarcat, sudul ne-a căzut destul de ușor în mâini. Eduard, cel care își spune rege, se afla în nord, încercând să înăbușe o rebeliune de acolo.

– Și acum ce se întâmplă cu Eduard? întrebă Margareta.

– Este fugar, milady. Se spune că a părăsit țara.

– Socotesc că nu are să vină aici, spuse Margareta pe un ton sumbru.

– Cred că se îndreaptă spre Olanda.

– Și ducele de Gloucester? m-am auzit întrebând.

– Ducele de Gloucester, milady? spuse mesagerul nedumerit. Bănuiesc că se află alături de fratele său.

– Impostorul, a fost el cu adevărat alungat? întrebă regina. Nu este nici o îndoială în această privință?

– Nici una, milady, nici una. Contele a călărit pe străzile Londrei alături de regele Henric.

Regina bătu din palme și le zâmbi mesagerilor.

– Veniți de departe, oameni buni. Trebuie să vă odihniți puțin, să mâncați ceva, și apoi vom vorbi mai pe îndelete.

A chemat apoi una dintre gărzi și i-a dat instrucțiuni să aibă grijă de acei bărbați care veneau de departe ca să-i aducă veștile cele bune și care erau în mod evident istoviți. Apoi s-a întors spre mine.

– Așteptarea s-a încheiat. Tatăl tău și-a respectat promisiunea pe care mi-a făcut-o, iar acum, copila mea, vei fi viitoarea regină a Angliei.

Nu puteam să îi împărtășesc exaltarea, dar ea era prea fericită ca să își dea seama de asta. Cred că era unul dintre cele mai fericite momente din viața ei.

Am aflat mai târziu ce se întâmplase. Eduard fusese trădat de cel mai fervent susținător al lui, unchiul meu, John Neville. Tata

se referise întotdeauna la John ca fiind unul dintre puținii Neville care își trădaseră familia.

Când tata se întorsese împotriva lui Eduard, John îi rămăsese loial regelui. Îi spusese că jurase să îl slujească pe Eduard și nu avea de gând să își încalce cuvântul dat, așa că nu îl putea urma pe fratele lui cel puternic în campania lui de a-l înlocui pe Eduard cu Henric.

O asemenea loialitate din partea unui Neville ar fi trebuit să fie bine recompensată, dar Eduard făcuse o mare greșeală când îl neglijase pe John Neville. Te-ai fi putut gândi că însuși faptul că John era un Neville l-ar fi făcut pe Eduard să îi aprecieze loialitatea, dar Eduard nu a făcut-o. John se considera stăpânul nordului, pe care îl conducea pentru Eduard. Greșeala lui Eduard a fost să îi ia titlul de conte de Northumberland lui John și să i-l dea lui Henric Percy, recompensându-l pe John cu marchizatul de Montagu.

John Neville a considerat asta o gravă lipsă de recunoștință, având în vedere că întorsese spatele familiei sale pentru a-l susține pe rege. Acesta a fost factorul decisiv, momentul crucial, căci dacă Warwick se afla în fruntea armatelor din sud, John trebuia doar să își întoarcă armata împotriva regelui pentru a captura nordul. Asta a și făcut, iar când și-au dat seama că erau pe punctul de a fi înfrânți, armata l-a abandonat pe Eduard. Astfel, acesta a pierdut și nu a mai avut altă soluție decât să fugă din țară.

După ce l-a detronat pe Eduard, tata a continuat prin a-l înscăuna pe Henric.

Așteptasem atâta vreme, dar acum sosise momentul să ne întoarcem în Anglia. Eram foarte tulburată. Căsătoria cu prințul de Wales, care avea să aibă loc acum, era singurul gând care îmi ocupa mintea.

– Trebuie să plecăm de la Amboise și să mergem la Paris, a spus regina. Acolo ar trebui să ne întâlnim cu Eduard și să facem planuri fără întârziere.

Mă întrebam dacă observa cât de deprimată eram. Se prea poate să se fi așteptat să mă bucur alături de ea de victoria tatei. Aproape că se împăcase cu gândul că aveam să îi fiu noră. Reușisem să îi fac pe plac, sau poate că se gândea că sunt tăcută și cuminte și că aveam să fiu docilă.

Mintea îmi era ocupată de câteva gânduri. Trebuia să mă căsătoresc cu Eduard în Anglia, așa că mai aveam un scurt răgaz. Am încercat să nu mă gândesc la asta, spunându-mi că avea să treacă ceva vreme înainte să se întâmple. Erau necesare multe pregătiri. Mă gândeam de asemenea la Richard. Ce se întâmplase cu el? Unde era și la ce se gândea? Cât timp aveau el și Eduard să se mulțumească să stea în Olanda? Cu siguranță aveau să încerce să ia înapoi tronul.

M-am dus să îi caut pe mesageri ca să văd dacă aveau vreo veste despre Richard. Nu aș fi putut pune asemenea întrebări în prezența reginei.

I-am găsit în bucătărie, mâncând lacom pâine și carne.

Se ridicară la intrarea mea, așa că i-am rugat să ia loc din nou. Le-am spus că nu doream să îi deranjez de la masă, căci cu siguranță erau osteniți și înfometați.

– Este mai puțin obositor când duci cu tine veşti bune, milady, a spus unul dintre ei.

– Mda, încuviință și celălalt. Veștile bune sunt mereu bine primite.

– Cum au întâmpinat oamenii de acasă această schimbare? am întrebat. Auzeam mereu că sunt foarte atașați de regele Eduard.

– Da, așa era, milady. E un om atât de chipeș, și femeile îl iubesc, dar și bărbații țin la el. Însă sorții bătăliei s-au întors împotriva lui și el a pierdut… iar acum a fugit.

– Cine a plecat cu el?

– Câțiva dintre prietenii lui.

– Fratele lui, ducele de Gloucester, desigur.

– A, da, cu siguranță micuțul duce. E mereu în preajma fratelui lui. E un bărbat pe cinste, Eduard ăsta, un rege din cap până-n picioare.

– Dar regele Henric?

– Sărmanul rege Henric. A fost tratat așa cum nu ar trebui tratat nici un rege. Mă aflam acolo pe atunci… pare că a trecut o veșnicie de când l-au adus în Turn de la Chepe și Cornhill. Îi legaseră picioarele de un cal și îi puseseră paie în păr, și rânjeau la el în timp ce trecea. Nu te porți astfel cu un rege. Oamenii își amintesc de asta, dar se spune că Henric nu poartă pică. E un om bun… un fel de sfânt, se spune. Ar fi trebuit să fie călugăr, nu rege. Atunci poate că am fi avut parte de pace. Mă îndoiesc că vrea să

fie rege. Cred că ar fi mai fericit dacă ar fi Eduard pe tron… numai de s-ar fi purtat așa cum se cuvenea cu el.

– Și chiar credeți că s-au purtat urât cu el?

– L-am văzut înainte să plecăm… călărind pe străzi… din nou rege. Episcopul și arhiepiscopul, fratele contelui de Warwick, s-au dus la Turn și l-au eliberat. Cei care erau cu ei spun că era murdar și neîngrijit… ca o umbră, ca un sac de lână, și mut ca un vițel încoronat. Așa că l-au îmbrăcat în haine frumoase și i-au pus o coroană pe cap și l-au dus la Westminster. Îl făcuseră rege. El însă nu arăta deloc a rege și lumea vorbea despre regele Eduard.

Aveam sentimente amestecate. Îmi păruse atât de rău pentru regină, or ea era acum în culmea fericirii. Însă îmi era și teamă pentru mine însămi, căci această schimbare de situație mă aducea mai aproape de ceea ce uram cel mai mult pe lume.

Apoi îmi mai stătea gândul și la Richard. Îmi puteam închipui durerea și mânia lui când își văzuse fratele alungat de pe tron. În inima mea eram de partea lui, dar propriul meu tată îi provocase această durere. Fusesem crescută să îmi ador tatăl, mi se spusese de atâtea ori că era cel mai mare om din regat. Eu însă îl iubeam pe Richard. Mă încântase fratele lui, Eduard, și îmi puteam da ușor seama de ce îl iubeau oamenii și îl voiau ca rege. Cum ar fi putut să accepte plecarea lui și să vadă în loc pe un nătărău cu coroană care semăna cu un sac de lână?

Ceva îmi spunea că nu aveau să accepte asta și că lucrurile nu se încheiaseră aici. În plus, am ghicit că și mesagerii gândeau la fel.

I-am lăsat să își continue masa apoi, căci nu mai aveam ce afla de la ei. Fuseseră trimiși să aducă vești bune, iar misiunea lor se încheiase. După ce aveau să se odihnească, urmau să se întoarcă în Anglia.

Și cu noi ce avea să se întâmple?

Regina trimise după mine.

– Recunosc că nu am crezut dintotdeauna că tatăl tău ar putea să reușească, a spus ea. Nu aveam încredere deplină în el, dar s-a dovedit a fi un om de onoare.

Oare se dovedise astfel? Își întorsese fața de la rege și îl sprijinise pe rivalul lui. Oare era asta ceva onorabil? El o făcuse din dorința de putere. Cum nu putuse să o obțină prin intermediul unui rege, încercase să facă asta prin intermediul altuia. Oricât de puține

ştiam pe atunci despre cum stăteau de fapt lucrurile, am simţit că tata făcuse o greşeală. Poporul nu avea să îl accepte pe Henric şi, în plus, oare era Eduard genul de om care să stea deoparte şi să îi lase să facă ce doresc?

– Mai întâi trebuie să îi mulţumim Domnului pentru victorie, a continuat Margareta. După aceea, vom începe să facem planuri. De îndată ce vom ajunge în Anglia, te vei căsători. Aşa i-am promis tatălui tău şi îmi voi ţine cuvântul dat. Acum să punem ţara la cale. O să plecăm la Paris. Fiul meu trebuie să fi auzit vestea cea bună până acum, aşa că se va afla acolo. Apoi vom merge în Anglia să ne revendicăm coroana. Pari adâncită în gânduri, copilă. Trebuie să te bucuri, este o zi fericită pentru noi toţi. Casa de Lancaster s-a întors acolo unde îi este locul.

Nu am plecat imediat. A doua zi au sosit mesageri la castel anunţându-ne că regele Franţei era pe cale să ajungă la Amboise ca să o viziteze pe Margareta şi desigur că ea trebuia să se afle acolo pentru a-l primi.

Regele sosi după mai bine de o săptămână şi, între timp, tot castelul fu cuprins de febra pregătirilor pentru vizita acestuia. Era cu neputinţă să plecăm în asemenea momente.

La timpul cuvenit, regele a ajuns la noi, alături de soţia lui, Charlotte de Savoia.

Ne-a primit pe mine şi pe regină cât se poate de prieteneşte şi ne-a spus ce plăcere era pentru el să afle că lucrurile mergeau bine în Anglia.

Ludovic era un om nemaipomenit. Nu aveam încredere în el, nu arăta deloc a rege. Nu avea cine ştie ce prestanţă, avea o ţinută neîngrijită şi vorbea şi se purta într-un fel deloc protocolar. Era blajin, dar avea un aer de parcă te urmărea în permanenţă, vădea o oarecare şiretenie care sugera că ticluia ceva fără legătură cu ceea ce spunea.

Nu îmi puteam scoate din minte poveştile pe care le auzisem în legătură cu firea lui răzbunătoare şi cum îşi transformase castelul de la Loches într-o închisoare de-a dreptul înfiorătoare, unde îşi închidea duşmanii în temniţe subterane numite *oubliettes*, în care oamenii erau aruncaţi şi lăsaţi pradă uitării. Ce mă impresionase profund era faptul că Ludovic era cunoscut pentru vizitele periodice pe care le făcea la Loches pentru a se uita la cei pe care îi întemniţase acolo şi a asista la declinul lor până la

sfârșitul sinistru care le fusese hărăzit. Mai existau zvonuri că închidea oameni în cuști de fier, ca și cum ar fi fost doar niște animale.

Unii ar putea spune că vor exista mereu oameni care să-i vorbească de rău pe regi și pe cei din funcțiile înalte, dar eu credeam aceste zvonuri care circulau despre Ludovic chiar și atunci când îi arăta atâta prietenie Margaretei și bunăvoință mie.

Îmi plăcea soția lui, Charlotte. Era o femeie calmă, însărcinată atunci. Auzisem că ori era pe punctul de a naște ori se pregătea să o facă. Gurile rele spuneau că Ludovic prefera mai degrabă compania amantei sale, Margareta de Sassenage, și că petrecea timp cu Charlotte doar cât să o lase grea și să o țină ocupată cu născutul de moștenitori pentru tronul Franței.

Îmi puteam da seama cum își căpătase porecla de Regele-păianjen. Cu toate acestea, Charlotte părea destul de fericită, sau poate că și ea de-abia aștepta să scape de el, cum voia și el să scape de ea.

El părea cu siguranță mulțumit de ce se întâmpla în Anglia și era nerăbdător să sărbătorească victoria. Era de înțeles, căci regele Henric îi era rudă. În plus, Margareta era de origine franceză, așa că era normal ca Franța să sprijine casa de Lancaster împotriva celei de York. Ludovic îi adusese pe Margareta și pe tata față în față și o convinsese pe Margareta să pună capăt conflictului, așa că aceasta era victoria lui la fel de mult ca a Margaretei.

Era ușor să vorbești cu Ludovic. Auzisem pe cineva spunând despre el că dacă l-ai fi întâlnit din întâmplare, l-ai fi putut lua drept un om de condiție umilă și nu o persoană distinsă. Exista un dram de adevăr în asta, căci se îmbrăca destul de neîngrijit, lucru rar pentru un rege al Franței. De aceea, când vorbeai cu el nu simțeai neapărat că te afli în prezența unui rege. Părea că preferă să stea mai mult printre cei umili decât printre nobili.

– Mă bucur de norocul tău, mi-a spus el. Tatăl tău este un om pe care îl respect mult. Va conduce Anglia cu înțelepciune cu ajutorul reginei, căci, vai, bietul rege se află într-o stare deplorabilă. Va fi însă pe mâini bune, doar îl are pe contele de Warwick să îl îndrume. Vom fi vecini buni, ceea ce mi-am dorit dintotdeauna, spuse el cu un zâmbet șiret care mă făcu să mă întreb cât de sincer era. Adevăratul rege va fi repus pe tron, iar tu, draga mea, vei fi într-o bună zi regina Angliei, ceea ce îmi face mare plăcere.

Festivităţile nu au durat mult, căci descoperisem că regele era grozav de zgârcit şi nu suporta să irosească banii.

A petrecut o bună parte din timp cu Margareta, şi eu nici că puteam regreta faptul că ne întârzia pregătirile de întoarcere în Anglia, căci ştiam prea bine ce mă aştepta acolo.

A stat la castel aproape două săptămâni, ceea ce însemna o perioadă lungă de timp pentru el. Nu putea sta locului şi îşi petrecea timpul colindând prin regat.

Până în acel moment, prinţul Eduard nu ajunsese la noi şi regina era nerăbdătoare să pună la cale planuri împreună cu el. Ea credea că s-ar afla la Paris, aşa că după plecarea regelui, am pornit de îndată într-acolo.

Era pe la mijlocul lunii noiembrie şi vremea nu era deloc bună, ceea ce a însemnat o întârziere considerabilă a călătoriei noastre. În mod evident, eram nerăbdătoare să aflăm ce se întâmpla în Anglia şi aşteptam mereu mesageri, dar cum iarna se instalase şi marea era nesigură în acel moment, probabil că le era greu să ajungă la noi.

Eduard nu se afla la Paris când ajunserăm noi acolo, aşa că a trebuit să-l aşteptăm.

Din fericire, mulţumită binefăcătorului nostru, regele Franţei, am fost bine primiţi. Eram surprinsă că Margareta nu protesta mai tare în faţa acestor întârzieri, dar apoi am ajuns la concluzia că dorea ca tata să aducă ţara într-o stare ceva mai stabilă înainte ca noi să ne întoarcem.

Cred că Eduard strângea o armată şi poate că şi el spera ca atunci când avea să se întoarcă să fie bine primit şi să nu fie întâmpinat de revolte şi alte asemenea evenimente care puteau avea loc după alungarea unui rege popular şi înlocuirea lui cu unul ca Henric.

Nu ştiam ce se întâmpla, doar că mama se afla încă în Franţa. Isabel se întorsese în Anglia cu Clarence, care îl urmase pe tata acolo. Erau încă aliaţi pe atunci, deşi cred că nu se înţelegeau prea bine. Clarence fusese convins că el avea să primească tronul şi mă întrebam cum avea să reacţioneze acum că planurile se schimbaseră şi Henric urma să fie reinstalat pe tron.

După o vreme, prinţul Eduard a sosit la Paris şi temerile mi-au fost confirmate. Era cât se poate de entuziasmat, căci se şi vedea rege. Nu credea că tatăl lui ar putea domni vreodată. Ar fi putut la fel de bine să devină regent până la moartea lui Henric.

Formidabila lui mamă s-ar fi așteptat să domnească alături de el, dar îl adora și întrevedea un viitor glorios pentru el. Desigur, mă includea și pe mine în această învoială. Am simțit cum mă trece un fior gândindu-mă la asta. Fusese mereu ca un nor întunecat care plutea deasupra mea, iar acum furtuna se pregătea să izbucnească.

Urma să ne căsătorim în Anglia, căci nu se cădea ca moștenitorul tronului să se căsătorească într-o țară străină. Mi-am dat seama că de îndată ce urma să ne întoarcem acolo, aveau să facă pregătirile necesare, iar asta mă făcea să intru în panică.

Cum putuse tata să îmi facă una ca asta? Însă ce le păsa oricăruia dintre acești bărbați însetați de putere de cine se foloseau atâta vreme cât asta era în avantajul lor? Cât de mult îmi doream să nu mă fi născut ca fiică a lui Warwick. Aș fi fost mult mai fericită să fiu o simplă fată de la țară. Tânjeam mai mult ca niciodată după zilele copilăriei mele petrecute la Middleham.

Eduard mă speria cu adevărat. Îmi săruta mâna cu o pretinsă afecțiune. Îmi vorbea pe un ton mângâietor, în timp ce ochii lui mă studiau. Dar ce vedeam oare în ei? O ușoară urmă de dispreț. Nu eram precum femeile pe care le cunoscuse. Oare ce fel de femei îi plăceau? Nu auzisem de vreo poveste de dragoste de-a lui. Poate că era genul care se ducea prin taverne rău-famate și care își făcea poftele cu slujnicele. Mi se părea destul de plauzibil. Eram mică, prea tânără pentru a fi femeie încă. Părul meu, blond și lung, era adevărata mea frumusețe. Bănuiesc că nu eram urâtă. Atât eu, cât și Isabel eram cunoscute drept niște frumuseți, dar același termen este folosit pentru toate prințesele sau doamnele de rang nobil, mai ales când sunt folosite ca argumente în aranjarea unei căsătorii. Aveam o bănuială că nu îi voi fi pe plac, că ar fi preferat o femeie mai îndrăzneață, mai coaptă… nu o fetiță lipsită de experiență. Cu toate acestea, erau momente când mi se părea că observ o urmă de dorință vicleană în ochii lui, ceea ce mă neliniștea. Mi-aș fi dorit ca Isabel să se afle acolo cu mine. Măcar dacă aș fi avut cu cine să vorbesc… cineva cu care mă simțeam în largul meu, familiar… precum Ankarette Twynyho.

Însă nu aveam pe nimeni și mă simțeam singură și plină de temeri.

În fiecare dimineață îmi aminteam că până nu ajungeam în Anglia căsătoria nu putea avea loc și mă rugam să mai întârzie lucrurile.

Eduard își petrecea o mare parte din timp cu mama lui.

– Trebuie să stea cât mai puțin cu noi, îmi spunea ea. Nu trebuie să întârzie mult înainte de a pleca în Anglia pentru a-și cere moștenirea. Ludovic ne-a ajutat, deși nu a fost ușor să obținem bani de la el pentru provizii. Este binecunoscută meschinăria lui și cere mereu ceva în schimbul bunăvoinței lui.

Cât de bucuroasă am fost când Eduard a plecat în cele din urmă, deși între timp și noi trebuia să ne pregătim de plecare spre Anglia.

Nu e cea mai bună idee să călătorești iarna, dar cu toate acestea, ne-am pornit la drum. Era pe la începutul lui martie și călătoria ne-a fost îngreunată de zăpadă de numeroase ori. Am fost primiți la câte un castel de pe drum și am fost întârziați adesea de drumurile blocate de zăpadă.

A fost o călătorie lungă și deloc confortabilă, însă la începutul lunii aprilie eram la Honfleur, gata să înfruntăm marea realmente agitată. Nu ne încumetam să traversăm Canalul în asemenea condiții.

În fiecare dimineață când mă trezeam, primul lucru pe care îl făceam era să privesc pe fereastră. Eu una mă bucuram grozav când vedeam apa aceea umflată. Stăteam întinsă noaptea în pat și ascultam vântul șuierând și valurile lovind cu putere țărmul.

Nu aveam cum să plecăm însă, îmi șopteam plină de bucurie, încercând să uit privirea disprețuitoare și libidinoasă a lui Eduard.

Când au sosit mesageri, mi-am dat seama că aveau să ne spună lucruri foarte importante de vreme ce înfruntaseră marea cea neliniștită.

Mă aflam alături de regină când au ajuns la noi și au fost poftiți de îndată înăuntru.

De această dată însă nu erau plini de zâmbete și de vești bune, ci, ca orice aducător de vești proaste, ezitau în a ni le împărtăși.

– Spuneți-ne veștile, a zis Margareta pe un ton sever. Aștept.

– Alteță, milady, Eduard de York și fratele său, ducele de Gloucester, contele Rivers și lordul Hastings au debarcat la Ravenspur și se îndreaptă spre York.

Regina închise ochii. M-am dus la ea și am luat-o de braț, dar ea m-a dat la o parte puțin nerăbdătoare, mânioasă că luasem asta drept un semn de slăbiciune.

– Ravenspur, a spus, unde se află?

– La gura râului Humber.

– Asta e în nord. Nu și-a ales bine locul unde să debarce. Nordul l-a susținut mereu pe Warwick. Alte vești?

– Se află în fruntea unei armate de două mii de englezi și burgunzi.

– Două mii! Care sunt șansele de izbândă?

– Trebuie să îi spun Alteței Voastre că a ajuns la York și orașul i-a deschis porțile.

– Trădătorii!

– Se zvonește că Eduard de York s-ar fi întors doar pentru a-și pretinde titlul de duce.

– Câtă impertinență! murmură regina.

Îmi puteam da seama însă că era foarte afectată. I-a lăsat pe mesageri să plece și mi-a făcut semn să mă așez lângă ea, ceea ce am și făcut. Mi-a luat brusc mâna și mi-a strâns-o, apoi am stat așa fără să scoatem o vorbă.

Zilele care au urmat s-au scurs ca într-un vis. Valurile uriașe nu ne permiteau încă să le înfruntăm, așa că tot ce puteam face era să privim spre Anglia, pe deasupra mării învolburate și să ne întrebăm ce se întâmpla acolo.

Știusem dintotdeauna că Eduard de York nu e genul de om care se dă bătut, lăsându-l pe Warwick să îi ia coroana. Știam că avea să strângă oameni căci lumea îl iubea. Arăta ca un rege și acționa ca un rege, iar atunci când făcea greșeli, o făcea tot ca un rege. Știusem dintotdeauna că poporul nu avea să îl dorească pe Henric. Poate că le era milă de el, dar de un rege nu îți e milă. O urau pe Margareta pentru simplul fapt că era de stirpe străină, dacă nu pentru altceva, deși mai aveau destule motive să se întoarcă împotriva ei. Nu o doreau nici pe ea, nici pe fiul și nici pe soțul ei. Îl doreau pe Eduard. Poate că existau făuritori de regi atotputernici precum tatăl meu, dar întotdeauna poporul era cel care păstra un rege pe tron.

Am aflat apoi ce se întâmpla în Anglia.

Tata nu reușise de fapt niciodată să controleze cu adevărat țara. Poporul își dorea un rege, un conducător, cineva care să stea mândru deasupra lor, cu acea aură regală pe care o considerau sacră. Un rege trebuie să fie un zeu mai mic care să poată purta o

coroană de aur și catifea purpurie, asupra căruia ei să își poată revărsa adulația.

În plus, s-a mai întâmplat ceva atunci. Când Eduard a debarcat, ducele de Clarence a renunțat la alianța cu contele de Warwick și s-a dus la Eduard.

Îmi pot imagina cam ce i-a spus.

„Suntem frați, Eduard. De ce să fim dușmani? Am fost sedus de conte și am plecat urechea la sfaturile lui. Tu ești fratele meu, Eduard și vreau să te slujesc. Mă poți ierta?"

Cu siguranță așa se întâmplase.

Or Eduard ierta. Atunci când cei care nu îl slujiseră cu credință veneau la el și îi cerșeau iertarea, de obicei o obțineau de îndată. Iar acesta era fratele lui.

M-am întrebat dacă Eduard își dădea seama că George se întorsese la el pentru că tata îl așezase pe Henric pe tron după ce sugerase că urma să fie al lui, al lui George? Cu siguranță îi trecuse asta prin cap lui Eduard, nu?

Cu toate acestea, am auzit că îl îmbrățișase pe fratele lui, ca în parabola fiului risipitor.

Richard mi-a vorbit mai târziu despre asta.

– Așa a fost mereu George, a spus el. Făcea ceva foarte rău și apoi cerșea iertare. Nici fratele meu, nici sora mea, Margareta, al cărui preferat era, nu refuzau să îl ierte și chiar și mama se înmuia când venea vorba de el.

Aceasta fusese o altă lovitură pentru tata, dar era mai mult de atât. Țara dorea un rege, or pe cine adusese Făuritorul de regi? Pe bietul Henric cel ridicol, un sfânt pe jumătate nebun? Cu siguranță nu. Îl aveau pe Warwick să îi conducă, dar în ciuda măreției lui, Warwick nu avea acea aură regală.

Mă întrebam oare ce se întâmpla în Anglia în timp ce noi așteptam la Honfleur.

Marea se mai calmase puțin.

– Nu putem aștepta la infinit, spuse Margareta. Se întâmplă multe în Anglia și ar trebui să fiu acolo. Nu trebuie să mai întârziem.

Prințul Eduard ni se alăturase. Strânsese oameni și provizii de la Ludovic și eram pregătiți pentru traversare. Auzisem că mama era pe cale să se întoarcă în Anglia și aflasem cu mare ușurare că era sănătoasă.

Mi-aș fi dorit să o pot vedea, ca prezența ei să mă consoleze în toate aceste luni pe care le petrecusem cu regina. Aveam însă să o văd pe mama la întoarcerea în Anglia, ca și pe Isabel de altfel.

Traversarea a fost foarte dificilă, așa cum ne-am temut, așa că am ajuns la Weymouth epuizați. Acolo ne așteptau vești sumbre. Tata era mort. Fusese ucis în bătălia de la Barnet.

La Warwick Court

Asta se întâmplase chiar când porniserăm pe marea zbuciumată. Nu îmi venea să cred. Mi se păruse întotdeauna de neînvins. M-am gândit la biata mea mamă. Oare ce simțea în clipele acelea? Fuseseră foarte apropiați unul de celălalt. Deși nu stătea prea mult cu noi, nu auzisem să o înșele vreodată. Ea îi oferise mijloacele prin care să devină omul care era și cred că el îi era cât se poate de recunoscător pentru asta. Se purtase mereu cu cel mai mare respect față de ea și cred că și de copii îi păsa în felul lui. E adevărat, fusese pe punctul de a mă face părtașă la o căsătorie care mă dezgusta profund, dar era o regulă ca părinții aflați într-o asemenea funcție ca a lui să-și socotească fiicele simple instrumente pentru a aduce glorie familiei.

„Warwick a murit!" Auzeam asta peste tot. Lumea nu vorbea despre altceva. Nu mai era omul cu cea mai mare influență din Anglia, cel a cărui putere îi permisese să pună regi pe tron și să îi dea jos de pe el. Mă simțeam pierdută în această lume uluitoare. Tata mort! Unde aveam să mergem acum?

Regina a primit vestea cu calm. Mi-am dat seama că deși își exprima durerea, nu îi displăcea deloc vestea. Warwick îl așezase pe Henric pe tron, ținându-și partea de promisiune. Dacă ar fi trăit, ar fi dorit să conducă, căci tocmai asta era ambiția lui. Pusese regi pe tron pentru a-i îndruma, or Margareta nu avea să se lase îndrumată. Așa că acum… își îndeplinise scopul. Îl adusese pe Henric înapoi pe tron și apoi… se luptase la Barnet.

Ea mă studia cu o privire în care puteam ghici la ce se gândea. Dacă Warwick era mort, ce importanță mai avea fiica lui? Nu îi mai displăceam. De fapt, cred că se atașase de mine într-o oarecare măsură. Poate că mă disprețuia puțin pentru că nu eram ambițioasă și nu îmi doream cu disperare o coroană… așa cum o făcea ea, dar

între noi se stabilise o legătură, iar ura pe care o simțise la început față de fiica lui Warwick nu își mai avea rostul. Se împăcase chiar cu gândul de a mă avea ca noră. Dar acum că tatăl meu fusese ucis în luptă, care era rostul meu? Poate că se întreba dacă mai trebuia să își onoreze promisiunea făcută de a mă mărita cu fiul ei.

Eu una i-aș fi fost mai mult decât recunoscătoare dacă nu ar mai fi fost de acord cu asta.

Ce zile ciudate au fost acelea, zile în care s-au întâmplat multe, zile pline de nesiguranță.

Apoi au ajuns la noi mesaje de la ducele de Somerset. Ar fi fost bine să mergem în Lancaster pentru a aduna trupele. Cauza casei de Lancaster nu fusese pierdută prin trădarea ducelui de Clarence și moartea contelui de Warwick.

Îmi doream să o văd pe mama și chiar am primit o scrisoare de la ea, pe care am citit-o cu inima frântă. Suferea profund de pe urma morții tatei.

Nu știu ce se va întâmpla cu noi, scria ea.

Îmi spunea că se ducea la Beaulieu Abbey și că nu trebuia să îmi fac griji pentru ea. Lăsa să se înțeleagă că nu credea că Eduard avea să fie aspru cu noi.

Era o consolare să am vești de la ea. Eu, desigur, fiind logodită cu prințul de Wales, aveam o situație la fel de încurcată ca și ea. Faptul că eram o ființă nevinovată, prinsă într-o căsătorie pe care nu o doream nu avea nici cea mai mică importanță. Acum devenisem una dintre ei, făceam parte din casa de Lancaster. Eram aliata viitoarei mele soacre și, ca atare, eram nevoită să o urmez.

Am pornit spre Weymouth. Margareta era plină de energie. Călărea în fruntea alaiului, cu mine alături, și aduna oameni pentru cauza ei în timp ce treceam prin sate și orașe pe drum. Impostorul se întorsese în Anglia și îl ucisese pe capabilul conte de Warwick. Ea avea grijă de biata lui copilă, rămasă fără de tată. Contele trebuia răzbunat. Trebuiau să vină alături de ea ca să îl alunge pe Eduard cel josnic din țară.

Când am ajuns la Bath, strânsesem deja un mic număr de susținători. Acolo ne așteptau călăreți care veneau din Țara Galilor, cu vestea că Jasper Tudor strângea o armată bunicică care avea să lupte pentru Henric.

Știind că regina se afla prin apropiere, Jasper Tudor sugerase să își unească forțele cu ale lui, căci Eduard de York și armata lui nu se aflau departe și după ce aflase despre sosirea lor, se îndrepta spre ei. După ce se consultă cu căpitanii ei, întocmai asta hotărî Margareta să facă. Eram plină de admirație pentru ea. Ar fi fost un conducător minunat dacă ar fi renunțat la aroganța ei.

Cât de diferit era Eduard! Era prieten chiar și cu cel mai umil soldat, îi făcea să se simtă ca și cum ar lucra împreună, fiecare punându-și la bătaie tot ce avea mai bun, iar el nu era cu nimic mai presus decât ei. Popularitatea lui era secretul succesului său. Apoi a urmat fatala bătălie de la Tewkesbury.

Eu călăream alături de regina Margareta în fruntea alaiului, când ne-am întâlnit cu prințul Eduard și cu oamenii pe care îi adunase. Ne spuse că Eduard de York se afla prin apropiere și că cele două armate urmau să dea piept una cu cealaltă cât de curând.

Prințul își convinsese mama să meargă cu mine la o mică mănăstire de pe drumul pe care treceam. Spusese că va fi o bătălie scurtă și că urmau să iasă învingători, dar nu dorea să își facă griji că eu și mama lui am putea fi în pericol. Părea mai înțelept ca noi să rămânem cu măicuțele.

– Voi fi mulțumit să vă știu acolo, a spus el, și nu peste multă vreme am să vin să vă spun că am învins.

Am privit-o neliniștită pe regină. Era un fapt cunoscut că obișnuia să participe la bătălii și preț de o clipă am crezut că avea să refuze propunerea.

– Trebuie să faci cum îți spun, i-a zis el. O las pe mireasa mea în grija ta. Cum aș putea să dau tot ce am mai bun în timpul luptei dacă trebuie să îmi fac griji pentru siguranța voastră?

Îmi dădeam seama ce gânduri îi trec prin minte. Nu mai era tânără. Trecuseră zece ani de când Henric își pierduse tronul și ea trăise în exil cea mai mare parte a acestor ani.

Eduard insistă și în sfârșit ea cedă.

– Te vom aștepta cu mare nerăbdare, îi spuse ea.

– Știu asta, dragă mamă, și vei fi prima care va afla despre victoria noastră.

Am simțit o mare ușurare când a fost de acord în cele din urmă să stăm la mănăstire și să așteptăm acolo vești despre bătălie.

Măicuțele ne-au primit cu căldură. Mă îndoiesc că țineau cu vreuna dintre părți. Pentru ele eram doar două femei care căutau

adăpost. Adevărat, una dintre noi era regină, iar cealaltă menită să devină una, dar sunt convinsă că indiferent cine am fi fost, ne-ar fi adăpostit oricum.

M-am bucurat să am parte de puțină liniște, chiar și pentru un timp atât de scurt. Mă simțeam epuizată fizic și mental. Cu cât îl vedeam mai mult pe viitorul meu mire, cu atât îmi era mai groază de căsătorie, iar evenimentul părea că se apropie cu fiecare clipă.

M-am gândit la armatele care urmau să se înfrunte. Richard avea să fie alături de fratele său. Mă măcina o tristețe disperată că ne aflam în tabere adverse. Mă rugam ca Richard să supraviețuiască luptei. Cât despre viitorul meu soț… încercam să nu mă gândesc la el.

Nu a trebuit să așteptăm mult până să primim vești. Soldații care veniseră direct de pe câmpul de bătălie ni le-au oferit. Erau grav răniți. Nu eram sigură pentru ce tabără luptaseră. Pur și simplu reușiseră să ajungă până la măicuțe, sperând ca acestea să le oblojească rănile. M-am alăturat măicuțelor ca să le ajut în măsura în care puteam.

– Milady, sunteți… întrebă unul dintre bărbații care zăceau pe un pat, întorcându-și privirea spre mine.

– Lady Anne Neville, am spus.

Tocmai în acel moment a apărut Margareta. Auzise că sosiseră oameni la mănăstire și spera să audă vești despre victoria casei de Lancaster.

– Care sunt veștile? strigă ea. Care sunt?

Ambii bărbați tăceau însă, iar eu simțeam cum inima îmi bate nebunește.

– Sunt regina, a spus Margareta pe un ton poruncitor. Cer să mi se spună adevărul.

– Alteță, acest om este foarte grav rănit, a spus una dintre măicuțe.

– Asta observ și eu, i-a întors-o Margareta. Regina îl întreabă ceva, iar el ascunde lucruri de ea.

– Norocul nu a fost de partea noastră azi, milady, a spus bărbatul.

– Nu a fost de partea prințului de Wales?

– Regele Eduard este învingător, milady.

– Nu cred că poate fi învingător.

Bărbatul închise ochii și se lungi din nou pe pat. Ea însă se îndreptă spre el, gata să îl zgâlțâie dacă nu ar fi oprit-o două măicuțe, ținând-o cu forța. În starea ei de neliniște și teamă, Margareta părea gata să îl lovească.

– După ce își vor reveni puțin, poate că vor fi în stare să ne spună mai multe, milady, am spus eu repede. Acum sunt mult prea istoviți.

Regina s-a îndepărtat.

– Nu se poate, a spus ea. Eduard nu ar fi permis asta. Aveam oameni… aveam tot ce era nevoie.

– Lăsați-mă să vă conduc în camera dumneavoastră. Odihniți-vă puțin. Eu mă voi întoarce pentru a le ajuta pe măicuțe și de îndată ce am vești, voi veni să vă anunț.

Spre suprinderea mea, m-a lăsat să o conduc. Cred că îi era atât de teamă că mersese totul de-andoaselea că voia să întârzie cât mai mult momentul adevărului până când avea să fie în stare să îl primească așa cum se cuvenea.

Am făcut-o să se lungească pe pat în chilia ei.

– Fiți pe pace, voi veni cât de curând la dumneavoastră, i-am spus.

– Poate va veni Eduard, nu sunt departe. Va sosi de îndată ce va putea.

Am lăsat-o singură și m-am întors la măicuțe și la soldații răniți.

– A plecat regina? a întrebat unul dintre bărbați.

– Se odihnește acum, i-am spus eu.

– Milady, sorții bătăliei s-au întors împotriva noastră. Armata e risipită și regele Eduard e victorios. Lordul Somerset a fost capturat. Armata e distrusă. Este sfârșitul, milady. Regele s-a întors.

– Ești sigur de asta?

– Am văzut cu ochii mei.

– Înțeleg, am spus eu.

– Nu îndrăznesc să îi spun reginei, milady.

– Ce ascunzi?

– Prințul, milady, a fost măcelărit. Vă implor, dați-i dumneavoastră vestea. Trebuie să știe… și eu nu îndrăznesc să îi spun.

M-am uitat pierdută la el. Să fie adevărat? Am încercat să îmi închipui cum avea să o afecteze vestea. Știam din surse sigure că

era o femeie puternică, dar dacă era adevărat că prințul de Wales fusese ucis… cum îi puteam spune una ca asta?

Așa că nici nu i-am spus. Trebuia să fiu sigură înainte de a o face. M-am zvârcolit toată noaptea și dimineața devreme am fost trezită de prezența cuiva în chilia mea. Era regina.

– Ești trează, Anne? a spus ea.

– Da, i-am răspuns, nu pot dormi.

– De ce nu avem nici o veste? Eduard mi-a spus că va trimite vorbă de îndată ce se încheie bătălia. Cu siguranță nu mai poate continua și acum.

– S-a încheiat, am spus.

– Știi ceva. Oamenii aceia… ți-au spus ceva. Spune-mi, îți ordon.

Eu însă am tăcut. Ea se ridicase. Mă luă de umeri și mă zgâlțâi.

– Vorbește, spuse ea. Spune-mi ce e mai rău. Îți interzic să îmi ascunzi ceva, spune-mi.

– Lupta a luat sfârșit, am spus. Armata casei de Lancaster se retrage. Casa de York a câștigat bătălia de la Tewkesbury.

– Atunci de ce nu mi s-a spus asta?

– Oamenilor le era teamă. Au început să vă spună… dar apoi li s-a făcut frică.

– Cum îndrăznesc să îmi ascundă lucruri?

– S-au temut să nu vă facă să suferiți.

– Ce mai este? a întrebat ea, dar eu am păstrat din nou tăcerea.

– Nu face și tu asta, Anne Neville, țipă ea. Nu ascunde veștile de mine.

Am continuat însă să tac.

Avea o privire feroce. Părea că se află în pragul nebuniei. Cum îi puteam spune că fiul ei a murit?

Probabil că mi-a citit gândurile. Îi spusesem că bătălia era pierdută și o știa și ea în orice caz de la soldații aceia. Dar oare ce veste mai rea putea fi și unde era Eduard? De ce nu venise? Cred că în clipa aceea și-a dat seama.

Nu mai văzusem niciodată o stare atât de profundă de disperare. Voiam să îi alin durerea, dar nu știam cum să fac asta.

– E vorba despre Eduard, a spus ea încet.

Am încuviințat din cap că da.

– Ce e, a fost capturat? a întrebat ea plină de speranță.

Nu i-am răspuns nici atunci.

– Spune-mi, pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi.

– Poate că oamenii se înșală, am răspuns.

– Ce ți-au spus? Ți-au zis că l-au văzut.

– Da… da, a fost măcelărit.

– Atunci e mort. Fiul meu e mort!

M-am îndreptat spre ea și am îmbrățișat-o.

– Oamenii au greșit, știți cum circulă asemenea povești, am spus eu.

Ea se așezase pe pat și privea fix înainte, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

– Era totul pentru mine, murmură ea. Când a venit pe lume… a fost cel mai frumos lucru care mi s-a întâmplat în întreaga mea viață. Era chipeș și isteț. Obișnuiam să îl urmăresc când era mic… să văd dacă nu cumva moștenise nebunia tatălui său. Nu era așa însă. Era chipeș și isteț. Ar fi fost un rege minunat. Nu este mort. Nu poate fi mort.

– Oamenii au greșit, probabil au auzit asta, am spus. Trebuie să se fi înșelat.

Atunci ea se întoarse spre mine furioasă.

– Atunci unde este? Dacă ar fi fost în viață ar fi venit aici. Știa că eu sunt aici, ar fi venit la mine. L-am pierdut. Nimic nu mai contează. O, Doamne Dumnezeule, de ce nu m-ai luat pe mine mai întâi… și nu pe fiul meu cel bun și frumos?

– Să nu jelim, poate primim mai multe vești ceva mai încolo.

– Da, vom mai primi vești, spuse ea, dar în sinea mea știu că nu îi voi mai vedea niciodată chipul iubit. Este și pierderea ta, fiica mea, căci am început să mă gândesc la tine ca la o fiică. Ai fi fost mireasa lui. Tu ai pierdut un soț, așa cum eu am pierdut un fiu.

Îmi apucă strâns mâinile.

– Ar putea la fel de bine să nu fie adevărat, trebuie să nu uităm asta, am spus eu din nou, însă ea clătină din cap.

– *Știu* că acesta e sfârșitul. De ce am făcut asta? Mai întâi Warwick și acum Eduard… Eduard al meu. Nu a meritat nimic. York și-ar fi putut ține coroana… numai să îmi fi lăsat fiul.

Nu știam cum să o consolez, căci îl iubise.

Iubirea ei era chiar mai aprigă decât ura. Uneori mă întrebasem dacă nu cumva îl iubise cu atâta intensitate pentru că avea să fie rege și avea să aducă din nou casa de York pe tron, dar acum îmi

dădeam seama că îl iubea nu doar pentru că i-ar fi gâdilat mândria și i-ar fi împlinit ambițiile, ci pentru că era fiul ei.

– Lasă-mă acum, doresc să fiu singură, a spus ea. Lasă-mă singură cu durerea mea.

Voiam să îi amintesc că ne bazam doar pe cuvintele soldaților. Ar fi putut fi o greșeală. Ea însă nu mă asculta, așa că tot ce puteam face era să o las singură cu durerea ei.

A doua zi am primit și confirmarea. Prințul fusese ucis într-adevăr în luptă și casa de Lancaster fusese învinsă. Ducele de Somerset și alți câțiva conducători de seamă fuseseră prinși și executați fără întârziere. Susținătorii casei de Lancaster fuseseră risipiți și regele Eduard de York revenise pe tron.

Am fost sfătuite să rămânem la mănăstirea unde eram găzduite. Trebuia să ne amintim că eram dușmanii declarați ai regelui învingător și că soarta noastră era nesigură. Astfel, pentru moment, aveam să rămânem unde ne aflam. Era trist să fii martor al suferinței reginei și totuși, chiar și așa, îmi spuneam că eram liberă, căci ceea ce mă îngrozise atât de mult nu se mai întâmplase.

Viitorul meu era însă nesigur. Poate că aveam să fiu trimisă în Turn. Eram unul dintre dușmanii regelui, ca și mama mea de altfel. Pe de altă parte, Isabel se afla de partea câștigătorilor, căci Clarence schimbase taberele la timp.

Mi se putea întâmpla orice, dar nu mă puteam gândi decât că nu mai trebuia să îmi fie teamă de căsătoria mea.

Trecu încă o zi mohorâtă. Știam că trebuia să se întâmple ceva cât de curând. M-am gândit la zidurile cenușii ale Turnului Londrei, pe lângă care trecusem de atâtea ori și care mă umpleau de groază de fiecare dată. Unii prizonieri își petreceau acolo ani buni din viață fără a ști cu ce greșiseră, dar în cazul nostru, lucrurile stăteau cu totul altfel.

Margareta era atât de indiferentă din cauza durerii ei că mi s-a părut că nici nu îi păsa ce avea să se întâmple cu ea. În cazul meu era altceva, însă. Aveam cincisprezece ani, viața mea de-abia începea și nu suportam ideea că aș fi putut să mi-o petrec într-o temniță umedă și întunecoasă. Scăpasem de o soartă îngrozitoare, oare mi se pregătea o alta la fel de rea? Așa m-am frământat în orele acelea, tresărind la fiecare zgomot, cu urechile ciulite la oricine ar fi sosit la mănăstire.

În cele din urmă s-a și întâmplat. Gărzile regelui au înconjurat mănăstirea și căpitanul lor a început să le interogheze pe măicuțe. Le-am auzit vocile la parter și m-am dus la regină. Aceasta stătea pe un scaun cu Sfânta Scriptură în mână.

– Sunt gărzi jos, au venit cu siguranță după noi, am spus.

Ea a dat din cap. Îmi dădeam seama că nu îi păsa ce avea să se întâmple cu ea.

– Nu avem ce face, am spus.

A închis cartea și s-a ridicat, căci gărzile erau la ușă. Două dintre ele intrară.

– Ești Margareta, odinioară regină a Angliei, iar tu, lady Anne Neville, a spus unul dintre bărbați.

– Așa este, a spus Margareta privindu-i cu dispreț.

– Trebuie să vă pregătiți de plecare. Fiți gata într-o jumătate de oră, ne-a spus acesta pe un ton politicos, dar ferm, după care amândoi s-au retras.

Margareta privea fix în față. M-am îndreptat spre ea și i-am luat mîinile într-ale mele.

– Trebuie să le dăm ascultare, am spus eu blând.

Ea a izbucnit într-un râs strident.

– Da, a spus ea, acum noi suntem prizonierii.

Măicuțele ne priveau cu milă în timp ce eram luate de la mănăstire. Am bănuit că se gândeau că urma fie să fim ucise, fie întemnițate.

În timp ce călăream prin țară, admiram peisajul. Copacii și iarba îmi păreau că strălucesc mai puternic ca niciodată. Asta poate pentru că îmi spuneam că ar fi putut fi ultima oară când le vedeam. Mă întrebam cum era oare să simți lama toporului pe gât. O lovitură rapidă… și apoi probabil se așternea uitarea.

Cincisprezece ani nu sunt o viață tocmai lungă. Ce păcat să afli puțin cam ce e viața și să fii nevoit să renunți la ea mai apoi.

Am privit-o pe regină. Părea în continuare indiferentă față de tot ce se întâmpla. Poate că într-adevăr nu îi păsa. Nu se putea gândi decât la moartea lui Eduard… băiatul ei frumos și isteț în care își pusese toate speranțele. Acum îl mai avea doar pe sărmanul Henric. Oare se întreba ce se va întâmpla cu ea? Dacă o făcea, nu dădea nici un semn în acest sens. Și așa se îndrepta suita aceea tristă spre o destinație pe care nu o cunoșteam.

Într-un sfârșit am văzut în depărtare orașul Coventry și, când am ajuns acolo, ne-am oprit în apropierea unei clădiri cenușii de piatră.

Se întâmplau o grămadă de lucruri în jurul nostru și de îndată ce am fost conduse înăuntru, Margareta a fost luată de lângă mine, în timp ce eu am fost lăsată în grija a două femei. Mă întrebam cine erau, căci după înfățișare păreau a fi doamne de la curte.

– Aș putea să jur că sunteți obosită după lunga călătorie, lady Anne, mi-a spus una dintre ele.

– A fost cam epuizantă.

– O să vă aducem ceva mâncare și poate că ați dori să vă spălați pe mâini.

– Da, mi-ar plăcea mult.

Mi-a fost adus un lighean și au stat cu mine, iar una dintre ele mi-a înmânat un șervet. Mi-au adus pâine și carne, precum și o carafă de bere. Le-am mulțumit, spunându-le însă că nu puteam mânca prea mult.

Mă întrebam ce avea să se întâmple cu regina Margareta și ce mi se pregătea mie. Mi s-a părut că a trecut o eternitate. Doamnele vorbeau între ele în șoaptă. În mod evident fuseseră trimise să mă supravegheze. Într-un sfârșit, au apărut două gărzi la ușă care mi-au spus să le urmez.

Am făcut-o, și cu inima bătându-mi nebunește, am fost condusă într-o cămăruță. Un bărbat înalt stătea cu fața la fereastră, cu picioarele depărtate.

– Lady Anne, Alteță, a spus una dintre gărzi.

Bărbatul s-a întors spre mine și spre uimirea mea, mi-am dat seama că mă aflam în prezența regelui Eduard. Eram atât de uimită că nu mă puteam opri să nu-l privesc fix ca o nătângă. Apoi, dându-mi seama de asta, mi-am revenit cât am putut de repede, am pășit spre el și am îngenuncheat. Nu îndrăzneam să ridic privirea. Tremuram și inima parcă voia să-mi iasă din piept.

Apoi am simțit o mână pe umăr.

– Ridică-te, mi-a spus el, nu e prea comod să stai în genunchi.

M-am ridicat în picioare și l-am privit. El zâmbea, iar eu am fost impresionată de frumusețea lui.

– Micuța Anne Neville, a spus el. Dar ești încă o copilă, a continuat, după care m-a tras spre el și m-a sărutat, mai întâi pe un obraz, apoi pe celălalt. Eram uluită de primirea călduroasă.

– Tremuri, a spus el. Nu trebuie să îți fie teamă, nu ți se va întâmpla nimic rău. Nu ești tu de vină. Te-au folosit, micuță Anne, știu prea bine asta. Fratele meu mă asigură că ai să fii prietena noastră, nu-i așa?

Ochii mi s-au umplut de lacrimi în timp ce ridicam privirea spre el. Îl iubeam în clipa aceea și înțelegeam de ce îl voiau oamenii ca rege. Era un rege în adevăratul sens al cuvântului tocmai datorită acestei blândeți care nu îi știrbea cu nimic din putere, ba dimpotrivă, i-o mărea. Mi-am dat seama de ce îl admira Richard atât de mult.

– Am trimis după tine, a spus el. Voiam să îți vorbesc. Fratele meu, fratele meu preferat, Richard, mi-a spus despre prietenia dintre voi de la Middleham. Câți ani ai?

– Am cincisprezece ani, Alteță.

– Atât de tânără… prea tânără, însă vei crește în curând. Ai suferit prea mult. Ți-ai pierdut tatăl. A fost o mare tristețe pentru mine. Vreau să știi că atunci când sorții bătăliei s-au întors împotriva lui, când mi-am dat seama că se afla la ananghie, mi-am trimis unul dintre oameni cu ordine ca viața să îi fie cruțată. Era un prieten prea vechi pentru a muri în luptă împotriva mea. Nu eu am ales războiul. Am fost prieteni ani de zile și apoi… Dar toate acestea au trecut, iar el a plătit un preț prea mare, iar tu, fiica lui, te afli aici. Știu că ai fost dată pe mâna dușmanului. Știu că ai fost logodită cu un prinț. Asta a luat sfârșit însă, lady Anne, și acum vom avea grijă de tine. Cum ar fi dacă ți-ai vedea sora, pe ducesa de Clarence?

– O, Alteță, numai de-aș putea!

– Și așa va fi. Va aștepta nerăbdătoare sosirea ta și apoi vei redeveni ce urma să fii de la bun început… un supus loial al regelui, nu-i așa?

– O, da… sigur că da, Alteță. Vă sunt atât de recunoscătoare.

– Gata, gata, copila mea. Ai un chip frumos. Ai nevoie de odihnă însă… trebuie să avem grijă de tine. Ai trecut prin momente grele, nu-i așa? Acum însă toate necazurile tale s-au sfârșit, micuță Anne, ca și ale mele de altfel. Să ne bucurăm așadar. Foarte curând vei fi alături de sora ta, așa că pregătește-te. Mai întâi însă, e cineva care ar vrea să te vadă. Așteaptă aici și va veni el la tine.

Nu îmi venea să cred. Auzisem că uneori regelui îi plăcea să se comporte familiar, că era generos și era criticat adesea pentru că

era prea blând cu dușmanii lui. Cu toate acestea, eram uimită. Desigur, știa că nu ajunsesem din propria mea voință în situația în care mă aflam, dar eu una eram copleșită de aerul lui bonom și de modul în care trecuse peste faptul că fusesem capturată odată cu dușmanul, că de fapt eram unul dintre ei. Mă impresionase și felul în care vorbise despre tata, care fusese ucis în timp ce lupta pentru a-l distruge.

Era un om neobișnuit, și în clipa aceea am simțit că aveam să îi fiu loială întreaga mea viață.

Am rămas singură preț de câteva clipe, apoi ușa s-a deschis și în cameră a intrat Richard.

– Anne! a strigat el, venind spre mine cu brațele deschise. Mă ținu la pieptul lui câteva clipe, apoi se trase înapoi și mă privi.

– Te-ai schimbat, a spus el.

– Am trecut prin multe, Richard.

– M-am gândit adesea la tine.

– Și eu… atât de des.

Se schimbase și el. Nu crescuse mult și păstra încă acel aer delicat. Să tot fi avut vreo nouăsprezece ani, căci pe vremuri spunea că era cu patru ani mai în vârstă decât mine. Acum însă nu mai era un băiețel… era bărbat.

Continuam să ne uităm unul la celălalt.

– Regele a fost atât de bun, am spus în cele din urmă.

– Este cel mai minunat om de pe pământ.

– Înțeleg ce simți pentru el. Spune că o să mă duc la Isabel.

– Pentru o vreme, a spus el. Apoi vom vedea. Este ceea ce dorești?

– Mi-ar plăcea foarte mult. Și mama… ?

– Ea va rămâne acolo unde este pentru o vreme, e în siguranță. Fratele meu crede că ar trebui să mergi la sora ta și desigur că Isabel va fi încântată să te primească.

– Richard, ce se va întâmpla cu regina Margareta?

– Nu știu, a spus el cu chipul împietrit. Nu s-a hotărât încă asta.

– Sărmana femeie, își jelește atât de mult fiul mort.

– Trădători, a spus Richard. Toți sunt trădători. Cât despre fiul ei… și tu îl jelești? Ai fost logodită cu el. Nu pot spune că mi-a plăcut prea mult să aud asta.

– Am urât lucrul acesta, Richard. Știu că e greșit că simt asta, dar mă bucur că am scăpat.

– Ar trebui ca toată Anglia să se bucure că ai scăpat, a spus el. Acesta e sfârșitul, gata cu revoltele casei de Lancaster. Sunt învinși cu desăvârșire, și cu voia lui Dumnezeu, pentru totdeauna.

– Chiar crezi asta, Richard?

– Alături de fratele meu și prietenii noștri loiali ne vom asigura de asta. Anne, avem multe de vorbit, dar nu este momentul potrivit. Când ajungi la sora ta, te vei afla în casa fratelui meu și ne vom vedea adesea. Avem multe de recuperat, am pierdut atâta vreme.

Am încuviințat din cap.

– Totul s-a întâmplat atât de brusc. Cu câteva ore în urmă mergeam spre Coventry, întrebându-mă dacă nu cumva urma să ajung în Turn.

– Nu te-a învinovățit nimeni, niciodată, Anne. Îmi pare rău pentru tatăl tău. Și lui Eduard îi pare rău. El a încercat să îi salveze viața, i-a oferit o grațiere… înainte de bătălia de la Barnet… dar contele nu a vrut să o accepte. Trebuia să meargă până la capăt. Cum s-a întâmplat una ca asta? A fost prietenul nostru dintotdeauna. Cum a putut să se transforme într-un trădător? Îl admiram atât de mult. Alături de Eduard, era omul pe care îl admiram cel mai mult. Era atât de viteaz… atât de deștept, știa atât de multe lucruri… și apoi dintr-odată… totul s-a sfârșit.

– A fost o mare tragedie, am spus.

El mi-a luat mâinile într-ale lui și mi-a zâmbit.

– Trebuie să uităm asta, Anne, să o luăm de la început.

Mi-a aruncat apoi o privire timidă și trăgându-mă spre el, m-a sărutat pe buze.

Încă nu îmi venea să cred și simțeam cum mă cuprinde o stare de mulțumire caldă. Era ca în vremurile bune de la Middleham. Richard se întorsese în viața mea.

De-abia așteptam tot ce avea să se întâmple. Am vorbit o vreme în voie, amintindu-ne de vremurile bune.

Coventry avea să rămână un loc special pentru mine, căci intrasem în oraș simțindu-mă pierdută și iată că îmi regăsisem speranța.

Nu știam ce se întâmpla cu regina Margareta. Cum nu o văzusem, nu îi puteam spune despre norocul meu. Sărmana Margareta! Ce soartă diferită de a mea avea! Urma să fie prizoniera regelui,

dușmanul lui de moarte. În ciuda proverbialei lui bunăvoințe, nu credeam că i se hărăzise o soartă prea bună.

Isabel mă aștepta la Warwick Court, reședința noastră din Londra. Am fugit spre ea și ne-am îmbrățișat, agățându-ne una de alta.

– Isabel, am strigat emoționată. Chiar tu ești, sora mea? Nu îmi pot crede ochilor.

– Eu sunt, eu sunt, țipă ea. Vai, Anne… cât de slabă ești! Văd că trebuie să am grijă de tine.

– S-au întâmplat atâtea, am multe să îți povestesc.

– O voi conduce eu pe lady Anne în odaia ei, a continuat ea, privind peste umăr spre slujnice și luându-mă de braț.

M-am întrebat în trecere de ce mă îndreptam spre Warwick Court, care fusese una dintre reședințele tatălui meu. În mod obișnuit, proprietățile trădătorilor erau confiscate. Dar desigur că Isabel nu era o trădătoare, fiind soția lui Clarence, care între timp se căise.

Camera în care am fost condusă era aceeași pe care o ocupasem cu ocazia celorlalte vizite la Warwick Court, în rarele momente când familia fusese la Londra.

Isabel a închis ușa și am rămas singure. Ea stătea în picioare, privindu-mă și am putut observa cât se schimbase. Bănuiesc că se întâmplase după ce pierduse copilul. Mi-am adus aminte de acea groaznică noapte pe mare, când trupușorul lui fusese încredințat valurilor. Cât de tragic era totul!

– M-am gândit mult la tine, a spus Isabel, la faptul că stăteai împreună cu femeia aceea oribilă.

– Regina Margareta? Era cumplită, dar într-un fel m-am atașat de ea.

Ea zâmbi, dând din cap spre mine.

– Ai fost mereu atât de ușor de fermecat. Dar să fii logodită cu bărbatul acela, fiul ei! Am auzit niște povești groaznice despre el.

– Nu l-am cunoscut niciodată, dar m-am temut că va trebui să o fac.

– Ei bine, toate acestea au luat sfârșit acum, iar tu te-ai întors la mine. George are să fie protectorul tău, o să aibă grijă de tine.

– George!

– Desigur, trebuie să fie George. El e soțul meu, iar tu ești sora mea, e normal să fie așa.

– Poate mama noastră mai bine?

Isabel se întunecă la față.

– Ce e cu mama? Îmi fac griji pentru ea. Ce se va întâmpla cu ea? Tatăl nostru este înfierat ca trădător, și vor spune că ea, ca soție a lui, este la fel de vinovată.

– Ce altceva putea face?

– Ei, soră dragă, nu se va ține seama de asta. Era alături de el, deci l-a ajutat. Era împotriva lui Eduard, de aceea mi-e teamă pentru ea.

– Regele e milos, s-a purtat frumos cu mine.

– George a vorbit cu el pentru tine… l-a implorat să te aducă aici.

– Am crezut că Richard a vorbit pentru mine.

Isabel zâmbi.

– Ei, poate și Richard a făcut-o, dar regele ni te-a dat nouă în grijă, așa cum e și normal.

– Da, bănuiesc că așa este. Cât de mult mi-aș dori să avem vești de la mama.

– George nu va permite să i se facă rău, știe că asta m-ar răni. Putem să avem încredere în George.

Am simțit o oarecare presimțire nefastă. Nu crezusem niciodată că pot avea încredere în George. Nu puteam uita că nu cu multă vreme în urmă se afla alături de tatăl meu. Crezuse că îl putea îndepărta pe fratele său de pe tron, luându-i locul. Iar când viitorul tatei se dovedise nesigur, George căzuse imediat la pace cu Eduard. Era acesta un om în care mă puteam încrede?

Dar era soțul lui Isabel, iar ea ținea la el. Cu siguranță că îl cunoștea mai bine decât oricine.

Isabel îmi aruncă o privire îngrijorată.

– Ești atât de slabă, repetă ea. Și arăți cam palidă. O să am grijă de tine. O să îți interzic să vorbești o vreme, o să te oblig să te odihnești și să te culci devreme. Sărmana mea soră, ești prea tânără ca să treci prin clipele atât de grele prin care ai trecut în ultima vreme.

– Mă bucur atât de mult că sunt alături de tine, Isabel. Dacă ar fi și mama aici, aș fi chiar fericită.

– Cine știe, poate că ni se va alătura. George o să vadă ce se poate face. Odihnește-te acum. Ți-e foame? Vino și lungește-te pe pat, te rog. O să stau cu tine și o să vorbim… o să tot vorbim.

Am ascultat-o și asta am și făcut, dar deși pacea s-a coborât întrucâtva deasupra mea, încă mai aveam o ușoară senzație de neliniște.

Poate că nu-mi venea să cred că după toate evenimentele tulburătoare din trecut, puteam trăi din nou în pace și liniște.

Eram epuizată, așa că am dormit bine. Dimineața, o femeie a venit să se ocupe de mine și, spre marea mea plăcere, am văzut că era Ankarette Twynyho, pe care o țineam minte din trecut.

Ankarette era acea femeie veselă și vorbăreață care rămăsese văduvă de tânără și care o slujise pe regina Elisabeta Woodville câțiva ani înainte de a intra în serviciul nostru. Fusese una dintre preferatele reginei, poate tocmai datorită interesului ei insațiabil pentru oameni și talentului de a aduna bârfe de peste tot. Îmi amintesc că Isabel îmi spusese că i-o recomandase regina. Așa că era o plăcere să o văd pe Ankarette.

– Ducesa și-a făcut atâtea griji în privința dumneavoastră, milady, a spus ea. Nu mai contenea să vorbească despre draga ei soră, lady Anne. Iar când a crezut că o să vă căsătoriți cu prințul Eduard… vă pot spune cu siguranță că vestea ne-a tulburat pe toți. Asta v-ar fi făcut să treceți cu adevărat în cealaltă tabără, nu e așa, milady?

– Din păcate, Ankarette, nu mi-au cerut părerea.

– Așa este, milady. Uneori mă gândesc cât de norocoși sunt unii dintre noi când vine vorba să-ți alegi perechea. Îl aveam pe Roger, aș fi putut fi o nevastă mulțumită… dar Domnul a crezut că e mai bine să mi-l ia.

– Așadar și tu ai suferit, Ankarette.

– Da, dar am fost și norocoasă, și una dintre șansele mele a fost să o slujesc pe ducesă și acum pe dumneavoastră, milady.

– Mă bucur să te revăd, Ankarette.

Mă îngrijea cu sârguință într-adevăr și de la ea am aflat ce se întâmpla dincolo de zidurile Warwick Court.

Ea mi-a spus că regina Margareta mersese călare prin Londra, făcând parte din procesiunea triumfală a lui Eduard când acesta revenise în capitală, din nou rege, în timp ce armatele casei de

Lancaster se retrăgeau, iar cel care își spunea prințul de Wales era mort, și mama lui, regina, pe care poporul o ura, era înfrântă, în timp ce soțul ei, bietul Henric, era prizonier în Turn.

– Sărmana, spuse Ankarette, aproape că îmi pare rău pentru ea. E adevărat că a adus multe necazuri țării acesteia, dar dacă bietul rege Henric ar fi fost ca tatăl lui… atunci acest Război al celor Două Roze nici nu ar fi existat. Atunci însă nu l-am mai fi avut pe regele Eduard… or pe el îl vor oamenii. E rege… din cap până în picioare, așa că vedeți, milady, asta e viața. Puțin bine… puțin rău… toate ne sunt împărțite cu dreptate tuturor. Să sperăm că nu mai avem parte de rău pentru o vreme, ci doar de mult bine. E păcat însă de sărmana regină… prizonieră și purtată de colo-colo de învingători, în timp ce soțul ei e prins… și armatele ei înfrânte. Nu contează cum este, nu poți să nu te gândești cât de cât la ea.

– Da, am spus, va suferi mult. Am ajuns să o cunosc. Ținea atât de mult la fiul ei. Mă gândesc că, acum că el e mort, nu prea îi pasă de ce se întâmplă cu ea.

– Sărmana! spuse Ankarette.

Nu peste multă vreme, Ankarette mi-a împărtășit alte vești, și mai uluitoare.

Își făcuse un obicei din a se plimba pe străzi și a sta de vorbă cu oamenii ori de câte ori avea ocazia. Cu siguranță dacă ne-am fi aflat la țară, i-ar fi fost dor de asta. Aici însă, la Warwick Court, avea multe asemenea ocazii și, cum se afla la Londra, în mijlocul evenimentelor, ne ținea la curent cu toate. Astfel am auzit despre moartea lui Henric aproape imediat după ce s-a întâmplat.

Îi plăcea să vorbească des cu mine pentru că mă interesa în mod deosebit ce gândesc oamenii. Iar acesta era un lucru atât de important încât toată lumea avea să vorbească despre el și într-adevăr, nu după multă vreme, au început să apară zvonurile.

– Au anunțat că regele Henric a murit noaptea trecută… chiar în noaptea în care regele Eduard și-a făcut intrarea triumfală în oraș, mi-a spus Ankarette. Se spune că ar fi murit de melancolie și inimă rea. Sunt și unii care se întreabă dacă chiar se poate muri de așa ceva, a continuat ea, ridicând din sprâncene.

– Era fără îndoială foarte slăbit, a spus Isabel.

– Avea mintea slăbită, doamnă, dar oare se moare din așa ceva?

– Bănuiesc că da, a spus Isabel. Dacă ești foarte afectat de ceva, poți muri din orice.

Ankarette însă clătină din cap.

– Se aud deja zvonuri…

– Nu sunt mereu zvonuri?

– Spun că e ciudat că a murit într-un asemenea moment. Îl țineau în viață, spun unii, pentru că era nebun și nu era capabil să conducă. Dacă ar fi murit înainte… cât prințul mai era încă în viață, acesta ar fi avut coroana pregătită… unii ar zice că ar fi fost mai degrabă rege decât prinț. Iar asta ar fi constituit un pericol. Lumea spune că regelui i se permisese să trăiască atâta vreme cât prințul reprezenta un pericol, dar acum că acesta e mort, nu mai era nevoie să îl țină pe rege în viață.

– Pleci prea mult urechea la bârfe, Ankarette, a spus Isabel.

– Este o metodă bună de a afla ce se petrece, milady.

– Adică afli multe despre ce crede lumea că se petrece.

– Și totuși pe undeva trebuie să fie un sâmbure de adevăr…, a insistat Ankarette.

– Ce înseamnă asta? am întrebat eu.

– Înseamnă că nu mai există nici o amenințare din partea casei de Lancaster. Prințul moștenitor este mort. Regele Henric e mort. Casa de York este următoarea în cursa pentru tron, așa că indiferent de ce se credea înainte, toată lumea trebuie să își dea seama acum că Eduard este regele legitim.

– Dar casa de Lancaster încă există, a subliniat Ankarette.

– Sunt și Tudorii, care se trag din regina Katharine, soția lui Henric al V-lea, dacă nu mă înșel, am spus eu.

– Prin Owen Tudor, a răspuns Isabel. Sunt fii nelegitimi.

– Unii spun că ar fi fost căsătoriți, i-am amintit eu.

– Prostii, mi-o întoarse ea. Acum casa de York este bine instalată pe tron și nu mai are cine să îi dea jos. Îmi pare rău de bietul Henric, dar oricum nu ținea prea mult să trăiască.

– Mă întreb ce simte acum regina Margareta, am spus.

– O, tu ești prea bună cu ea, Anne, a spus Isabel. A cauzat atâtea necazuri. Acum totul a luat sfârșit. Trebuie să se termine cumva războiul.

– Asta vorbește lumea, a zis Ankarette. Și se mai aude și că regele Henric a fost asasinat… iar oamenilor nu le place când se întâmplă așa ceva.

– Ei bine, a murit de melancolie și inimă rea, a continuat să susțină Isabel. Așa ni s-a spus, așa că haideți să credem asta.

– Nu poți crede întotdeauna ce ți-ai dori, i-am răspuns eu.

– Poate că nu, dar adesea e comod să încerci să o faci.

Avea cu siguranță dreptate și cred că sărmanul Henric nu își prea dorise să trăiască în lumea aceasta tulbure. Se prea poate ca pentru el să fi fost o eliberare binevenită, așa cum fusese și pentru popor și pentru casa de York.

Trupul îi era depus la catedrala St. Paul, unde lumea putea trece pentru a-l vedea. Unii spuneau că purta urme de sânge, ceea ce te făcea să dai crezare zvonurilor care susțineau că ar fi avut parte de o moarte violentă. După aceea au dus trupul la Blackfriars, unde a stat o vreme până când a fost transportat cu barca la Chertsey și înmormântat acolo, la mănăstire.

Nația întreagă răsufla ușurată. Eduard, regele iubit, se afla din nou pe tron și asta pusese cu siguranță capăt Războiului celor Două Roze.

La început, zilele păreau să se scurgă încet, trecând apoi din ce în ce mai repede. Eram atât de ușurată că mă aflam alături de Isabel și pentru că știam că Richard o să mă poată vedea ori de câte ori avea timp.

Isabel îmi spusese cât de neliniștită fusese când George se întorsese împotriva fratelui său.

– Tatăl nostru l-a convins, a spus ea. Îl adora pe tata, îl admira atât de mult.

Eram uimită. Oare Isabel nu știa că George nu se adora decât pe sine și că îi purta pică fratelui său pentru că nu fusese primul născut și, mai presus de toate, că își dorea tronul? Bănuiesc că tatăl nostru i-l promisese sau mai degrabă sugerase asta. Tata fusese un om prea înțelept pentru a se încrede în Clarence. Isabel însă îl iubea, ceea ce mă surprindea cu adevărat, deși era destul de chipeș. Avea același chip frumos ca și fratele său Eduard, dar nu era la fel de înalt și frumos ca acesta. George era unul dintre acele cazuri când îți vine să spui că „e și nu prea". Totuși, bănuiesc că putea fi considerat atrăgător, asta până când devenea capricios, țâfnos și schimbător, dar fără îndoială că dragostea era oarbă la asemenea defecte, ceea ce era un noroc pentru Isabel.

În mod ciudat, cred că în afară de propria persoană, cel mai mult ținea la Isabel. Poate că îi plăcea devoțiunea ei. În orice caz, nu se dovedise o căsătorie dezastruoasă. Știam că și el tânjea după

un copil și deplângea moartea celui născut în asemenea vremuri nefericite, care ar fi fost acum un fiu tare mândru.

În acea scurtă perioadă de timp, l-am văzut pe Clarence o dată sau de două ori și a fost foarte binevoitor cu mine. Mi-a spus că regele îi acordase tutela mea și că urma să aibă grijă de mine și să se asigure că mă voi bucura de o soartă fericită.

Cuvintele lui ar fi trebuit să mă liniștească, dar zâmbetul lui a fost ca un semn pentru mine, făcându-mă să simt un fior de teamă. Îmi tot aminteam că își trădase propriul frate, care dăduse dovadă de bunătate față de el și, în marea lui mărinimie, îl număra din nou printre preferații lui, așa cum se întâmplase înainte de trădarea lui strigătoare la cer. Nu mă puteam simți în siguranță atâta vreme cât avea să rămână la Warwick Court. Am întrebat-o în cele din urmă pe Isabel despre proprietatea tatălui nostru.

– Va fi declarat trădător, am spus, iar când trădătorii mor, bunurile lor trec în proprietatea Coroanei, nu-i așa?

– Noi două suntem moștenitoarele domeniului tatălui nostru, iar eu sunt până la urmă ducesa de Clarence, spuse Isabel.

– Dar mama noastră?

– Cred că ea renunță la partea ei. La urma urmei, e soția trădătorului. S-a înțeles că tu ai ajuns prin forța împrejurărilor în situația în care te afli, și din acest motiv nu ești considerată vinovată. Nu sunt sigură de aceste lucruri. Însă această proprietate ne-a revenit mie și lui George desigur, și cred că și Middleham, deși nu sunt sigură. Este cam complicat pentru mine. Totuși nu trebuie să ne facem griji în privința moștenirii noastre.

– Dar mama…

– Nu poate veni încă. George crede că e înțelept ca ea să rămână acolo pentru o vreme.

– Mi-aș dori să o pot vedea, să știe că suntem împreună.

– Cred că știe deja asta.

– Atunci sigur are inima ușoară.

Isabel dădu din cap că da.

– Sunt convinsă că are să fie iertată cât de curând, spuse ea.

– Trebuie să fie tare tristă. Ea și tata țineau foarte mult unul la celălalt.

– Ce tragedie a fost asta! De ce trebuia să se certe tata cu regele?

– Cred că s-au judecat greșit unul pe celălalt, dar măcar acum totul s-a sfârșit și noi suntem împreună.

– Să fim mulțumite de asta. L-am tot întrebat pe George ce am putea face pentru a-ți găsi un soț.

Eu am tăcut.

– George crede că ești încă prea tânără pentru asta, a continuat ea. Eu însă i-am spus că ai fost deja logodită și dacă lucrurile s-ar fi petrecut altfel, ai fi deja măritată acum. El însă crede că ar trebui să mai aștepți o vreme. Spune că ai trecut printr-un coșmar de neuitat cu Margareta și că ai nevoie de odihnă și de cineva care să aibă grijă de tine. Apoi ne vom putea gândi la asta.

Îi eram recunoscătoare lui George și mă gândeam la Richard. Mă întrebam dacă el se gândea la mine.

Nu puteam vorbi cu Isabel despre Richard. Mi-ar fi ghicit sentimentele pentru el, întrucât știa despre prietenia noastră din trecut, așa că îmi făcea plăcere să îi vorbesc despre el lui Ankarette, având grijă să nu-mi trădez sentimentele pentru el.

– Cred că ducele de Gloucester se află adesea în compania regelui, i-am spus într-o bună zi.

– O, da, așa se spune. Umblă vorba că Richard de Gloucester este preferatul regelui dintre toți membrii familiei sale. Era foarte apropiat de sora lui, Margareta, care s-a măritat în Burgundia, o căsătorie cât se poate de bună, din toate punctele de vedere. Trebuie să îi fi fost de mare ajutor regelui cât a stat în exil.

– Familia stă mereu împreună. Așadar, crezi că ducele de Gloucester este fratele lui preferat.

– Așa este. Ei bine, micuțul duce îl admiră pe rege și nu cred că e deloc greu să te atașezi de cineva care te pune pe un piedestal. Ducele Richard a fost alături de rege în timpul tuturor încercărilor prin care a trecut, așa că omul în care poate avea cea mai mare încredere este fratele său, Richard.

Fără doar și poate asta era adevărat. Richard avea să îi fie mereu loial.

– A stat o perioadă lungă de timp cu noi la Middleham, am spus. A venit la castelul tatălui meu pentru a învăța ce trebuie să știe orice bărbat tânăr… mai ales lucruri legate de război.

– Da, știu asta. Aveau pe cineva care luptase la Agincourt care îi învăța asta.

– Trebuie să fi îmbătrânit ceva pe parcursul anilor.

– Da, dar pe vremea când luptase în acea mare bătălie era mai mult sau mai puțin un copil, iar când le-a fost dascăl băieților era foarte bătrân, după cum spui.

– Ei bine, băieții cresc, nu-i așa? Cred că micuțul duce se apropie de douăzeci de ani. Aș putea jura că în curând au să îi găsească o soție.

– Chiar crezi asta?

– Ascultați-mă ce vă spun, în curând are să apară cineva, veți vedea. Între timp, face cam ce te aștepți de la orice tânăr ca el. Am auzit că ar avea un băiețel.

– Un băiețel?

– Da… John parcă, John nu-mai-știu-cum. Are și o fetiță, Katherine, parcă. Băiatul însă s-a născut de curând.

– Nu înțeleg. Ce au acești copii de-a face cu ducele de Gloucester?

Ea mă privi uluită.

– Păi e tatăl lor, desigur. Păreți șocată, lady Anne, ce vă puteți aștepta de la un bărbat la vârsta aceasta? Se spune că se poartă bine cu mama lor și că are grijă să fie bine îngrijiți. Am auzit că ține mult la ei.

– Richard… tată!

– Am auzit că este totul foarte decent… desigur… pe cât de decente pot fi astfel de lucruri. Nu este un crai ca fratele lui. Are o amantă, e singura de care am auzit, și acum îi are și pe cei mici. Totul e foarte normal, desigur. Mă gândesc că ar lua-o de nevastă dacă ar fi lady Cutare, dar ce poate face dacă e duce și pe lângă asta e și fratele regelui? Am auzit că e văduvă… încă de foarte tânără. Este groaznic pentru o femeie să rămână văduvă de tânără… vă pot spune și eu asta.

– Înțeleg, am spus eu. Și copiii… câți ani au?

– Păi, din auzite… căci mai multe nu știu… băiatul s-a născut de curând… are doar câteva luni, iar fetița e mai mare, poate cam doi ani să aibă.

– Așadar asta durează de ceva vreme.

– E un bărbat destul de tânăr. Se spune că fratele lui îl ține cât de mult poate pe lângă el, spuse Ankarette.

Eu însă nu o mai ascultam. Richard avea o amantă! Și când te gândești că în tot acest timp eu crezusem că este îndrăgostit de mine!

*

Isabel a observat că eram preocupată.

– Trebuie să te desprinzi de trecut și să fii mulțumită cu ce ai, mi-a spus ea. E destul că am avut nenorocul de a ne naște în asemenea timpuri. Toată copilăria noastră am avut parte de necazuri și războaie. Când eram la Middleham nu știam prea multe despre asta, dar era mereu câte un conflict gata să se iște. Apoi au urmat zilele acelea petrecute pe mare, când nu aveam unde să ne ducem și nu ne-au lăsat să debarcăm la Calais.

Am îmbrățișat-o și am plâns amândouă, ea pentru copilul ei, iar eu pentru Richard, care nu mă iubea pe mine, ci pe alta.

Mă întrebasem de ce nu venise să mă vadă și acum știam motivul. Totuși, atunci când ne-am întâlnit îmi vorbise așa cum te-ai putea aștepta din partea unui bărbat îndrăgostit. Oare mă înșelasem? Oare interpretasem cuvintele lui cum îmi doream eu de fapt?

Era o lovitură crudă pentru mine. De-abia acum îmi dădeam seama cât de mult țineam la el.

Fără îndoială că mai devreme sau mai târziu aveau să îmi găsească un soț. Cât de nătângă fusesem că mă gândisem la Richard! Și asta doar pentru că mă atrăsese la Middleham, pentru că făcea parte din copilăria mea și pentru că îl considerasem dintotdeauna prietenul meu special… iar el fusese îndrăgostit de altcineva în tot acest timp. Era tatăl a doi copii.

Așa că a fost un șoc pentru mine când l-am văzut la Warwick Court. Mi-am spus că nu puteam da ochii cu el și m-am întrebat dacă puteam găsi o scuză. Oare mă puteam îmbolnăvi brusc? Isabel însă ar fi știut că nu e adevărat. Trebuia să îl înfrunt. Trebuia să stau alături de Isabel și să îl primesc.

Când ne-am întâlnit, mi-a luat mâna și mi-a sărutat-o, apoi m-a privit nerăbdător. Puteam jura că era dragoste în ochii lui. Mi-au venit în minte imagini în care el era cu această femeie… văduva care sigur știa lucruri pe care eu nu aveam cum să le înțeleg, cum să îi facă pe plac, cum să îl atragă. Mă tot gândeam la cei doi copii… erau o familie. Voia să știe cum îmi merge, privindu-mă nerăbdător.

– Nu arătați bine, lady Anne, a spus el.

– Sora mea s-a simțit cam obosită în ultima vreme, i-a explicat Isabel. Mănâncă prea puțin și nu o interesează prea mult ce se

întâmplă. Își face gânduri negre. Eu o dojenesc, dar nu mă ia în seamă.

– Este o mare greșeală, a spus Richard.

– Asta îi zic și eu, că trecutul nu mai există.

– Trebuie să privim în viitor, a adăugat Richard, zâmbindu-mi.

Am vorbit despre tot felul de nimicuri. Richard mi-a spus că ar fi venit mai devreme, dar că regele trebuia să se asigure că era liniște în țară și la doar două zile după ce își făcuse intrarea triumfală în Londra, fuseseră nevoiți să plece în Kent, pentru a pune capăt unor încercări de răscoale.

– În curând vom avea totul sub control, a spus el. Regele câștigă teren pe zi ce trece.

– Așadar, milord, credeți că va fi totul bine în curând? a întrebat Isabel.

– Sunt sigur de asta, a răspuns el. Poporul o să își dea seama ce norocos e să aibă un asemenea rege. Eduard o să fie cel mai mare rege pe care l-a avut vreodată Anglia.

– Asta înseamnă că veți rămâne la Londra? am întrebat eu.

– Nu prea cred. E destul că ne aflăm aici acum.

Cred că Isabel a ghicit că el venise să mă vadă pe mine, așa că ne-a lăsat singuri.

De îndată ce am rămas singuri, Richard s-a întors spre mine.

– Anne, spuse el. Voiam să îți vorbesc de atâta vreme. Știu că ești încă foarte tânără, dar ai trecut prin multe experiențe. Mi s-a frânt inima când am auzit de logodna ta cu Eduard. Mulțumesc lui Dumnezeu că acea căsătorie nu a mai avut loc. Nu știu ce m-aș fi făcut dacă s-ar fi întâmplat asta.

– De ce? am spus eu pe un ton ceva mai aspru.

– De ce? Dar noi am știut mereu… nu-i așa? Nu a existat mereu această dragoste deosebită între noi?

– Dragoste? am spus eu încercând să rămân calmă.

– Anne, te-am iubit dintotdeauna. Am crezut că și tu ții la mine.

Am tăcut, iar el a continuat, pe un ton patetic.

– Este pentru că sunt scund? Nu stau cu spatele drept, așa cum ar trebui. Îmi lipsește…

– Nu mi-aș dori să fii altfel decât ești, am spus eu. E vorba de… am continuat, fără a reuși să termin însă.

– Te rog, Anne, spune-mi ce este în neregulă, a insistat el.

– Am… am auzit… poate că sunt doar bârfe. Da, așa trebuie să fie. Nu cred că aș suporta dacă nu ar fi…

– Despre ce vorbești?

– Despre amanta ta… despre… familia ta, am spus eu.

– Spune-mi ce ai auzit, mi-a cerut el, privindu-mă uimit.

Am simțit cum capăt puțină speranță. Mă înșelam, desigur. Erau doar bârfe neroade și crude. Fusesem atât de nătângă că îi dădusem ascultare lui Ankarette.

– Am auzit că ai o amantă și doi copii, am spus repede.

– Și crezi că din această cauză nu *te* pot iubi.

– Nu cred că poți iubi doi oameni în același timp.

– Ascultă-mă, Anne, este adevărat. Acești doi copii există. Aveam de gând să îți spun despre ei. Trăiesc alături de mama lor, pe care o văd din când în când. Acum toate acestea se vor încheia. A fost doar… o prietenie.

– Cu doi copii?

– Sunt copii drăguți, ți-ar plăcea.

– Cum îmi poți spune așa ceva?

– Pentru că este adevărat și nu vreau să am secrete față de tine.

– O mai vezi încă pe femeia asta?

– Nu o să mai fac asta din clipa în care îmi vei promite că te măriți cu mine.

– Și ce se va întâmpla cu ea?

– Ea a înțeles mereu. Voi avea grijă să nu-i lipsească nimic. Probabil că se va căsători.

– Iar copiii tăi?

– Vor fi bine îngrijiți. Sper că într-o bună zi…

– Da, ce speri?

– Sper că îi vei primi. Katherine, fetița, este o făptură încântătoare. Cred că și John va fi la fel, dar e încă prea mic.

– A fost un șoc pentru mine.

– Îmi dau seama de asta și îmi pare rău.

– Am fost uluită, nu m-am gândit niciodată că…

– Draga mea Anne, ai trăit izolată. Nu e nimic deosebit în asta… poate doar faptul că am o singură amantă. Majoritatea bărbaților au cel puțin o duzină. Regele…

– Nu m-aș fi putut îndrăgosti de tine dacă ai fi semănat cu regele în această privință.

– Nu sunt ca el. Tot ce mi-am dorit a fost să trăiesc… normal. Sunt bărbat și te-am așteptat atâta vreme. Asta e tot. Te iubesc ca pe o soție, doar pe tine. Anne, vreau să îmi promiți că te vei căsători cu mine.

– Mi-am dorit asta atât de mult de atâta vreme și acum acest moment a sosit…

– Înțeleg că ești probabil șocată, ar fi trebuit să îți explic eu însumi toate acestea. Cum ai aflat?

– Le-am auzit pe femei discutând, am spus eu, nedorind să o dau de gol pe Ankarette.

– Bârfe așadar, a spus el.

– Au fost însă adevărate.

– Te rog să înțelegi. Vei înțelege. Nu e ceva neobișnuit ca un bărbat să își ia o amantă când trebuie să își aștepte atâta vreme adevărata dragoste.

I-am dat mâna.

– Richard, am spus, știu un singur lucru. Dacă pleci acum de lângă mine fără să ne jurăm credință, voi fi tare nefericită.

– Dacă ai putea să înțelegi.

– Voi încerca să o fac și apoi voi fi fericită. La început este mai greu.

Richard mă îmbrățișă și mă sărută cu tandrețe.

– Anne, ești atât de tânără. O să te maturizezi… avându-mă pe mine alături. E tot ce mi-am dorit vreodată. Chiar și pe vremea aceea, la Middleham te iubeam… Te căutam, voiam ca tu să mă admiri. Mi-am dorit întotdeauna să fac lucruri dificile, ca să fii mândră de mine.

– Sunt mândră de tine și te iubesc cu adevărat. Trecutul nu prea contează. Putem fi împreună și asta e important.

– O să vorbesc cu fratele meu. Știu că își dorește să fiu fericit și că va consimți la căsătoria noastră, acum că știe că și tu o dorești. Am depășit toate obstacolele, Anne, vom fi fericiți de acum înainte.

– Da, am spus eu încet.

– Încă pari tristă, de ce? Doar nu te gândești tot la…?

– Nu, mă gândeam la regina Margareta.

Richard îmi aruncă o privire nedumerită.

– Dușmanul nostru! De ce te-ai gândi la ea în aceste momente?

– Pentru că eu sunt fericită și ea e tristă. Eu sunt liberă, iar ea este prizonieră. Am stat atât de mult cu ea că am ajuns să o cunosc… să o admir oarecum. Știu că a fost nesăbuită și impulsivă și arogantă… dar e curajoasă și nu voi putea uita niciodată durerea ei când a auzit de moartea fiului său.

– Cel care avea să fie rege!

– Era dreptul lui, Richard. Era fiul regelui.

– Sunt ceva îndoieli că Henric ar fi putut avea urmași.

– Vor exista mereu zvonuri.

– Nu trebuie să te gândești la ea. E bine îngrijită.

– Oare așa este? Nu se află cumva în vreo temniță întunecoasă din Turn?

– Mă îndoiesc că fratele meu ar putea fi atât de aspru cu ea.

– Aș vrea să o mai văd o dată.

– Chiar dorești asta?

– Vreau să știe că am ținut la ea. Cred că se simte foarte singură. Într-un fel… m-a plăcut. Cred că i-aș putea aduce puțină alinare.

– Îți dorești foarte mult să faci asta?

– Da.

– Atunci poate că reușim să aranjăm o întâlnire. Aș putea vorbi cu regele, cred că ar fi de acord.

– Mi-ar mai liniști conștiința. Sunt convinsă că s-a împăcat cu soarta ei. Cred că și-a pierdut dorința de a se mai lupta atunci când i-a murit fiul.

– O să văd ce se poate face. Anne, acum că ne-am regăsit în sfârșit, că toate obstacolele sunt îndepărtate, lăsându-ne să fim împreună pentru tot restul vieții, îmi poți promite că vei da la o parte toate îndoielile?

– Așa voi face, am spus.

Jubilam de fericire. Trecutul nu mai conta. Richard mă iubea mai profund decât iubise vreodată o femeie. Eram fericită, mai fericită decât fusesem vreodată.

Un birt din Chepe

Nu am putut ține vestea pentru mine.

– O să mă mărit cu Richard! am izbucnit de îndată ce am văzut-o pe Isabel. M-a cerut și avem și permisiunea regelui.

– Am știut mereu asta, mi-a spus ea îmbrățișându-mă plină de afecțiune. Ați fost făcuți unul pentru altul. Sunteți amândoi serioși și tăcuți… diferiți de George și de mine. Nu e ciudat că noi suntem surori, iar ei frați… fiind atât de diferiți? Richard a ținut mereu la tine și tu la el. Nu ți-ai putut ascunde niciodată sentimentele. Două surori care se căsătoresc cu doi frați. Am putea fi mai apropiate de atât? Vom avea o nuntă de pregătit nu peste multă vreme.

– Aștepta doar consimțământul meu și acum că am spus că mă voi căsători cu el, nu ar trebui să dureze mult.

Mai târziu, în cursul aceleiași zile, a sosit un mesager, aducând vestea că, după ce aveam să fiu gata, un străjer avea să mă conducă la Turn, unde o puteam vedea pe prizoniera Margareta de Anjou.

Isabel își exprimă uimirea.

– I-am spus lui Richard că nu eram prea liniștită în legătură cu regina și că mi-ar plăcea să o văd, așa că el a aranjat această întâlnire, i-am spus eu.

– Ca să îți dovedească astfel că ar face orice pentru tine!

– Așa s-ar părea, am spus veselă, căci eram foarte binedispusă.

– Trebuie să îl fi rugat chiar pe rege. Nimeni altcineva nu ar fi îndrăznit să îți dea permisiunea de a vizita un asemenea dușman.

– Este o femeie nefericită, sărmana, obosită și singură.

– E o leoaică prinsă pe moment în capcană. O asemenea femeie ar fi capabilă de orice. Mă surprinde foarte mult că ți s-a permis să o vizitezi. După cum am spus, asta demonstrează foarte bine că Richard ar face orice pentru tine, spuse Isabel sărutându-mă.

Era minunat să văd că se bucura de fericirea mea.

Nu voi uita niciodată întâlnirea mea cu Margareta.

Această femeie mândră, îngenuncheată acum, se afla acolo într-o celulă întunecoasă, cu pereți înalți, păzită bine, însă reușise cumva să își creeze o anumită aură maiestuoasă.

– Mi-au spus că am un vizitator, mi-a zis ea. Nu mă așteptam să fii tu.

Se bucura să mă vadă, iar eu, la rândul meu, eram bucuroasă că venisem. Știa că nu fusese ușor să obțin permisiunea de a o vedea.

– M-am gândit atât de mult la dumneavoastră, am spus eu.

– Și eu m-am gândit la tine. Cum se poartă cu tine?

– Stau cu sora mea.

– Dar mama ta?

– Ea trebuie să rămână în sanctuarul de la Beaulieu.

– Așadar, doar tu ai fost iertată.

– Așa se pare. Mă voi căsători cu ducele de Gloucester.

– Micuțul duce! Ha! Băiatul meu era înalt și chipeș. Ce pierdere pentru amândouă!

– Îl cunosc pe ducele de Gloucester de când eram copii, am fost mereu prieteni. Sunt foarte fericită că mă mărit cu el.

Ea însă nu mi-a răspuns. Rămăsese cu privirea țintuită și asta m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva vizita mea îi adusese aminte de fiul ei. Mi-am răspuns apoi singură că acesta avea să se afle mereu în gândurile ei.

– Sper că sunteți tratată bine, am spus.

– Nu mă lasă să uit că sunt prizoniera lor.

– V-ar plăcea să vă întoarceți în Franța?

Ea încuviință din cap.

– Tatăl meu e îngrijorat în privința mea. Regele Franței îmi este prieten. Poate că vor face ceva în acest sens… dar ce contează asta acum?

– Ba contează. Odată ce veți fi liberă, o să fiți din nou ca odinioară.

– Mi-am pierdut fiul. Am pierdut tot ce era important pentru mine. Mi-au asasinat soțul.

– Se spune că a murit de tristețe.

Regina râse amar.

– Și despre mine ce vor spune? Că am murit de frustrare, de umilință?

– Dar nu ați murit, milady. Firile puternice ca a dumneavoastră nu pier ușor.

– De ce mi-aș dori să trăiesc, spune-mi. Cine știe ce îmi rezervă viitorul? Am pierdut totul. Stau aici și mă gândesc dacă aș fi putut schimba ceva. Oare aș fi putut face ceva diferit?

– Războaiele sunt groaznice, distrug oameni și țări. Ne-ar fi tuturor mult mai bine dacă nu ar exista.

– Trebuie să lupți pentru ce e drept. Tragedia apare atunci când triumfă răul.

Am privit-o cu tristețe. Mi-am dat seama că își provocase singură prăbușirea pentru că nu reușise niciodată să accepte un alt punct de vedere în afara celui propriu și pentru că avea o credință înnăscută că nu greșea niciodată. Sărmana Margareta!

– Iar tu copila mea, ai fost prinsă în acest tăvălug pentru a-i sluji interesele tatălui tău. Știu că inima ta ține cu casa de York… din cauza acestui băiat… a micuțului duce, spuse ea. Iar acum, în mod ciudat, dorința ți se va îndeplini. Tu ești tânără și eu sunt bătrână, dar am avut și eu odată vârsta ta. Știi că am făcut cincisprezece ani cu exact o lună înainte de a mă căsători cu Henric? Am venit în Anglia. Eram frumoasă, plină de voie bună și plesneam de sănătate. Atunci m-au aclamat pe străzile Londrei. Blazonul meu era margareta și era etalat peste tot. Henric era atât de mândru de mine, iar eu eram mulțumită de el. O, ce neliniște pentru o tânără fată să îi fie prezentată unui soț pe care nu l-a mai văzut niciodată! Nici măcar faptul că acesta este regele unei țări importante nu poate domoli această temere. Henric a fost atât de bun, de blând. Am crezut că voi fi cea mai norocoasă fată din lume.

– Înțeleg, am spus.

– Cardinalul Beaufort … era prietenul meu… și ducele de Suffolk, care m-a adus aici, m-a câștigat de partea lui și m-a făcut să mă încred în el de la bun început. Am simțit că am cel mai bun soț și cei mai buni prieteni deja în noua mea țară. Unde am greșit?

Aș fi putut să îndrăznesc să ghicesc. Greșise pentru că Henric era slab și moștenise nebunia bunicului său, Carol cel Nebun. Greșise pentru că încercase să îi domine pe cei din jurul ei, pentru că era arogantă, lipsită de experiență și de stirpe străină. Greșise și pentru că rivala ei, casa de York, încerca să obțină tronul.

– Poporul nu m-a plăcut, a continuat ea. Îi urăsc pe conducătorii lor dacă aceştia nu au acelaşi sânge cu ei. Au spus că Henric nu poate face copii şi că am fost prea prietenoasă cu Suffolk. Au sugerat că Suffolk era tatăl copilului meu. Ce minciuni crude! Ar spune orice ca să mă compromită. I-am urât.

– A fost prea multă ură, am spus eu.

– Viaţa e crudă. Când eram însărcinată eram atât de fericită… atât de sigură că totul avea să fie bine. Pe Henric nu îl urau aşa cum mă urau pe mine. El era atât de blajin, de blând, de răbdător, dar desigur, lui îi plăcea mai mult învăţătura decât puterea. Îşi dorea să fie cărturar. Cât de fericit ar fi fost într-o mănăstire… sau într-o biserică, deşi mulţi oameni ai Bisericii par să fie la fel de ambiţioşi ca toţi ceilalţi. Henric însă a avut soarta pecetluită încă de la naştere. Apoi, când ar fi putut avea o şansă… nebunia a pus stăpânire pe el. Ştii că nu îşi dădea seama că are un fiu? Nu a ştiut de asta luni bune după naşterea lui.

– Ştiu asta, mi-aţi mai spus. Alungaţi-vă astfel de amintiri din minte, nu vorbiţi despre ele. Nu vă faceţi gânduri rele, căci asta vă face nefericită.

– Îmi sunt întipărite în minte, nu le pot uita. Nu îmi vine să cred că nu îmi voi mai vedea niciodată fiul. L-am crescut să fie puternic…

Am simţit cum mă trece un fior când m-am gândit cum poruncise să fie tăiate capete şi cum stătuse şi privise execuţiile alături de mama lui. Sărmanul copil! Sărmană Margareta! Ea îl transformase în omul care era, şi eu nu eram sigură cum era de fapt. Ştiam doar că simţisem o cruzime în el, iar gândul de a fi căsătorită cu el mă îngrozise. Nu puteam decât să mă bucur că scăpasem, deşi eliberarea mea însemna chinul ei.

– Nu voi uita niciodată de Hexham, spuse ea, căci nu mai avea nici un rost să încerc să o opresc să îşi aducă aminte de trecut, şi cu mine alături, simţea că trebuie să vorbească despre acele evenimente groaznice din viaţa ei. A fost o înfrângere amară pentru noi. Duşmanii făceau legea pe câmpul de bătălie. Henric scăpase. Nu îi plăcuse niciodată lupta şi era mereu gata să fugă de ea ori de câte ori putea. Mă aflam acolo cu fiul meu… pe atunci era un copil. Ştiam că aveau să îl omoare dacă îl prindeau. Deşi era doar un copil, era o ameninţare pentru ei. Era moştenitorul tronului şi atâta vreme cât trăia el, avea să fie mereu un rival

pentru casa de York. Pentru ei era mai important decât Henric. Henric nu avea să fie niciodată un conducător în adevăratul sens al cuvântului, dar dacă el ar fi murit, băiatul meu ar fi fost regele legitim, așa că ar fi profitat de orice ocazie pentru a-l omorî. Ce puteam face? Nu aveam oameni, nici cai, așa că l-am luat de mână și am fugit cu el în pădure.

– Încotro mergeați?

– Nu știam. Tot ce îmi doream era să mă îndepărtez cât puteam de armata lui York. Așa că ne-am retras în pădure. Mi-am spus că aveam să întâlnim pe cineva care ne era loial… care ne-ar fi ajutat, însă nu ne îndepărtasem prea mult când am dat peste o bandă de hoți. Ne-au înconjurat. Nu voi uita niciodată cum le scăpărau ochii la vederea bijuteriilor de pe îmbrăcămintea noastră. Au început să ne jefuiască. Scăpasem de un pericol doar pentru a întâlni un altul.

Am întins mâna și i-am luat-o într-a mea.

– Vă rog să nu vorbiți despre asta, vă face rău.

– S-a sfârșit, spuse ea cu un zâmbet trist. Am suferit mai mult decât atunci. Aș prefera să mă aflu îm pădurea aceea, înconjurată de hoți, decât în această închisoare jalnică. Acolo am avut noroc, pentru că în timp ce hoții se certau între ei pe bijuteriile noastre, am întrevăzut ocazia de a scăpa, așa că l-am luat pe Eduard de mână și ne-am afundat în pădure. Copacii erau deși și nu peste multă vreme am scăpat de ei.

– Veți scăpa și de aici, am spus, știu asta, aveți o fire prea puternică pentru a putea fi înfrânată. Nu a fost mereu așa?

– Acum sunt bătrână și nu mai am pe nimeni la care țin.

– Aveți căminul dumneavoastră… și un tată pe care îl iubiți. V-ați bucura să îl revedeți.

Ea dădu din cap în semn de încuviințare.

– Da… da, așa este. Și în pădure am avut noroc. Nu am ajuns prea departe și am și dat peste alt tâlhar. Acesta era diferit de ceilalți. Era un bărbat înalt, cu o înfățișare nobilă și maniere oarecum alese. Era un proscris. I l-am prezentat pe fiul meu. „Acesta este fiul regelui", i-am spus. „Salvează-l." Riscasem, dar în mod ciudat am văzut apoi cum i se schimbă expresia feței. Poate că era mișcat de rugămintea mea sau poate de frumusețea și demnitatea lui Eduard. Ne-a spus să îl urmăm, conducându-ne

spre o colibă unde locuia alături de soția lui. Ne-au dat de mâncare și ne-au dus în siguranță.

– Cine era?

– Un nobil din casa de Lancaster care își pierduse averea și căminul în timpul războiului și ducea o viață de proscris în pădure.

– Ce poveste înălțătoare, am spus. Mă bucur că mi-ați spus-o. Nu vă face să sperați din nou?

– Mă liniștești, spuse ea. Spune-mi, cum de te-au lăsat să vizitezi un prizonier atât de primejdios ca mine?

– Poate că nu vă cred primejdioasă.

– Mă vor considera primejdioasă atâta timp cât rămân în viață.

– Cred că ducele de Gloucester l-a rugat pe fratele său, regele, pentru că știa cât de mult îmi doream să vă văd.

– O să țin minte asta, a spus ea. O să mă ajute în zilele mele negre.

– Atunci sunt cu atât mai bucuroasă că am venit să vă văd.

– Viața e ciudată, spuse ea, ținându-mi încă strâns mâna. Iată-te, fiica omului pe care l-am considerat atâta vreme cel mai mare dușman al meu, singura care vine să îmi ridice moralul, dând dovadă de compasiune.

– La un moment dat ați fost prietenă cu tata.

– Nu a fost prietenie. Pentru el a fost o ocazie de a se răzbuna pe omul pe care îl așezase pe tron și care îl sfidase. M-a folosit în acest scop. Cât despre mine, știam asta, dar am vrut să mă folosesc de răzbunarea lui pentru propriile mele intenții, or asta nu e prietenie.

– Cât de mult îmi doresc să nu fi fost așa.

– Tragedia este că asta ne dorim cu toții la un moment dat în viață.

– Sunt nevoită să plec, trebuia să fie o vizită scurtă, am spus eu.

– Nu voi uita niciodată că ai venit, spuse ea, îmbrățișându-mă. Ce păcat! Noi două am cunoscut adevărata prietenie. În pofida noastră, între noi a înflorit iubirea.

– Mă voi ruga pentru dumneavoastră, i-am spus.

– Și eu pentru tine. Îți doresc toată fericirea din lume, copila mea… căci ar fi trebuit să fii fiica mea.

– L-am iubit dintotdeauna pe Richard de Gloucester, am spus.

Ea mi-a zâmbit cu tristețe și străjerul a venit să mă conducă afară din celulă.

*

Când m-am întors la Warwick Court, am găsit-o pe Isabel așteptându-mă. M-a ascultat, fără prea mare interes, cum îmi povesteam vizita la Turn, și apoi a izbucnit dintr-odată.

– George e nemulțumit!

Am privit-o cu uimire.

– De ce? am întrebat.

– E vorba de fapt despre tine și Richard. Nu crede că e bine asta.

– Nu înțeleg.

– Spune că ești prea tânără și prea lipsită de experiență ca să te căsătorești.

– Ce vrea să spună cu asta? Majoritatea celor de vârsta mea ar fi deja căsătoriți. Dacă Eduard ar fi trăit, aș fi fost deja măritată.

– George nu este de acord cu asta, Anne.

– Nu este treaba lui.

– Ba da, pentru că regele l-a făcut tutorele tău. Nu cred că te poți căsători fără consimțământul lui.

– Ce nerozie. Richard chiar a vorbit cu regele despre căsătoria noastră și acesta și-a dat consimțământul.

– George insistă că regele l-a numit tutorele tău și că prin urmare logodna ta este responsabilitatea lui.

– Sunt convinsă că totul este o mare neînțelegere.

– George e cu adevărat supărat.

– Îmi pare rău dacă lui George nu îi place asta, dar nu ne va opri pe mine și pe Richard să facem ce ne dorim.

– Ba cred că s-ar putea să vă oprească, Anne.

– Nu am mai auzit așa ceva.

– George spune că Richard vrea să se însoare cu tine doar pentru că ai avere.

– Sunt sigură că Richard nu s-a gândit la așa ceva.

– Nu fi prostuță, Anne, sigur că s-a gândit. Știi că tatăl nostru a fost cel mai bogat om din Anglia. Mama, la rândul ei, are multe avuții. Eu și cu tine o să moștenim o mare avere.

– Credeam că proprietățile tatei aveau să fie confiscate, căci potrivit regelui, când a murit era un trădător.

– Nu știu ce să zic. Multe dintre proprietăți i-au fost aduse de mama și George spune că având în vedere că eu sunt soția lui, ele ne aparțin acum nouă.

– Nu ar trebui să îi aparțină mamei noastre?

– Nu suntem siguri dacă este considerată trădătoare sau nu. De fapt, se află sub interdicție și nu poate să părăsească Beaulieu, așa că într-un fel este prizonieră. Eu nu mă gândisem la toate aceste lucruri, dar desigur că George le știe.

– De aceea s-a căsătorit George cu tine?

Isabel se înroși puternic.

– George și cu mine eram îndrăgostiți când eram la Middleham.

– La fel eram eu și Richard.

– Ei bine, George se împotrivește. Se va duce la rege să protesteze.

– Sunt convinsă că și Richard se va duce la rege.

– Atunci bănuiesc că depinde de cine va reuși să îl convingă pe rege.

– Sigur că va fi Richard.

– De ce?

– Mai e nevoie să întrebi? Cu puțină vreme în urmă, George lupta alături de tatăl nostru împotriva regelui. Dorea tronul pentru el însuși și s-a însurat cu tine pentru că erai fiica tatălui nostru… și o mare moștenitoare. În tot acest timp, Richard i-a fost loial fratelui său, regele, așa că sunt sigură că va alege să fie de partea lui Richard într-un asemenea conflict.

– Nu cred așa ceva. Și-a dat cuvântul lui George că are să fie tutorele tău.

– Tutorele averii mele, vrei să zici?

Am crezut că Isabel avea să mă lovească, dar s-a întors cu spatele și s-a îndepărtat de mine.

Mai târziu, George a vrut neapărat să mă vadă. Era fermecător și în mod evident îi mai trecuse puțin furia. Tot ce o mai trăda era un licăr din privirea lui.

– Draga mea Anne, a spus el. Vreau să vorbesc ceva cu tine. Am înțeles că ți-a spus Isabel?

– Mi-a spus că nu ești de acord cu cererea în căsătorie.

– Regele m-a numit tutorele tău și mă preocupă fericirea ta.

– Nu prea s-ar părea, milord, atâta vreme cât fericirea mea este să fiu alături de Richard.

El mi-a zâmbit plin de indulgență.

– Draga mea Anne, ești tânără, nu știi nimic din ce se întâmplă în această lume. Nu cu multă vreme în urmă erai logodită cu fiul lui Henric.

– Tata a considerat că sunt destul de în vârstă.

– Aceea ar fi fost o căsătorie de conveniență.

– S-ar părea că multe căsătorii sunt astfel, iar dacă cineva reușește să se căsătorească din dragoste, ah, este cu adevărat norocos!

– Visele romantice sunt foarte plăcute, dar adesea nu au nimic de a face cu realitatea. Crezi că mariajul cu fratele meu ar fi unul din dragoste, mai ales din partea lui?

– Sunt sigură de asta. Uiți că eu și Richard ne cunoaștem foarte bine. Am fost împreună la Middleham.

– Știi ce dorește Richard?

– Vrea să se însoare cu mine, cum mi-a și spus de altfel.

– Vrea să se însoare cu averea ta, copila mea.

– Așa cum ai făcut tu cu averea lui Isabel? Nu, Richard nu vrea asta.

– Vorbești nerozii. M-am căsătorit cu Isabel pentru că o iubeam, așa cum mă iubea și ea pe mine.

– Atunci, dacă nu îți făceai prea multe probleme pentru averea ei, poți să ne înțelegi sentimentele… pe ale lui Richard și pe ale mele.

– Nu m-au preocupat niciodată astfel de lucruri, însă nu pot spune la fel despre fratele meu.

– Așadar ești indiferent la bani… și la putere? Nu ai ambiția lui?

El știa că mă refeream la trădarea lui, atunci când crezuse că avea o șansă de a ajunge pe tron.

– Sunt la fel de ambițios ca majoritatea bărbaților, dar știu ce este mai important.

Mi-am dat seama că nu își mai putea ține furia în frâu multă vreme.

– Aș vrea să îți spun că am de gând să mă căsătoresc cu Richard, i-am spus hotărâtă.

– Amintește-ți că sunt tutorele tău și sunt hotărât să nu te las să fii măritată cu forța cu primul vânător de zestre care apare la orizont.

– Așa vorbești despre Richard?

– Richard vrea averea ta, deci îl putem numi astfel. Eu însă te voi proteja de el… și de tine însăți. Este de datoria mea.

– Nu cred că Richard se va supune dorințelor *tale*, am spus.

– Repet, caută să se căsătorească cu tine doar pentru averea ta. Proprietățile contelui de Warwick sunt întinse și vrea și el o părticică din ele. E simplu. Are de gând să se însoare cu tine și să își

facă de cap cu amanta lui. Știai că i-a născut un fiu cu puțin timp în urmă? spuse el, studiindu-mă atent și așteptându-se să îmi vadă expresia îngrozită.

– Știam despre asta. Mi-a spus Richard, i-am explicat cu răceală.

– Și tu i-ai spus, prea bine, dragă domnule, asta mă mulțumește. Însoară-te cu mine și fă-ți de cap cu amanta ta după pofta inimii. Merită titlul de ducesă de Gloucester o asemenea umilință, Anne?

– Cred că nici dumneata, domnul meu, nu ai fost chiar cast înainte de căsătorie. E cazul majorității bărbaților. Conform Bisericii, căsătoria este sacră. După ce ne vom căsători, Richard și cu mine ne vom fi fideli.

– După ce o să pună mâna pe averea ta, o să vezi.

Înțelegeam perfect. Isabel și cu mine eram amândouă moștenitoare. Dacă mă căsătoream, ar fi trebuit să împărțim moștenirea, or el nu voia așa ceva. Voia să rămân nemăritată. Astfel, lumea întreagă ar fi fost a lui Isabel… deci a lui.

Stătea acolo zâmbindu-mi, însă zâmbetul lui era unul plin de răutate.

Tremuram puțin și îmi era teamă să nu observe asta.

– O să plec acum, am spus, ridicându-mă pe cât de hotărât puteam. Te pot asigura că atât eu, cât și Richard avem intenția de a ne căsători.

– Sunt tutorele tău și trebuie să fac tot ce îmi stă în puteri pentru a te proteja, îmi spuse el cu o privire tristă prefăcută.

Eu i-am întors spatele și am plecat.

Ankarette îmi vorbi în timp ce mă pregăteam de culcare.

– Ducele de Gloucester a venit la Warwick Court astăzi, mi-a spus ea, însă gărzile nu i-au dat voie să intre.

– Poftim? Cum se poate una ca asta? am țipat.

Ankarette făcu o pauză, ținând în mână rochia pe care tocmai se pregătea să o agațe în dulap.

– S-a certat cu ducele de Clarence. Mi s-a părut că gărzile nu se simțeau prea în largul lor, căci îi aduseseră o mare ofensă ducelui de Gloucester. Cum să îl viziteze pe fratele lui și să nu fie primit?

– Și… de ce s-au certat?

Ea însă dădu din umeri.

– Se spune că e și regele la mijloc… și că nu știe cui să îi dea dreptate. Regele își iubește mult frații, iar atunci când aceștia se iau la harță dintr-un motiv sau altul dorește să le facă pe plac amândurora.

Nu am mai întrebat nimic. În mod evident, Ankarette nu cunoștea motivul conflictului. Eu însă, îl știam.

Îmi era teamă. M-am trezit noaptea tremurând. Avusesem niște coșmaruri neclare. Clarence era prezent în acele fantezii groaznice… zâmbea… dar zâmbetele erau doar o mască. Știam că în spatele lor se ascunde răutate. Iar eu mă aflam la mâna lui. Era cumnatul meu. El avea putere asupra mea și Richard încerca să mă salveze. Cei doi frați se aflau în conflict și regele era prins la mijloc. Putea să mă salveze, însă atunci când era vorba despre familia lui, era slab. Voia să le facă pe plac ambilor frați. Voia să mă dea lui Richard, dar în același timp să îl împace și pe Clarence, împiedicând căsătoria.

Nu era de mirare că mă temeam. Fusesem mereu prudentă în privința lui Clarence. Nu înțelesesem niciodată cum se putuse îndrăgosti Isabel de el. Crezusem dintotdeauna că își dorise un soț de la bun început, or alegerea ideală părea a fi fratele cel puternic al regelui, care ar fi urmat la tron în cazul în care Eduard nu ar fi avut urmași. El fusese o alegere acceptabilă, iar de acolo lucrurile evoluaseră. Cred că ținea cu adevărat la ea. Nu l-aș fi crezut capabil de afecțiune, dar caracterul unui om are multe fațete și bănuiesc că poți să o iubești pe una dintre surori și în același timp să fii gata să îi distrugi fericirea celeilalte.

Zăceam tremurând în pat. El era hotărât să nu împartă moștenirea tatălui meu. Oare ce era dispus să facă pentru a o păstra pentru el? Crezusem că scăpasem de toate necazurile și mă gândisem la o viață fericită alături de Richard, dar îmi dădeam seama că aveam să fiu nevoită să mă lupt pentru ea.

Richard însă era aproape. Avea să mă ajute. Încercase să mă vadă, dar fusese împiedicat de gărzile fratelui său. Nu avea să permită așa ceva. Avea să se întoarcă, probabil cu propriile lui gărzi.

Între timp, încercam să îmi alung din minte gândurile acestea neliniștitoare și, în timp ce se așternea noaptea, stăteam în pat, încercând să disting vreun zgomot de pași lângă cămăruța mea. Nu știam ce o să facă, dar îmi era teamă.

Oamenii mureau de boli ciudate pe care nimeni nu le putea explica. Se spunea că regele Henric murise de tristețe. Bănuiesc că puteau fi găsite multe cauze pentru o eventuală moarte bruscă și convenabilă.

Odată cu venirea zilei, am simțit cum mi s-a schimbat și starea de spirit puțin.

Îmi tot spuneam că Richard nu era departe și că avea să mă salveze.

În timpul dimineții, nemaiputând suporta pereții aceia, am ieșit în curte și m-am așezat pe o bancă de lemn. Nu voiam să vorbesc cu Isabel, căci nu puteam găsi alinare la ea. Și-ar fi susținut soțul. Ar fi spus că sunt tânără și lipsită de experiență, că George era tutorele meu și că îmi voia binele.

Priveam lung la pietricelele cu care era pavată curtea și mă gândeam cum venise Richard la Warwick Court și cum nu fusese lăsat să intre de către gărzi. Îmi puteam imagina cât se înfuriase. Nu o să lase lucrurile așa. O să vină din nou, știam asta.

O servitoare se strecura nevăzută prin curte. Nu o mai văzusem înainte, dar erau atâtea ca ea la Warwick Court că îmi era imposibil să le cunosc pe toate.

Veni spre mine și se opri în fața mea, uitându-se cu grijă în jur.

– Milady, trebuie să vă vorbesc. Am un mesaj de la… ducele de Gloucester, spuse ea cu voce scăzută.

– Dă-mi-l, am spus, simțind cum inima începe să îmi bată cu putere.

– Trebuie să vă vorbesc, milady, și nu îndrăznesc să o fac aici. Ne-ar putea urmări cineva. Aș putea… să vin la dumneavoastră în cameră?

– Da… da, vino acum.

– Milady… dacă mergeți în camera dumneavoastră… voi veni când mă chemați. Vă voi aduce ceva… voi spune că mi-ați cerut să vă aduc acel lucru… dacă sunt întrebată.

– Mă voi duce chiar acum în camera mea.

– Vă rog, milady… mai stați aici puțin… plecați mai încolo. Voi veni la dumneavoastră de îndată ce voi putea. Este important să avem grijă, spuse ea, făcând o plecăciune și plecând.

M-am silit să mai stau acolo preț de câteva clipe, apoi am traversat curtea și am urcat în camera mea. Din fericire nu a trebuit

să aștept foarte mult, căci eram foarte nerăbdătoare și nu mai puteam suporta așteptarea.

Ea a intrat înăuntru aproape pe ascuns.

– Milady, am acest mesaj din partea ducelui de Gloucester.

– Cum de a ajuns la tine?

– Am un prieten care lucrează pentru duce la Crosby's Place.

Am încuviințat din cap. Richard stătea adesea la Crosby's Place când se afla la Londra.

– Da, da, am spus, dă-mi mesajul.

– Nu este unul scris, trebuie să vi-l spun.

– Atunci spune-mi… te rog… repede.

– Ducele a încercat să vă vadă și nu a fost primit.

– Știu despre asta.

– Există o ceartă între frați și regele dorește să le facă amândurora pe plac. Milady, ducele vrea să veniți la el.

– Unde?

– Asta trebuie să vă spun. Dacă sunteți gata de plecare după ce toată lumea se culcă, vă va aștepta o trăsură să vă ducă la sanctuar. Acolo vă va aștepta ducele. Vă voi conduce la trăsură când sunteți gata. Ducele este foarte nerăbdător să vă scoată de la Warwick Court. Nu trebuie să se ajungă la lupte între cei doi frați. Dacă s-ar întâmpla una ca asta, regele ar putea să sprijine oricare dintre părți. Vă aflați acum sub controlul ducelui de Clarence, iar ducele de Gloucester ar vrea să vă aflați sub controlul său.

– Voi fi gata, am spus eu.

– A… ăăă… milady… dacă se întâmplă ceva rău… vă implor să nu spuneți că aș fi avut ceva de a face cu asta.

– Promit că nu o voi face.

– Dacă lordul Clarence ar afla, ar fi sfârșitul pentru mine și Jack…

– Înțeleg, nu aș trăda niciodată faptul că ai încercat să mă ajuți.

– În seara aceasta va avea loc un banchet în sala cea mare, căci ducele se află aici. De îndată ce puteți, retrageți-vă în odaia dumneavoastră și pregătiți-vă. Voi veni la ușă. Ieșiți de îndată și urmați-mă. Vă voi duce la trăsură și acolo ne vom despărți. Veți merge direct la sanctuar și mâine ducele de Gloucester va veni la dumneavoastră.

– Îți mulțumesc de o mie de ori. Nu voi uita niciodată ce ai făcut pentru mine.

Ea îmi sărută mâna și plecă.

*

Nu știu cum am reușit să îmi ascund nerăbdarea întreaga zi.

După-amiaza mi-am petrecut-o cu Isabel. Coseam ceva, ca de obicei. Se prea poate să fi părut preocupată, dar asta nu era nimic neobișnuit.

– Anne, cred că începi să îți dai seama că George are dreptate, a spus Isabel.

Eu însă am scuturat din cap, lăsându-l apoi în jos.

– La urma urmei, nu face decât să încerce să aibă grijă de tine, îți vrea binele.

Eu am tăcut însă și atunci. Eram uimită de duplicitatea mea, dar trebuia să îmi aduc aminte să nu mă dau de gol făcând vreun gest sau scăpând vreo vorbă despre intenția de a fugi.

Era mare zaiafet la Warwick Court în noaptea aceea, așa cum era obiceiul atunci când ducele de Clarence era acasă. Mesele lungi erau pline de servitori, precum și de toți scutierii și pajii de care se considera că e nevoie pentru a asigura tot confortul mesenilor.

Menestrelii cântau la balcon în timp ce ajutoarele de la bucătărie și servitorii, bărbați și femei, alergau de colo-colo.

Ducele stătea în centrul mesei de pe estradă, Isabel se afla la dreapta lui, iar eu la stânga.

Era foarte vesel și am observat că din când în când o mângâia pe Isabel cu mâna. Ea era zâmbitoare și fericită. Simțeam cum inima îmi bătea mai să îmi iasă din piept. Tânjeam să mă pot duce în odaia mea și să fiu condusă la trăsură.

Clarence era deosebit de prietenos cu mine. Probabil că Isabel îi spusese că îmi venise mintea la cap și că înțelesesem că ar fi un lucru înțelept să ascult de tutorele meu și să mă comport ca o pupilă docilă pe viitor.

Am observat că bea mult, dar era ceva obișnuit. Porunci să se cânte o melodie de dragoste, pe care o ascultă cu o privire sentimentală.

– Anne, draga mea soră, spuse el, bătându-mă pe mână, o să am grijă ca totul să fie bine pentru tine. Mă preocupă în mod deosebit bunăstarea ta, sper că știi asta.

– Știu că vă gândiți la viitorul meu, milord, am spus eu când și-a apropiat chipul de al meu.

– Ești sora dragei mele soții, și țin la tot ceea ce o privește pe ea. Vino și ciocnește cu mine… pentru viitorul nostru fericit. Vin… vin… vin bun de Malmsey pentru lady Anne.

Unul dintre servitori îmi umplu cupa.

– Pentru viitor, spuse Clarence, pentru prietenia noastră, Anne, care este neclintită ca o stâncă și așa va fi mereu. Dar văd că nu bei. Vreau să văd cum dai pe gât cupa, altfel aș putea crede că nu ești sinceră cu mine.

M-am silit să beau.

– Așa, acum suntem prieteni. Ai văzut, Isabel? Anne și cu mine ne înțelegem, așa că nu trebuie să te mai îngrijorezi în această privință, draga mea.

– Anne știe că îți faci griji în privința bunăstării ei, nu-i așa Anne? spuse Isabel.

– Știu că ducele este îngrijorat în privința viitorului meu, am răspuns eu ambiguu.

– Ei bine, să ne mai zică un cântec. Spuneți-le menestrelilor. De data asta, ceva vesel.

S-a cântat, unii au și dansat, și a trecut ceva vreme până când am putut să mă retrag în camera mea. Odată ajunsă acolo, am îmbrăcat o mantie și m-am pus pe așteptat. Nu a durat mult însă și am și auzit un ciocănit ușor la ușă.

– Sunteți gata, milady? am auzit-o vorbind în șoaptă. Nu luați nimic cu dumneavoastră, așa a poruncit ducele de Gloucester.

– Sunt gata.

– Atunci veniți.

Am urmat-o pe scara în spirală și am coborât pe tăcute. Mă rugăm să nu dăm de nimeni pe drum.

Am avut noroc și am ajuns jos în curte fără să fim văzute. Am traversat-o în fugă… apoi am ieșit repede pe poartă… unde ne aștepta trăsura.

Ea a deschis ușa și eu am urcat.

– Mult noroc, milady, a spus ea, traversând apoi în fugă curtea. Trăsura s-a pus în mișcare, purtându-mă departe de locul unde eram prizonieră… de ducele de Clarence.

Am simțit cum mă ia o stare de moleșeală. De-abia îmi puteam ține ochii deschiși. Eram atât de amețită că nici măcar nu m-am întrebat care ar fi putut fi cauza, mai ales într-un asemenea moment, când ar fi trebuit să fiu cu atât mai prevăzătoare.

Trăsura s-a oprit și vizitiul s-a dat jos și a aruncat o privire înăuntru.

– Stați confortabil, milady? m-a întrebat el.

– Da, am ajuns?

– Încă nu, mai avem puțin.

– Încotro mergem?

– N-aș putea spune. Aștept instrucțiuni. Totul este bine. Puteți ațipi puțin, ajungem de îndată… acolo unde sunteți așteptată cu mare nerăbdare.

Am închis ochii. Ce ușor era să aluneci în brațele somnului.

M-am trezit brusc. Preț de o clipă nu mi-am putut aminti ce se întâmplase, dar apoi totul se desluși. Mă aflam în trăsură și mer- M-am ridicat în capul oaselor. Nu mă aflam în trăsură, ci într-o cămăruță… într-un pod. Pe jos era o rogojină, iar eu stăteam lungită pe un pat de paie. Am simțit și un miros neobișnuit pe care l-am recunoscut mai târziu ca fiind cel de grăsime râncedă, amestecat cu alte ingrediente deloc plăcute.

Mi-am dus mâna la gât și am atins materialul aspru al rochiei. Și totuși când plecasem purtam o rochie de catifea și o mantie. Trebuia să mă întâlnesc cu Richard. Probabil visam. Am încercat să mă trezesc, căci visul începea să arate mai mult a coșmar.

Camera necunoscută… rochia… jos puteam distinge zgomot de voci… țipând… voci răgușite… și zgomot de copite de cai. Mă aflam pe o stradă.

– Cine-i acolo? Unde mă aflu? am strigat.

O femeie care stătuse până atunci în umbră se ridică și veni spre mine.

– Te simți bine, Nan? mă întrebă ea.

– Nan? am răspuns eu.

– Ai avut una dintre crizele tale.

– Nu sunt Nan.

– Nu, nu face asta din nou, spuse ea. Am început să ne cam săturăm de fanteziile tale, Nan. Hai să încetăm cu asta, da?

– Nu înțeleg despre ce vorbești. Ce fac aici? Mă aflam în trăsură pe drumul spre adăpost.

Ea râse.

– Văd că ai face orice numai să scapi de oale și cratițe. Ia nu-ți mai da atâtea aere și vorbește cum trebuie, ca noi ceilalți. Ne-am cam săturat să te tot dai în spectacol doar pentru că ai fost

camerista unei mari doamne la un moment dat în viața ta… și de atunci o tot imiți. Nu ne înșeli pe noi, Nan, nu am înghițit niciodată povestea asta. Ești doar Nan. Acum scoală-te și du-te la bucătărie. Dacă te grăbești, s-ar putea să mai prinzi o coajă de pâine și ceva apă chioară.

– Știi desigur că sunt lady Anne Neville, am spus, simțind cum mă cuprinde groaza.

– Da, sigur, și eu sunt arhiepiscopul de Canterbury, spuse ea. Hai, scoală.

M-am ridicat nesigură în picioare, observând că cealaltă parte a camerei era înclinată spre podea.

– Te rog, spune-mi ce s-a întâmplat. Am plecat de la Warwick Court într-o trăsură. Ce s-a întâmplat? Probabil că am adormit.

– Ai dormit și ai visat, asta ai făcut… în timp ce trebuia să speli tigăile alea. E treabă la bucătărie, fata mea, nu se face singură.

– Doamne Dumnezeule, ajută-mă, m-am rugat, înnebunesc.

Am fost împinsă cu atâta putere că m-am izbit de perete.

– Te rog, spune-mi ce înseamnă toate acestea, am spus întorcându-mă rugătoare spre femeia aceea. Cine m-a adus aici? Unde îmi sunt hainele? Îmi poți spune unde mă aflu?

– Ești nebună de legat, Nan, asta ești. Știi unde te afli și unde te-ai aflat de altfel toată luna asta. Uneori chiar cred că ești dusă cu pluta de-a binelea. Nu îți credem poveștile cum că ești marea doamnă cutare. Încetează, Nan, sau chiar că o să înceapă lumea să spună că ești sărită. Nu mai știi ce e adevărat și ce nu e, spuse ea împingându-mă spre ușă.

Aceasta dădea spre o scară. Apoi, luându-mă de braț, mă sili să cobor cu ea.

Am străbătut un coridor întunecat, apoi s-a deschis o altă ușă. Am fost orbită de lumina care intra pe o fereastră, pe care am putut vedea o curte cu câteva lăzi înalte.

Am clipit și am văzut că mă aflam într-o bucătărie. Un bărbat stătea în picioare proptit de o bancă. Cămașa îi era deschisă în față, dând la iveală un piept păros și brațe cu peri negri. Era înalt, avea un aer poruncitor și mă studia cu oarecare interes.

– Iar a dormit până târziu, i-a spus femeia.

– Vreau să știu unde mă aflu și cine m-a adus aici! am strigat eu.

În bucătărie se aflau două fete. Una era grăsuță, cu o față zâmbitoare și obraznică, iar cealaltă era palidă și fără nimic distinctiv.

Cea cu aer obraznic țopăi până în mijlocul camerei și încercă să îmi imite vocea.

– Vreau să știu unde mă aflu și cine m-a adus aici.

– Cine ești azi, drăguță? spuse bărbatul.

– Cum adică?

– Doamna Muci sau madam Noroi? întrebă obrăznicuța.

Îi priveam oripilată. Căzusem pradă unei conspirații. Începeam să îmi dau seama că era vorba de un complot diabolic și că oamenii ăștia făceau parte din el.

– Sunt lady Anne Neville, am spus. Am plecat de la Warwick Court, după cum credeam, îndreptându-mă spre adăpost. Ați putea să mă duceți deîndată acolo?

– Doamnă, trăsura vă așteaptă, spuse bărbatul cel înalt, făcând o reverență.

– Unde este? am spus eu și ei au izbucnit în râs.

– Aici e, a spus fata cea obraznică. Ne-am săturat de asta. Nu sta acolo. Are de gând Alteța Voastră să spele tigăile? O să fie nevoie de ele pe la amiază.

Nu spălasem în viața mea o cratiță așa că nu știam de unde să încep. Fata cea slăbuță se afla lângă mine.

– Ăăă, îți dau io o mână de ajutor.

– O să leșine sau cam așa ceva, am auzit pe cineva spunând și am fost împinsă brusc într-un scaun.

Bucătăria se învârtea cu mine în timp ce în mintea mea gândurile se învârtejeau unele peste altele. Fata care îmi spusese că avea un mesaj de la Richard… atenția pe care mi-o acordase Clarence în timp ce stătea lângă mine… vinul lui preferat de Malmsey pe care insistase să îl beau. Da, era un complot… un complot mișelesc și nu avea nimic de a face cu Richard.

Puseseră ceva în vin ca să mă amețească, să îmi adoarmă simțurile. Vizitiul așteptase până când își făcuse efectul ca să nu știu încotro mă duceau. Apoi mă aduseseră în acest loc oribil. Richard nu avea cum să știe unde mă aflam.

Dându-mi seama de situația înfiorătoare în care mă aflam, mă simțeam paralizată de o teamă groaznică. Toți acești oameni

oribili din jurul meu erau implicați. Încercau să îmi spună că nu eram eu, că locul meu era acolo, că eram cineva pe nume Nan.

Am simțit cum îmi fuge pământul de sub picioare. Eram prizonieră în acest loc înspăimântător. Eram prinsă într-o conspirație pusă la cale de ducele de Clarence.

Privind înapoi, chiar și acum îmi vine greu să cred că mi s-a întâmplat așa ceva. A fost o melodramă perfectă și au fost clipe în perioada aceea groaznică când mi-a fost greu să rămân cu mintea întreagă, căci aproape că m-au convins că eram nebună.

Obișnuiam să îmi șoptesc că sunt lady Anne Neville, că sunt fata contelui de Warwick și că sunt logodită cu Richard, duce de Gloucester. Acești oameni sunt niște mincinoși cu toții, care joacă niște roluri care au fost scrise pentru ei, ca într-o piesă de teatru. Dar cine fusese autorul și de ce o făcuse?

Știam desigur răspunsul. Era Clarence. El era dușmanul meu, al nostru, al meu și al lui Richard. Avea de gând să împiedice căsătoria noastră prin orice mijloace. De aceea mă închisese aici. Voia oare să scape de mine? Atunci de ce mă trimisese aici? De ce nu mă omorâse pur și simplu? Poate pentru că nu îndrăznea una ca asta? Richard era protectorul meu. Clarence era fratele regelui, dar și Richard era.

Și dacă Clarence le poruncise acestor oameni să mă ucidă? M-ar fi putut îngropa pe undeva pe acolo sau m-ar fi putut arunca în râu și nimeni nu ar mai fi știut nimic de mine.

Timp de două zile am căzut într-o stare de amorțeală. După aceea, începând să mă obișnuiesc puțin cu situația jalnică în care mă aflam, mintea mi s-a trezit din letargia lipsită de speranță în care zăcuse și am început să mă gândesc ce era de făcut.

Am fost silită să muncesc, fiind amenințată cu pedepse fizice de către femeia pe care o văzusem prima dată după ce mă trezisem în acel loc dezgustător. Am încercat să joc rolul pe care mi-l rezervaseră, acela de ajutor la bucătărie.

Am descoperit că mă aflam într-un birt care vindea plăcinte cu carne. Eram păzită cu grijă și nu mi se dădea voie să ies din bucătărie când birtul era deschis. Cele două fete serveau clienții.

Trebuia să am grijă de carnea pusă pe frigărui și să spăl oalele și tigăile. Nu mă pricepeam prea bine la asta. Trebuia să stau lângă o cadă cu mâinile până la cot în apă unsuroasă, scotocind după

ustensilele folosite la gătit. Femeia cea solidă îmi spunea să îi aduc fel și fel de lucruri, și cum în acele prime zile nu știam despre ce era vorba, eram neîndemânatică și total nepricepută. Mă făceau mereu proastă și neghioabă. Epitetul lor preferat pentru mine era minte de găină. Chiar și atunci când îmi dădeam seama ce trebuia să fac, îmi era greu să înțeleg ce spuneau, căci limbajul lor era atât de diferit de cel cu care eram obișnuită.

Am început să îi cunosc într-o oarecare măsură. Bărbatul își împărțea timpul între bucătărie și birt. Îl chema Tom. Împreună cu soția lui, Meg, erau proprietarii birtului. Era femeia pe care o văzusem atunci când mă trezisem acolo. Apoi mai erau cele două fete, Gilly, cea îndrăzneață, și Jane, cealaltă.

Îmi dădeam seama că toți mă priveau pe ascuns, ceea ce mă făcea să mă simt puțin mai bine. Simțeam că asta însemna că toți știau că nu eram Nan și că fusesem adusă acolo fără voia mea, și că li se dăduseră indicații să îndeplinească niște porunci. Trebuiau să pretindă că eram cu ei de ceva vreme și că eram Nan cea smintită care avea vise de măreție pentru că odinioară fusese camerista unei femei bogate.

La început insistasem că eram lady Anne Neville și că trebuiau să îi trimită un mesaj ducelui de Gloucester în care să îi spună că mă aflam acolo, dar ei râniseră în batjocură auzind una ca asta.

– Ei, i-auzi, ducele de Gloucester?

– Da, am auzit. Mă mir că se înjosește atât de mult, de ce să nu mergem la prietenul ei, regele?

– Da… da, trimiteți după rege, spuneți-i, o să vedeți atunci, am spus eu.

– Poate că o să-ți trimită coroana ca să o poți purta, mi-a sugerat Gilly.

Însă nu acesta era modul în care trebuia să mă comport. Trebuia să aflu ce însemnau toate acestea. Trebuia să îi înșel, să fiu liniștită și prevăzătoare. Trebuia să găsesc o cale prin care să scap de acolo.

Cele două fete, Gilly și Jane, dormeau într-o cameră la fel ca a mea. Eu dormeam singură, lucru foarte important, căci în fiecare noapte îmi încuiau ușa. Știam că fac asta de teamă să nu mă strecor afară când ei dormeau. Puteau să mă țină închisă doar noaptea, pentru a mă împiedica să scap. Bănuiam că nu îndrăzneau să mă lase să fug.

În acele prime zile nu am mâncat mare lucru. Nu puteam suporta mâncarea pe care mi-o dădeau și nu eram pregătită să mănânc cu ei, căci manierele lor la masă mi se păreau groaznice.

Așa au trecut două zile și două nopți. Oare cum le suportasem? Oriunde mă întorceam, eram tratată la fel. Toți insistau că eram Nan, servitoarea pe jumătate nebună care se visa mare doamnă.

După acele două zile eram atât de neliniștită că simțeam că trebuie să fac ceva. Disperarea îmi ascuțea simțurile. Trebuia să mă prefac că accept toate acele lucruri… ca să îi determin să lase puțin garda jos. De-abia atunci le-aș fi putut descoperi intențiile și aș fi reușit să găsesc o cale de scăpare.

Am întrezărit o urmă de bunătate la Jane, care era mai predispusă să fie maltratată, cel puțin mai mult decât Gilly, care își putea purta singură de grijă.

Jane și cu mine făceam uneori treburi la bucătărie împreună. O urmăream când mă ajuta să spăl cratițele și oalele. Îmi arăta unde puteam găsi lucrurile pe care mi le cereau Tom și Meg.

– Unde suntem? Unde e locul acesta? i-am spus într-o bună zi, când eram singure în bucătărie.

– Este în Chepe, mi-a spus ea.

Auzisem de Chepe, era o stradă din Londra.

– Cine vine aici să cumpere plăcinte?

– Tot felul de lume.

– De ce nu am voie în bucătărie?

– Nu'ș de ce.

– Dar tu ai voie.

– Uneori.

– Și vezi oameni pe acolo?

Ea dădu din cap că da.

– De cât timp ești aici?

– De la ultimul Lammas[1].

– Nu m-ai mai văzut niciodată înainte de ziua aceea în care Meg m-a adus jos în bucătărie și am leșinat, nu-i așa?

Ea însă nu mi-a răspuns și s-a îndepărtat de mine.

Trebuia să fiu atentă să nu o pun în gardă, căci era cu siguranță speriată că voiam să scot informații de la ea. Ca și ceilalți, știa că

[1] Sărbătoare medievală engleză, care avea loc pe 1 august, celebrând începutul secerișului (n.red.)

nu sunt Nan, cea care lucra pentru ei de ceva vreme și care suferea de halucinații.

– Mai lucrează cineva aici? am întrebat-o altă dată.

– Numai noi.

– Vin vreodată pe aici oameni de la curte?

– Nu'ș de asta.

– Lume de la Crosby's Place… servitori sau servitoare de acolo? Cred că sunt sute.

– Nu'ș.

– Lume de la Warwick Court?

Ea dădu din umeri.

M-am gândit că unii dintre ei ar fi putut veni acolo. Știam că atunci când tata se afla la Warwick Court, oamenii lui împânzeau toată Londra. Se spunea că blazonul Ragged Staff putea fi văzut peste tot, în toate tavernele din oraș. Iar dacă apărea prin taverne, de ce nu ar fi putut apărea și într-un birt?

Mă urmăreau și erau foarte precauți. Cred că faptul că mă liniștisem îi făcuse să își pună întrebări. Nu mai insistam că eram lady Anne Neville. Li se părea din când în când că îmi acceptasem rolul smintitei Nan, dar încă erau bănuitori.

Tom mă neliniștea. Eram conștientă că mă urmărea cu privirea în timp ce munceam în bucătărie. Uneori țipa la mine și îmi spunea că sunt o proastă și o idioată. Alteori îmi atingea umărul, spunându-mi: „E bine, începi să te descurci, nu?" Când făcea asta, mă trăgeam înapoi, dezgustată. Nu îl sufeream lângă mine. Am observat că atât Meg, cât și Gilly îl vegheau îndeaproape.

Ori de câte ori mă trezeam singură cu Jane încercam să vorbesc cu ea.

– Meg pare că de-abia așteaptă să îi facă pe plac lui Tom, i-am spus într-o bună zi.

Jane mi-a aruncat o privire uimită.

– Au o căsnicie fericită, nu? am continuat eu.

– Nu'ș, răspunse ea, revenind la replica ei obișnuită.

– Crezi că e puțin geloasă?

Era o discuție cam periculoasă. Jane se uită în jur cu un aer complice, și apoi un zâmbet șiret îi apăru pe buze.

– Stăpânul… îi plac mult de tot femeile.

*

Era foarte cald. Mirosurile de la bucătărie împânzeau toată casa și îmi făceau greață. Mă întrebam cât timp aveam să mai rezist. Încercam să îmi spun că se va întâmpla ceva cât de curând. Richard o să descopere că nu mă aflam la Warwick Court și o să dorească să știe unde eram. O să mă caute.

Am observat că privirea lui Tom se oprea adesea asupra mea. Credeam că voia să îmi găsească nod în papură, dar nu era asta. Într-o zi mi-a spus să îi aduc una dintre tigăi și când am făcut asta, mi-a atins mâna. M-am îndepărtat de el cât de repede am putut. Mă tot gândeam la cuvintele lui Jane: „Stăpânul… îi plac mult de tot femeile". Deși eram o biată făptură slabă, murdară și neîngrijită, eram tot femeie, și gândul acesta mă făcea să tremur.

În noaptea aceea am stat în pat spunându-mi că trebuia să plec de acolo. Trebuia să fug în birt și să spun cuiva cine eram. Trebuia să încerc să ies pe stradă. O să o iau la sănătoasa fără să mă mai opresc. Trebuia să găsesc pe cineva care să îmi spună cum să ajung la Crosby's Place.

Am dormit în reprize, căci eram istovită la sfârșitul fiecărei zile. Nu mâncam mare lucru și slăbeam pe zi ce trecea. Doar credința mea neclintită că lucrurile nu mai puteau continua așa la infinit îmi dădea puterea de a merge mai departe.

Am tresărit și m-am trezit. Parcă avusesem o presimțire că ceva rău avea să se întâmple. M-am ridicat în capul oaselor. Simțeam cum inima parcă voia să îmi iasă din piept.

Apoi am auzit cheia răsucindu-se în broască. Ușa s-a deschis încetișor și în cadrul ei a apărut silueta înaltă a lui Tom, cu ochii scăpărând, gura ușor deschisă, dezvelindu-i dinții galbeni. Venea spre mine și îmi dădeam prea bine seama care îi erau intențiile.

Am sărit din pat cu toată puterea și am început să țip în gura mare. În timp ce el se îndrepta spre mine, mânată de groază și dezgust, mi-am făcut vânt și am reușit să mă strecor pe lângă el. A întins mâna să mă înșface, dar am reușit să îl evit, după care am luat-o la fugă pe scările care duceau la bucătărie. Am țipat văzând că vine după mine, fugind orbește.

El se afla pe urmele mele. L-am auzit înjurând printre dinți.

– Pleacă! Cum îndrăznești? Lasă-mă în pace! Știi cine sunt? Să nu îndrăznești să mă atingi! țipam cât mă țineau puterile.

Simțeam cum mă cuprind teama și groaza. Am ajuns în bucătărie, trăgând apoi de ușa care dădea spre birt. Aveam de gând să încerc să scap.

Apoi mi-am dat seama că Meg se afla acolo.

Stătea în picioare, cu brațele încrucișate pe piept și cu privirea în flăcări. Am fugit spre ea.

– Salvează-mă, am țipat. Nu-l lăsa să…

Ea m-a apucat și m-a împins în spatele ei.

– Prostule! Libidinosule! O să ne duci pe toți la spânzurătoare! începu ea să strige. Ai înnebunit sau ce e cu tine? Și toate astea pentru că nu poți să vezi o fată fără să umbli după ea! Ce crezi că o să-ți facă dacă află de asta? Ar însemna ștreangul pentru tine… și pentru noi ceilalți. Ți-a plăcut doamna, nu, idiotule?

Eu mă făcusem mică lângă perete. Meg era minunată când era mânioasă. Eram uimită de efectul pe care îl avea asupra lui. El o privea fix, plin de teamă. Îl schimbase dintr-un bărbat hotărât să își satisfacă poftele în ceva care se trăgea înapoi de frică. Cuvintele ei avuseseră efectul scontat. Știau cine eram. Fuseseră plătiți să mă țină prizonieră și să mă facă să cred că eram o biată fată de la bucătărie care suferea de halucinații. Pentru prima oară de când ajunsesem aici, se dădeau de gol. Nici că ar fi putut spune mai limpede lucrurilor pe nume. Nu îmi mai puteau spune că eram Nan cea dusă cu pluta, cu visele ei fanteziste. Eram eu însămi, cea care știam că sunt și orice alte încercări de a apela la subterfugii nu-și mai aveau rostul.

– Du-te înapoi în cămăruța ta, Nan. Ești în siguranță față de idiotul ăsta, o să am eu grijă de asta, spuse Meg. O să am eu grijă și de tine, băiete, înainte să ne bagi pe toți în bucluc și să terminăm cu toate.

Meg mă împinse spre ușă.

– Mai bine mi-ai da drumul înainte să fie prea târziu. Dacă mă lași să plec acum o să fac tot ce îmi stă în putere să te salvez de urmările acțiunilor tale, am spus eu.

– Taci din gură, mi-a răspuns ea, împingându-mă în fața ei în timp ce urcam scările. Mă împinse din nou în cămăruța din pod. Cheile se aflau încă în ușă, pe dinafară.

– N-o să mai ai vizite în noaptea asta… nici în altele, a spus ea, după care m-a închis acolo și am auzit-o coborând scările.

M-am sprijinit de peretele podului, ameţită, dar într-un fel victorioasă.

Scăpasem ca prin minune de o soartă pe care nu aş fi putut-o suporta. Îmi venea rău numai când mă gândeam la creatura aceea urâcioasă, slinoasă şi gâfâitoare şi la ce avea de gând să facă. Meg mă salvase şi îi eram recunoscătoare. De fapt, făcuse mai mult de atât. Îmi şterse orice îndoială care mi-ar fi putut apărea în minte. Eram eu însămi, eram în toate minţile şi trebuia să scap de acolo.

Desigur că în curând aveau să îşi dea seama că se dăduseră de gol în noaptea aceea şi Meg avea să se teamă că s-ar putea afla în pericol. Cu siguranţă că Meg şi-ar fi dat seama de toate acestea de îndată ce şi-ar fi venit puţin în fire după criza de furie împotriva soţului ei, aşa că oricât de îngrozită eram de ceea ce se întâmplase, ştiam că trebuia să mă şi bucur de asta. Pe viitor, Meg ar fi avut grijă de purtarea soţului ei faţă de mine şi asta era cea mai bună apărare pe care puteam să o capăt.

Nu puteam dormi. Zăceam pe patul de paie şi făceam planuri de evadare.

Au mai trecut două zile. Tom nu s-a mai uitat la mine. În mod evident, era jenat că fusese umilit şi învins de soţia lui… în faţa mea.

Meg mă evita şi ea şi nici că mă puteam bucura mai mult de asta. Atitudinea ei faţă de mine se schimbase, era mai puţin insultătoare. Am încercat să vorbesc cu Jane despre străzile din apropiere. I-am spus că mi-ar fi plăcut să merg şi eu cu ea când ieşea pe afară, dar ea nu mi-a răspuns.

– Ai putea să mă iei cu tine?

Ea dădu din cap că nu.

– Jane, am insistat eu, m-ai mai văzut vreodată înainte de noaptea aceea în care am apărut?

Ea a păstrat tăcerea.

– Spune adevărul, Jane, am rugat-o. Ţi s-a spus că eram Nan cea nebună şi că trebuie să te prefaci că munceam aici cu tine, dar credeam că sunt altcineva. E adevărat, nu-i aşa, Jane?

Ea dădu din cap că nu.

– Eşti Nan, spuse ea de parcă şi-ar fi repetat lecţia. Ai lucrat într-o casă nobilă odinioară şi ai crezut că erai doamna de acolo… lady Anne Cutare. Nu stăteai bine cu tărtăcuţa.

– Jane, știu adevărul.

– Să nu te iei de mine.

– Jane, dacă ieși pe stradă, ai putea să spui cuiva…

Ea însă se îndepărtă de mine. Îmi dădeam seama că era speriată. M-am întrebat dacă și Gilly era așa. Era mai deșteaptă decât Jane. Și dacă aș fi mituit-o pe Gilly ca să mă scoată cumva de acolo? Oare cât de departe puteam merge cu ea? Simțeam că acele două fete erau singura mea speranță. Clarence… căci trebuie să fi fost Clarence… făcuse un contract probabil cu proprietarii birtului ca aceștia să mă țină prizonieră acolo. Nu mă puteam aștepta la ajutor din partea lor.

Și apoi s-a întâmplat. Desfrâul l-a dus la ruină pe Tom, așa cum cred că se mai întâmplase cu mulți alții înainte.

După noaptea aceea groaznică, îmi dădusem seama de lucruri pe care nu le observasem înainte. Îl văzusem pe Tom cu Gilly și ghicisem că aveau o legătură cumva. Riscul de a fi descoperiți de Meg făcea fără îndoială întreaga afacere cu atât mai palpitantă pentru perechea vinovată.

Gilly era o desfrânată și îmi închipuiam că nu ducea lipsă de iubiți. În plus, ca și Tom, nu părea genul care să își refuze asemenea plăceri. Când doi oameni ca aceștia se găseau, fără îndoială că aveau să existe consecințe.

Aceasta era ocazia pe care o așteptasem.

Totul s-a întâmplat după-amiaza, când de obicei nu prea aveam clienți. Jane se afla în birt în caz că ar fi venit vreun client, ceea ce nu se întâmpla prea des între trei și cinci după-amiaza. Eu eram în bucătărie, terminând de curățat tigăile, când am auzit dintr-odată gălăgie.

Uitându-mă pe fereastră, am văzut-o pe Gilly alergând prin curte. Bluza îi alunecase pe jumătate de pe umeri. Era și Tom cu ea, roșu la față și cu hainele în neorânduială, cu cămașa descheiată, iar în spatele lor, Meg cea răzbunătoare.

Jane a intrat în bucătărie.

– I-a prins, șopti ea, chicotind. Nici nu e de mirare, având în vedere cum se purtau… Oricând… oriunde…

Meg era furioasă.

– Să-ți găsești un bărbat al tău, târâtură. Pleacă de aici. Îmi vine să vă alung pe amândoi. Cât despre tine… craiule… pur și simplu

nu le poți da pace, nu? Dacă nu poți pune mâna pe doamnă, o iei pe târfă.

Gilly se apropie de Meg. Erau amândouă femei robuste.

Gilly înălță brațele și își înfipse mâinile în părul lui Meg. Meg îi trase un picior și peste câteva clipe amândouă erau pe jos, luptându-se.

Nu mai văzusem niciodată două femei bătându-se. Era o priveliște respingătoare. Tom stătea în apropiere, uluit și inutil. Jane și cu mine rămăseserăm la fereastră, privind toată scena.

Nu știu cine a fost învingătoarea, dar deodată au părut că iau o decizie, căci s-au ridicat și au început să se uite urât una la alta. Aveau amândouă sânge pe față, părul li se desfăcuse și păreau două animale.

– Nu ai ce căuta aici! s-a auzit apoi vocea stridentă și autoritară a lui Meg. Ieși de aici în clipa asta! Ăsta e birtul meu! Și aș vrea să îți amintesc și ție asta, continuă ea, întorcându-se spre Tom. Vreau să pleci de aici, domnișorico. Nu vreau să am oameni de teapa ta pe aici, mă auzi?

Puteam vedea pe fața ei că Gilly era disperată. Era ceva să se ia de păr cu Meg în curtea din spate și altceva să fie dată afară pe stradă. În ciuda fanfaronadei ei, Gilly depindea de rolul ei în birtul acela.

– Ai de gând să tolerezi una ca asta? a spus ea întorcându-se spre Tom.

El însă n-a răspuns. Mi-am dat atunci seama de puterea pe care o avea Meg. Era birtul ei și nu avea de gând să lase pe cineva să uite asta. M-am întrebat preț de o clipă cum de se puteau bate două femei ca ele pe Tom. Dacă aș fi fost în locul lui Meg, l-aș fi dat afară bucuroasă, cu Gilly cu tot, dar, în mod evident, ea nu gândea așa. Tom era al ei și avea de gând să și-l țină, indiferent dacă asta însemna să se lupte mereu cu ochii lui alunecoși.

Gilly a început să arunce tot felul de cuvinte urâte lui Meg și apoi lui Tom.

Apoi a intrat, lăsându-i pe Tom și pe Meg în curte și a urcat în cămăruța pe care o împărțea cu Jane. În timp ce îi auzeam pașii grei urcând scările, mi-a venit o idee.

Am urcat în fugă scările și am intrat după ea în cămăruță. Stătea pe pat, privind furioasă drept în față.

– Și tu ce vrei? m-a întrebat ea.

– Vreau să vorbesc cu tine.

– Ieși afară.

– Nu, n-am să ies. Unde o să te duci?

– Nu e treaba ta.

– Ba da. Nu ai unde să te duci. Te-ai tăiat la față, pot să te ajut?

– Ți-am spus să ieși afară.

– Știu cum te-ai putea descurca. Ai putea să ai propriul tău birt… dacă ai face ce ți-aș spune.

– Zănateco, a spus ea pe un ton mai blând.

– De ce să stai aici și să muncești pentru ei… chiar dacă ai putea? De ce să te afli într-o asemenea relație cu un bărbat ca acela? Ai putea să ai propriul tău birt și să îți alegi tu singură soțul.

– Întinde-o de aici.

– Gândește-te bine… până nu e prea târziu.

– Cum adică? spuse ea, șovăind.

– Știi că nu sunt Nan, nu-i așa? Știi că am fost adusă aici într-o noapte și că ți s-a spus să îți joci rolul… să te prefaci că aș fi doar o simplă fată de la bucătărie care se crede o mare doamnă. Știi că *sunt* lady Anne Neville. Am fost adusă aici din cauza unei dispute privind banii. Dacă te duci la Crosby's Place și ceri să îl vezi pe ducele de Gloucester… dacă îi spui că ai vești despre lady Anne Neville… o să accepte să te primească și are să te asculte. Spune-i unde mă aflu și atunci când va veni să mă ia de aici, o să am grijă… o să avem amândoi grijă… să fii bine recompensată.

– Ești nebună.

– Nu sunt… și tu știi că nu sunt. Profită de șansa asta, căci nu va mai fi alta. Unde o să te duci după ce pleci de aici? Asta e șansa ta… profită de ea.

– Cine m-ar asculta pe mine?

– Ducele de Gloucester te-ar asculta. Vrea să mă găsească. O să asculte pe oricine îi spune unde mă aflu. Crede-mă, spun adevărul și acești oameni vor fi pedepsiți pentru ce au făcut. Nu ar trebui să fii și tu părtașă la nelegiuirea lor. Aceasta este șansa ta. Te implor să profiți de ea nu numai pentru binele meu, ci și pentru al tău. Fă cum îți spun. Ce ai de pierdut?

– Să mă duc la Crosby's Place? murmură ea.

– Da, la Crosby's Place. Te-ai descurca, știi cum să îi faci pe oameni să te asculte. Roagă pe cineva să te ducă la ducele de Gloucester.

– Or să râdă de mine.

– Spune-le că o să le pară rău dacă fac una ca asta, căci vii din partea lui lady Anne Neville, fiica cea mică a contelui și contesei de Warwick.

În ochii ei se aprinse un licăr de interes.

– Fă-o, Gilly, m-am rugat eu de ea. Nu ai nimic de pierdut, ci doar de câștigat.

– Tu chiar crezi asta, nu? Chiar crezi că ești doamna asta mare și tare.

– Sunt lady Anne Neville, Gilly. Dovedește-o făcând ceea ce îți spun. Îți promit că nu vei fi uitată. Atât eu, cât și ducele îți vom fi recunoscători dacă mă ajuți să scap de aici.

– Pleacă de lângă mine, spuse ea, începând să își strângă lucrurile într-o boccea.

Am lăsat-o în pace, pe jumătate plină de speranță, pe jumătate disperată.

Nu știam ce avea să facă, dar la puțin timp după aceea am văzut-o ieșind din birt.

Zăceam pe patul meu de paie. Meg mă închisese acolo. Ținea ea cheile și asta mă bucura, căci îmi dădea oarece siguranță.

Mă gândeam la Gilly și mă întrebam ce făcea. Oare se dusese la Crosby's Place? Și ce vor spune gărzile văzând o femeie zdrențăroasă și murdară, cu chipul plin de vânătăi, care le cere să îl vadă pe ducele de Gloucester? Aveau să o alunge.

Da, dar nu era ușor să scapi de Gilly. Dacă mă crezuse sau nu, de asta depindea totul. Dacă mă crezuse, avea să insiste. Până la urmă, după cum îi spusesem, nu avea nimic de pierdut, ci multe de câștigat.

Oare ar fi putut ajunge la Richard? Dacă îmi pomenea numele… da, cu siguranță că o să o primească dacă aude de mine. Dar cum avea să se apropie de el?

Apoi… am auzit strigăte de jos.

– Deschideți! Deschideți!

Meg striga și am auzit și vocea lui Tom. Puteam vedea de la fereastră torțele. Apoi ușa a fost dată de perete și am auzit voci jos. Probabil că intra multă lume în birt. Apoi am auzit pași pe scară.

– Anne! Anne! Ești acolo? s-a auzit o voce. Era Richard.

Mai că mi-a venit să leșin de bucurie. Am bătut la ușă.

– Aici, aici… Richard! am strigat. Sunt închisă aici.

– Unde este doamna? l-am auzit strigând mai apoi. Duceți-mă la ea de îndată, auziți ce spun?

Am auzit zgomot de pași, cheia răsucindu-se în broască și apoi el a apărut în cadrul ușii.

Preț de câteva clipe nu m-a recunoscut și astfel mi-am dat seama cam cum trebuie să fi arătat.

– Richard, ai venit! am țipat apoi. Gilly te-a găsit. O, mulțumescu-ți Doamne!

Am fugit spre el și el m-a prins în brațe. După atât de multă decădere și umilință, bucuria acelor clipe mi s-a părut prea mare pentru a o putea suporta. Am simțit cum îmi curgeau lacrimile pe obraji. Eram liberă. Coșmarul luase sfârșit.

Sanctuarul[1]

Ce a urmat a fost parcă un vis și îmi amintesc doar fragmente, precum extazul provocat de plimbarea călare noaptea pe acele străduțe tăcute pe calul lui Richard, fericirea de a fi aproape de el, groaza mea când mi-am dat seama de felul în care arătam în rochia mea unsuroasă, cu părul neîngrijit și trupu-mi plin de mirosurile grețoase de la birt de care mi se făcuse rău când ajunsesem acolo și cu care mă mai obișnuisem între timp. Nu eram Anne pe care o știa de o viață întreagă, ci o fetișcană nespălată și urât mirositoare de la bucătărie.

Și, cu toate astea, mă ținea aproape de el. Era foarte tandru, dar furios. Știam că fierbea de mânie. Deși nu am vorbit atunci despre asta, aveam să o facem mai târziu.

În timp ce treceam pe străzile acelea, îi mulțumeam lui Dumnezeu și lui Gilly. Ea reușise. Aveam să îi spun lui Richard că îi promisesem să o recompensez și că trebuia să mă asigur că avea să își primească răsplata. Ea fusese cea care făcuse asta posibil. Ea reușise să ajungă la Richard și datorită ei mă găsise.

– Te voi duce la St. Martin's, spuse el. O să fii în siguranță acolo… În sanctuar. Nimeni nu îți poate face rău acolo. Măicuțele vor avea grijă de tine și mai târziu voi veni să te văd și vom sta de vorbă.

Cât de bine mă înțelegea el! Încă nu voiam să vorbesc. Tot ce puteam face era să îmi spun că eram liberă, că totul luase sfârșit, că nu aveam să mai stau în bucătăria aceea murdară niciodată, că nu aveam să mai tremur pe patul meu de paie, tresărind la orice zgomot de pași pe scări. Aveam de gând să șterg petele pe care

[1] Loc de refugiu și adăpost pentru persoane urmărite, pe drept sau pe nedrept, aflat în biserici și mănăstiri, în perioada medievală. (n.red.)

locul acela le lăsase pe trupul meu, precum și amintirea lui din mintea mea.

Am fost dusă la St. Martin's, unde am făcut o baie și hainele pe care le purtam au fost luate și arse. Mi-au spălat părul. Era minunat să îl simt proaspăt și frumos mirositor pe umeri.

Mi s-a dat să port o rasă cenușie până ce aveau să îmi fie aduse propriile mele haine.

Am dormit într-o chilie cu un crucifix pe perete și asta mi s-a părut un lux. Mai târziu a venit și Richard să mă vadă.

– Anne! a strigat el. Arăți din nou ca Anne a mea, deși cam serioasă, ca o călugăriță. Nu contează asta, ci doar faptul că ești din nou lângă mine. Nu suport să mă gândesc la ce s-a întâmplat, căci mă umplu de mânie.

– Dar ai venit. Știam că o să vii dacă aș fi reușit să îți trimit un mesaj. Gilly… femeia aceea… vreau să fie recompensată.

– Așa va fi. Deja i-am dat de mâncare, haine și bani. Nu-ți fie teamă în această privință. Sunt la fel de nerăbdător să o recompensez ca și tine. Acum spune-mi… dacă vrei să vorbești despre asta. Sau preferi să lăsăm pe mai târziu? Avem atâtea să ne spunem.

I-am povestit pe scurt ce se întâmplase, cum fusesem dusă departe în noapte pentru că una dintre slujnice îmi spusese că avea un mesaj din partea lui și cum urma să fiu dusă la sanctuar din porunca lui.

– Trebuie să fi fost drogată, am spus, căci am dormit mare parte din drum, iar când m-am trezit, mă aflam în locul acela.

Richard m-a ținut strâns în brațe.

– E mâna lui George aici, a spus el. Este hotărât să împiedice căsătoria noastră pentru că atâta vreme cât tu ești nemăritată, el îți este tutore și deține controlul complet asupra averii Warwick. Dacă te-ai căsători, jumătate din aceasta ți-ar reveni ție. Acesta este motivul.

– Dacă așa stau lucrurile, de ce nu m-a omorât?

– Nu a îndrăznit să meargă atât de departe, a spus Richard cu vocea sugrumată de emoție. Fratele nostru a fost îngăduitor cu el… prea îngăduitor. George se bazează pe farmecul lui și pe sentimentele dintre frați… dar poate să întreacă măsura și știe asta. George e un intrigant, dar planurile lui sunt nebunești. Acționează fără să gândească. Am mai văzut asta. Singurul lui gând trebuie să fi fost să te țină departe de mine, astfel încât să nu

ne mai putem căsători. La momentul potrivit ar fi găsit o altă stratagemă și ar fi încercat să o pună în aplicare în felul lui stângaci.

Am simțit cum mă trec fiorii.

– Nu-ți fie teamă, a spus el. Nu ți se va mai întâmpla niciodată așa ceva. Ne vom căsători. Trebuie să trecem doar peste două obstacole. Trebuie să obținem consimțământul lui Eduard, iar eu știu că el vrea să fiu fericit. Apoi mai e și dispensa de la papă. Suntem rude, Anne, dar nu ar trebui să existe nici o întârziere.

– Fratele tău va încerca să împiedice asta. Mi-e teamă de el și dacă mă gândesc bine, cred că mi-a fost întotdeauna teamă de el.

– O să mă ocup eu de George.

– Nu e bine să existe conflictul acesta între voi.

– Nu este bine, dar el există. Aș putea să îl omor. Nu sunt convins că nu o voi face. Când mă gândesc la felul în care m-au trimis înapoi când am încercat să te văd…

– Povestește-mi.

– Mi s-a spus că ești bolnavă… prea bolnavă pentru a putea primi pe cineva. Îți poți da seama cum m-am simțit. Am spus: „Oricât de bolnavă ar fi, pe mine sigur vrea să mă vadă". El a spus că nu poate permite una ca asta, căci ți-ar pune astfel viața în primejdie. Of, ce fățarnic este. O, da, cu siguranță o să îl omor într-o bună zi.

– Și ai plecat și apoi ai venit din nou?

– Da. Am spus că *am de gând* să te văd. Nu am crezut că ești prea bolnavă pentru a mă primi. Am încercat să intru cu forța, dar gărzile m-au înconjurat. Mi-am dat seama că ori eu ori el am fi avut de suferit dacă lucrurile continuau așa și asta l-ar fi înfuriat pe Eduard. Ne spusese amândurora în mod repetat că trebuie să ne amintim că facem parte din aceeași familie și că trebuie să ne susținem unii pe alții. Am mai venit odată și atunci am vorbit cu sora ta, Isabel. Era foarte neliniștită. Mi-a spus că fugiseși și că nu știa unde erai. Atunci mi-am dat seama că situația devenise cu adevărat serioasă. L-am bănuit pe fratele meu de un complot infam, deși nu știam despre ce putea fi vorba. Am insistat să se caute peste tot prin Warwick Court. De fapt, te-am căutat peste tot prin Londra. A avut dintotdeauna câțiva paraziți în jur… oameni care lucrau pentru el. Mereu a fost așa. Îi place să facă lucruri pe ascuns, dar nu prea are simțul realității. Am înnebunit de grijă.

– Și apoi a venit Gilly la tine?

– A, femeia aceea. I-a fost destul de greu să ajungă la mine. Slavă Domnului că nu s-a lăsat! Tot cârâia acolo, strigându-ți numele. A țipat cât o ținea gura că o să fie vai și amar de ei dacă nu o luau în seamă și nu o aduceau la mine, căci avea vești despre tine. În cele din urmă a reușit să ajungă la mine. Nu prea îmi venea să o cred, dar am zis să nu trec cu vederea nici o posibilitate. Așa că am venit… și acum iată-te aici… în siguranță în sanctuar, slavă Domnului.

– Și fratele tău?

– Nu va reuși să dea de tine aici. Te afli într-un sanctuar. O să mă duc la Eduard chiar astăzi și o să îi spun ce s-a întâmplat. Știu că are să mă ajute. Odată ce el își dă consimțământul, George nu va mai avea nici o putere.

Am închis ochii și am păstrat tăcerea preț de o clipă.

– La ce te gândești, Anne? a spus el.

– Ieri pe vremea aceasta mă aflam acolo… neajutorată și fără speranță… întrebându-mă dacă o să rămân acolo pe vecie. Și acum iată-mă aici, în siguranță, cu tine. Totul s-a întâmplat atât de repede că nu îmi vine să cred că e adevărat.

– E adevărat și nu peste multă vreme te voi lua de aici.

– Cred că nu voi fi niciodată în siguranță… față de George.

– Odată ce vei fi căsătorită cu mine, nu va mai putea face nimic, iar până când se va întâmpla asta, vei rămâne la sanctuar.

– Tu mă înțelegi. E ca și cum ar fi luat sfârșit un coșmar pentru mine. Știu că s-a terminat și totuși nu-mi vine a crede. Dacă închid ochii am impresia că stau pe așternutul murdar de paie… și visez.

– S-a sfârșit, Anne, spuse el, sărutându-mă cu tandrețe. O să uiți. După ce vom fi împreună, o să ți se șteargă asta din minte.

Eu însă nu eram sigură că aveam să uit vreodată. Simțeam că îmi voi aminti mereu de bucătăria aceea încinsă, de privirile libidinoase ale lui Tom și de cele două femei care se băteau în curte. Toate astea îmi fuseseră imprimate în memorie și aveau să rămână acolo pe vecie.

– Și cu oamenii de la birt ce s-a întâmplat?

– Au fost arestați cu toții.

– Tom, Meg și fata, Jane?

– Vor fi interogați.

– Și pedepsiți?

– O merită cu prisosință.

– Adevăratul vinovat e fratele tău. Lui ce i se va întâmpla? Sper că nu vor fi pedepsiți dacă nu e și el pedepsit.

Richard păstră tăcerea.

– O să vorbesc chiar azi cu Eduard, spuse el apoi. Cel mai important lucru e să ne căsătorim. Nu mă voi simți cu adevărat în largul meu până când nu voi putea avea grijă de tine cu totul. Pentru moment sunt liniștit pentru că știu că te afli aici, în sanctuar, în siguranță. Va trebui să ne mulțumim cu asta pentru o vreme, Anne… pentru scurtă vreme însă.

– Sunt destul de mulțumită să știu că am scăpat din locul acela și că sunt alături de tine.

El mi-a luat mâinile aspre într-ale lui, mi-a privit unghiile rupte și mi le-a sărutat.

– Se vor vindeca, a spus el. O să te desprinzi de asta, Anne, te asigur. Prima și cea mai importantă misiune a vieții mele va fi să am grijă de tine.

După ce Richard a plecat, am căzut pe gânduri, minunându-mă de șansa care se ivise în urma coșmarului aceluia.

L-am văzut pe Richard a doua zi. Fusese la rege și îi spusese toată povestea aventurii prin care trecusem. Eduard fusese profund afectat și nu numai de faptul că mi se întâmplaseră toate cele lucruri, ci și de faptul că George era bănuit că le-ar fi organizat, așa că trimisese după el.

Știindu-i atât de bine pe cei trei frați, îmi puteam imagina ușor scena pe măsură ce Richard mi-o povestea. Puteam simți furia mocnită a lui Richard și puteam auzi minciunile lui George, atât de greu de crezut, pe care încerca să le ascundă cu farmecul lui convingător. Mi-l puteam închipui și pe Eduard, care ura mai mult decât orice conflictele din sânul familiei, încercând să îl împace mai întâi pe Richard, apoi pe George.

– L-am acuzat că a încercat să îți facă aceste lucruri oribile, și el a negat de îndată totul, a spus Richard. A avut neobrăzarea să spună că ai încercat să fugi pentru că îți era teamă de mine. Nu voiai să te căsătorești cu mine și credeai că vei fi forțată să o faci. Era atât de absurd că până și el a început să își dea seama de asta. A spus că nu știa nimic despre toată afacerea cu birtul, că el era

tutorele tău, că Eduard îi dăduse acel drept și că avea de gând să îl păstreze.

– Și regele ce a spus?

– Sigur că nu îl putea crede pe George, dar știi cum au stat dintotdeauna lucrurile cu el. De fiecare dată când îl prindeau făcând ceva rău, le arunca ori lui Eduard, ori Margaretei zâmbetul lui cel nevinovat și scornea vreo scuză neghioabă, iar ei îl iertau. Așa a fost și cu Eduard. Mi-a spus: „Anne e în siguranță acum. A avut parte de o experiență îngrozitoare sărmana copilă. Trebuie să fim blânzi și buni cu ea" și a fost gata să treacă cu vederea implicarea lui George în asta. Nu înseamnă că a crezut că George era nevinovat, doar nu a vrut să știe asta.

– Dar cu siguranță că o să ia ceva măsuri împotriva lui, nu? Dar împotriva oamenilor de la birt?

– Erau prea speriați ca să poți scoate ceva cu cap și coadă de la ei, a spus Richard ridicând din umeri. Eduard a spus: „Anne e în siguranță. Să lăsăm lucrurile așa cum sunt", după care le-a dat drumul.

– Măcar nu erau ei adevărații vinovați.

– Nu, dar tu ai suferit din cauza lor.

Am simțit cum mă trecea un fior. Așa era, suferisem din cauza lor.

– Și George… ce rol a jucat el în toate acestea? am spus.

– Draga mea Anne, George i s-a alăturat tatălui tău și a luptat împotriva regelui, or pentru o vreme, asta l-a costat pe Eduard tronul. Și totuși, atunci când George s-a întors și a spus că îi pare rău, că făcuse o greșeală… ei bine, a fost ca în parabola fiului risipitor. Am tăiat vițelul cel gras. Așa este fratele meu Eduard și nu uita că el este regele și cuvântul lui este lege.

– Așadar, toate acestea se dau uitării, nu?

El dădu din cap că da.

– Cel mai important lucru însă, Anne, e că noi vrem să ne căsătorim și că George o să ridice tot felul de obstacole în calea noastră.

– Iar Eduard o să îi permită una ca asta?

– Eduard vrea să rămână bun prieten cu amândoi.

– Dar nu e cam dificil să facă asta în situația de față?

– Ba este foarte dificil, dar Eduard este un maestru al diplomației. De aceea și este un rege atât de bun. Nu suportă conflictele. Ce ironie că tocmai el s-a aflat în mijlocul Războiului celor Două Roze.

– Crezi că îl va susține pe George și că nu ne vom putea căsători?

– Cred că se va eschiva, iar căsătoria rapidă la care sperasem va fi întârziată.

– Dacă fărădelegile lui vor fi trecute cu vederea ca și cum nu ar fi făcut nimic, o să mai încerce.

– Cred că și el a primit o lovitură. Nu voi permite ca fărădelegile lui să fie uitate. El insistă că ai fugit și că ai fost răpită de oamenii de la birt și mai apoi ai fost forțată să muncești pentru ei. Asta nu ar putea fi chiar de necrezut, numai că eu am subliniat că aflasem de la tine ce se întâmplase și asta i-a cam aruncat povestea în aer.

– Și rezultatul a fost că… ?

– … că refuză să renunțe la tutelă și nu are de gând să își dea consimțământul pentru căsătoria noastră.

– Dar cu siguranță că dacă regele și-ar da consimțământul…

– George insistă că Eduard l-a făcut tutorele tău și că, prin urmare, este nevoie de consimțământul lui.

– Atunci asta înseamnă că…

– Înseamnă că nu îi voi permite lui George să ne împiedice căsătoria, însă în loc ca ceremonia să aibă loc imediat, vom mai amâna puțin până voi rezolva problema cu George și voi încerca să îl fac pe rege să vadă adevărata lui față.

– Și oamenii de la birt?

– Li s-a permis să plece. George a declarat că li se aduce o acuzație monstruoasă și că aceștia au făcut ce au știut ei mai bine. Au văzut pe stradă o fată fără adăpost, care părea nebună și cum aveau nevoie de un ajutor la bucătărie, au luat-o la ei. Asta este ce spun ei. Desigur că fiind o doamnă delicată, a intrat în panică văzându-se în situația aceea și când a încercat să le explice, nu au crezut-o și au zis că e nebună.

– Sunt surprinsă că o asemenea poveste este acceptată și considerată ceva normal.

– Dacă George nu ar fi fost fratele regelui, îți garantez că lucrurile ar fi stat altfel. George este puternic pentru că regele nu dorește să îl jignească. Are probleme de stat pe cap. Mi-a spus că nu poate îngădui o ceartă între cei doi frați ai lui. Are nevoie de sprijinul nostru, atât de al meu, cât și de al lui George.

– Cum poate avea încredere în George care a demonstrat deja că poate fi un trădător?

– Nu prea are încredere în el, dar se amăgește singur gândindu-se că ar avea. Eduard este cel mai bun om din lume, dar are un punct slab… sufletul. Este devotat familiei. Știu că mă iubește…

– Așa și trebuie, doar ai fost mereu de partea lui, nu?

– Da, și el nu uită asta. Însă îl iubește și pe George. Încă îl mai consideră fratele lui mai mic. George va trebui să îi facă ceva cu adevărat groaznic ca să îl întoarcă împotriva lui.

– Credeam că a făcut asta când a condus o armată întreagă împotriva lui.

– Și tatăl tău a făcut asta, dar și el a fost iertat în cele din urmă. Ăsta este Eduard și îl iubesc nespus pentru asta. Este cel mai bun frate pe care l-ar putea avea cineva.

– Știu ce simți pentru el, Richard, dar ar trebui să îți întoarcă și el acest devotament într-un fel sau altul. Cum poate fi împăciuitor cu George în defavoarea ta după tot ce a făcut, nu numai mie, ci și ție și regelui însuși?

– Așa e Eduard, se mulțumi să spună Richard, continuând prin a-mi povesti că George îl acuzase că voia să se însoare cu mine pentru averea mea. A obținut foarte multe prin intermediul lui Isabel și nu vrea să renunțe la asta. Vrea să aibă tot.

– Și mama?

– E aproape prizonieră.

– Richard, vreau să se facă ceva în privința ei. Nu pot fi fericită atâta vreme cât ea e închisă.

– Se află într-un sanctuar, nu îi poate face nimeni rău.

– Bine, dar e obișnuită cu familia ei, sigur ne duce dorul.

– Vom face ceva în această privință, știu că Eduard ne va ajuta.

– Asta dacă nu cumva contravine dorințelor lui George, nu?

– Se prea poate ca el să încerce să împiedice eiberarea mamei tale, spuse Richard căzând puțin pe gânduri. Până la urmă, e averea ei în joc.

– E un monstru. Toate astea doar pentru că George iubește banii și puterea. Mă întreb cum de e așa de atașată Isabel de el.

– George știe cum să farmece… așa cum știe și Eduard, numai că prietenia lui Eduard este una venită din inimă. George în schimb poartă o mască ori de câte ori crede că este nevoie de ea.

– Voi fi liniștită doar când vom fi căsătoriți și vom scăpa de George, am spus.

Richard m-a înțeles și cred că a fost de acord cu mine.

*

Isabel a venit să mă vadă la St. Martin's. Am fost șocată de cât de palidă era și nu am putut să nu observ cât de mult slăbise.

– O, draga mea Anne, a strigat ea, am auzit ce lucruri groaznice ți s-au întâmplat. Cum ai putut fugi așa fără să îmi spui nimic?

– Mi s-a promis că aveam să fiu dusă la Richard.

– Atunci cum ai putut să te duci la el și să ne lași pe noi, care aveam grijă de tine?

– Isabel, tu nu înțelegi. George este cel care mă ținea departe de Richard.

– Ba nu era el, cu siguranță. Sau dacă făcea asta, era doar pentru că Richard umblă după banii tăi.

– Nu Richard umblă după banii mei, ci George.

– Draga mea soră, ești supărată. Hai să nu mai vorbim despre asta.

– Dar, Isabel, chiar trebuie să vorbim, fiindcă ăsta e miezul problemei, i-am spus eu exasperată. Vreau să mă căsătoresc cu Richard. Am de gând să fiu soția lui și nimeni, nici măcar George, nu va reuși să ne oprească.

– Anne, ești foarte tânără.

– A, te rog, nu începe din nou cu asta. Nu eram prea tânără ca să fiu logodită cu prințul Eduard. Majoritatea fetelor de condiția noastră sunt deja căsătorite înainte să ajungă la vârsta mea. De unde vine preocuparea aceasta bruscă pentru vârsta mea? Am trecut prin multe. Nu mai sunt copil și vreau să mă mărit cu Richard. Mi-am dorit dintotdeauna să mă mărit cu el.

– Circulă poveștile acelea groaznice despre el. Copiii aceia… e tatăl lor. Ce părere ai despre asta?

– A luat sfârșit.

– Asta este ce îți spune el.

– Majoritatea bărbaților tineri au amante înainte de a se căsători.

– Și copiii?

– Isabel, știi prea bine că nu este nimic neobișnuit în asta. Richard îmi va fi credincios de acum înainte.

– Și dacă este ca fratele lui, regele? Se spune că nici o femeie nu e la adăpost în ceea ce îl privește.

– Asta pur și simplu pentru că femeile acelea nu își doresc așa ceva. Știi prea bine că se duc la el mai mult decât bucuroase. Richard nu este ca regele, mai degrabă George e ca el.

– Vrei să spui că George… ?

– Nu vreau să spun nimic, dar este o nerozie din partea ta să vorbești astfel despre Richard. Richard este un bărbat perfect normal și știu că are să fie un soț bun. Ceea ce mi-a făcut George…

– George nu a făcut decât să aibă grijă de viitorul tău. A fost foarte îngrijorat când ai fugit.

– A fost mâna lui la mijloc. El a aranjat totul. M-a amăgit, făcându-mă să cred că mă duceam la Richard. A pus-o pe una din servitoarele lui să mă înșele. El m-a trimis în birtul acela oribil. Isabel, nu ai nici cea mai mică idee cum era acolo… în bucătăria aceea… a trebuit să spăl oalele acelea groaznice. Era cea mai umilitoare dintre toate muncile, numai închipuie-ți una ca asta.

– A fost groaznic, dar nu ar fi trebuit să fugi de acasă, ar fi trebuit să ai încredere în noi.

– În tine am încredere, Isabel, dar în George nu. Știu că el se află în spatele întregii afaceri și știu și de ce. Din nefericire, atât eu, cât și tu suntem moștenitoare, Isabel.

– Când George s-a căsătorit cu mine, nu s-a gândit la asta.

Nu i-am spus ce aveam în minte, mirându-mă doar că în ciuda faptului că trăise atâția ani cu el, nu își dăduse seama de asta. Cred că el ținea la ea pentru că ea îl vedea mai degrabă ca pe acel George pe care și-l dorea ea, nu ca pe cel care era de fapt, or asta îi convenea de minune. În plus, știam că indiferent de dovezile care ar fi fost aduse împotriva lui, ea nu le-ar fi crezut în ruptul capului.

I-am vorbit apoi despre mama noastră.

– Richard dorește să o elibereze, i-am spus. Nu ar fi minunat dacă ar veni să trăiască împreună cu mine sau cu tine?

– George crede că ar fi mai bine pentru ea să rămână la Beaulieu.

– Acolo e mai mult sau mai puțin prizonieră.

– A, nu e adevărat, are tot confortul și e foarte fericită acolo.

– Isabel, tu o știi pe mama. Nu poate fi fericită atâta vreme cât este departe de noi. În vremurile bune, voia să stea mereu cu noi.

– Ei bine, acum am crescut.

– Richard are de gând să îl întrebe pe rege dacă poate fi eliberată și dacă ar putea sta cu una dintre noi.

– De ce nu vii tu înapoi cu mine?

Am privit-o deznădăjduită. Ce rost avea să îi spun că odată ce avusesem parte de „protecția“ lui George, cu nici un chip nu doream să mai fac o încercare. Ea însă era soția lui și era fericită

lângă el. Nu avea să cerceteze prea îndeaproape acțiunile lui George. Mă întrebam dacă nu cumva îi era teamă să nu observe ceva ce nu ar vrea să vadă.

Cât de mult mi-ar fi plăcut să pot vorbi cu mama!

Poate că aveam să o fac în curând. Richard era un om hotărât. Metodele lui nu erau impulsive ca ale lui George și eram sigură că avea să obțină ce dorea în cele din urmă.

Am vorbit cu Isabel de zilele bune și am râs puțin. Îmi dădeam seama că era cel mai bun mod de a proceda și mă bucuram să mă aflu din nou alături de sora mea.

Zilele au început să se scurgă una după alta. Regele nu reușea să se hotărască. Richard mi-a explicat că Eduard nu îl putea jigni pe George. George era atât de nechibzuit că nu se știa niciodată ce ar fi putut face. Avea prea multă putere și destui susținători prin țară.

– Mai ai puțină răbdare cu mine, mi-a spus el. Îți promit că în cele din urmă totul va fi bine, însă trebuie să acționăm fără grabă.

Dar să așteptăm atât de mult era ultimul lucru pe care ni-l doream.

– Este nevoie de dispensa de la papă, îi spusese Eduard lui Richard. Ar trebui să o obții, știi asta, nu?

M-am gândit atunci la George. Oare avea vreun plan să îl momească în vreun fel pe papă ca să îl convingă să nu ne dea dispensa?

Totuși, în ciuda tuturor obstacolelor care trebuiau depășite, nu puteam să nu simt o eliberare uriașă zi după zi, căci mă aflam într-o ambianță atât de primitoare. Trebuia să îmi aduc aminte mereu de birt și, indiferent ce urma să se întâmple, să îmi spun că măcar scăpasem de acolo.

Se prea poate ca astfel de experiențe să aducă și ceva bun, căci devenim mai puțin dispuși să ne plângem de lucruri mărunte.

A venit și Crăciunul, pe care l-am petrecut la sanctuar. Richard mi-a spus că nu ar avea liniște dacă aș pleca de acolo.

La curte domnea o atmosferă încordată. Eduard nu era prea încântat de cearta dintre el și George și ori de câte ori se aflau unul în preajma celuilalt, erau pe punctul de a se lua la harță.

Eduard începea să se enerveze.

– Este atât de răbdător de obicei, îmi spunea Richard, dar nu suportă conflictele din sânul familiei, așa că îți poți închipui că nu a fost un Crăciun cum ar fi trebuit.

A sosit și ziua în care Richard a sosit la St. Martin's. Mi-am dat seama de la bun început că era foarte emoționat.

– Eduard are o soluție, a strigat el. Mă întreb dacă o să crezi și tu că e una bună.

– Dacă asta înseamnă că pot pleca de aici ca să fim împreună, cu siguranță așa va fi.

– Problema e, după cum bine știi, moștenirea Warwick. Eduard crede că dacă George ar primi partea mai mare, ar putea fi gata să își dea consimțământul pentru căsătoria noastră, în calitatea lui de tutore al tău.

– Nu îmi pasă de proprietăți.

– Nici mie. Desigur că asta îl va face pe fratele meu foarte puternic, și nu e deloc bine. Are și așa destulă avere cât să devină periculos. Nimic nu îl va satisface decât dacă ia el cea mai mare parte a averii. Vrea… titlul de Warwick și castelul, precum și Salisbury, care sunt și cele mai importante proprietăți. Eu și cu tine rămânem cu Middleham.

– O, ce minunat ar fi, Richard, am spus, bătând din palme de plăcere. Cât de des am visat la Middleham!

– Da, Middleham are să fie al nostru. Este locul pe care îl iubim cel mai mult, și alături de el, primim și domeniile din nord ale tatălui tău. În plus, mai e ceva, Anne. Eduard vrea să conduc eu nordul în locul lui. Spune că nu are pe nimeni altcineva în care să aibă încredere. Căminul nostru va fi în nord.

– La Middleham! am exclamat în extaz.

– Ar trebui să ne întoarcem acolo, unde avem atâtea amintiri.

– Sunt foarte încântată. Dar George a fost de acord cu asta?

– Încă nu, rămâne să o facă. Desigur că el ar fi vrut să ia totul, și tocmai asta plănuia să obțină.

– Dar nu a reușit. Poate că…

– Trebuie să așteptăm și să vedem ce se întâmplă, însă cred că are să accepte ce i se oferă. Cu siguranță titlul de conte de Warwick îl va tenta.

– De-abia aștept să aud că a fost de acord, însă în același timp nu pot să nu mă gândesc că a ieșit mult prea bine din această

situație. Dacă te gândești la ce mi-a făcut… cred că a vrut de fapt să scape de mine.

– Nu ar fi îndrăznit. Anne, ce spui de această șansă? Îți pare rău că ți-am spus că Eduard o să fie de acord cu asta?

Am dat din cap că nu.

– Sper doar că George va fi de acord.

Am auzit că atunci când i s-a prezentat propunerea, George a ezitat puțin. Făcuse planuri să obțină întreaga moștenire și, fără îndoială, simțea că fusese înșelat și îi scăpase printre degete, însă printr-un concurs de împrejurări, ajutat puțin de Gilly, complotul lui dăduse greș și eu mă aflam în siguranță, în sanctuar. Deși ticăloșiile lui nu îi aduseseră efectele scontate, încă se mai putea târgui. Și-a dat seama însă în cele din urmă că trebuie să se mulțumească să accepte partea mai mare din averea Warwick.

Richard mi-a spus cum trimisese Eduard după el.

– Avea lacrimi în ochi, mi-a spus el. Apoi s-a întors spre mine și a strigat: „Lady Anne este a ta și vă doresc o căsnicie fericită. Acum tot ce mai trebuie este o dispensă de la papă". Când a spus asta, mi-a aruncat un zâmbet poznaș.

– De ce? Ce voia să spună?

– Că nu se aștepta ca un bărbat îndrăgostit să pună prea mare preț pe așa ceva.

– Adică…

– Adică nimic nu trebuie să stea în calea căsătoriei noastre și cum dispensa de la papă ajunge atât de greu, am putea să ne lipsim de ea, a spus el luându-mă în brațe și strângându-mă cu foc. Nu ar trebui să mai întârziem, și așa am așteptat destul. Desigur, ar fi o ceremonie restrânsă. Nu vrem să atragem atenția papei la faptul că nu l-am ascultat. Însă ție îți pasă? Îmi pasă mie?

– Nu, nu ne pasă, am spus.

– Atunci, nuntă să fie și pe urmă… spre Middleham!

Ducesa de Gloucester

Richard și cu mine ne-am căsătorit și au urmat doi dintre cei mai fericiți ani ai vieții mele. Eram tineri, însă doar ca vârstă. Când a avut loc nunta, eu aveam șaisprezece ani și Richard douăzeci, însă trecuserăm amândoi prin multe experiențe care ne maturizaseră. Eram amândoi cât se poate de conștienți de norocul nostru de a fi împreună și eram hotărâți să ne bucurăm din plin de asta.

Cât de proaspăt părea aerul din nord și cât de fericită era călătoria împreună, călărind unul lângă celălalt spre căminul pe care îl iubeam amândoi deopotrivă.

Nordul îl susținea pe Richard. Oamenilor le plăcea felul lui de a fi liniștit, preferându-l, bănuiesc, splendorii ostentative a fratelui său, regele. Au ieșit din căsuțele lor să îl aclame pe ducele de Gloucester și să îi spună: „Dumnezeu să vă binecuvânteze, Alteță", la care el răspundea cu un salut plin de demnitate.

Ce diferit era de Eduard și de George, acea biată umbră a magnificului său frate! Oamenii aceștia știau că puteau avea încredere în Richard și astfel îi ofereau loialitatea lor. Eduard își arătase înțelepciunea când îl alesese pe Richard să îi păzească teritoriile din nord.

În plus, mai era și castelul atât de familiar. Inima îmi sărea din piept de emoție la vederea lui. Avea să fie căminul meu mereu. Desigur că erau și amintiri triste. Tânjeam după mama și eram tristă pentru tatăl meu. Nu puteam să nu îmi amintesc acele vremuri când venise la castel însoțit de susținătorii lui, purtat de uralele de „Warwick!" și vedeam cu ochii minții flamurile cu blazonul Ragged Stuff fluturând în bătaia vântului.

Ce mândre fuseserăm eu și Isabel în timp ce îl priveam din turn. Tatăl nostru, regele nordului, regele întregii țări de fapt, deși nu oficial, căci știam că el era cel care așeza regele pe tron și hotăra cum

trebuia să domnească. Apoi m-am gândit la trupul lui zăcând pe câmpul de luptă la Barnet… lipsit de putere și fără suflare. Un făuritor de regi, dar ajuns prin moarte egalul celui mai de rând soldat.

Dar acestea erau gânduri negre. Mă aflam acasă cu soțul meu și, în sfârșit, eram împreună. Trebuia să uităm de trecut căci iată, ne adusese acele clipe.

Cât de fericiți eram! Cum mai râdeam și depănam amintiri! Acolo era câmpul pe care băieții se înfruntau cu lăncile la turnir, dincolo îi învăța eroul de la Agincourt arta războiului, apoi era banca de lângă fântână unde Richard stătuse ostenit după exerciții, cu mine alături, singura căreia îi era permis să îl vadă în astfel de momente, pentru că nimeni nu trebuia să știe că nu era la fel de puternic ca și ceilalți, și în mine avea încredere că o să îi păstrez secretul.

Aveam destule lucruri cu care să ne ocupăm timpul. Nobilii de țară de prin împrejurimi veneau la Middleham să se sfătuiască cu Richard și în fiecare noapte era câte o petrecere în sala de gală. Apoi Richard trebuia să facă lungi vizite prin vecinătate și eu îl însoțeam. Cât de mândră eram când vedeam cum îl respecta lumea. Îmi plăcea felul lui sincer de a fi. Eram și eu una dintre ei, căci mă născusem și crescusem printre ei. Li se părea potrivit ca stăpânul nordului să fie aliat cu fiica lui Warwick.

Era o mângâiere pentru noi să fi scăpat de intrigile de la curte… de George și de comploturile lui… deși mi-ar fi plăcut să le văd pe Isabel și pe mama.

Dormind lângă Richard, nu mă mai urmăreau visele despre birt. Cu fiecare săptămână care trecea, zilele îngrozitoare petrecute acolo deveneau și mai mult o fantezie îndepărtată.

Eram departe de Londra și de curte, iar faptul în sine era minunat.

I-am spus lui Richard că George putea să ia restul proprietăților Warwick întrucât ne lăsase Middleham.

Așa s-au scurs acele vremuri idilice și apoi am descoperit că urma să fiu mamă.

Nu m-aș fi gândit niciodată că este posibilă o fericire atât de mare. I-am spus lui Richard că un singur lucru mă mai întrista încă, iar el a vrut să afle de îndată care era acela.

– Este vorba despre mama. Se spune că se află într-un sanctuar, dar pentru ea este o închisoare. Cât de mult i-ar plăcea să fie alături de mine și mai ales alături de nepotul ei.

– Eduard aproape că mi-a promis că va fi liberă, a spus el. Bănuiesc că George încearcă să îl convingă că e mai bine să o țină la Beaulieu. O să vorbesc cu el cu prima ocazie.

– Ar trebui să pleci de aici ca să poți vorbi cu el, or este ultimul lucru pe care mi-l doresc, am spus.

El m-a privit atunci cu un aer mai degrabă trist. Știam că această fericire atât de călduță a noastră nu putea dura la nesfârșit. Într-o bună zi, regele l-ar fi chemat și el ar fi trebuit să plece de lângă mine.

Nu voiam însă să mă gândesc la asta. Voiam doar să mă bucur că mă aflam acolo cu soțul meu, unde puteam să aștept cu nerăbdare venirea pe lume a copilului nostru.

Isabel mi-a scris. Era nemaipomenit de fericită.

„O să am un copil, mi-a spus ea. O, Anne, nu poți înțelege cât am tânjit după asta! Îți mai amintești când am pornit spre Calais? O, cât am suferit! Călătoria aceea groaznică… atunci când corabia se balansa nebunește pe mare… iar eu acolo, în agonie. Și totul fără nici un rezultat! Îți amintești, Anne?“

O, da, îmi aminteam. Era una dintre acele amintiri pe care nu aveam să le uit vreodată. Mi-o aminteam de parcă s-ar fi întâmplat cu o zi în urmă… rugăciunile solemne și trupul micuț înghițit de marea neliniștită.

„Sunt la castelul Farley, în apropiere de Bath. Voi sta aici până se va naște copilul. Îmi e puțin teamă, dar de această dată va fi altfel. Numai de-ar fi mama aici! Ar trebui să îmi fie alături în astfel de clipe, dar George spune că îi este mai bine acolo unde se află.“

George, m-am gândit! Iată cum încearcă din nou să ne manipuleze soarta. De ce nu o lăsa pe mama să plece? Și de ce oare credea regele că trebuia să îl împace astfel, cu prețul de a ne îndepărta pe toți ceilalți?

„George e convins că bebelușul o să fie băiat. Sper și eu asta, dar sunt sigură că mi-ar plăcea nespus și o fetiță. O, Anne, cât de mult îmi doresc să te văd! Nordul e așa de departe! Richard va veni cu siguranță în sud la un moment dat. Trebuie să vii și tu cu el, vreau să mă laud cu copilul meu.

Ți-o mai amintești pe Ankarette Twynyho? S-a întors la regină. Aceasta mi-a scris pe un ton cât se poate de politicos și mi-a spus

că și-a pierdut una dintre femeile din suită, care călătorește cu soțul ei acum cam tot anul, iar Ankarette se pricepe atât de bine la copii. Desigur că ea nu știe despre starea mea. Așadar, să i-o «împrumut» pe Ankarette?

Prin urmare, Ankarette s-a întors la ea și cred că e destul de mulțumită că a făcut asta. O să aibă parte de bârfe excelente la curte. Așa că trebuie să mă descurc fără ea, și tocmai în această perioadă!

Cu toate acestea sunt înconjurată de prieteni buni și mă gândesc la toate lucrurile pe care mi le va spune Ankarette la întoarcere!"

I-am scris și eu cu cea mai mare plăcere și i-am spus că, la rândul meu, urma să devin mamă.

Eram puțin tristă când mă gândeam la ea. Făcea parte atât de mult din viața mea. Ne certaserăm noi, așa cum fac surorile, dar între noi exista o legătură puternică. Cât îmi doream să nu se fi căsătorit cu George. Cu toate acestea, tatei i se păruse de dorit ca fiica lui să ia de soț pe fratele regelui pe care el îl așezase pe tron, dar căsnicia lui Isabel supraviețuise încercării de a-l detrona pe rege. Ei bine, eu și Isabel ne aflam acolo pentru a urma calea decisă de tatăl nostru, iar viitorul nostru fusese plănuit de el în așa fel încât să îi sporească puterea de care se alesese praful pe câmpul de luptă de la Barnet.

M-am gândit la căsătoria pe care o pusese la cale pentru mine și astfel mi-am amintit de regina Margareta. Credeam că fusese eliberată din Turn și se afla într-un castel unde gazdele ei aveau grijă de ea, ceea ce însemna că era încă prizonieră. Mă întrebam dacă i se va permite vreodată să se întoarcă la familia ei. Știam că era o femeie tristă și singură, căci nu și-ar mai fi revenit de pe urma pierderii preaiubitului ei fiu.

Viața era crudă și grea. Trebuie să te bucuri de fericire atunci când ai parte de ea, chiar dacă instinctul îți spune că nu o să dureze prea mult.

Apoi a venit și ziua în care s-a născut copilul meu, un băiat frumos care ne-a umplut inimile de bucurie și mândrie. A fost încununarea fericirii noastre.

Richard a vrut să îi spunem Eduard, după omul pe care îl admira cel mai mult, și eu nu am obiectat.

Am primit și vești de la Isabel și m-am bucurat nespus că și ea reușise să treacă prin calvarul acela cu succes. Nu fusese binecuvântată cu băiatul mult așteptat, dar era foarte mulțumită de fiica ei, pe care avea să o cheme Margareta.

Îmi doream ca toată viața să îmi fie ca în acele clipe. Dacă și mama ar fi fost liberă, fericirea mea ar fi fost deplină.

Deși îmi împărtășea mulțumirea față de viața noastră la Middleham, Richard avea și câteva motive de neliniște. Exista mereu pericolul scoțienilor care făceau necazuri peste graniță. În plus, nu era foarte sigur de unii dintre nobili. Stăpâni peste nord fuseseră cei din familiile Neville și Percy, or de când puterea casei Neville scăpătase odată cu moartea tatălui meu, casa Percy era pe o pantă ascendentă. În calitatea lui de frate al regelui, Richard avea putere peste tot, desigur, dar asta nu le cădea tocmai bine membrilor casei Percy. Cum trebuia evitat orice conflict cu această familie puternică, Richard era mereu îngrijorat din pricina asta. Pentru a păstra pacea în nord, trebuia să se asigure că familia Percy nu uneltea împotriva lui, ci era alături de el, așa că trebuia să fie mereu în gardă.

Știam că îi trimisese un mesaj lui Eduard în care îi explica situația, așa că nu aveam de ce să fiu mirată când, într-o zi, a apărut un mesager din partea regelui la Middleham.

Acesta a stat închis cu Richard ceva vreme, așa că m-am temut că aducea vești rele. Richard mi-a spus de îndată despre ce era vorba, cu un aer grav.

– Se pun la cale niște lucruri necurate, mi-a spus el.

– E vorba iar despre George?

– Teamă mi-e că e și el la mijloc.

– O, Richard, despre ce e vorba… și ce înseamnă asta?

– Regele vine în nord.

– Vine aici?

– Nu, trebuie să mă întâlnesc cu el la Nottingham. E doar o întâlnire, dar nu îmi place deloc asta, mi-a spus el, zâmbindu-mi trist. George face mereu probleme, iar fratele meu nu pare să își dea seama cât de periculos este. Adevărul este că lui George nu îi convine că nu este primul născut. Asta l-a măcinat toată viața.

– Și acum ce face?

– Nimic în mod deschis, dar cred că s-a înhăitat cu John de Vere, care încearcă să facă probleme. Eduard a aflat de asta.

– John de Vere. Nu e contele de Oxford?

– Ba da, și este un susținător vajnic al casei de Lancaster, cum au fost de altfel mereu cei din clanul de Vere. Era alături de tatăl tău când l-a readus pe tron pe Henric și a luptat împotriva noastră la Barnet, apoi a fugit în Franța și de acolo a complotat mereu împotriva noastră. Acum ni s-a spus că a strâns oameni, cu ajutorul lui Ludovic, și plănuiește să debarce pe undeva. Nu prea are el ce să facă, nu de asta ne e teamă, însă ce e neliniștitor e legătura lui George cu el.

– De ce nu își dă seama Eduard de pericolul pe care îl reprezintă George pentru el?

– Nu vrea să îl ia în serios. Pentru el George e încă fratele lui mai mic, obraznic și fermecător. Trebuie să recunoști că are o mare putere de convingere.

– Cu mine nu îi merge. Eu nu voi uita niciodată. Dar pentru tine, Richard, ce înseamnă asta?

– Urmează să mă întâlnesc cu regele la Nottingham. Îl invită acolo pe Henry Percy. E cât se poate de nerăbdător să se asigure că există un pact între Percy și mine. Nu ne permitem să avem probleme în nord în aceste vremuri. Nu fi tristă, mă întorc repede. Eduard nu are să vrea să lase nordul fără apărare.

Era adevărat ce spunea el și asta m-a mai înveselit puțin.

A doua zi, dis-de-dimineață, Richard era gata de plecare. M-am dus la poartă ca să îl mai văd odată înainte să plece.

– Ai grijă de fiul nostru în lipsa mea, și ai grijă și de tine. Promit să mă întorc cât de curând.

– Sper să fie așa, căci nu pot fi fericită fără tine.

Acestea fiind spuse, Richard porni călare spre sud, spre Nottingham.

Ce dor îmi era de el, dar și ce recunoscătoare eram că îl am pe fiul meu de care să am grijă!

Mi-am jurat că nu o să urmăm obiceiul de a-l trimite undeva într-o casă nobilă să fie educat. Urma să fie crescut la Middleham și avea să învețe tot ce era de învățat aici. Nu aveam de gând să îi las să îl ia de lângă mine.

Zilele îmi păreau atât de lungi! Eram mereu pregătită să aud zgomot de copite care ar fi anunțat întoarcerea lui Richard sau sosirea vreunui mesager de la el.

Stăteam și coseam alături de doamnele mele de onoare și citeam cu voce tare pe rând. Uneori, una dintre noi mai cânta la lăută în timp ce lucram sau stăteam de vorbă.

Nu mă aflam niciodată prea departe de micul Eduard. Ne-am agitat grozav când a răcit puțin. Am stat atunci toată noaptea lângă pătuțul lui, deși nu ar fi fost nevoie, spunea doica, însă eu am insistat. Ea m-a asigurat că există tot felul de boli ale copilăriei din care copiii își revin repede, însă eu am trecut printr-o adevărată agonie în timp ce îi ascultam respirația întreruptă din când în când de câte o repriză de tuse. Mi-am imaginat moartea și înmormântarea lui, coșciugul lui micuț și pe Richard venind acasă și aflând groaznica veste. Am petrecut una dintre cele mai nefericite nopți din viața mea, dar a doua zi dimineață era mai bine.

Dacă Richard s-ar fi aflat acolo, oare mi-ar fi arătat cât eram de ridicolă sau dimpotrivă? Când venea vorba de copilul nostru, era la fel de vulnerabil ca și mine.

M-am rugat pentru copilul meu. Trecusem prin multe pentru a obține fericirea aceea și nu o puteam pierde.

Știam că o să mă simt mereu stingheră când Richard era plecat. Îmi era mereu teamă că o să se întâmple ce era mai rău. Nu eram prea coaptă când mă aruncaseră în această lume crudă și asta lăsase urme asupra mea. Aveam să fiu mereu la pândă după o nenorocire chiar și în mijlocul deplinei mele fericiri.

Richard știa asta și îmi spunea că o să îmi treacă, însă avea el oare dreptate?

Cu toate acestea, copilul meu era din nou sănătos și eu mă rugam ca micul Eduard să nu îmi mai rezerve astfel de surprize.

Îmi fermeca zilele și făcea lipsa lui Richard suportabilă, însă în fiecare clipă așteptam ca el să se întoarcă.

În cele din urmă asta s-a și întâmplat. Era într-o stare de spirit foarte bună. Când a sosit, eu eram pe terasă și am fugit jos să îl întâmpin de îndată ce a descălecat.

– Totul e bine, a strigat el, luându-mă în brațe. Vino, trebuie să îți povestesc.

Ce minunat era să fiu alături de el, brațele lui cuprinzându-mă și simțind cum mă strângea la piept de parcă n-ar mai fi vrut să îmi dea drumul.

Trebuia mai întâi să îi povestesc de micul Eduard. Dormea în momentul acela, i-am spus, și doica nu mă lăsa să îl trezesc nici măcar pentru un eveniment atât de important precum sosirea tatălui său. I-am povestit despre răceală și de agonia prin care trecusem. Richard a râs și a spus că doica avea dreptate, că nu trebuia să fiu așa de ridicol de neliniștită. Trebuia să mă bucur că aveam un fiu sănătos.

– Și acum să îți spun veștile, mi-a spus el. Marele conte de Northumberland, nici mai mult, nici mai puțin decât Henry Percy, se afla la Nottingham, la cererea regelui. Fratele meu și-a folosit întregul lui farmec. L-a flatat pe Northumberland, i-a spus că știe cât de mult iubește nordul și și-a dat seama de loialitatea lui, și câte și mai câte. Eu însă eram stăpânul nordului și îl menținem loial față de coroană, or, după cum bine știa și Percy, acest lucru era în avantajul tuturor și așa și trebuia să rămână. Regele îl chemase pe Percy ca noi doi să facem un pact. Percy avea să fie tratat cu tot respectul care i se datora și își păstra tot ce aparținea de drept familiei lui. Regele îi cerea sprijinul și ajutorul pentru a menține pacea în nord. Era convins că pentru binele propriu și al tuturor de altfel, Percy o să fie de acord cu pactul. Eu însă aveam controlul asupra nordului din partea regelui și în cazul în care existau diferențe de opinie, trebuia să mă consult cu Percy, păstrându-mi statutul. Percy a fost de acord. Chiar îi pasă de nord. Nu dorește probleme și cred că are încredere în mine. A jurat să mă sprijine. Eu urmează să îi respect dorințele, iar el să accepte autoritatea mea. Totul a fost cât se poate de mulțumitor.

– Atunci a fost o întâlnire plină de succes și mă bucur că regele își dă seama că este nevoie de tine aici. Nu numai Percy și ceilalți au nevoie de prezența ta, ci și soția și fiul tău.

– Cred că înțelege și asta. Nu mi-ar cere să plec de aici fără un motiv cu adevărat serios.

– Și crezi că va fi cazul? l-am întrebat eu, văzând că avea un aer cam serios.

– De Vere nu e prea eficient, dar ce mă îngrijorează este că George ar putea fi implicat în urzelile lui.

– Împotriva regelui?

– Nu ar fi prima oară când se ridică împotriva regelui și asta mă întristează, așa cum îl întristează și pe Eduard că trebuie să îl bănuim pe propriul nostru frate.

– Poate că regele își va da seama ce greșeală a făcut cedând în fața lui. Acționează doar din impuls și totul este cât se poate de evident.

– Știu asta, așa că trebuie să fim cu băgare de seamă. Mai am o veste pentru tine și asta cred că îți va plăcea mai mult.

Eu am așteptat nerăbdătoare, și el a făcut o pauză, aruncându-mi un zâmbet.

– Sir James Tyrell se duce la Beaulieu.

– Se duce la mama?

– Fratele meu George nu mai are atâta trecere la rege. Deși Eduard a încercat să își spună că zvonurile despre legăturile lui George cu de Vere sunt false, în sinea lui știe că acestea au un sâmbure de adevăr. Știi că George a împiedicat eliberarea mamei tale? Ei bine, am socotit că era un moment potrivit să îmi spun punctul de vedere, de vreme ce Eduard nu mai tinde să îl favorizeze pe George. Eduard a spus: „Unde s-ar duce contesa dacă ar pleca de la Beaulieu?“ „Unde dacă nu la fiica ei, la Middleham? Anne tânjește să o aibă lângă ea“, am spus eu. Apoi regele mi-a spus: „Richard, mi-ai fost mereu loial și te iubesc din toată inima. Dacă ți-ar face plăcere să o iei pe contesă la Middleham, atunci fă-o… la naiba cu George.“ Așa că nu am mai pierdut timp și cred că nu peste multă vreme mama ta va veni la noi.

Nu mi-am putut stăpâni încântarea.

– Cu siguranță este cea mai fericită zi din viața mea! am spus. Cât de încântată o să fie. Cum o să îl iubească pe micuțul Eduard! De-abia aștept să sosească. Iar tu, dragul meu Richard… tu ai făcut asta pentru mine. Toată fericirea mea se datorează ție, și tot ce s-a întâmplat înainte… da, chiar totul… a meritat, pentru că mi-a adus așa ceva.

De-abia așteptam să îi pregătesc o primire călduroasă mamei când sosea la Middleham. M-am ocupat zile întregi de pregătiri, organizând lucrurile prin castel. Eram bucuroasă că Richard urma să fie alături de mine când aveam să îi spun mamei cât de fericiți eram că se afla alături de noi.

În cele din urmă, a sosit însoțită de Sir James Tyrell, care fusese trimis de Richard să o aducă. Mi-a spus că avea încredere în Tyrell, căci era un partizan ferm al casei de York, fiind făcut cavaler pentru serviciile lui în bătălia de la Tewkesbury.

Se schimbase. Trecuse ceva vreme de când o văzusem ultima oară și îmi puteam da seama ce însemnase pentru ea să fie despărțită de familia ei.

Ne-am ținut strâns în brațe, ne-am privit și ne-am îmbrățișat din nou.

– Scumpa, scumpa mea copilă, mi-a spus ea de mii de ori.

Am intrat în castel braț la braț. Și ei îi era la fel de drag ca și mie.

– Ce bine e să te întorci acasă, a spus ea.

Au urmat zile fericite. Eram împreună în cea mai mare parte a timpului. Vorbeam mereu de vremurile de odinioară, de zilele copilăriei mele, deși erau și triste. Aveam atât de multe amintiri cu tata, acel om ambițios a cărui dorință de putere fusese pivotul în jurul căruia gravitaseră viețile noastre.

Acum el nu mai era, eu aveam o căsnicie fericită, ca și Isabel de altfel și, deși nu era cu noi, cel puțin știam amândouă că era fericită și că fiica ei era o binecuvântare pentru ea.

La început, mama nu voia să vorbească despre tata, dar mai târziu a făcut-o și mi-a spus cât de mult o afectase ruptura cu Eduard. Îi înțelesese mânia atunci când regele se căsătorise cu Elisabeta Woodville, dar își dăduse seama că greșise când refuzase să accepte acea căsătorie.

– Desigur că tatăl tău a avut dreptate, în privința căsătoriei, vreau să spun. Aceasta avea să creeze necazuri, nu neapărat din cauza căsătoriei în sine, ci din cauza rudelor ei ambițioase. Cine ar fi crezut că o căsătorie avea să ne afecteze pe toți într-o asemenea măsură?

– Dragă mamă, căsătoriile sunt importante. Dacă tatăl meu nu s-ar fi căsătorit cu tine, nu ar mai fi avut parte de puterea pe care o deținea. Averea și titlul lui au venit de la tine și i-au dat puterea de a așeza pe tron regi și de a-i da jos. Cine poate spune care este principala cauză a necazurilor cu care s-a confruntat țărișoara noastră? Trebuie să luăm lucrurile așa cum sunt și atunci când suntem fericiți să ne bucurăm de asta, căci s-ar putea să nu dureze.

– Ce înțeleaptă ai devenit, micuța mea fiică, a spus ea.

– Am cunoscut și eu lumea. Am văzut cum trăiesc oamenii cei mai de jos, ceea ce persoanele de rang înalt ca mine nu văd niciodată. Se prea poate să fi învățat ceva din asta.

– Atunci haide să nu mai regretăm ce s-a întâmplat. Să ne bucurăm că suntem împreună. Cât de mult mi-aș dori însă să fie și Isabel cu noi! Mi-ar plăcea tare mult să o văd, alături de nepoțica mea.

– Cel puțin suntem împreună, mamă.

– Îi voi fi mereu recunoscătoare lui Richard, a spus mama.

– Și eu, am asigurat-o.

Am primit vești de la Isabel. Spre marea ei încântare, era din nou însărcinată. Mama își dorea cu ardoare să poată merge la ea, dar eu i-am atras atenția că și dacă ar fi posibil, ar pica în ghearele ducelui de Clarence, care făcuse tot ce îi stătea în puteri pentru a o ține prizonieră la Beaulieu. Mi-am dat seama că nu credea cu adevărat asta. Și ea căzuse victimă farmecului lui George. Mă uimea cum acest om putea săvârși cele mai groaznice fărădelegi pentru a le trece apoi cu vederea cu un zâmbet și o atitudine de genul „hai să fim din nou prieteni", toate părând a-i fi iertate.

Richard spusese odată că spera că nu o să fie mereu așa și că o să vină o vreme când fratele lui, regele, o să îl vadă pe George așa cum era el de fapt.

Cu toate acestea, deși mama nu se putea duce să o vadă pe Isabel, puteam vorbi despre ea, ceea ce și făceam destul de mult. În secret o invidiam că nu eram și eu în situația ei și speram ca de această dată Isabel să fie binecuvântată cu băiatul pe care și-l dorea cu atâta ardoare.

Richard a fost chemat din nou. Regele voia să vină la Londra. Mi-am luat rămas-bun cu tristețe, deși el spera că nu avea să fie pentru multă vreme, asigurându-mă că avea să se întoarcă la Middleham cât mai curând posibil.

Mi-am petrecut zilele în mod plăcut alături de mama și l-am ținut pe micuțul Eduard cu noi de fiecare dată când era posibil. Începea să își dea seama de ce se întâmpla în jurul lui. Mergea de-a bușilea și învăța să stea în picioare. Zâmbea de plăcere când ne vedea și eu eram tare mulțumită să văd că îi plăcea și mai mult când mă vedea pe mine. Era adorabil.

Richard s-a întors și, alături de el, de mama și de fiul meu, aflați cu toții în siguranță la Middleham, eram cum nu se poate mai mulțumită.

Am primit veşti bune de la Isabel. Născuse un băiat, un alt Eduard. Desigur că îl numiseră astfel ca un compliment la adresa regelui. Isabel ne scria că băiatul era puternic şi chipeş şi că Margareta era un copil frumos.

Mă bucuram pentru Isabel şi în vremea aceea vorbeam aproape tot timpul despre copii, iar mama îşi amintea cu plăcere despre tot felul de întâmplări din copilăria mea şi a lui Isabel.

Era însă greu de evitat ca Richard să fie chemat din nou la rege. Era prea important pentru a fi lăsat doar în nord, atâta vreme cât reuşise să pună lucrurile în ordine acolo, astfel încât aceasta devenise regiunea din regat care dădea cea mai puţină bătaie de cap.

De această dată trebuia să meargă la Londra. Ne-am luat rămas-bun fără mare tragere de inimă şi el a plecat, făcându-mi obişnuita promisiune că avea să se întoarcă repede.

După ce el a plecat, viaţa a continuat ca mai înainte, dar l-am tot aşteptat să se întoarcă zi după zi.

A durat ceva vreme până a venit acasă şi când asta s-a întâmplat, mi-am dat seama că avea ceva pe suflet, aşa că nu mi-am putut ţine în frâu nerăbdarea de a afla despre ce era vorba. La început a fost puţin secretos, dar şi-a dat curând seama că va trebui să îmi spună.

– Regele se gândeşte să pornească război împotriva Franţei, mi-a spus el. Bănuieşte că Ludovic îl ajută pe de Vere şi, după cum ştii, se prea poate să fie şi George amestecat în asta.

– Dacă el pleacă la război, asta înseamnă că…

– … că merg şi eu cu el, şi George, desigur.

– Cu siguranţă nu poate avea încredere în George!

– Nu are ce face. George nu prea cred că ar lupta de partea francezilor.

– Ba da, dacă l-ar momi cu ceva destul de important pentru el.

– Oricum, atât eu, cât şi George am promis să îi aducem o sută douăzeci de soldaţi şi o mie de arcaşi pe câmpul de bătălie. Eduard a determinat Parlamentul să îi dea sume mari de bani. Merge prin ţară şi strânge ceea ce el numeşte benevolenţe[1] de la oameni. Se descurcă de minune. Ştii cât e de popular. Oamenii nu îi pot rezista. Cu chipul lui frumos şi felul lui de a fi, îi farmecă să scoată

[1] *Benevolence* în original. Contribuţie faţă de suveran (n.red.)

banii din buzunare, așa că nu peste multă vreme are să își poată echipa cum se cuvine armata.

– Așadar… te vei duce cu el în Franța… am spus eu pe un ton trist.

– Trebuie să o fac, a spus Richard. Este fratele meu și el a poruncit astfel ca rege.

– Dar de ce vrea să pornească la război? Credeam că își dorea să fie pace.

– Crede că este cel mai bun mod de a o obține. Ludovic se tot amestecă și știi că este dușmanul lui Eduard din cauza legăturilor lui cu Burgundia.

– Nu văd ce ne privesc pe noi certurile dintre francezi. De ce să nu lăsăm Franța și Burgundia să își rezolve singure problemele?

– Sunt și problemele noastre.

– Urăsc gândul că va fi război.

– Poate că nu se va ajunge la asta.

– Dar tu spui că ai promis să te duci și că regele strânge bani.

– Să așteptăm și să vedem ce se întâmplă. Doar că… trebuia să îți spun.

– Da, prefer să fiu pregătită.

– Anne, trebuie să îți mai spun ceva.

– Da.

– Te iubesc, Anne, te-am iubit mereu. Ai fost mereu în gândurile mele… mereu.

– Și tu în ale mele, Richard, i-am răspuns.

– Celelalte lucruri… nu au fost la fel de importante, așa cum ai fost tu. Trebuie să înțelegi… și desigur că este alegerea ta dacă accepți sau nu, voi înțelege oricum.

– Despre ce e vorba, Richard? Nu îți stă în fire să nu spui ce ai de spus fără ocolișuri.

– În timp ce eram la Londra, am aflat niște vești…

– Vești? Ce vești?

– Știi de copii… de John și Katharine?

– Da, am spus încet, mi-ai spus despre ei.

– Este vorba de mama lor. A murit, iar copiii… se află în grija unei familii. Ar putea desigur să stea aici, dar…

Eram înmărmurită.

– Vrei să vină aici? am spus.

– Tu hotărăști, spuse el, implorându-mă aproape din priviri.

Am păstrat tăcerea, simțind o ușoară urmă de mânie. Îmi venea să strig: „Nu! Nu vreau să vină aici. Știu că s-a întâmplat. Era înainte ca noi doi să fim logodiți și eu urma să mă căsătoresc cu prințul de Wales. Aveai o amantă și îți era dragă. Trebuie să-ți fi fost dragă. Ai doi copii și acum ea a murit, așa că vrei ca ei să vină aici… să crească alături de Eduard. Nu voi permite una ca asta."

– Văd că te-am tulburat, a spus el.

Eu însă am păstrat în continuare tăcerea. Îmi era teamă de ce aș fi putut spune. Eram pe punctul de a striga: „Nu! Nu vreau să vină aici… să îmi aducă mereu aminte. Nu vreau ca acei copii să stea aici, cu Eduard."

– Înțeleg, desigur, a spus el, îndepărtându-se, cu o expresie de mare tristețe pe chip. Nu ar fi trebuit să mă fi gândit la așa ceva. Uită că am sugerat asta.

Să uit? Cum aș putea să uit? Doar îmi stricase venirea lui acasă.

Astfel s-a produs o ruptură între noi. Nu adusese vești bune. Prima dintre ele era că avea să-mi fie luat pentru a merge la război, iar a doua, că voia să îi primesc bastarzii în casă.

Mama știa că era ceva în neregulă. Mai întâi i-am povestit cum că erau șanse să izbucnească un nou război și apoi i-am spus despre copii.

– Îmi pot da seama ce simte, până la urmă sunt copiii lui, mi-a spus ea, părând să cadă pe gânduri.

– Dar cum ar putea veni aici?

– Sigur că ar putea veni aici, dar asta depinde de tine.

– Se vor aștepta să crească alături de Eduard.

– Sunt fratele și sora lui vitregă.

– Mamă, sunt copii nelegitimi.

– Dar asta nu e vina lor.

– Crezi că ar trebui să vină aici?

– Este decizia ta. Richard a sugerat asta, nu? Desigur că totul depinde de cât de mult îl iubești.

– Știi că îl iubesc.

– Nu destul pentru a-i oferi asta.

– Tocmai pentru că îl iubesc atât de mult nu pot suferi gândul de a avea aici copii care nu sunt ai mei.

– Este o iubire egoistă, or esența iubirii nu este egoismul, mi-a spus mama și a plecat.

De ce trebuia să se întâmple asta? De ce a trebuit femeia aceea să moară și să își lase copiii de izbeliște? Câți ani aveau? Băiatul trebuia să fie cam cu doi ani mai mare decât Eduard, iar fetița, cu câțiva ani mai în vârstă. Copiii lui Richard!

Arăta atât de melancolic încât mi-a amintit de băiețelul care obișnuia să se rușineze că obosea mai repede decât ceilalți. Îmi păruse rău pentru el atunci și astfel am început să îl iubesc.

Urma să plece la război în curând și avea să lupte plin de curaj pentru cauza fratelui său. Cine știe ce urma să se întâmple cu el în toiul bătăliei? Tatăl meu murise la Barnet, prințul de Wales la Tewkesbury, tatăl lui Richard la Wakefield. Războiul însemna moarte și distrugere, iar Richard urma să plece la luptă cu inima grea pentru că era neliniștit pentru viitorul copiilor lui.

Poate că știusem de la bun început ce trebuia să fac. Mi-aș fi dorit să nu mi se ceară să o fac, dar mama avea dreptate. Dragostea era dezinteresată, iar eu îl iubeam cu adevărat pe Richard și nu puteam suporta să îl văd așa nefericit cum era atunci, așa că m-am hotărât și de îndată ce am luat decizia, m-am simțit mai fericită.

– Richard, i-am spus, când vor veni John și Katharine la Middleham?

L-am văzut uitându-se lung la mine, cu chipul plin de bucurie.

– Accepți să vină aici, așadar? mi-a spus el cuprinzându-mă în brațe.

– Desigur, am răspuns.

– Am crezut că…

– Am avut un șoc, sunt o biată ființă geloasă. Nu puteam suporta gândul că ar putea exista altcineva în afara mea.

– Nu va mai fi nimeni ca tine și nici nu a fost vreodată.

– Cred că va fi bine pentru Eduard să aibă și alți copii alături de el, am spus.

Am așteptat cu destulă teamă sosirea copiilor. Și Richard era agitat. Se aștepta să fie chemat la rege de pe o zi pe alta. Adunase deja compania de soldați pe care urma să o ia cu el. Știam cât detesta să plece de la Middleham de obicei, iar acum că veneau copiii, simțea că era nevoie de prezența lui mai mult ca niciodată, așa că nu erau cele mai plăcute momente.

Nu peste multă vreme au sosit și copiii. M-am bucurat că veniseră înainte ca el să plece.

Erau frumoși amândoi, blonzi și având ceea ce consideram eu acel aer al Plantageneților: erau înalți, puternici, plini de viață. Băiatul era cu doi ani și câteva luni mai mare decât Eduard, iar fetița cred că avea în jur de șapte ani. Nu păreau prea impresionați, deși cred că Middleham li se părea destul de grandios după locuința mamei lor și aceea a familiei cu care stătuseră înainte de a veni la noi. Am observat că se purtau foarte respectuos cu Richard. Am bănuit că îi vizitase destul de rar în ultima vreme și că li se spusese că era un om important, fiind fratele regelui.

Mie mi-au aruncat o privire șireată.

– Bine ați venit la Middleham, am spus eu. Tu ești Katharine și cred că tu ești John.

– Eu sunt John Plantagenet, spuse băiatul.

– Și eu sunt Katharine Plantagenet, adăugă fetița.

– Ei bine, aceasta are să fie casa voastră de-acum înainte.

– Da, știu, mama noastră e moartă. Au venit și au luat-o cu ei într-o cutie, a spus Katharine.

Arăta așa de jalnic, atât de mică și vulnerabilă. Mi-am așezat mâinile pe umerii ei și am sărutat-o.

– Sper că veți fi fericiți aici, am spus.

Apoi băiatul veni și se opri în fața mea, ridicându-și chipul spre mine ca să îl sărut.

Richard părea calm la suprafață, dar eu îi înțelegeam prea bine emoțiile și eram mulțumită că fusesem de acord să primesc copiii, căci îmi dădeam seama ce greșeală aș fi făcut dacă aș fi refuzat.

Mi s-a părut că această primă întâlnire decursese foarte bine.

Micuțul Eduard era interesat de nou-veniți. Aceștia erau veseli și aveau tendința de a fi gălăgioși. În mod evident, castelul li se părea foarte interesant. John țipă de plăcere văzând armura din sala mare, căci la început crezuse că era un om care stătea acolo în picioare. Katharine a fost ceva mai reținută.

În prima lor noapte la castel, m-am dus să îi văd după ce s-au culcat. Plângeau amândoi încetișor.

– Spuneți-mi ce s-a întâmplat, le-am zis.

– John vrea la mama noastră, a spus Katharine, și vreau și eu la ea.

Asta m-a mișcat. Erau atât de mici, de vulnerabili. M-am întrebat în treacăt ce s-ar fi ales de ei dacă aș fi refuzat să îi primesc. Bănuiesc că ar fi rămas cu familia care avea grijă de ei. Instinctul

îmi spunea că erau genul de copii care s-ar fi descurcat indiferent de necazurile prin care ar fi trecut, dar cu toate acestea, mă bucuram că nu le întorsesem spatele.

Aveam de gând să uit că erau rodul iubirii lui Richard pentru o altă femeie. Eu eram cea care beneficia acum de dragostea și încrederea lui și voiam ca el să știe cât de recunoscătoare îi eram pentru asta și aveam de gând să fac tot ce îmi stătea în puteri pentru a fi o mamă bună pentru copiii lui.

– O să fiu eu mama voastră acum, le-am spus.

Suspinele Katharinei și ale lui John au încetat atunci. M-am aplecat deasupra Katharinei și am sărutat-o, iar ea și-a încolăcit dintr-odată brațele în jurul gâtului meu. John se aștepta să îl sărut și pe el.

– O să vă placă la Middleham, am spus. O să aveți fiecare câte un cal și o să mergeți cu el la plimbare prin mlaștini.

Amândoi stăteau de-acum în capul oaselor în pat și mă ascultau, așa că le-am povestit cum pe vremea când eram o fetiță, locuisem acolo cu sora mea. Le-am explicat cum ne făceam lecțiile în încăperile care serveau drept sală de clasă și cum aveau și ei să stea acolo, cum aveau să învețe să călărească și cum, cu timpul, aveau să poată merge călare oriunde doreau.

Ei mă ascultau cu atenție și vedeam cum tristețea începea să le piară de pe chipuri.

– Mă bucur că ați venit aici, am spus, și chiar simțeam asta.

Mama a fost încântată.

– E bine să avem copii în casă, a spus ea. Casele care au durat peste ani au nevoie de tineri care să le readucă la viață.

Eduard era foarte interesat de noua lui soră și de noul lui frate. Uneori îmi era teamă că vor fi prea gălăgioși pentru el. Semăna cu Richard la chip și la trup. Îmi făceam griji pentru el. Părea atât de mic. Îmi făcusem dintotdeauna griji în privința lui și cred că după ce au venit ceilalți copii, am început să îmi fac din ce în ce mai multe.

Richard a fost încântat de felul cum îi primisem pe copii. El nu putea să le arate cât de mult ținea la ei. Era puțin rezervat și dacă pe el îl priveau cu venerație și respect, de mine și de mama erau mai apropiați.

– E ușor de observat că în mintea lor, eu iau locul mamei lor, și așa și vreau să se întâmple, am spus.

Trecuseră câteva săptămâni, timp în care am așteptat ca Richard să fie chemat la rege. Îmi era groază de asta, căci ar fi însemnat război. De ce trebuia să existe atâtea conflicte? La ce foloseau? La ce bun? Am auzit de la vizitatorii ocazionali de la castel cum că regele strângea mulți bani din benevolențele lui. Se părea că de fiecare dată când își făcea apariția, chipeș, splendid și cât se poate de prietenos, cu un zâmbet pentru femei și un cuvânt bun pentru cei mai umili, cucerea orice inimă. Părea că nu peste multă vreme avea să strângă destui bani pentru a putea porni în misiunea lui de cuceritor. Oamenii se înghesuiau să lupte sub flamurile trandafirului roșu de York care străluceau sub soarele dogoritor. Războiul îi provoca pe bărbați, căci era un mod de a scăpa de viața lor monotonă și o șansă de a prăda după voie. Mă întrista acest gând. Mulți dintre ei aveau să moară, iar alții aveau să fie răniți grav. Oare cum își puteau dori ca viețile lor liniștite să fie tulburate pentru această plăcere trecătoare?

Așa se scurgeau zilele. Mama era atât de fericită că se afla la Middleham, departe de Beaulieu.

– Libertatea este unul dintre cele mai prețioase daruri care i se pot face unui bărbat sau unei femei, a spus ea. Mă bucuram de un anumit confort la Beaulieu, dar nu uitam niciodată că eram prizonieră. Aici mă simt liberă și sunt atât de fericită să te văd alături de Richard. Este un om bun și te iubește cu adevărat. Mă bucur că este doar fratele regelui și că acesta are fii, și, în orice caz, Clarence are întâietate în fața lui Richard.

– Te gândești la ordinea succesiunii la tron.

– Nu e bine să fii prea aproape de tron. Dacă tatăl tău nu și-ar fi dorit să conducă… dacă s-ar fi mulțumit să trăiască fără putere, ce viață diferită am fi avut cu toții! Ar fi alături de noi acum. Este o binecuvântare că te afli aici, la Middleham, departe de intrigile și jocurile de putere de la curte.

– Știu prea bine asta, dar în curând Richard va trebui să plece la război.

– Este un blestem pe care bărbații și-l atrag singuri asupra lor, spuse mama. De ce vrea Eduard să pornească la război? Acum tronul lui e sigur. Cred că este unul dintre cei mai iubiți regi pe care i-a avut vreodată Anglia. De ce? De ce?

– Poporul vrea război. Uite cum se adună sub flamurile lui.

Ea dădu din cap cu tristețe.

Ne aflam la fereastră. Copiii erau în grădină cu una dintre doici. John și Katharine alergau și săreau, iar Eduard șontâcăia după ei.

– Sunt atât de fericiți împreună, spuse mama, îndepărtându-se de subiectul sumbru al războiului. Ai avut mare dreptate când ai acceptat să îi iei aici, Anne.

– Da, Richard este foarte mulțumit că au o situație stabilă acum. Cred că își făcea multe griji pentru ei.

– E și normal să își facă. Este un tată bun.

– Va avea grijă să fie crescuți așa cum se cuvine rangului lor și să nu le lipsească nimic, am spus.

Ea încuviință din cap.

– Da, mă bucur că se află aici. Credeam că îi voi urî, dar văd că nu este așa. Îi văd așa cum sunt… niște copilași… copiii și responsabilitatea lui Richard, ceea ce îi face să fie și ai mei. Este însă ceva care… am spus, și ea m-a privit întrebătoare.

– Despre ce este vorba, Anne, a spus ea.

– Când mă uit la ei, mi se pare că Eduard e puțin cam plăpând.

– E mic încă.

– Cred că cei doi au fost robuști de la bun început. Au atâta energie. John sare de colo-colo tot timpul de parcă i-ar fi greu să stea locului, iar Katharine pare că își impune să nu-și dea pe față buna dispoziție. Îl fac pe Eduard să pară delicat.

– E mic, o să crească mai puternic.

– Da, desigur, așa este, am spus, lăsându-mi temerile deoparte.

În cele din urmă Richard a fost chemat la rege așa că se porni în marș spre sud cu ostașii și arcașii lui. Eu am rămas lângă copii, privindu-l cum se îndepărta, plină de tristețe și temeri.

Atunci când duci o viață îndestulată și fericită, există un mare neajuns, pentru că o persoană ca mine trăiește mereu cu frica-n sân că își va pierde starea aceea de fericire supremă. Însă probabil că orice soție iubitoare se simte la fel atunci când își vede soțul plecând la război.

Simțeam cum mă macină mânia. Nu era nevoie de războiul acela. Nu era ca și cum am fi fost atacați. M-am gândit la toți bărbații aceia care mergeau la luptă pentru a aduce suferință și

durere unor oameni care nu le făcuseră nici cel mai mic rău și pe care nici măcar nu îi cunoșteau.

Au urmat zile nespus de lungi și pline de neliniște. Așteptam permanent vești, temându-ne și jinduind după ele în aceeași măsură. Am supraviețuit cu greu acelor zile fierbinți de iunie. Ne întrebam adesea cu toții ce se întâmpla în Franța.

Așa au trecut lunile. A trecut mai întâi iunie, apoi iulie și august.

Îmi aduc bine aminte acel septembrie. Ne ajunseseră la urechi doar crâmpeie de vești. Trecuseră unul sau doi oameni pe la castel și, deși nu reușiseră să ne spună prea multe, înțelesesem că nu se duceau lupte în Franța și că regele Eduard și Ludovic se întâlniseră și urma să primim în curând vești despre Tratatul de la Picquigny.

Am simțit o mare ușurare, însă ce putea însemna oare asta? Eduard trecuse Canalul cu măreața lui armată, alături de frații lui și de susținătorii lor, pentru a-și uni forțele cu ducele de Burgundia împotriva lui Ludovic. Și când colo, nu se luptaseră deloc!

Am simțit atunci cum s-a mai risipit din tensiune și mi-am dat seama că mă puteam aștepta ca Richard să se întoarcă.

Era deja septembrie când s-a întors. Era tăcut și gânditor… și știam că ceva îl măcina.

Mi-a spus despre ce era vorba. Regele făcuse ceva ce nu mai făcuse niciodată. Era prima oară când Richard îl critica pe fratele lui. Desigur că dezaprobase stilul de viață al lui Eduard, apetitul lui sexual nestăvilit, căsătoria lui, care fusese cauza atâtor nenorociri, dar de fiecare dată se grăbise să îi ia imediat apărarea. În acel moment însă era cu adevărat îngrozit și dezamăgit.

– Ne-am dus în Franța, mi-a spus el. Aveam cea mai grozavă armată care ajunsese vreodată pe țărmurile acelea. Henric al V-lea ar fi fost mândru de ea.

– Și cu toate acestea nu a fost nici o luptă?

– Sora mea, Margareta de Burgundia, ne-a întâmpinat și ne-a urat bun venit. Vai, măcar dacă ne-am fi putut baza pe soțul ei. Nu i se spune degeaba Carol cel Nesăbuit. Nu era pregătit. Plecase cu ceva vreme înainte ca să asedieze un oraș cu care avea ceva de împărțit, și astfel a pierdut cea mai mare parte din armată în această încercare lipsită de sens. Bine, nu asta ne-a ținut pe loc, căci aveam acea minunată armată la dispoziția noastră.

– Așadar s-a hotărât să nu vă luptați cu francezii?

– Ludovic este șiret și foarte isteț. Știa prea bine că nu ne putea ține piept. Sigur că adevăratul lui dușman este Burgundia, așa că a sugerat o întâlnire între el și Eduard, iar atunci când aceasta a avut loc, i-a oferit condiții de pace pe care fratele meu nu le putea refuza.

– Bine, dar asta e minunat, doar a oprit un război!

– Anne, oamenii aceia au fost aduși acolo ca să lupte. Li se promisese pradă de război. Își părăsiseră casele, munca, familiile, pentru a lupta pentru rege și a aduce glorie Angliei. Pacea aceasta născocită nu le va aduce nici un profit și vor pleca acasă cu buza umflată.

– Dar cu mintea și trupul întregi.

– Căutau aventura și câștigul, nu înțelegi? Asta li se promisese. Fuseseră luați de pe la casele lor doar pentru a-i arăta lui Ludovic cine e mai puternic.

– Bine, dar acum este pace!

– Burgundia fierbe.

– Păi parcă nu erau pregătiți de război, nu?

– Da, dar nu înțelegi? Eduard s-a împrietenit cu vechiul dușman al burgunzilor, regele Franței.

– Evitând astfel un război.

– Cred că asta a avut Eduard în minte de la bun început, dar nu mi-a spus nimic.

– Te-ai fi așteptat să îți spună?

– Da, a spus Richard privindu-mă fără ezitare. Am văzut apoi durere în ochii lui și umilință. Ce îl durea cel mai mult era că nu se înțelegea cu fratele lui.

– Povestește-mi despre tratat, am spus.

– Înseamnă că va fi un armistițiu între cei doi regi vreme de șapte ani.

– Șapte ani fără război! am strigat.

– E menționat și comerțul. Toate taxele și tarifele asupra bunurilor care circulă între cele două țări urmează să fie anulate pentru următorii doisprezece ani. În plus, există două clauze care sunt foarte importante pentru Eduard. Fiica lui cea mare, Elisabeta, urmează să se mărite cu Carol, delfinul, și, dacă aceasta moare înainte ca uniunea să se împlinească, sora ei Maria are să îi ia locul. Însă ceea ce îl încântă cel mai mult pe fratele meu este că Ludovic o să îi plătească o rentă de 50 000 coroane de aur în fiecare an. A primit deja prima tranșă.

– Atunci cu siguranță a obținut destul prin intermediul armatei lui minunate, nu? am spus.

– Armata s-a dus acolo ca să lupte și oamenii sunt nemulțumiți. Cârtesc între ei. Ce au ei de câștigat dacă regele își primește renta și fiica lui se căsătorește cu delfinul Franței?

– Va fi pace, am insistat eu.

– Mulți dintre nobili nu au fost de acord. Ludovic i-a invitat pe cei pe care i-a considerat importanți la castelul lui, unde i-a distrat regește și i-a mituit cu tot felul de lucruri până când i-a câștigat pe majoritatea de partea lui. Ludovic e șiret, e viclean. Știa că putea oferi câte-n lună și în stele și tot n-ar fi echivalat ce ar fi avut de pierdut dacă s-ar fi luptat cu o asemenea armată cum era cea pe care reușise să o aducă Eduard pe câmpul de bătălie. Își făcea griji în privința mea, continuă el, râzând amar. Știa că deplângeam întreaga situație. M-a rugat să iau cina cu el. M-a îngrețoșat lingușeala lui fără măsură. Ce crezi că mi-a oferit? Nu, nu bani. Asta ar fi bătut prea mult la ochi… era ceva prea lipsit de demnitate în cazul cuiva de rangul meu. Mi-a oferit mâncare și cai splendizi, dar eu am refuzat. I-am spus răspicat că nici o tipsie și nici un cal, oricât de minunat ar fi, nu m-ar putea convinge să iau parte la acest tratat.

– Și Ludovic ce a spus?

– Ludovic e plin de o politețe delicată. Părea puțin trist, dar s-a prefăcut că înțelege și că, în ciuda diferențelor noastre de opinie, tot suntem prieteni.

– Ceea ce este evident adevărat.

– Are să mă urască pe vecie.

– Of, Richard, îmi pare nespus de rău pentru asta, dar totuși nu pot să nu mă bucur că te am aici cu mine.

Mi-a spus că și el se bucura să fie acasă, deși și-ar fi dorit să se fi întors după o afacere ceva mai onorabilă.

După aceea a rămas la Middleham o vreme. M-am întrebat dacă nu cumva Eduard avea să facă ceva pentru a readuce relația dintre ei la starea de dinainte, însă nu l-a chemat la el și m-am întrebat cât de puternică era ruptura dintre cei doi frați.

În timpul întâlnirii cu Ludovic, Eduard trebuie să fi făcut vreo înțelegere privind-o pe regina Margareta, căci la scurt timp după aceea, ei i s-a permis să se întoarcă în Franța. Mai târziu, am auzit că tatăl ei i-a oferit Château de Reculée ca să locuiască acolo.

Acesta se afla lângă Angers, locul unde fusesem logodită cu fiul ei. Sărmana Margareta! Eram convinsă că își petrecea vremea într-o stare de profundă melancolie.

În fruntea magnificei sale armate, rămasă intactă, regele a făcut cale întoarsă în Anglia. Trebuie să fi fost tare mulțumit de sine. Cât despre mine, credeam că reușise să facă o mișcare isteață, de mare om de stat, păstrând pacea fără a începe un război și reușind în același timp să facă aranjamentele necesare pentru comerț și pentru a-și asigura o rentă.

Mulți însă nu vedeau lucrurile ca mine și printre ei se număra și Richard.

Pe parcursul lunilor care au urmat părea însă că uitase de dezamăgirea lui.

Clanurile din nord l-au făcut să își concentreze atenția în acea direcție și a făcut asta cu toată inima. Era fericit să se afle departe de curte. Îi plăcea să se plimbe călare cu copiii și să îl urmărească pe băiatul nostru crescând. Uneori a fost nevoie de el în diferite locuri din comitatele din nord, dar nu a lipsit niciodată prea mult și, de fiecare dată, întoarcerea lui a fost prilej de bucurie.

Mă bucuram să o am pe mama lângă mine. Vorbeam adesea de regretul nostru că Isabel era atât de departe. Ea ne scria din când în când, și îi scriam și noi, așteptând cu nerăbdare vești despre Margareta și Eduard.

Am auzit că era din nou însărcinată și am fost invidioasă pe ea. Tânjeam să am un alt copil. Îmi tot făceam griji privind sănătatea lui Eduard, mai ales că fratele și sora lui vitregă creșteau pe zi ce trecea. Eduard era atât de mic și slăbuț. Obosea mult mai repede decât John, care, alături de sora lui, era atât de sănătos, încât îmi atrăgea mereu atenția la cât de plăpând era Eduard.

Isabel ne scria că nu se simțise bine. Îi revenise tusea aceea enervantă și o tot deranja în mod periodic. Poate că avea să se simtă mai bine după nașterea copilului. George își dorea mult încă un băiat, dar pentru ea nu conta asta, își dorea doar să nască un copil sănătos.

„Regina a fost foarte drăguță", îmi spunea ea. „Pare hotărâtă să fie prietenoasă. Mi-a trimis-o înapoi pe Ankarette Twynyho. A spus că Ankarette era atât de bună cu copiii și cu doamnele în starea mea încât voia să îmi mulțumească că i-o împrumutasem și avea să mi-o trimită înapoi în acele momente. Sunt mulțumită

că Ankarette este aici cu mine. Știe o grămadă de bârfe și mă încântă cu tot felul de povești de pe la curte, iar regina Elisabeta, se pare, are o ținută mai regală decât a avut-o vreodată regele. Ankarette spune că familia Woodville face legea pe la curte, iar regina le caută poziții din ce în ce mai înalte chiar și celor mai neînsemnați membri ai clanului ei."

– Regina e tare isteață, mi-a spus mama. Orice femeie care a reușit să îl țină lângă ea pe Eduard în toți acești ani trebuie să fie isteață. Desigur că știu cum face asta. Închide ochii la numeroasele lui *amours*. Nu cred că aș fi putut face asta dacă aș fi fost în locul ei și îi mulțumesc lui Dumnezeu că nu a fost nevoie să fac și eu așa ceva. Am fost norocoasă în căsnicia mea.

– Și tata a fost norocos. Unde ar fi ajuns fără tine?

– Tatăl tău ar fi fost un mare om. A fost doar o întâmplare că averea și titlurile pe care i le-am adus eu l-au ajutat să obțină ceva mai devreme ce își dorea.

– Și l-au și dus la pierzanie, am spus eu cu tristețe.

– Da, așa este, dar majoritatea oamenilor influenți sfârșesc fie pe câmpul de bătălie, fie pe butucul călăului.

– Nu ar fi mai bine să nu ai nici o influență și să mori liniștit în patul tău după ce ai dus o viață lungă?

– Sunt convinsă că ei nu ar fi de acord cu tine, Anne. Ce subiect morbid! Crezi că ar trebui să facem câteva hăinuțe pentru bebelușul lui Isabel? Mi-ar plăcea să încerc broderia aceea pe care am învățat-o mai deunăzi.

Astfel ne-am pornit pe brodat, vorbind adesea despre Isabel.

Când am primit vestea, am fost șocate. Am ajutat-o pe mama să se așeze pe pat. Nu o văzusem niciodată atât de afectată.

Isabel era moartă. Murise după ce îl născuse pe băiețelul ei și acesta își urmase apoi mama în mormânt.

Nu îmi venea a crede. Isabel… moartă! Aveam atâtea amintiri cu ea, făcuse parte din copilăria mea. Era prea tânără ca să moară.

Mama a plâns în tăcere toată noaptea, iar ziua a devenit retrasă. Nu mai văzusem niciodată un chip atât de trist ca al ei.

În ceea ce mă privea, eram la fel de nefericită. Era greu de conceput așa ceva. Nu aveam să o mai văd pe Isabel niciodată! Nu aveam să mai primesc niciodată vreo scrisoare de la ea.

M-am gândit la cei mici, la Margareta și la Eduard. Sărmanii copii fără de mamă. Și George? Cred că o iubise în felul lui, deși nu puteam să-mi închipui că putea iubi pe altcineva în afară de

propria persoană. Nu auzisem să îi fi fost necredincios. Cel puțin în această privință nu era ca regele.

Îmi era atât de greu să cred că Isabel era moartă. Multă vreme după aceea, mă pomeneam gândindu-mă că aveam să îi scriu lui Isabel asta.

Moartea plutea în aer. Isabel murise în decembrie, chiar înainte de Crăciun, iar în ianuarie a mai avut loc un deces.

În cercurile de la curte, moartea lui Isabel nu a avut mare importanță, dar cea a lui Carol Nesăbuitul a fost cu totul altceva.

Dacă ducele de Burgundia era mort, asta însemna că moștenitoarea întinselor lui domenii era o femeie, fiica lui, Maria. Astfel, Maria de Burgundia devenise cea mai dorită femeie din Europa.

Richard era gânditor și îmi vorbi despre asta.

– Mă întreb oare la ce se gândește acum Eduard, a spus el. Ludovic l-a plătit să stea departe, căci Burgundia era aliatul lui Eduard, iar lui Ludovic îi era teamă de burgunzi mai mult decât de englezi. Acum, însă, că Burgundia nu mai există, ce se va întâmpla?

– Sigur că există Maria.

– O femeie! a spus Richard. Ce soț își va lua? Toată lumea va fi cu ochii pe ea. Va avea nevoie de un bărbat puternic, care să îi fie alături și să păstreze ce a moștenit ea. Ai să vezi acum, toți nobilii ambițioși din Europa se vor grăbi să se însoare cu ea.

– Sărmana Maria, am spus, o să fie luată de soție pentru proprietățile ei.

– Cred că este o tânără care știe ce vrea, a spus Richard. S-ar putea să insiste să decidă singură cu cine să se căsătorească. Are să fie interesant. Mama ei vitregă, sora noastră Margareta, după cum știi, ar putea să aibă oarecare trecere la ea. Nu ar strica deloc dacă ar avea un soț englez, iar Margareta se va gândi cu siguranță la asta.

În scurt timp a devenit evident că moartea ducelui de Burgundia avea să afecteze fără drept de apel un număr mare de oameni.

În primul rând, Eduard a întrunit un consiliu, iar Richard a fost chemat la Londra. Ca întotdeauna, nu i-a făcut deloc plăcere să părăsească Middleham și viața de familie pe care o iubea.

– De ce nu vii cu mine, Anne? a spus el.

Deși uram gândul de a pleca de la Middleham și de lângă copii, am fost bucuroasă să aud asta. Cu toate acestea, am simțit că

atunci Richard își dorea în mod special să fiu alături de el. Undeva în sinea mea mă tot întrebam ce avea de gând să facă George pe viitor. Cum Isabel murise, George era liber să se însoare. Cred că Richard presimțea că urma să se întâmple ceva. Se prea poate să fi simțit nevoia de cineva cu care să poată vorbi deschis, cineva în care să aibă cu adevărat încredere și eu eram acel cineva.

– Va fi o călătorie dificilă, căci va trebui să grăbim pasul dacă dorim să ajungem la timp pentru prima zi a întrunirii consiliului.

Știam că îi puteam lăsa pe copii în grija doicilor și a servitorilor în timp ce eu și Richard plecam spre sud.

Nu m-am simțit deloc în largul meu la curte. Era și George acolo și m-a întâmpinat cu o perfectă nepăsare, ca și cum episodul de la birt nici nu ar fi avut loc. Vorbea pe un ton sentimental despre Isabel și spunea că are inima frântă, însă grimasele lui de plăcere în a mă vedea și amintirile privind-o pe draga lui Isabel mi s-au părut cam false. Cât despre momentele când se afla în prezența fratelui său Eduard, mai ales când îi vedeai după o oarecare absență, îți dădeai seama mai mult ca niciodată de cât de chipeși erau. Înălțimea lor, aspectul lor fizic splendid, trăsăturile bine definite, toate acestea întruchipau o frumusețe masculină aproape perfectă. Cu toate acestea, George mi se părea oarecum mai puhav, cu tenul ceva mai roșcovan. Îi cunoșteam pasiunea pentru un vin bun de Malmsey. Isabel obișnuia să spună că îl certa adesea pentru că bea prea mult, iar când făcea asta, începea să se viseze mare și tare, văzându-se atotputernic, ca regele, nici mai mult, nici mai puțin.

Când am ajuns la Londra, consiliul era deja convocat. Știam că Eduard avea să fie încântat să aibă sprijinul lui Richard. Probabil că era foarte prevăzător în privința lui George. Mă întrebam de ce îi permitea acestuia să facă parte din consiliu având în vedere isprăvile din trecut. Se pare că Eduard ștergea totul cu buretele, pur și simplu, pentru că refuza să creadă că avea un frate care l-ar trăda dacă ar avea șansa de a o face.

După acea primă convocare a consiliului, Richard mi-a spus că discuțiile se concentraseră asupra comerțului. Marea grijă era efectul asupra pieței engleze și, desigur, se punea problema dacă dispariția Burgundiei, aliatul Angliei și dușmanul lui Ludovic, avea să îi ofere lui Ludovic șansa de a refuza să își onoreze partea de tratat.

Însă Eduard avusese o întâlnire secretă cu Richard și cred că aceasta era ceea ce îl îngrijora.

În timp ce stăteam lungiți pe pat în apartamentele noastre, Richard mi s-a destăinuit. La urma urmei, mă aflam alături de el ca să poată vorbi deschis cu cineva de încredere. Spusese la un moment dat că, atunci când vorbea cu mine, era ca și cum ar fi vorbit cu el însuși, și atunci când vorbea cu el însuși, vedea un anumit subiect dintr-o altă perspectivă. În plus, știa că tot ceea ce îmi spunea avea să rămână doar între noi.

– Adevărata grijă a lui Eduard nu are prea mult de a face cu negoțul și cu renta, căci el crede că poate menține negoțul fără probleme, ținându-l în șah pe Ludovic. Însă sora noastră din Burgundia încearcă să aranjeze o căsătorie între Maria și George.

– Dar Isabel…

– În mod cât se poate de convenabil, Isabel e moartă. Cum îl știu pe fratele meu, e deja în căutarea unei partide potrivite… și ce poate fi mai potrivit ca asta? Burgundia este una dintre cele mai mari posesiuni din Europa. George e însetat de putere. Desigur că își dorește tronul Angliei, și în inima lui, Eduard știe asta. Mai este însă ceva. Burgunzii s-au crezut mereu îndreptățiți la tronul Angliei. Ce crezi că s-ar întâmpla dacă George s-ar căsători cu Maria de Burgundia?

– În primul rând, nu cred că Eduard ar permite așa ceva.

– Ai dreptate. Știu că pare cam nepăsător, dar poate fi puternic la nevoie. Îi place pacea. Este indulgent, uneori poate exagerat, și va fi nevoie de foarte mult pentru a-l provoca, însă în acest gen de situație, va rămâne de neclintit.

– Sora voastră Margareta vrea asta.

– Margareta l-a iubit întotdeauna pe George. Când eram mic eram așa gelos pe el. După cum ți-am spus, pentru Margareta el era mereu dragul ei frate mai mic, cel atât de frumos și fermecător. Și Eduard se comporta la fel cu George, însă cu siguranță că el nu ar fi de acord cu această căsătorie cu o burgundă.

– Și George?

– Teamă mi-e că are să se răzbune.

– Să se răzbune pe rege? Ar îndrăzni așa ceva?

– Când este într-una dintre stările lui impulsive, e capabil de orice. Nu privește deloc dincolo de momentul de față și își vede cele mai îndrăznețe vise împlinindu-se. Aș putea jura că se vede

deja stăpân peste Burgundia și fără îndoială… la timpul potrivit… cuceritorul Angliei.

– Mă sperie, Richard.

– Ne sperie pe toți. Dacă nu ar fi fratele regelui, și dacă Eduard nu ar fi omul care este, Clarence ar fi fost scurtat de mult de cap. Margareta insistă că Maria ar trebui să se mărite cu un englez ca să ne asigurăm că legăturile dintre noi rămân neschimbate. Suntem cu toții de acord aici. Însă cu ce englez? Nu George și nu Rivers.

– Rivers?

– Fratele reginei. Eduard a permis ca numele lui să fie propus drept un posibil soț, însă doar pentru că regina s-a rugat de el. Toată lumea știe că își tot promovează membrii familiei și asta a fost una dintre principalele probleme de când s-a însurat Eduard cu ea. Eduard îi face pe plac, mai ales atunci când știe că nu există nici o șansă ca ea să își împlinească ambițiile.

– Vrei să spui că Eduard chiar i-a permis lui Rivers să rivalizeze cu George pentru mâna Mariei?

– Nu îi va permite lui George să concureze pentru mâna ei.

– În schimb lui Rivers da?

– Rivers nu are nici cea mai mică șansă. Maria ar râde în hohote numai dacă i s-ar sugera așa ceva și la fel ar face restul lumii… cu excepția reginei, care nu prea vede lucrurile deslușit când vine vorba despre susținerea familiei ei. Crede că dacă ea, o femeie fără mare rang, a reușit să se căsătorească cu un rege, poate să îi căpătuiască și pe alți membri ai familiei ei, căsătorindu-i nu doar prin marile case din Anglia, ci și din Europa.

– Iar sora ta îl preferă pe George! Are trecere pe lângă Maria?

– Se prea poate să aibă, dar Maria e o tânără care știe ce vrea și, fără îndoială, va avea propriile ei păreri. Are nevoie de un bărbat puternic lângă ea, or nici George, nici Rivers nu sunt potriviți. Cu siguranță că i-ar refuza pe amândoi, dar având în vedere preferința Margaretei pentru George, Eduard spune că nu poate permite ca numele lui să fie propus.

– Îmi dau seama de ce este îngrijorat, dar ce va spune George când el, fratele regelui, este respins, iar Rivers acceptat?

– Fără îndoială că o să fie furios.

– Și va spune că regele l-a preferat pe fratele soției lui, refuzându-l pe propriul lui frate.

– O să spună multe lucruri și apoi o să-și amăgească simțurile cu vinul lui de Malmsey și o să coacă vreun plan ambițios.

Cât de mult îmi doream să plecăm de la curte, departe de toate aceste intrigi. Inima mea rămăsese la Middleham și cred că și a lui Richard.

Mă aflam lângă Richard când George s-a năpustit înăuntru ca o furtună. Richard le-a făcut semn tuturor să se retragă și am rămas singură cu el și cu fratele lui.

– Nu am de gând să mai suport asta, a izbucnit George. Este o conspirație împotriva mea.

– Nu este adevărat, George, a început Richard, și dacă te referi la problema cu Burgundia…

– Fratele meu nu îmi permite să accept oferta. În schimb, nimicul ăla… parvenitul ăla plin de aere de Rivers…

– George, Eduard a știut de la bun început că Rivers nu va fi acceptat.

– M-a insultat. Nu sunt destul de bun, eu, fratele regelui, ducele de Clarence din casa de York… dar găgăuță ăla… pentru simplul motiv că e fratele… vrăjitoarei ăleia! Doamne, dă-mi răbdare. Cât timp o să mai suport aceste insulte? Eu… eu care am tot dreptul la tronul acestei țări…

– George, ai grijă, a spus Richard.

– Iar tu, frate, ești un lingușitor. Spui că Eduard e regele și joci cum îți cântă el. Ești fratele lui preferat pentru că nu ai caracter. Ar trebui să îi ținem piept… amândoi.

– Asta e trădare, a spus Richard.

– Micuțul frate cel bun. Nu a fost mereu așa? a spus George râzând de el. Eduard are dreptate. Eduard e minunat. Trebuie să ascultăm de Eduard, chiar dacă se căsătorește cu o vrăjitoare. Eduard nu a putut să lase niciodată femeile în pace… și nu învață niciodată nimic. Vrăjitoarea aia care își asmute toată familia împotriva noastră l-a păcălit. Ăsta e sfârșitul.

– Ai grijă, George, altfel s-ar putea ca îngăduința lui Eduard în privința ta să ia sfârșit.

– Nu am de gând să mai suport.

– N-ai suportat nimic. Maria își va alege singură soțul. Dacă te vrea, o să îți facă o ofertă și poți sta liniștit că va râde cu dispreț când va auzi de Rivers.

– Fratele nostru trebuie să fie nebun dacă a permis ca numele lui să fie sugerat.

– Doar pentru că nu va fi luat în serios.

– Sora noastră, Margareta, mă vrea pe mine, mi-a spus-o chiar ea.

– George, dacă Maria te vrea, poți sta liniștit că va fi o alianță între tine și Burgundia.

– Eduard va încerca să oprească asta.

– Om trăi și-om vedea.

– Tu și cu mine ar trebui să ne ridicăm împotriva tiraniei. O, te cunosc prea bine, micuțule Gloucester. Nu te-ai ridica niciodată împotriva lui Eduard… indiferent cum s-ar purta cu tine.

– Nu am avut parte decât de dragoste și bunătate de la el.

– Asta pentru că îl lingușești tot timpul.

– Nu ar fi oare mai bine dacă ai fi ceva mai loial regelui?

George începu să măsoare nerăbdător camera cu pași mari.

– Vezi cât este de indiscret? mi-a spus Richard după ce George a plecat. Sper doar să nu se autodistrugă.

– Dacă va fi distrus, el singur va fi de vină.

– E cuprins de mânie din cauza vinului. Se va calma în timp.

– Sper ca asta să se întâmple cât de curând. Pare foarte dornic să se căsătorească din nou, deși a trecut atât de puțin de la moartea lui Isabel. Credeam că ținea la ea. Știu că ea a ținut la el.

– Mulți oameni au ținut la George. Toți am ținut. Ți-am spus adesea că Margareta și Eduard erau înnebuniți după el. George însă se iubește doar pe sine. Visează tot felul de fantezii mărețe. Vede cum se înfăptuiesc aceste vise, dar refuză să accepte ce este necesar pentru a le atinge. Asta e problema lui. A încercat deja o dată să ajungă la tron prin tatăl tău. Refuză să înțeleagă că Eduard a fost nemaipomenit de bun cu el când l-a primit înapoi… și s-a comportat cu el așa cum te porți cu un frate. Oricine în afară de George și-ar fi învățat lecția, dar George nu învață niciodată. Mi-e teamă pentru el și pentru noi.

– Richard, ai atâtea griji, am spus. Aș dori să putem merge acasă și să trăim în liniște.

Richard a oftat și mi-am dat seama că îmi împărtășea dorința.

George era cu siguranță într-o dispoziție groaznică. Mânia lui era îndreptată mai ales împotriva familiei Woodville și se hotărî să își facă singur dreptate.

La început au circulat zvonuri care m-au deranjat foarte mult.

Le-am auzit pe două dintre femeile care veniseră cu mine de la Middleham discutând despre Isabel și am vrut să știu ce vorbeau despre sora mea. La început nu au vrut să îmi spună, dar eu am insistat.

– Se spune că ar fi fost otrăvită, milady, a spus una dintre ele.

– Otrăvită! Sora mea! Nu este adevărat.

– Milady, asta se spune.

– Vreau să aflu mai multe despre asta.

– Ducele este copleșit de durere, doamnă.

Copleșit de durere! m-am gândit. Nu prea mi se părea că ar fi fost așa, de vreme ce își propunea să o ia de nevastă pe Maria de Burgundia.

– Se spune că e hotărât să îi găsească pe cei vinovați.

Nu am putut să aflu mai mult de atât, așa că l-am întrebat pe Richard.

– Vor fi mereu asemenea zvonuri, a spus el. Nu ar trebui să le iei prea mult în seamă. Se prea poate ca cineva să fi spus că Isabel era prea tânără ca să moară și de aici s-au iscat zvonurile. Când moare cineva, lumea bănuiește mereu că ar fi putut fi otravă la mijloc.

– Isabel nu a fost niciodată prea puternică.

Richard mă privi neliniștit. Puteam ghici la ce se gândea. De ce trebuia Warwick cel puternic și robusta lui soție să aibă doar două fiice firave? Mi-am dat seama că se gândise mereu la asta și odată cu moartea lui Isabel, grijile lui privind sănătatea mea se înmulțiseră.

M-am dus lângă el și mi-am așezat mâna pe brațul lui.

– O să am o viață lungă, i-am spus. Trebuie… pentru Eduard și pentru tine. Cât despre Isabel, acest ultim copil… micuțul Richard, a fost prea mult pentru ea. Nu se simțea bine nici înainte. Născuse deja trei copii… ultimii doi dintre ei într-un interval de timp prea scurt. Este o nerozie acest zvon cu otrăvirea.

După moartea lui Isabel, Ankarette Twynyho se întorsese în satul ei natal din Somerset și se hotărâse să se stabilească acolo, printre membrii familiei ei. Sunt convinsă că Ankarette era tare mulțumită și că devenise destul de vestită în sat pentru anecdotele ei despre curte și despre oamenii importanți.

O slujise atât pe regină, cât și pe sora mea, așa că ducele Clarence își îndreptă atenția în direcția ei. El trebuie să fi stârnit

zvonurile despre otrăvirea soției lui, și cum ura lui împotriva familiei Woodville crescuse din cauza acestei rivalități la mâna Mariei de Burgundia, hotărâse să găsească o cale de a atrage atenția asupra răutății lor.

Plecă în Somerset însoțit de o companie de străjeri și o găsi acolo pe Ankarette. Oamenii lui puseră mâna pe ea și o duseră la Warwick pentru a o judeca pentru uciderea surorii mele și a fiului ei nou-născut.

George lăsa să se înțeleagă că ea era o servitoare de-a reginei și că aceasta o trimisese la sora mea cu instrucțiuni să o otrăvească pe ea și pe copil.

Își alesese propriul judecător și juriu care, la ordinele lui, au găsit-o vinovată de crimă și au condamnat-o la moarte prin spânzurătoare.

Sentința a fost executată fără întârziere.

Când am auzit despre asta, am amuțit de groază. O cunoscusem bine pe Ankarette și știam că nu ar fi fost în stare de o asemenea faptă. Ținuse mult la Isabel și iubise toți copiii.

George era nebun. De ce ar fi vrut ea să o omoare pe Isabel? George sugera că femeia asculta de porunca stăpânei ei, regina.

Richard a fost uluit și șocat când a aflat despre asta.

– Ce neghiob e fratele meu! a strigat el. Acționează fără să gândească. Vrea doar să dea o lovitură familiei Woodville, așa că face aceste lucruri groaznice împotriva unei femei nevinovate. După asta, se vor uni împotriva lui și mai mult ca înainte. El s-a declarat nu doar dușmanul lor, ci a dovedit că este un om nechibzuit, neghiob și fără judecată. Are să se distrugă singur.

M-am gândit că poate ar fi fost cel mai bine… pentru el și pentru noi toți.

– Vezi ce a făcut? a continuat Richard. Nu doar că a ucis această femeie nevinovată, dar s-a și comportat într-un mod care ar fi trecut nepedepsit doar dacă ar fi fost rege. Și-a făcut singur dreptate, ceea ce nici un supus nu ar trebui să facă. Trebuie să înceteze cu această atitudine nechibzuită, sau o să se pună în pericol și nici măcar regele nu are să îl poată salva.

În ceea ce mă privește, eram peste măsură de șocată. Nu mă puteam gândi decât la biata Ankarette, femeia aceea vorbăreață și plăcută, atârnând de capătul unei funii.

Mister în Turnul Bowyer

A fost o mare ușurare să ne întoarcem din nou la Middleham. Eram atât de recunoscătoare că Richard era stăpân peste teritoriile din nord, căci puteam trăi acolo liber și respira aer proaspăt.

Am fost întâmpinați cu bucurie. Copiii de-abia așteptau să ne vadă. Privirea mea neliniștită s-a îndreptat imediat spre Eduard. Era roșu în obraji din cauza emoției și asta îl făcea să pară mai sănătos. De-abia așteptam să aflu ce făcuse în lipsa noastră. Cât despre ceilalți doi, în mod evident erau sănătoși și bine dispuși. Am văzut privirea plină de mândrie pe care le-a aruncat-o Richard, dar și ușoara lui neliniște atunci când l-a privit pe fiul nostru.

Moartea lui Isabel și cea a lui Ankarette mă tulburaseră foarte mult. Deși Isabel nu fusese niciodată prea robustă, fiica ei, Margareta, părea să fie un copil cât se poate de sănătos. Auzisem că Eduard, contele de Warwick, căci titlul i se transmisese lui Clarence, era destul de sănătos, având însă un beteșug. Nu prea vorbea și nici nu mergea cum trebuie. Cel puțin asta se spunea. Eduard al meu era destul de inteligent, însă era puțin mai fragil în comparație cu fratele și sora lui vitregă. Mă certam, spunându-mi că trebuie să încetez a-mi mai face griji pentru sănătatea lui. Trebuia să nu mă mai gândesc nici la Ankarette. Nu trebuia să mai simt groaza aceea care mă cuprindea când venea vorba de cumnatul meu, însă de vreme ce căzusem deja o dată victimă planurilor lui nebunești, îmi venea destul de greu să fac asta. El era necruțător în lupta lui pentru putere.

Mă întrebam câtă vreme avea să îi permită regele să distrugă viețile celor din jurul lui și mă bucuram cu atât mai mult că plecasem de la curte, departe de intrigile de acolo.

Au fost luni agitate. Mai venea din când în când să ne viziteze câte cineva de la curte și când aflam ce se mai întâmpla pe acolo, mă simțeam din ce în ce mai ușurată.

Am auzit că exista o ostilitate fățișă între rege și ducele de Clarence, care făcea tot posibilul să stea departe de curte cât mai mult. În rarele ocazii când se afla la masa regelui, inspecta ostentativ fiecare fel care i se punea în față și refuza orice băutură. Era o atitudine studiată prin care voia să spună că bănuia că ar putea fi otrăvit. Vorbea deschis despre modul în care îi fusese otrăvită soția și despre acea femeie ticăloasă care fusese trimisă de regină pentru a comite fapta groaznică. Fusese pedepsită pe merit, deși cei care o plătiseră ca să comită crima erau adevărații vinovați.

Era tare primejdios să vorbești astfel.

– Se spune că regele și-a cam pierdut răbdarea cu ducele, ne-a povestit oaspetele nostru. Cât despre regină și familia ei, aceștia sunt hotărâți să scape de el. Sunt convins că în scurt timp va fi acuzat de ceva. Se cam ia în considerare ideea că ar fi fost implicat în moartea soției lui.

Richard nu a vorbit prea mult cu oaspetele nostru, dar după aceea mi-a mărturisit că probabil Eduard își dădea seama că trebuie să ia măsuri împotriva lui George. Cine putea ști ce uneltiri nebunești îi încolțeau în minte?

Până și în nord am auzit de procesul doctorului John Stacey. De fapt, întreaga țară avea să vorbească în scurt timp doar despre asta.

Stacey era un astronom de la Oxford acuzat de vrăjitorie. Fusese arestat și recunoscuse sub tortură că se îndeletnicea cu științele oculte, implicându-l și pe un anume Thomas Burdett care se afla în slujba lui Clarence.

Apoi, cazul a captat atenția opiniei publice, pentru că Burdett a recunoscut sub tortură că studiau stelele pentru a afla soarta regelui.

Până și Eduard a trebuit să acorde atenția cuvenită cazului, așa că a numit judecători pentru a afla care era natura acestor cercetări. Verdictul a fost că acei oameni fuseseră preocupați să prezică moartea regelui și, în plus, se folosiseră de știința lor pentru a o provoca. Aceasta era trădare și toți cei implicați au fost condamnați, fiind duși la Tyburn și spânzurați.

Acesta ar fi trebuit să fie un semnal de alarmă pentru Clarence, având în vedere că unul dintre acuzați era un om aflat în slujba lui, dar Clarence nu se învăța minte niciodată. Tuna și fulgera împotriva nedreptății făcute unor oameni nevinovați și le punea

asta în cârcă celor din familia Woodville, care îl controlau pe rege. Regele nu avea nici o putere asupra soției lui și a rudelor ei hrăpărețe care conduceau și ruinau țara.

Zilnic ne așteptam să auzim de vreo faptă revoltătoare de-a lui Clarence. Eduard își cam pierduse răbdarea.

În iunie a sosit la Middleham un mesager de la rege. Clarence fusese întemnițat în Turn și i se poruncea lui Richard să vină la curte fără întârziere.

Fiul cel mai mic al regelui, Richard, duce de York, urma să se însoare cu Anne Mowbray, moștenitoarea domeniului Norfolk, iar Richard trebuia să ia parte la ceremonie.

– Să se căsătorească! am strigat eu când mi-a spus Richard. Dar e doar un copil.

– Cred că are patru ani și mireasa lui șase, dar ea este una dintre cele mai bogate moștenitoare din țară. Trebuie să fie vreo uneltire de-a reginei.

Mă gândeam cu groază la o asemenea căsătorie. Băiatul era cam de aceeași vârstă cu propriul meu fiu, Eduard.

Totuși, pentru o asemenea ocazie, ducele și ducesa de Gloucester trebuiau să fie de față.

A fost o călătorie lungă și obositoare și știam că Richard avea inima grea. Clarence era o amenințare și atâta vreme cât i se permitea să continue cu comportamentul lui de rebel, nu avea să fie pace, însă lui Richard îi venea greu să accepte faptul că avea un frate închis în Turn. Eram convinsă că și regele simțea același lucru.

De îndată ce am ajuns la Londra, Richard s-a și dus la rege. A stat închis cu el ceva vreme și s-a întors de la el plin de mâhnire.

– Cred că Eduard are să îl ierte, mi-a spus el. Nu poate să se gândească la băiețelul pe care îl iubea atât de mult ca la un dușman. Mi-a spus: „Îmi vrea tronul, Richard. Nu cred că se va mulțumi cu mai puțin. Este atât de nestăpânit… de nechibzuit. Cât timp crede că ar rezista ca rege? Nu vede niciodată dincolo de clipa de față. Să fii rege înseamnă mult mai mult decât să porți o coroană și să zâmbești când auzi uralele poporului. George nu are să înțeleagă niciodată asta.“ Eu i-am spus: „Ai făcut singurul lucru posibil când l-ai trimis în Turn. O să îi vină mintea la cap acolo. Pare să fie singurul mod în care îl poți face să înțeleagă în ce poziție

primejdioasă s-a plasat.“ Deşi cred că a fost de acord cu mine, încă şovăie.

La scurt timp după aceea, Cecily, ducesa de York, a venit să ne viziteze. Ducesa, mama lui Richard şi mătuşa tatălui meu, era o doamnă cu o prestanţă impresionantă. Era într-adevăr una dintre cele mai maiestuoase persoane pe care le cunoşteam şi cred că de când fiul ei Eduard urcase pe tron se purta ca şi cum ar fi fost o regină, aşteptându-se ca toţi cei care o întâlneau să îşi prezinte omagiile.

În prezenţa ei, te simţeai obligat să arăţi respectul cuvenit unei persoane cu sânge regesc.

Era o femeie foarte frumoasă. În tinereţe fusese vestită pentru frumuseţea ei şi cunoscută sub numele de Trandafirul de Raby, dar acum chipul îi era răvăşit de durere. Auzisem că nu îşi revenise niciodată de pe urma morţii soţului ei, căci fuseseră un cuplu devotat unul altuia şi ea îl însoţise în multe dintre campaniile lui, chiar şi atunci când era însărcinată, ceea ce se întâmplase de mai multe ori la vremea respectivă.

Văzând-o acum bătrână, deşi avea încă acel aer poruncitor, îmi puteam da seama cât de furioasă şi umilită fusese să vadă capul soţului ei, împodobit cu o coroană de hârtie, ţintuit de zidurile castelului York. Trebuie să fi fost o mare consolare pentru o astfel de femeie faptul că fiul ei, Eduard, era acum regele Angliei.

M-am îndreptat către ea şi am îngenuncheat, ceea ce părea un lucru normal în prezenţa ei. Ea mi-a făcut semn să mă ridic.

– Sunt foarte nefericită, a spus ea. Vreau să vorbesc cu Richard.

– Milady, a spus Richard, eu şi Anne nu avem secrete unul faţă de celălalt. Nu vă temeţi să vorbiţi în prezenţa ei.

Ea m-a privit atent.

– Prea bine. Stai aici. Vreau să îţi vorbesc despre George, a continuat ea.

– George este prizonierul regelui, a spus Richard consternat.

– Propriul lui frate! a strigat ducesa. Nu ar trebui să existe certuri în sânul familiei.

– George s-a comportat tare prostește, a spus Richard. A făcut multe lucruri necugetate care i-au făcut rău regelui şi acum s-a lăsat implicat în complotul cu vrăjitoria, care atenta la viaţa regelui.

– George e puţin neglijent, nu vrea să facă nici un rău, sunt convinsă.

Richard părea uşor exasperat şi mi-am dat atunci seama că trebuie să fi auzit asta foarte des în copilărie.

– Milady, trebuie să ştiţi că George a făcut mult lucruri din cauza cărora alţi oameni şi-au pierdut capetele.

– Ştiu că are puţină răutate în el, a spus ea, privindu-l cu un aer incredul.

– Chiar că răutate! Ştiţi că a închis-o pe Anne într-un birt şi a lăsat-o acolo să lucreze la bucătărie? Asta e puţină răutate? Numai pentru asta şi ar fi trebuit să fie scurtat de cap!

– Vorbeşti despre fratele tău.

– Ştiu asta şi mi-aş dori să fie fratele oricui, numai al meu nu.

– Nu trebuie să vorbeşti astfel despre George. Anne, tu trebuie să îl convingi. Trebuie să înţelegi că este vorba despre fratele lui… fiul meu!

– Nu aţi putea vorbi *dumneavoastră* cu regele, milady? Soarta lui George se află în mâinile lui.

– Am vorbit cu regele. Evident că am vorbit mai întâi cu el.

– Şi nu v-a ascultat? a întrebat Richard.

– M-a ascultat. A fost fermecător şi plin de înţelegere, dar avea o expresie neîmblânzită pe chip. Este vorba de femeia aceea. *Ea* este împotriva lui George. Eduard nu ar fi trebuit să se căsătorească niciodată cu ea.

– Cred că de data aceasta nu regina, ci Eduard însuşi începe să îşi dea seama ce pericol reprezintă George pentru el.

– Ascultă-mă, Richard. Eduard ţine la tine. Eşti preferatul lui. L-ai adorat întotdeauna în mod atât de evident. Eduard este un om minunat… un mare rege… dar începe să devină nemilos. În plus, vorbim despre fratele tău aici.

– Eduard este cel mai iertător om pe care îl cunosc. L-a tot iertat pe George, dar de data aceasta George a întrecut măsura.

– Dar trebuie să vorbeşti cu el, Richard. Eu, mama ta, te implor să o faci. Nu… îţi poruncesc să o faci. George este răutăcios şi Eduard o ştie. Nu trebuie luat prea în serios. Dacă vorbeşti cu Eduard… dacă îi explici că nu vrea să îi facă nici un rău… te va asculta.

– Cred că va lua o decizie de unul singur în această privinţă. George a fost judecat ca trădător şi ştiţi şi dumneavoastră care este pedeapsa pentru asta, milady.

– Eduard nu poate îngădui ca propriul lui frate să fie condamnat la moarte!

– Sunt convins că nu va îngădui una ca asta. Se va îmblânzi, așa cum a mai făcut-o de atâtea ori până acum.

– Richard, trebuie să vorbești cu fratele tău, te implor.

– Atunci voi vorbi cu el.

– Amintește-i că George este fratele lui.

– Mă îndoiesc că ar putea uita asta, milady.

– Mă bazez pe tine.

– O să îi spun ce simțiți, dar de această dată se poate ca George să fi întrecut măsura, spuse Richard, după care nu mai făgădui nimic.

Ea era nemulțumită. Era genul de femeie care se așteaptă să îi fie ascultate de îndată poruncile de către toți cei din preajma ei, inclusiv de către propriii copii.

Nunta ducelui de York cu micuța moștenitoare a familiei Norfolk a fost sărbătorită cu mare fast. Mirele era foarte chipeș, ca toți copiii regelui de altfel, cu trupul lui tânăr și viguros și frumusețea lui blondă. Era evident că regele era mândru de familia lui și avea și motive să fie, ca și regina. Frumusețea ei nu putea fi pusă la îndoială, era răpitoare chiar și la vârsta aceea. Cu toate acestea, avea ceva rece în înfățișare. Era impunătoare ca o statuie și trăsăturile ei perfecte păreau sculptate în marmură. În mod evident era mândră de realizările ei. Ea, văduvă a unui umil cavaler, devenise regină a Angliei și, în plus, își păstrase locul în inima acestui rege cu ochi alunecoși în toți acești ani. Sigur că era inteligentă. Mulți încă spuneau că se baza pe vrăjitorie și că mama ei fusese fără îndoială o vrăjitoare. Mama reginei era o femeie puternică. Fusese căsătorită cu puternicul duce de Bedford și rămăsese văduvă la doar șaptesprezece ani. Apoi se îndrăgostise pătimaș de Sir Richard Woodville, se căsătorise cu acel bărbat de rang inferior și se spune că îl iubise întreaga viață. Era o femeie excepțională și aparținea casei regale de Luxembourg. Se spunea că ea reușise să îl vrăjească pe rege ca să îl facă să se însoare cu fiica ei.

Or iat-o acum pe Elizabeth Woodville, mândră de ceea ce realizase. Fiul ei mai mare, Eduard, era acum prinț de Wales, iar fratele lui, micul mire, duce de York. M-am uitat în special la unul

dintre copiii ei. Era vorba despre Elisabeta, cea mai mare dintre fiicele ei, pentru care cerea mari onoruri, din cauza propunerii de căsătorie cu delfinul Franței, de altfel unul dintre rezultatele Tratatului de la Picquigny. Elisabetei i se spunea *madame la dauphine*, ceea ce mi s-a părut puțin cam prea devreme, amintindu-mi ce se întâmpla adesea cu astfel de alianțe plănuite.

Căsătoria celor doi copii avea loc la St. Stephen's Chapel, pe pereții căreia erau agățate falduri de catifea albastră împodobite cu crini de aur. Lordul Rivers o conducea la altar pe micuța Anne Mowbray.

Ambii copii se comportau așa cum li se spusese, deși eram convinsă că nici unul dintre ei nu avea nici cea mai vagă idee despre ce era vorba. Apoi, după ce ceremonia a luat sfârșit, Richard a avut sarcina să împartă monede de aur mulțimii care aștepta afară. Apoi, cu Richard de o parte și ducele de Buckingham de cealaltă, Anne Mowbray a fost condusă în sala de banchet.

Poporul i-a întâmpinat cu urale de loialitate. Nunțile erau mereu un prilej de interes și bucurie, iar căsătoria unui cuplu atât de tânăr era cu atât mai încântătoare.

Cu această ocazie am schimbat câteva vorbe cu regina. Mi-a spus cât de mult o afectase vestea morții lui Isabel.

– Era cam fragilă, desigur, a spus ea. Unele dintre noi nu ar trebui să nască prea mulți copii. Regina era cam plină de ea, lăsând să se înțeleagă că ea, care născuse mai mulți copii, păstrându-și însă frumusețea și înfățișarea tinerească, nu se număra deloc printre acestea.

– I-am trimis-o pe Ankarette să o ajute. Ce caz oribil, a continuat ea, înăsprindu-și expresia. Ankarette era o femeie bună. Ne-a slujit bine pe amândouă.

– Știu asta, Alteță, am spus.

Ea mi-a atins ușor mâna.

– Sunt niște oameni tare ticăloși printre noi, a șoptit ea. Este mai bine dacă sunt închiși. Trebuie să merg la fiica mea, mă bucur că sunteți aici, ducesă.

A fost frumos din partea ei că a vorbit cu mine. Cred că voise să sublinieze faptul că ducele de Clarence nu merita să trăiască.

În cursul următoarelor zile, s-au organizat turniruri. Cavaleri din întreaga țară au venit la Londra ca să participe la ele. În mod evident, familia Woodville era prezentă peste tot, și fiecare

eveniment beneficia de prezența reginei. Absența ducelui de Clarence a atras mult atenția.

Richard mi-a spus că îi vorbise lui Eduard despre rugămintea mamei lor pentru clemență.

– Ar trebui să mă alătur ei în această încercare, Anne, a spus el, dar sunt cam nesigur. Este fratele nostru. A fost alături de mine toată viața mea. Am crescut împreună.

– Ca și Eduard, de altfel.

– Nu, Eduard nu a stat cu noi. Eram doar noi trei, Margareta, George și cu mine. Eram singurii din camera copiilor de la Fotheringay, fiind cei mai mici. Mă bucur că nu trebuie să iau eu decizia. Sărmanul Eduard. Știu ce trebuie să simtă acum. Gândurile i se îndreaptă spre George, care se află în Turnul Bowyer.

Mai târziu mi-a spus că Eduard trimisese după el și că vorbiseră despre George. De fapt, Eduard nu se mai putea gândi la altceva. I-a spus că dacă ar fi fost un om înțelept, l-ar fi lăsat pe George să fie condamnat pentru trădare, „căci multe dintre faptele lui fuseseră acte de trădare", a continuat el.

A trebuit să recunosc că așa era, dar l-am întrebat cum s-ar simți dacă ar da poruncă să-i fie executat fratele, căci porunca ar trebui să vină de la el. „L-aș avea pe conștiință", mi-a răspuns și așa și ar fi. Sărmanul Eduard, mi-e milă de el.

– Nu ar trebui să își facă reproșuri, am spus. A fost un frate bun cu George, or nu se poate spune deloc același lucru și despre George.

– I-am sugerat să meargă la George și să stea de vorbă cu el, să îi dea o ultimă șansă… și dacă greșește din nou… să ia o hotărâre atunci.

– Și el ce a spus?

– Cred că va face asta. Sunt convins că are să îl ierte pe George.

– Atunci vor începe din nou necazurile, este inevitabil.

– Crezi că regele ar fi îndreptățit să semneze ordinul de condamnare a fratelui său?

– Da, ar fi îndreptățit, dar înțeleg la ce te referi când spui că l-ar apăsa greu pe conștiință.

– Rămâne de văzut. Eduard se va duce la Turn, neoficial, așa că vom afla rezultatul destul de curând.

Asta s-a și întâmplat. După ce regele s-a întors de la Turnul Bowyer, a trimis imediat după Richard.

Am așteptat cu nerăbdare să primesc vreo veste, căci mi-am dat seama că trebuie să se fi întâmplat ceva cu adevărat important. Richard a lipsit vreme îndelungată și când s-a întors în apartamentele noastre, s-a închis de unul singur. M-am dus la el și m-a lăsat să intru în camera lui, unde l-am găsit profund tulburat.

– Richard! am strigat. Ce este?

– Nu… nu îmi vine să cred. Acesta trebuie să fie sfârșitul, a spus el.

– Regele l-a iertat?

El însă nu mi-a răspuns și a continuat să privească pierdut în zare. M-am așezat pe unul din brațele jilțului său și i-am dat la o parte părul de pe frunte.

– Spune-mi, Richard, am spus. Cred că trebuie să știu, având în vedere cât am suferit din cauza lui.

– În mod uimitor, situația s-a schimbat complet, a murmurat Richard. E nebun… e nebun de-a binelea. A dat cu piciorul la această ultimă șansă, așa că ăsta trebuie să fie sfârșitul. El singur a luat decizia.

– Richard, te implor, spune-mi ce s-a întâmplat.

– Eduard s-a dus la el… era gata să îl ierte din nou, însă de îndată ce l-a văzut, George a început să îl insulte, urlând că a adus un cuib de vipere în sânul familiei, că s-a căsătorit cu o vrăjitoare și nu numai că s-a căsătorit cu ea, ci se pare că s-a căsătorit și cu rudele ei profitoare.

– Bănuiesc că regele nu avea dispoziția necesară pentru o asemenea discuție.

– Judeci corect. I-a poruncit lui George să tacă din gură și l-a acuzat de trădare. I-a spus că venise să îl ajute, dar că își dorea din ce în ce mai puțin să facă asta. George era nesăbuit. Era evident că băuse. Poruncise să i se aducă un butoi mare de vin de Malmsey. Eduard a continuat să încerce să îl facă să revină la realitate. George e șiret uneori și știa că regele încerca să găsească motive pentru a-l elibera. Of, ce neghiob este George! Ar fi putut fi un om liber, dar n-a fost niciodată prea rațional. Trăiește mereu pasiunea de moment, așa că a continuat să îndruge tot felul de nerozii despre regină și despre familia Woodville. Apoi a spus ceva îngrozitor. A spus că în vreme ce tatăl nostru era plecat la

luptă, mama noastră și-a luat un amant și că rezultatul a fost Eduard, ceea ce înseamnă că el, George, era adevăratul moștenitor al tronului.

– Ce poveste monstruoasă!

– Este o insultă nu doar la adresa lui Eduard, ci și a mamei mele.

– Mă întreb oare ce ar spune dacă ar ști?

– Ar fi furioasă, cum este și Eduard. El mi-a spus: „Vezi cum este? Ce pot face? Este fratele meu. Dacă îl las liber, cum pot ști ce poate să facă a doua zi?" Eu i-am răspuns: „Ar trebui să te întâlnești față în față cu mama. Poate că atunci nu i-ar mai lua atât apărarea."

– Nu îmi pot da seama ce ar face ea dacă ar afla un asemenea zvon, am spus.

– Eduard nu vrea să afle ce a zis George despre ea. A spus că ar șoca-o și ar deprima-o mult prea mult. Ea i-a fost mereu o soție devotată tatălui nostru. Ba chiar a fost alături de el în campanii ori de câte ori a putut. Aceasta este o ofensă nemaipomenită la adresa ei, atât de nejustificată, și dovedește că George poate spune orice îi trece prin cap.

– Crezi că acesta va fi sfârșitul pentru el?

Richard a căzut puțin pe gânduri.

– Mai este ceva, a spus el încet. Cred că Eduard era pe punctul de a-mi spune, dar apoi s-a răzgândit. Cred că l-a șocat într-o asemenea măsură încât nu îmi poate spune nici măcar mie despre ce este vorba.

– Așadar, nu ai nici o idee?

– Nici una. Din câte îmi amintesc, Eduard vorbea puțin incoerent. Apoi a spus: „Mai e ceva… ceva dezastruos dacă i-ar reuși" și a tăcut o vreme. L-am întrebat despre ce era vorba și el mi-a răspuns: „A, nimic… nu era nimic de fapt… doar niște nerozii defăimătoare, genul de lucruri pe care le-ar scorni George". L-am rugat din nou să îmi spună, căci îmi puteam da seama că în ciuda modului în care voia să evite subiectul, îl afectase foarte mult. „Nimic, nimic", a spus el și mi-a dat de înțeles că pentru el subiectul era închis.

– Crezi că George l-a ofensat atât de mult încât nu îl mai poate ierta?

– Da, cred că a făcut-o.

– Bănuiesc că ofensa privind legitimitatea lui a fost de-ajuns.

– Cred că este o nerozie atât de mare încât ar putea fi respinsă uşor.

– Dar asta demonstrează că este duşmanul fratelui său.

– Nu e nimic nou aici. Impresia mea este că tocmai cealaltă problemă l-a făcut pe rege să se hotărască. Cunoscându-l însă pe Eduard, nu sunt aşa sigur. Mama l-a implorat să îi cruţe viaţa lui George şi Eduard detestă să existe conflicte în familie. Mai e şi Margareta, pe care a jignit-o refuzând să ia în considerare căsătoria lui George cu Maria şi permiţând să fie propus numele lordului Rivers. El îşi doreşte să existe armonie în jurul lui, aşa că… nu ştiu care va fi soarta lui George.

Însă nu am rămas mult fără răspunsuri.

A doua zi am auzit că ducele de Clarence, beat mort fiind, căzuse într-un ditamai butoiul de vin şi se înecase.

Toată lumea a rămas mută de uimire pe la curte când a auzit vestea. Se ştia prea bine că ducele de Clarence era cam beţivan, aşa că părea destul de posibil ca în beţia lui să fi încercat să îşi umple cupa, să fi alunecat în butoi şi beat fiind, să nu mai fi putut ieşi de acolo. Era cât se poate de ironic că fusese ucis de băutura lui preferată şi încă într-un butoi pe care el însuşi poruncise să fie adus în celula sa.

Eu însă aveam bănuielile mele. După tot ce-mi spusese Richard, mi se părea lucru sigur că fusese ucis din ordinele lui Eduard.

Ducesa Cecily era împietrită de durere. Părea o cu totul altă persoană faţă de Cis cea Mândră, cum i se spunea. Era foarte tristă atunci când a stat de vorbă cu mine.

– Eduard este un mare rege şi treburile statului sunt în siguranţă în mâinile lui, mi-a spus ea. Tatăl lui ar fi fost şi el un mare rege. Cât de mult îmi doresc să nu fi existat această ceartă în sânul familiei! Ar trebui să fim uniţi, căci înţelegerea e dătătoare de putere, iar cearta e vestitoare de primejdie.

În timp ce încercam să o alin, mă gândeam la ce ar fi spus dacă ar fi ştiut despre ofensa pe care i-o adusese fiul ei. Poate că atunci ar fi înţeles de ce trebuise să moară Clarence şi că acesta era într-adevăr un pericol pentru fratele lui şi pentru pacea din regat.

Richard era foarte tulburat de întreaga situaţie. Am discutat puţin. Ştiam că el credea că Eduard făcuse în aşa fel ca George să moară… caz în care era vorba despre crimă.

– Dacă ar fi trăit George, a spus Richard, mai devreme sau mai târziu am fi avut parte de necazuri… revolte peste tot în țară… oameni morți pentru o cauză inutilă și ridicolă. În plus, gândește-te numai… dacă George l-ar fi învins pe Eduard… cât de mult rău ar fi adus asta țării. Iar, într-un asemenea caz, o crimă este întemeiată.

Am discutat despre asta o vreme și cred că amândoi ne gândeam că dacă moartea unui om nesăbuit și neghiob avusese loc cu scopul de a salva viețile și suferința a mii de alți oameni, fapta aceea nu era considerată o crimă, ci dreptate.

– Eduard nu a fost niciodată un om răzbunător, a insistat Richard. Orice s-a întâmplat în noaptea aceea, a fost întemeiat.

Am știut că Richard se simțea mai bine după ce ajunsese la acea concluzie, așa că nu am mai făcut aluzie la moartea fratelui său niciodată.

Maria de Burgundia se căsătorise cu arhiducele Maximilian, fiul împăratului de Habsburg Frederic al III-lea, așa că problema care îl înfuriase într-atâta pe Clarence și care condusese la moartea lui era acum rezolvată.

S-a mai făcut o arestare care l-a nedumerit pe Richard și care avusese loc chiar în noaptea în care murise Clarence. Era vorba de Robert Stillington, episcop de Bath și Wells. Era un susținător loial al casei de York, dar fusese acuzat că rostise vorbe de trădare care ar fi putut aduce prejudicii statului. Era o problemă minoră și nu peste multă vreme, Stillington a și fost eliberat, însă la ceva timp după aceea aveam să îmi amintesc de acest incident, deși atunci părea atât de neînsemnat.

Nu mai era nimic care să ne rețină la curte. Richard l-a asigurat pe Eduard că nu ar fi prea înțelept să stea prea mult departe de nord. Eduard l-a îmbrățișat cu căldură pe Richard și l-a numit „frate credincios". Richard a fost profund impresionat de asta și mi-a spus că Eduard îi spusese că nu avusese niciodată motive să se îndoiască de loialitatea lui față de el și că trebuia să mulțumească Cerului că îl binecuvântase cu un frate ca el.

Am bănuit că moartea fratelui său îl apăsa mult. După ce ne-am luat rămas-bun înduioșător și regele ne-a poruncit să avem grijă unul de celălalt, căci ne iubea nespus pe amândoi, ne-am întors la Middleham și la familia noastră.

Soţia lordului protector

Ce bucurie să fim departe de intrigile şi problemele de la curte! Familia noastră ne-a aşteptat plină de nerăbdare. Ce plăcere a fost să ne reluăm viaţa de nobili de ţară, să fiu din nou castelana de la Middleham şi să mă dedic treburilor căminului meu! Vrând-nevrând, trebuia să primim oaspeţi destul de des, dar erau nişte ocazii atât de plăcute! Dansam şi aveam menestreli şi adesea, spre marea bucurie a copiilor, veneau şi comedianţi la castel să ne înveselească.

Obişnuiam să îl însoţesc pe Richard în feluritele lui călătorii prin oraşele din nord. Îmi plăceau aceste vizite, mai ales cele spre York, cetate care era bastionul casei de York. Era mereu atât de palpitant când ne apropiam de zidurile acelea albe, cu crenelurile şi porţile lor.

York era un oraş important din nord. Unii spuneau că era la fel de important ca Londra. Catedrala, care tocmai fusese terminată, era mândria oraşului. Bogăţia de care se bucura York se datora negustorilor care făceau un comerţ înfloritor nu doar în interiorul ţării, ci şi pe continent.

Oamenii din nord apreciau influenţa pacificatoare a lui Richard. Ne primeau de fiecare dată cu căldură, iar eu eram încântată să aud urale pentru Gloucester în timp ce treceam prin oraş. Richard primea aceste omagii cu o demnitate reţinută, dar eu ştiam că era mândru de ceea ce reuşise să realizeze, menţinând nordul liniştit şi mulţumit pentru Eduard.

Am încercat să ajungem la York în săptămâna de după Sărbătoarea Sfintei Treimi, ca să putem fi martorii miracolelor[1]

[1] Reprezentări teatrale pe teme istorice sau religioase în Evul Mediu (n.red.)

care se jucau adesea la York pe vremea aceea, când se puneau în scenă secvențe din Biblie.

Însă nu ne puteam aștepta ca această stare de mulțumire deplină să dureze la nesfârșit. Erau probleme cu scoțienii.

Am primit mesaje de la Eduard. Credea că Ludovic se gândea la situația din Burgundia și devenea neliniștit. Maximilian era un tânăr plin de energie, însă nu avea la dispoziție banii necesari pentru a-l înfrunta pe Ludovic și, de îndată ce regele francez avea să aducă Burgundia sub controlul lui, avea să renunțe la tratatul cu Anglia. Probabil că faptul că trebuia să îi plătească rentă lui Eduard îl cam măcina, iar Eduard era sigur că Ludovic îl convingea sau poate chiar îl mituia pe regele scoțian ca să îi hărțuiască pe englezi la graniță.

Iacob al III-lea al Scoției era un rege destul de slab, un om fără prea multă judecată, dar se prea poate ca acesta să fi crezut că ar putea să îl învingă pe vechiul său dușman cu sprijinul regelui Franței. Problemele au început cu incursiuni la graniță care aveau loc sporadic. Cu toate acestea, Eduard avea informații conform cărora acesta ar fi fost doar un exercițiu preliminar, așa că voia ca Richard să adune armata și să mărșăluiască spre graniță.

A fost o lovitură aprigă. Venise vremea războiului în mult iubitul nostru nord. Vreme de câteva luni, acesta a continuat cu întreruperi și asta l-a ținut pe Richard departe de casă. Într-un târziu, sosind și vara, iar a fost chemat la Eduard, căci sora lor, Margareta, făcea o vizită în Anglia. Richard trebuia să se afle acolo ca să o întâmpine și, în același timp, puteau discuta și despre planurile privind o invazie a Scoției.

Așadar, nici măcar la Middleham nu ne puteam bucura de pace cu adevărat.

L-am însoțit pe Richard la Londra, unde erau în desfășurare ceremonii somptuoase pentru a o întâmpina pe acea doamnă atât de importantă, Margareta de Burgundia. Cu toate acestea, Richard mi-a spus că exista o anume răceală între ea și Eduard. Ea a pus multe întrebări despre preferatul ei, George. Eduard îngăduise să fie făcut prizonier și îi venea greu să înțeleagă una ca asta. Își cunoștea bine fratele. George era un băiețel răutăcios, dar fermecător. Era greu să o faci să înțeleagă că această răutate, care poate fi fermecătoare la un tânăr, devine primejdioasă la un adult.

Însă Margareta era atât de orbită de dragostea ei pentru George, încât era gata să îl apere fără temei.

Richard mi-a spus că nu a fost o întâlnire prea fericită. Desigur că Margareta venise cu un scop și era dezamăgită de rezultat.

– Se teme că Burgundia este slabă, a spus Richard. Maximilian are nevoie disperată de ajutor și ea a venit la Eduard să i-l ceară. „Ajutor împotriva regelui Franței!" strigase Eduard. „El este binefăcătorul meu." Desigur, asta chiar este adevărat și Margareta știa că dușmănia dintre Franța și Burgundia era punctul forte al Angliei și că așa fusese dintotdeauna. Cu toate acestea, îi cerea lui Eduard să se ridice împotriva regelui Franței!

„Și cu renta mea cum rămâne?" o întrebase Eduard. „Ești gata să o înlocuiești?" Sigur, sunt convinsă că nu se aștepta să primească un răspuns la întrebarea aceasta. Așadar, Margareta, care venise în Anglia pentru a cere ajutor pentru burgunzi, avea să fie dezamăgită.

Margareta s-a întors în Burgundia, jignită și tristă, iar noi ne-am întors la războiul nostru cu Scoția.

Au trecut doi ani. Richard și cu mine eram căsătoriți de zece ani și nu exista nici un semn că aș mai rămâne însărcinată. Eram cât se poate de supărată din această cauză. În plus, grijile mele privind sănătatea fiului meu deveneau din ce în ce mai serioase. Era un băiat tare bun, tăcut, blând și iubitor, dar în mod evident nu era la fel de puternic și vioi ca fratele și sora lui vitregă.

Mă copleșea adesea o slăbiciune care mă obosea și trebuia să mă retrag în camera mea pentru a mă odihni, deși încercam să țin acest lucru secret, ca să nu afle Richard.

Am fost atât de recunoscătoare când a reușit să pună capăt în mod mulțumitor războiului cu scoțienii. A fost o mare bucurie să îl văd mai des, deși teama pentru sănătatea fiului meu… și acum și pentru a mea nu mă lăsau în pace.

Richard nu voia să îl lase pe fiul nostru să ia parte la exerciții militare. Își amintea de zilele tinereții sale când se căznise să țină pasul cu băieții de vârsta lui. Fiul nostru avea înclinație mai degrabă pentru învățătură și Richard spunea că trebuie să își urmeze vocația.

Apoi, pe neașteptate, micuța Anne Mowbray, mireasa-copil a ducelui de York, muri. Am auzit că regina a jelit-o cu adevărat,

căci o luase pe micuța noră la ea după căsătorie. Fusese auzită comentând că în ciuda morții premature a copilei, averea ei îi rămăsese ducelui de York și, în mod evident, asta o mulțumea.

A mai avut loc un deces, care avea să aibă un efect uimitor asupra noastră, a tuturor.

S-a întâmplat la sfârșitul lunii martie '82, dar noi am primit vestea abia după câteva săptămâni și chiar și atunci nu mi-am dat seama cât de important era acest lucru pentru noi.

În timpul unei plimbări călare, Maria de Burgundia fusese aruncată de pe cal și murise în urma rănilor. Lăsase în urmă doi copii, o fată și un băiat. Acum, Maximilian trebuia să ducă greul treburilor de stat de unul singur. Margareta i-a scris lui Eduard, implorându-l să o ajute, iar Maximilian s-a alăturat rugăminților ei. Eduard însă nu putea face nimic atâta vreme cât trebuia să respecte tratatul cu regele Franței.

Eram așteptați la curtea de la Westminster pentru a petrece acolo Crăciunul. Eduard ne-a trimis un mesaj plin de afecțiune. Voia să îi mulțumească personal fratelui său pentru strălucitele victorii asupra scoțienilor.

Și astfel, am pornit alături de Richard și de fiul nostru către sud.

Avea să fie un Crăciun memorabil. Era începutul unei schimbări, dar una tristă și nefericită pentru mine, în ciuda strălucirii ei lumești. Nu îmi doream această schimbare. Pe tot parcursul ei am tânjit să mă întorc la Middleham, dar, vai, nu ne putem rândui viața și trebuie să acceptăm ce ni se întâmplă.

Regele ne-a întâmpinat plin de exuberanță. Era la fel de minunat ca întotdeauna. Da, se îngrășase, dar asta nu era nimic surprinzător dacă ceea ce se spunea despre îngăduința lui față de propriile lui slăbiciuni era adevărat. Avea tenul roșcovan și ochii lui minunați erau ușor injectați și, cu toate acestea, încă arăta ca un rege, în ciuda pungilor de sub ochi. Se remarca față de cei din jurul lui. Era zâmbitor, bonom, prietenos, glumeț și abordabil. M-am gândit adesea că nici un monarh nu era atât de iubit de popor ca el. Oamenii îi zâmbeau mereu indiferent ce auzeau despre nenumăratele lui amante și despre căsătoria lui deloc populară. Și iată că regina se afla lângă el, mai frumoasă ca niciodată, părând că anii nu trecuseră deloc peste perfecțiunea ei

glacială, iar toți copiii ei, trei băieți și cinci fete, erau la fel de frumoși ca și părinții lor.

– Frate, a spus regele îmbrățișându-l pe Richard, dragul meu frate. Să dea Dumnezeu să nu uit niciodată câte îți datorez! Bine ai venit. Ne vedem atât de rar. Și tu Anne, Anne, draga mea soră. O să îți mai aducem puțină culoare în obraji și o să dansezi zi și noapte. O să mai punem niște carne pe oasele tale frumoase. Nu ai grijă de fata asta prea bine, Richard, trebuie să stăm de vorbă în privința asta.

– Sunt bine, milord, am insistat eu.

Mă sărută.

– O să ne asigurăm că ești și mai bine. Iar tu, dragă nepoate… fii binevenit. Suntem încântați că te afli printre noi. Verii tăi de-abia așteaptă să te întâmpine.

Emana bonomie și bunăvoință și cred că ambele erau autentice. Iubea oamenii și voia ca și ei să îl iubească. Era imposibil să nu fii fermecat de el.

Nici nu ne puteam închipui ce lovitură aveam să primim.

Richard se afla cu regele când a primit vestea. Era bucuros că se întâmplase așa, după cum mi-a spus mai târziu.

– Au venit mesageri din Burgundia, mi-a spus el. Mi-am dat seama că fratele meu nu era prea dornic să îi primească și nici nu fusese vreodată. Ura veștile proaste și voia mereu să le evite, măcar pentru o vreme. Se gândea la Crăciun și la festivitățile organizate cu această ocazie. Știi cât de mult îi plac astfel de distracții. Poate că avea o presimțire că avea să se întâmple ceva. „Care crezi că ar putea fi vestea din Burgundia?“ mi-a spus el. „Fără îndoială că Maximilian se milogește din nou“, i-am răspuns. „Ce se va întâmpla cu el acum? Nu este destul de puternic pentru a-i ține piept lui Ludovic.“ „Are destulă energie. Are nevoie de arme și de oameni. Nu poți purta un război fără ele“, a spus Eduard. Era gânditor și, am observat, puțin îngrijorat. „De ce să nu trimitem după mesageri și să vedem ce au de transmis?“ i-am spus eu. „Ai dreptate ca de obicei, Dickon“, mi-a spus el privindu-mă hotărât și folosind numele meu din copilărie. „O să trimitem după ei.“ „Și atunci când vor veni ce se va întâmpla?“ am întrebat. Nu îl văzusem niciodată atât de afectat. Mesagerii aveau scrisori de la Margareta. Fratele meu le-a citit și am văzut apoi cum i se suie sângele în obraji și ochii parcă îi ies din orbite. „Ce este, Eduard?“ am spus.

„Știi că poți avea încredere în mine." El a întins o mână și eu i-am luat-o într-a mea. A trebuit să îl sprijin, căci mi s-a părut că era cât pe ce să se prăbușească. Avea chipul roșu de mânie. L-am condus până la un scaun și l-am silit să se așeze. El continua să tremure. „Citește asta", mi-a spus, încredințându-mi scrisoarea. Am citit scrisoarea pe care mi-a dat-o. Nu îmi puteam crede ochilor. Incapabil să continue fără ajutor, Maximilian se dăduse bătut și căzuse la pace cu Ludovic. Fiica cea mică a Mariei, Margareta, urma să se mărite cu delfinul, iar zestrea fetiței aveau să fie Burgundia și Artois. Scrisoarea mi-a căzut din mână, a continuat Richard. Eram la fel de uluit ca Eduard. Prima dată m-am gândit la nepoata mea Elisabeta căreia i se spunea pe la curte *madame la dauphine*. Acum, o alta avea să primească acel titlu. Nu mă surprindea că fratele meu era atât de furios. Alianța dintre Ludovic și Burgundia ar fi însemnat că Ludovic nu mai trebuia să mențină pacea cu Anglia.

– Oare asta va însemna că renta regelui nu va mai fi plătită de Franța? am întrebat.

– Mi-am dat seama că asta îl rănea cel mai mult pe Eduard. Eram neliniștit în privința lui, Anne. Nu l-am văzut niciodată arătând ca în clipa aceea. Avea mereu felul lui de a depăși necazurile. A fost dintotdeauna optimist… chiar și în cele mai grele momente. Apoi… el s-a aplecat în față de pe scaun și dintr-odată am văzut că fața i se făcuse stacojie. I-am desfăcut gulerul cămășii și am văzut cum începe să horcăie. Am strigat atunci după ajutor. Când au venit oamenii, el alunecase deja pe podea. Arăta atât de mare, de neajutorat și de diferit de felul lui de a fi. Îl iubesc, Anne, a murmurat Richard, ducându-și mâna la ochi. A fost mereu fratele meu cel minunat, atât de robust… atât de puternic. Mi s-a rupt inima să îl văd așa.

– Richard, am spus, încercând să îi alin durerea, asta nu se poate… încheia așa.

– Doctorii sunt la el acum. Spun că a avut un atac de apoplexie. Se agață de viață. Știe că nu trebuie să ne părăsească.

M-am rugat alături de Richard și am așteptat vești.

Regele își revenise. A trimis după Richard, iar eu am așteptat cu nerăbdare să se întoarcă. Am fost ușurată când l-am văzut, căci mi-am dat seama că avea vești bune.

– E minunat, a spus Richard zâmbind. Arată aproape ca înainte. Spune că festivitățile de Crăciun vor continua ca de obicei și vrea ca acestea să fie mai strălucitoare ca niciodată.

– Așadar și-a revenit complet?

– Așa se pare. Mă întreb dacă se și simte după cum spune, căci a vorbit foarte serios cu mine. „Micuțul meu Eduard e doar un copil", mi-a spus el. „Nu are decât doisprezece ani. Este prea tânăr pentru a putea duce o asemenea responsabilitate." Eu i-am spus: „Dar nu va trebui să facă asta decât peste ani buni". „A, da, da, desigur", a răspuns el, dar am văzut privirea lui înnegurată. „Am avut un atac de apoplexie, Dickon", a continuat el încet și gânditor. „Când se întâmplă astfel de lucruri, poți spune că ai primit un semn. Nu, nu vreau să spun că o să mor chiar mâine. Mai am ceva ani de trăit, trebuie să mai am… căci Eduard este atât de tânăr." I-am spus că are să se recupereze complet, cu siguranță. E puternic ca un taur. Nu ne-am descurca fără el. Micuțul Eduard nu s-ar descurca fără el. Nici eu, și nici Anglia. El mi-a luat mâna și mi-a strâns-o. Mi-a spus că știuse toată viața lui, și avusese una destul de frământată, că se putea baza pe mine. Nu îl dezamăgisem niciodată. Unii îl dezamăgiseră și îi părea cu adevărat rău de ceea ce li se întâmplase. „Mi-au fost prieteni buni la un moment dat", mi-a spus el meditând. „Warwick, George, ei m-au trădat, dar tu Dickon, tu niciodată." Am fost profund impresionat și i-am spus că îl iubisem și îl admirasem dintotdeauna, că fusese eroul copilăriei mele și că era în continuare eroul meu. Am stat așa tăcuți o bună bucată de vreme. Apoi el mi-a spus: „Vreau să îmi promiți ceva. Dacă ar fi să mai am un atac și dacă de data aceea…", la care eu am scuturat din cap și am spus că nu avea să se întâmple una ca asta. El însă nu m-a luat în seamă și a continuat: „Vreau ca tu să ai grijă de Eduard, să îl călăuzești… Vei fi lordul protector al Angliei până când ajunge la vârsta potrivită pentru a guverna de unul singur. Așa că vreau să te afli în preajma lui." L-am asigurat că voi face după cum dorește, că voi face orice îmi spune pentru el și atunci el a părut mulțumit. „Dar o să mai trăiești mulți ani de acum încolo, Eduard", am spus. „Cel puțin douăzeci", a răspuns el cu jovialitatea-i obișnuită, părând ceva mai fericit.

– Probabil că își face probleme pentru sănătatea lui.

– Da… a început să vorbească despre realizările lui, de parcă ar fi vrut să se justifice.

– Poate că are ceva remuşcări pentru că i-a luat tronul lui Henric, care era regele legitim, am spus eu.

– Am bănuit că asta îi trecea prin minte. A fost bine că Eduard a luat tronul, de dragul Angliei… dar după cum spui tu, Henric era moştenitorul direct. Nu a vorbit despre el, ci a continuat să înşire toate lucrurile bune pe care le-a făcut prin ţară. Comerţul a crescut. „Mi-au plăcut dintotdeauna negustorii", a spus el. „Dar şi unele dintre nevestele lor", a adăugat, încercând să facă o glumă. „Cred că Jane Shore e încă una dintre favorite", i-am răspuns pe acelaşi ton.

– Poate că nu a fost prea înţelept să faci asta, de vreme ce îşi scotea în evidenţă virtuţile.

– O, dar el nu consideră că aventurile lui amoroase sunt un păcat. Ar spune că au fost ceva normal şi că l-au încântat nu doar pe el, ci şi pe partenerele sale. „Este de datoria regelui să le facă pe plac supuşilor", a spus el întotdeauna. Nu, nu i-a displăcut că m-am referit la Jane, îi face mereu plăcere să vorbească despre ea. Cred că ţine foarte mult la femeia aceea.

– Mi-a spus apoi că el înţelegea cum merg treburile, ceea ce nu era cazul majorităţii regilor. „Să guvernezi un regat înseamnă mult mai mult decât să te duci la război şi să organizezi parade", a spus el. „Ce-i drept, comerţul a crescut şi tu ai adus ordine şi dreptate în ţară", am răspuns eu. „Şi am început să construiesc şi St. George's Chapel de la Windsor, care va fi o moştenire splendidă pentru popor. Am construit biblioteci. În plus, cine l-a adus pe Caxton cu tiparniţa lui pe aceste meleaguri, nu eu?" „Ai făcut multe pentru popor", l-am asigurat eu. Apoi a vorbit despre ceea ce reprezentase mereu un punct asupra căruia nu eram de acord, renta de la francezi. „Ştiu că nu eşti deloc de acord cu asta şi îţi înţeleg sentimentele", mi-a spus el, „însă la momentul respectiv, aşa trebuia făcut. Aveam bani pentru ţara mea, Dickon, banii lui Ludovic. E adevărat că acum s-a încheiat. N-o să mai văd un sfanţ de la Ludovic. De ce mi-ar mai da vreun ban? Nu se mai teme de Burgundia, şi în tot acest timp i-a stat mintea la ea. Burgundia l-a transformat în duşmanul meu şi prietenul lui Warwick… pentru o vreme. Însă prietenia lui Ludovic a tot oscilat într-o direcţie sau alta. Până la urmă este rege, dar lasă-mă să îţi spun un lucru. Aveam banii lui Ludovic, ceea ce însemna că nu trebuia să mai percep impozite de la poporul meu… de la negustori şi alţii ca ei.

Acesta este un alt motiv pentru care comerțul a devenit prosper, așa că cine poate susține că a fost greșit? Banii au fost cheltuiți mai bine astfel decât pe un război din care nu aveam nimic de câștigat."

– E important că a vorbit astfel cu tine, i-am spus. Crezi că asta înseamnă că îi e teamă să nu moară subit?

– Întotdeauna și-a deschis inima în fața mea.

– E neliniștit. Cred că regina e profund umilită și jignită pentru prințesa Elisabeta. Ce păcat că ea a insistat atât de mult să fie cunoscută la curte drept soția delfinului.

– Regina a permis ca avariția și mândria ei să îi întreacă bunul simț. Ar trebui să știe că aliațele regale nu sunt niciodată sigure până când nu sunt duse la capăt. Cu toate acestea, neliniștea privind sănătatea regelui a umbrit cealaltă dezamăgire.

– Regina trebuie să se simtă ușurată că el e încă în viață, o va face să își dea seama cât de mult depinde de el.

– Cred că și-a dat mereu seama de asta, am comentat.

În timpul Crăciunului, regele a fost vesel ca de obicei și neliniștea privind sănătatea lui a început să se risipească. Ce putea fi în neregulă cu un om care dansa așa cum dansa el, care mânca mereu cu atâta poftă și care se deda la aceleași flirturi cu doamnele de pe la curte? Fusese doar o indispoziție temporară, iar trupul puternic al regelui putea scăpa cu ușurință de orice astfel de neajuns.

Era hotărât să demonstreze asta, iar faptul că îl vedeai dansând în sala de bal cu frumoasa lui fiică mai mare, care își pierduse acum marele titlu și rămăsese doar prințesa Elisabeta, te făcea să crezi că mai avea ani buni în față.

Richard s-a liniștit.

– Este adevărat, are forța a zece oameni, a spus el. O să fie bine.

După Crăciun, am plecat de la curte și ne-am întors la Middleham, unde am cunoscut din nou bucuria care nu înceta să îmi umple sufletul de fiecare dată când mă întorceam acasă.

Era pe la mijlocul lui aprilie, la două luni de când plecaserăm de la Westminster. Ne intraserăm din nou în ritmul nostru liniștit de viață și cea mai mare grijă a mea era sănătatea fiului meu. Mai tușea acum din când în când și nu îmi plăcea asta. Eram într-o stare de neliniște perpetuă. Cât mi-aș fi dorit să mai pot avea copii, dar se părea că una dintre binecuvântările sorții îmi era refuzată.

Isabel avusese patru copii, dintre care doar doi supraviețuiseră, e adevărat, însă după câte mi se povestise, atât Margareta, cât și Eduard erau copii arătoși și sănătoși. De ce nu puteam avea copii? Uneori mi se părea că infertilitatea mea îl dezamăgea pe Richard la fel de mult ca și pe mine și cu siguranță că și trebuia să fie așa. Numai că el era atât de bun și blând că nu o arăta.

Mă aflam pe terasă când am auzit zgomot de copite. Am privit în jos și am văzut un mesager. După toate aparențele venise de departe în cea mai mare viteză.

Am coborât în fugă. Richard ajunsese deja la el.

– Regele a murit, a spus omul gâfâind.

Am fost șocați. Richard a pălit și a scuturat din cap. Îmi puteam da seama că se agăța de speranța că nu era adevărat. A rămas tăcut preț de câteva clipe, apoi a izbucnit.

– Când? a strigat el.

– Pe nouă aprilie, domnul meu.

Pe nouă aprilie, și noi eram aproape la jumătatea lunii.

– Vii din partea reginei? a întrebat Richard.

– Nu, milord, din partea lordului Hastings, a răspuns mesagerul, scoțând o scrisoare pe care i-o înmânã lui Richard. Am stat lângă el cât a citit-o.

– Regele a lăsat totul sub protecția dumneavoastră… moștenitorul, regatul. Luați-l pe noul suveran, Eduard al V-lea, și veniți cu el de îndată la Londra.

– Și acum ce facem? l-am întrebat pe Richard după ce mesagerul a fost trimis la bucătărie pentru a mânca ceva.

Richard a rămas puțin pe gânduri.

– Tânărul rege se află la Ludlow cu lordul Rivers, a spus el apoi. Cred că cel mai bun plan al meu ar fi să trimit după el acolo. Îi voi spune că în calitatea mea de lord protector și unchi al lui, eu ar trebui să îl conduc la Londra și să hotărăsc ce rută vom urma. M-aș putea întâlni cu el pe drum. Între timp trebuie să mă pregătesc.

– Of, ce veste proastă, Richard. Știu ce simțeai pentru el.

Richard era prea emoționat pentru a putea vorbi. A intrat din nou în castel și a început să chibzuiască cum să își strângă oamenii ca să poată pleca cât mai repede spre Ludlow.

Timp de câteva zile nu s-a întâmplat nimic. Richard începuse să devină nerăbdător când am mai primit un mesaj de la Hastings

prin care ne prevenea că familia Woodville era gata să îl ducă pe tânărul Eduard la Londra, unde voiau să îl încoroneze, astfel încât să poată spune că nu avea nevoie de îndrumarea unchiului său.

Richard șovăia. Nu putea înțelege de ce nu primise nici o veste de la Westminster. Crezuse că va fi informat de îndată de moartea lui Eduard de consiliul fratelui său, or faptul că aceștia nu o făcuseră, împreună cu mesajul lui Hastings, însemna că situația începea să fie destul de îngrijorătoare.

Richard se hotărî să le scrie reginei și consiliului și de îndată ce aceste scrisori fură trimise, ajunseră la noi mesageri. De data aceasta erau din partea ducelui de Buckingham.

Era clar că Buckingham se aștepta să apară probleme, însă Richard era precaut în privința lui. Avea un caracter complet diferit de cel al lui Richard. Buckingham era aventuros și îi plăcea să se afle în fruntea a tot felul de încercări temerare. Era de înțeles de ce Richard era puțin bănuitor în privința lui. Știa că le poartă pică celor din familia Woodville și că ar profita de orice ocazie pentru a-i lovi, căci nu o iertase niciodată pe regină că îl forțase să o ia de soție pe sora ei, Catherine. La vremea respectivă, Buckingham avea doar doisprezece ani și resimțise profund faptul că fusese folosit. Aparținea uneia dintre cele mai nobile familii din regat și fusese căsătorit doar pentru a împlini ambițiile familiei Woodville.

În mesaj, Buckingham spunea că era gata să îl slujească pe Richard și credea că este extrem de important ca el să vină la Londra fără întârziere.

Richard și-a dat seama atunci că sosise momentul să plece. L-a trimis înapoi pe curierul lui Buckingham cu mesajul că pleca din Yorkshire și se îndrepta spre Londra de îndată și că avea să îl întâlnească pe Buckingham pe drum.

Eu eram neliniștită. Nu prea îmi plăcea cum se rezolvau lucrurile. Era din ce în ce mai ciudat că Richard nu primise nici o veste de la Londra. În plus, în mesajele de la Hastings și de la Buckingham părea că există un avertisment.

Richard îmi știa temerile.

– Mă bucur că îi ai prieteni pe Buckingham și pe Hastings, am spus eu.

– O să am nevoie de toți prietenii pe care îi pot găsi, Anne, mi-a răspuns el pe un ton grav.

– Aș vrea să pot veni cu tine.

– Și eu îmi doresc să fie așa, dar de această dată nu se poate. Nu ar fi deloc înțelept.

– Ce vei face?

– Voi face cum sugerează Hastings. O să îl iau pe rege și vom pleca în cea mai mare grabă spre Londra. Mi-e teamă că dacă nu fac asta, regatul va încăpea în curând pe mâinile unui Woodville.

Richard era gata de plecare. Eram atât de neliniștită văzând flamurile cu mistrețul alb fluturând în vânt că îmi simțeam inima grea. Apoi, el a plecat călare, în fruntea a trei sute de oameni. Nu a vrut să ia mai mulți oameni cu el, căci nu dorea să lase impresia că vine cu o armată după el.

Eduard mă ținea strâns de mână. John și Katharine stăteau lângă el. L-am urmărit cu toții cu privirea până când l-am pierdut din ochi. Știam că acesta era sfârșitul vieții noastre confortabile la Middleham.

După plecarea lui Richard am devenit din ce în ce mai îngrijorată. Regele nostru era un băiețel de treisprezece ani, Eduard al V-lea. Auzisem de atâtea ori ce dezastru însemna pentru o țară un rege minor. Erau mereu mult prea mulți oameni puternici care încercau să îl manipuleze pe copilul-rege. Sărmanul Henric al VI-lea fusese doar un bebeluș atunci când ajunsese pe tron. Cât de diferită ar fi fost istoria țării noastre dacă tatăl lui ar fi trăit mai mult! Nu ar mai fi existat nici un Război al celor Două Roze, și nici un făuritor de regi. Poate că tatăl meu ar fi trăit o viață de nobil obișnuit, petrecându-și mai mult timp cu familia lui pe pământurile sale. Am fi putut fi o familie fericită. Poate că Isabel nu ar fi murit și cu siguranță nu și-ar mai fi pierdut primul copil pe mare. Mama nu ar mai fi fost prizonieră la Beaulieu. Nu aș mai fi fost logodită niciodată cu prințul de Wales, nici lăsată într-un birt de unde, fără noroc, poate că nu aș mai fi scăpat vreodată.

Toate erau doar presupuneri, dar ce altceva puteam face în astfel de momente? Nu știam ce se întâmpla și îmi era teamă pentru Richard. Eduard îl numise protector al regatului și tutore al regelui, dar știam prea bine că va întâmpina rezistență și că cei din familia Woodville, în frunte cu regina, aveau să facă tot ce le stătea în puteri pentru a-l controla pe rege.

Copiii puneau întrebări.

– Unde e tata? Ce se întâmplă?

Katharine era prea mare ca să o pot momi cu răspunsuri ușurele. Vorbea cu femeile. Știa că se întâmplă ceva și le spunea asta și lui John și lui Eduard.

– Tatăl vostru a plecat la Londra pentru că va fi un nou rege, le-am spus.

– Dar ce s-a întâmplat cu celălalt? m-a întrebat Eduard.

– A murit, i-am spus, și când un rege moare, dacă are un fiu, acel fiu devine noul rege… chiar dacă este doar un băiețel.

– Câți ani are noul rege? a întrebat Eduard.

– Doisprezece ani.

– Eu am zece, a spus el mândru.

– E tânăr pentru un rege, am continuat eu. Tatăl vostru s-a dus să îl ajute.

– Atunci totul va fi bine, a spus Eduard.

Îmi doream să îi pot împărtăși încrederea. Eram convinsă că situația era periculoasă. Ce tragedie că murise Eduard! Nu era bătrân. Trăise doar patruzeci și ceva de ani și păruse atât de puternic, de neînvins. Asta până când avusese atacul acela de apoplexie de la sfârșitul anului trecut. Dar cu siguranță că nu își refuzase niciodată nimic din ce îi ceruse firea lui profund senzuală, iar sexualitatea lui nepotolită și mesele copioase își spuseseră cuvântul. Acum ne lăsase un băiețel de doisprezece ani să ne conducă în timp ce familii puternice încercau să preia puterea.

Au fost zile atât de neliniștite, iar tusea mea se înrăutățea când îmi făceam griji.

Tânjeam după vești. Vizitatorii erau cât se poate de bineveniți la castel, căci toți vorbeau despre moartea regelui și existau tot felul de variante despre ce se întâmpla sau ce avea să se întâmple. Unii veneau de la Londra și erau cum nu se poate mai nerăbdători să ne spună tot ce știau. Am aflat că se speculase mult felul cum murise regele. Părerea generală era că răcise în timpul unei ieșiri la pescuit cu câțiva dintre prietenii lui apropiați. Plouase torențial și el stătuse cu hainele ude ore bune. Se spunea că având în vedere boala lui recentă, regele ar fi trebuit să aibă mai multă grijă de sănătatea lui. Unii spuneau că nu își revenise deloc de pe urma febrei căpătate în timpul campaniei din mlaștinile franceze. Alții spuneau că trăise prea bine și, desigur, se șoptea ceva și despre

otravă. Dar verdictul care avea întâietate era acela că regele murise pentru că trăise prea intens.

Am aflat că fusese bolnav vreme de zece zile, timp în care se grăbise să își pună afacerile la punct.

– I-au așezat trupul pe o scândură la Westminster, mi-a spus unul dintre vizitatori. Era gol-goluț, în afară de bucata de pânză de pe coapse. Chiar și mort își păstrase acel aer regal, splendid. Lorzii au venit să îl privească și apoi trupul i-a fost îmbălsămat și așezat în coșciug deschis la capela St. Stephen timp de zece zile, după care a fost dus la Westminster Abbey. Lângă catafalc a fost așezată o statuie a lui în mărime naturală, îmbrăcată în hainele regelui și purtând globul și sceptrul… părea atât de reală, mai că ai fi zis că era marele Eduard în persoană. Pe urmă l-au dus la Sion House unde cortegiul a rămas peste noapte, și apoi la Windsor pentru a fi îngropat în capela regelui de la St. George.

– Așa ar fi vrut și el, să plece dintre noi cu aceeași splendoare, am spus.

– Milady, știu din surse sigure că toate acestea au costat o mie patru sute nouăzeci și șase de lire, șaptesprezece șilingi și doi penny.

– I-ar fi plăcut și asta.

Mă tot gândeam la Richard și nu peste multă vreme aveam să aud ce se întâmplase cu adevărat chiar de la el. Apoi am aflat cât de aproape fusese de eșec, iar dacă situația s-ar fi întors împotriva lui în acele clipe, viețile noastre ar fi fost cu totul altfel.

Ce se întâmplase de fapt? Atunci când se apropia de Northampton, Richard primise un mesaj de la lordul Rivers în care acesta îi spunea că plecase de la Ludlow cu regele în speranța de a ajunge la Northampton pe 29 aprilie. Îi cerea lui Richard ca, în cazul în care ajungea primul în oraș, să îl aștepte acolo. Dacă ar fi ajuns el primul, l-ar fi așteptat pe Richard. Păruse un aranjament cât se poate de convenabil, căci astfel Richard l-ar fi putut duce apoi pe rege la Londra.

Când Richard ajunsese la Northampton însă, nu văzuse nici urmă de Rivers și după ce își instalase suita în zona de la periferie, se dusese la un han unde își propusese să petreacă noaptea. Între timp, ajunsese și Rivers acolo. Fusese foarte respectuos față de Richard, numindu-l lord protector și explicându-i că, de vreme ce nu reușise să găsească unde să se cazeze împreună cu cei care

îl însoțeau în Northampton, se dusese la Stony Stratford și se întorsese apoi la Northampton pentru a-i explica lui Richard ce se întâmplase.

Deși își dăduse imediat seama că ceva era în neregulă cu povestea aceea, Richard nu schițase nici un gest că ar fi ghicit asta. Povestea că nu aveau unde să înnopteze era o minciună, căci Richard reușise să găsească loc pentru oamenii lui. Cu toate acestea, îl invitase pe Rivers să ia cina cu el.

În timp ce stăteau de vorbă, sosise ducele de Buckingham și luaseră toți trei cina.

Fusese o adunare destul de veselă și după ce se retrăseseră fiecare în camera lui, Buckingham venise la Richard și discutaseră situația. Era evident că Rivers îi păcălise, spunea Buckingham. În mod clar, plănuia să îl ducă pe rege la Londra înainte ca ei să ajungă acolo și să îl încoroneze, astfel încât, fiind uns suveran, acesta să hotărască singur dacă dorea să accepte tutela unchiului său. Or, desigur că ar fi fost încurajat de mama lui să nu o facă.

– Poți să fii sigur de asta, spusese Buckingham. Rivers a trimis deja vorbă la Stony Stratford și le-a spus să plece la drum fără întârziere.

Richard era însă prea șiret ca să îngăduie să se întâmple una ca asta, și de îndată ce sosise Rivers la Northampton, poruncise ca nici un mesager să nu părăsească orașul fără permisiunea lui. Așa că, îl asigură el pe Buckingham, regele avea să rămână la Stony Stratford până sosea el să îl conducă la Londra.

Buckingham fusese impresionat de o asemenea inteligență și își oferise din nou sprijinul lui Richard.

Următoarea mișcare a lui Richard fusese să îl aresteze pe Rivers și să meargă călare alături de Buckingham până la Stony Stratford, unde regele, cu lordul Richard Grey și bătrânul Sir Thomas Vaughan, pe care Eduard îl numise șambelan și consilier al fiului său, așteptau cu nerăbdare întoarcerea lordului Rivers.

Mi-a părut rău de băiat când am auzit asta. Trebuie să fi fost uluit trezindu-se cu întreaga responsabilitate aruncată pe umerii săi. Oare ce gândise când îl văzuse pe ducele de Gloucester venind în locul unchiului lui cel simpatic? Fără îndoială că fusese îngrozit.

Richard a acționat prompt. Richard Grey și Thomas Vaughan au fost arestați și Richard l-a luat în primire pe rege. Următoarea lui mișcare era ca Eduard să intre în capitală însoțit de omul

pe care tatăl lui îl numise lord protector al Angliei și tutore al fiului său.

Mi-au mai povestit și alții despre călătoria aceea la Londra. Regele a cucerit inimile oamenilor, așa cum o fac copiii. Trebuie să fi arătat fermecător, îmbrăcat în catifea albastră, flancat de Richard și de Buckingham, îmbrăcați amândoi sobru, în negru. Era o ocazie deosebită pentru membrii consiliului orașului, care își purtau veșmintele stacojii, și pentru sute de cetățeni de vază, în haine purpurii. Veniseră cu toții să îl întâmpine pe noul rege. Îi primeau cu urale pe rege și pe lordul protector, și protestau mocnit împotriva familiei Woodville, pe care nu o iubeau deloc. Regina fugise deja cu copiii ei mai mici și căutase refugiu pe undeva. Începuse o nouă domnie.

Am primit un mesaj de la Richard în care îmi spunea să mă pregătesc să plec de îndată la Londra. Pe douăzeci și doi iunie avea să aibă loc încoronarea micuțului rege și, în mod normal, trebuia să fiu și eu prezentă împreună cu fiul nostru. Richard locuia la Crosby's Place și din când în când la reședința mamei sale, castelul Baynard. Când ajungeam în apropiere de Londra trebuia să îi trimit un mesaj ca să mă poată întâmpina.

Era vestea pe care o așteptasem atât de mult. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să merg în apartamentele fiului meu pentru a-i spune că urma să mergem la tatăl lui. L-am auzit tușind pe măsură ce mă apropiam. Mi-a zâmbit, de parcă și-ar fi cerut scuze, așa cum făcea atunci când îl găseam tușind. Dragostea pentru el mă copleșea în astfel de momente. Mă impresiona foarte mult că el considera că trebuie să-i fie rușine de slăbiciunea lui.

– Cum te simți astăzi, fiule? l-am întrebat, îmbrățișându-l.

– Mă simt foarte bine, mi-a spus el gâfâind puțin, dar cu vioiciune.

Eu însă știam că nu era așa.

L-am întrebat pe John cum se simțea fratele lui când erau împreună.

– A, obosește repede, milady, mi-a spus el. Face puțină mișcare și apoi trebuie să se odihnească.

Am trimis după unul dintre doctori și i-am cerut să îmi spună cu sinceritate ce credea despre starea lui Eduard.

– Nu e prea zdravăn, doamnă, are nevoie să fie foarte bine îngrijit, a fost răspunsul.

– Știu asta. Îmi propun să îl iau cu mine la Londra, ca să ne întâlnim cu ducele.

– În opinia mea, a spus medicul cu un aer grav, călătoria aceasta i-ar putea testa cam mult rezistența.

– Cam mult… am repetat îngrozită.

– Are nevoie de multă odihnă, iar când tușește rău nu e bine pentru el să doarmă prin locuri ciudate și să suporte neplăcerile vremii, ceea ce s-ar putea întâmpla foarte bine în timpul călătoriei.

Mă aflam într-un impas. Trebuia să ajung la Richard, dar dacă îl luam cu mine, riscam sănătatea fiului meu.

Eduard voia să vină și eu nu știam ce să îi spun. Dacă sănătatea lui ar fi avut de suferit din cauza călătoriei, nu mi-aș fi iertat-o niciodată că l-am pus în primejdie. Richard ar fi fost cât se poate de dezamăgit. Ca și mine, încerca să se convingă pe sine că Eduard avea să crească și să nu mai fie atât de fragil. Chiar și lui Richard i se întâmplase. Fusese un copil plăpând, dar crescuse sănătos, deși îi lipsea înfățișarea robustă a fraților săi. Or cu aceștia ce se întâmplase? Unul fusese omorât de excesele lui, iar celălalt murise din propria lui prostie. Din fericire, Richard nu avea nici una dintre aceste slăbiciuni.

În sinea mea, știam că nu trebuia să îmi supun fiul rigorilor acelei călătorii și când a sosit momentul, am pornit la drum, lăsând vorbă ca Eduard să nu se obosească prea mult și cerând să mi se trimită vești despre el în mod regulat.

Și astfel mi-am început călătoria spre sud, ca să fiu alături de Richard.

El m-a întâmpinat în suburbiile Londrei. Mi s-a părut de îndată că îmbătrânise în lunile care trecuseră peste el. Părea tras la față și simțeam o anumită prudență la el.

A fost foarte dezamăgit, așa cum știam că avea să fie, că nu venise și Eduard, dar credea că avusesem dreptate să nu îl aduc cu mine.

Am călărit împreună prin oraș în drum spre Crosby's Place. Oricât de mult îmi lipsea fiul meu, mă bucuram să fiu alături de soțul meu, deși la momentul respectiv nu eram sigură care dintre ei avea mai multă nevoie de mine.

*

Când am rămas singuri, Richard mi-a spus cât de mult se bucura că mă aflam alături de el.

Nu am vorbit prea mult despre Eduard. Cred că ne era teamă să ne înfruntăm temerile și încercam să ne convingem că suferea de o boală frecventă la copii.

Richard mi-a povestit apoi cum îl adusese pe rege la Londra, adăugând că nu aveau o relație prea comodă.

– Nu văd nimic din fratele meu în el, mi-a spus el. Este un Woodville pur. Am impresia că nu mă poate suferi. Mă învinovățește pentru faptul că mama lui a trebuit să fugă și că Rivers, Vaughan și Grey sunt în închisoare. A fost necesar să fac asta, Anne. Altfel s-ar fi ajuns la război. Vor trebui să își piardă capetele… și repede încă, aș zice. Îmi doresc să aibă încredere în mine regele.

– Sărmanul copil, toate astea înseamnă mult prea mult pentru el. Ar trebui să își petreacă vremea cu jocuri, nu să se afle în centrul unor intrigi.

– Cât aș vrea să nu fi murit Eduard. Nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat dacă el ar fi trăit.

– Și eu aș vrea la fel de mult!

– Anne, ce să fac eu aici? Este datoria mea față de fratele meu mort, care bănuia că s-ar putea întâmpla una ca asta. Mi-a lăsat o îndatorire sfântă. Anglia este ceea ce contează. Nu trebuie să izbucnească încă un război civil.

– Sunt convins că îl vei împiedica, Richard. Ești calm și înțelept. Nu cauți să te răzbuni pe acești dușmani… doar că ceea ce are să li se întâmple este în interesul țării.

– Așa este, dar nu știu în cine pot avea încredere, Anne. Cât mă bucur că ești aici cu mine! Îmi pot deschide inima în fața ta și îți pot vorbi de parcă aș discuta cu mine însumi. Oricine din jurul meu poate fi un trădător.

– Ai prieteni buni, Buckingham, Hastings… și ce spui și de Francis Lovell, care era alături de noi pe vremuri la Middleham?

– Da, Francis este un prieten bun. O, da, sunt câțiva, dar mă gândesc la acei oameni puternici, care ocupă funcții importante și care mi-ar putea face rău. Nu am avut niciodată încredere în lordul Stanley. E schimbător. Azi ține cu o tabără… mâine cu alta. Știi că la un moment dat am fost rude?

– S-a căsătorit cu sora tatălui meu.

– Iar acum e însurat cu Margareta Beaufort. E o femeie hotărâtă, și Stanley e ușor de manipulat. În plus, e mama acelui tinerel care stă ascuns în Bretania, dar care pare-mi-se că a pus ochii pe tron.

– Doar nu vorbești despre Henric Tudor!

Richard încuviință din cap.

– Bănuiesc că se consideră moștenitorul casei de Lancaster acum.

– Dar cum ar putea? Originea lui este atât de îndoielnică.

– Oamenii ca el nu țin seama de astfel de lucruri. Regele Henric a permis căsătoria Margaretei Beaufort cu Edmund Tudor, căruia îi spunea fratele lui vitreg, și se poate ca Edmund Tudor să fie fiul legitim al reginei Katherine, văduva tatălui lui Henric, cu Owen Tudor.

– Tot mi se pare cam îndoielnic. Of, Richard, nu ar trebui să îmi fac probleme în privința unui astfel de om.

– Ai dreptate. Dușmanii mei sunt mai aproape. Mai este cineva care mă pune pe gânduri. Mă refer la John Morton.

– Vrei să spui episcopul?

– Da, episcopul de Ely.

– Bine, dar nu a fost de partea fratelui tău?

– Da, dar asta numai după ce cauza casei de Lancaster era deja pierdută. Este ambițios, ca mulți dintre oamenii Bisericii. Își ascunde dorința de putere sub masca pietății. Ei sunt cei în care nu am încredere și de care mă tem cel mai mult.

– Dragul meu, ești extenuat. Moartea fratelui tău te-a afectat mai mult decât îți poți da seama. Știu cât de mult ai ținut la el, că se afla mereu în gândurile tale.

– Așa este.

– De îndată ce micuțul rege este încoronat și așezat pe tron, vei avea lângă tine un consiliu în care poți avea încredere și atunci vei scăpa de griji.

– S-ar putea să ai dreptate. Cât de mult mă bucur că ești aici!

Deși asta m-a înveselit grozav, mi-a fost imposibil să las la o parte neliniștea legată de fiul meu.

Necazurile au venit de unde nici nu ne așteptam.

– Jane Shore este acum amanta lui Hastings, mi-a spus Richard.

– Am auzit că e foarte frumoasă, am răspuns eu. Îmi amintesc și că Hastings a curtat-o de la bun început, dar apoi fratele tău a văzut-o și l-a silit pe Hastings să renunțe la ea.

– Se prea poate una ca asta, căci Hastings și fratele meu chefuiau împreună. Împărtășeau gustul pentru femei și traiul plin de plăceri. Cred că asta i-a și făcut să devină prieteni.

– Așadar Jane s-a întors acum la primul ei pețitor.

– O să treacă fără doar și poate de la unul la altul. E genul acela de femeie care așa face.

– Am auzit că e bună la suflet și că amanții ei sunt oamenii pe care îi prețuiește. În mod evident, i-a fost devotată regelui și complet fidelă cât timp i-a fost amant.

– Nu ar fi îndrăznit să fie altfel.

– Cred că nu ar trebui să o judecăm prea aspru, Richard, dacă vrem să îl disculpăm pe fratele tău de rolul pe care l-a jucat în această aventură. Umblă vorba că i-ar fi fost fidelă, dar el nu prea cred că i-a fost, nici măcar când o iubea cel mai mult.

– Așa era el. Era diferit.

– Legi diferite pentru femei și bărbați. Ei bine, se pare că este o idee acceptată. În orice caz, de ce să ne facem griji în privința lui Jane Shore și a lui Hastings? Fratelui tău oricum nu îi mai pasă de asta.

– Pare să fie… un fel de… lipsă de respect.

– Of, Richard! am spus râzând de el și făcându-l și pe el să izbucnească în râs.

Cu toate acestea, afacerea cu Jane Shore și Hastings nu s-a oprit acolo.

Jane Shore era genul de femeie despre acțiunile căreia se vorbește mult, care nu trece neobservată. Relația ei intimă cu regele o transformase într-un personaj important. Adesea unor astfel de femei li se fac tot felul de confidențe de către amanții lor, iar prin aceste confidențe pot ajunge să fie implicate în tot felul de intrigi.

Din câte auzisem despre Jane, crezusem că nu s-ar fi lăsat prinsă într-o astfel de situație, dar se părea că greșisem.

După moartea regelui, se aflase că fusese amanta marchizului de Dorset pentru o scurtă perioadă de timp. Acesta era fiul reginei din prima ei căsătorie cu Sir John Grey. Dorset fusese ridicat în rang în același mod ca și restul familiei Woodville și devenise un prieten bun de-al regelui, ceea ce nu era deloc surprinzător. Ca majoritatea celor din familia Woodville, era tare chipeș, aventuros, desfrânat, amuzant, exact genul de om care i-ar fi plăcut lui Eduard să îl aibă în preajmă. Era un fapt binecunoscut că le plăcea

amândurora să aibă aventuri şi, ştiindu-i pe cei doi, nu era greu de ghicit despre ce aventuri era vorba.

Se pare că Dorset o admira pe Jane de ceva vreme, şi dacă ar fi putut, ar fi încercat să o facă să îl uite pe Eduard, dar Jane era prea fidelă, sau poate prea înţeleaptă, ca să lase să se întâmple aşa ceva. După moartea regelui însă, nu a mai avut nici un motiv să nu se ducă la Dorset.

Richard a ridicat din umeri când a auzit de legătura respectivă. Bârfele i se păreau de prost gust, căci nu voia să i se amintească de viciul care ştirbea caracterul fratelui său mort.

Cu toate acestea, legătura dintre Dorset şi Jane nu a mai putut fi tratată cu aceeaşi uşurinţă când s-a aflat că acesta avea pe Canalul Mânecii corăbii pe care le echipa, căci putea face asta cu un singur scop, pentru război.

Lordul Rivers şi lordul Richard Grey erau prizonieri. Elisabeta şi familia ei, cu excepţia regelui, se aflau la loc sigur. Dorset avea probabil motivele lui. Ştia că se află în pericol, aşa că fugise pe continent, dar chiar înainte de asta Jane Shore devenise amanta lui Hastings.

În cazul unei femei ca Jane, asta părea ceva destul de normal, dar surprinzător era faptul că o vizitase pe Elisabeta Woodville, iar aceste vizite începuseră înainte ca Dorset să plece din ţară. Iar ea trăia acum cu Hastings.

– Soţia şi amanta, ce poate însemna una ca asta? a spus Richard.

– Regina nu şi-a băgat niciodată nasul în treburile amoroase ale regelui, am spus.

– Nu, şi asta o ştim cu toţii. E o femeie înţeleaptă. Trebuie să urmărim asta însă, trebuie să aflăm de ce o vizitează Jane Shore pe regină.

La momentul respectiv m-am gândit că poate nu era atât de ciudat că Jane se vedea cu regina. Jane era o femeie rafinată. Fusese soţia unui aurar, un om bogat, şi primise o educaţie aleasă de la propria ei familie. Desigur că nu fusese obişnuită să trăiască în cercurile regale până când îl întâlnise pe rege, dar fusese alături de el vreme îndelungată şi trebuie să fi deprins manierele de la curte. Se prea poate să se fi împrietenit cu regina.

Problema a devenit dintr-odată importantă într-o bună zi, când William Catesby a venit să îl vadă pe Richard.

Auzisem de Catesby. Era foarte versat într-ale legii și era un protejat al lordului Hastings, prin intermediul căruia obținuse o funcție înaltă în Nottingham și Leicester.

Știam că Richard îl admira pentru priceperea lui.

Richard a petrecut ceva vreme cu el și, după ce acesta a plecat, a stat închis în apartamentele lui, nedorind să vadă pe nimeni timp de o oră întreagă.

Începeam să îmi fac griji în privința lui. Bănuiam că William Catesby adusese vești proaste, așa că m-am dus în camera lui și am bătut ușor la ușă. Cum nu am primit nici un răspuns, am deschis ușa și am intrat.

Richard stătea jos și privea fix înainte.

– Richard, ce ai? am strigat.

– Nu îmi vine să cred asta, Anne, și totuși… a spus el, aruncându-mi o privire golită de orice expresie.

– Spune-mi, l-am implorat.

Atunci am aflat despre ce era vorba. Dorset, capul răutăților, pentru care se pare că Jane făcuse o obsesie, reușise să o convingă să îl aducă pe Hastings de partea familiei Woodville. Se pare că nu fusese prea dificil, căci Hastings șovăia oricum. Dorset insistase ca Jane să devină amanta lui Hastings pentru a putea descoperi dacă era posibil să îl facă să îl trădeze pe Richard și să îl încoroneze pe micul Eduard, conducând apoi prin intermediul lui, alături de familia Woodville.

– Nu pot crede una ca asta, am spus.

– Există dovezi, dovezi clare, mi-a spus Richard. Catesby știa despre complot. Hastings m-a trădat, Anne. Dorset a fugit în Franța, iar Hastings complotează cu Elisabeta Woodville. Jane Shore a dus mesaje… reginei, mai întâi de la Dorset și apoi de la Hastings.

– Bine, dar Hastings este prietenul tău, Richard. El a fost cel care ți-a spus despre moartea regelui și te-a avertizat în privința familiei Woodville. A fost unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Eduard.

– Prieten la dezmăț, a spus Richard cu amărăciune.

– A fost mai mult de-atât. Aveau încredere unul în celălalt. Hastings știe că tu ești alegerea lui Eduard. Tu ești cel pe care l-a ales să aibă grijă de tânărul rege și de stat.

– Anne, am dovezi că este un trădător. Știu că urzește să mă dea la o parte… să îl încoroneze pe rege și apoi, bănuiesc, alături de dragii lui prieteni Woodville, să conducă țara.

– Ești sigur?

– Am dovezi. Catesby mi-a arătat o scrisoare pe care Hastings se pare că i-a trimis-o reginei. Nu e nici o îndoială. Hastings a încercat să îl implice pe Catesby în complot, dar acesta nu a vrut să audă de așa ceva.

– Ce ai de gând să faci, Richard?

– O să iau măsuri imediat.

Atât de mulți oameni au auzit de dramatica întâlnire din Turn. Pe data de 13 iunie au fost convocate două întâlniri ale consilierilor. Se anunțase că trebuiau făcute pregătirile pentru încoronarea regelui și aceasta era pe agenda zilei. Mai era o problemă pe care lordul protector dorea să o rezolve fără întârziere.

La întâlnirea condusă de Richard erau prezenți Hastings, Stanley, Morton, cancelarul Rotherham, Buckingham și încă câțiva.

S-au adunat cu toții după cum fusese hotărât, în Turnul Alb. Richard s-a așezat în capul mesei și astfel întâlnirea a început.

Ma târziu, Richard mi-a povestit totul în detaliu. Cum veniseră la masă fără să bănuiască nimic, cum Hastings era la fel de prietenos ca întotdeauna, cum Morton vorbea despre căpșunile din grădina palatului său din Ely Place și îl implora pe Richard să îi dea voie să îi trimită câteva la Crosby's Place, căci era convins că aveau să îi placă.

– I-am acceptat oferta binevoitor și m-am întrebat cam cât să las să continue această pălăvrăgeală. M-am ridicat și i-am confruntat pe toți… Hastings, Morton, Stanley… nu aveam încredere în nici unul dintre ei. I-am întrebat dacă își dădeau seama că înainte de a muri, fratele meu mă numise tutore al fiului său și protector al regatului? Toți au părut uimiți. Da, ceea ce spuneam era adevărat, au declarat ei și știau cu toții asta. „Atunci", am spus, „deși o știți prea bine, unii dintre voi caută să mă lipsească de drepturile pe care mi le-a dat fratele meu." Au continuat să mă privească uluiți cu toții. Eu l-am privit drept în ochi pe Hastings și i-am spus: „Și tu, lord Hastings, tu ce crezi despre aceste comploturi trădătoare?" Nici măcar atunci nu și-a dat seama ce se ascundea de fapt în spatele acestor întrebări. Părea destul de amabil, mieros și mulțumit, m-am gândit, complotând cu Woodville ziua

și petrecând noaptea cu Jane Shore. „Ce zici?“ am insistat eu. El a avut îndrăzneala să îmi spună: „Dar dacă aceștia au procedat după cum sugerează domnia voastră, ar trebui pedepsiți“. „Cu moartea, lord Hastings?“ „Cu moartea“, a repetat el.

– Trebuie să își fi dat seama că știai despre perfidia lui.

– Nu sunt sigur dacă își dăduse seama până în acel moment, dar probabil că a făcut-o în clipa următoare când am strigat: „Sunt unii printre noi care sunt împotriva mea. Jane Shore, care era amanta fratelui meu, este implicată în asta. Face vizite reginei și îi duce mesaje… și mai sunt și alții, am continuat“, privind direct spre Hastings, astfel încât acesta și-a dat seama că descoperisem complotul și știam că Jane Shore era mesagerul și care îi era misiunea. „Lord Hastings, spuneți-ne din nou care ar trebui să fie soarta celor care uneltesc împotriva guvernului.“ „Dacă au făcut astfel de lucruri“, a spus Hastings rar, „și dacă pot fi duse dovezi împotriva lor…“, a continuat el, însă eu nu m-am mai putut abține atunci. Trădător lingușitor ce era, mă scotea din minți, cu atât mai mult cu cât se prefăcea că îmi este prieten fidel. Am strigat la el: „Destul cu dacă și iar dacă, Hastings. Tu ești trădătorul. Tu ai făcut aceste lucruri și te faci vinovat de trădare.“ A fost șocat. Vedeam cât de rușinat era pe fața lui. M-am gândit la presupusa lui prietenie de doi bani și am vrut să mă răzbun. „Jur că nu voi lua cina atâta vreme cât capul îți mai stă pe umeri“, am spus, și apoi am bătut în masă și am strigat: „Trădare!“ Străjerii, pe care îi avertizasem dinainte, au intrat în sală. Am arătat spre Rotherham și Morton, căci și ei erau implicați în complot, deși nu la fel de mult ca Hastings. „Arestați-i pe acești oameni și duceți-i în Turn“, am spus. Nu eram sigur de Stanley, dar cine putea fi sigur vreodată de el? Nu voiam să fiu nedrept. Nu se dovedise nimic împotriva lui, dar tot îl suspectam. „Pe acesta puneți-l sub arest la domiciliu“, am spus. Apoi a venit rândul lui Hastings. Se dovedise că era un trădător și am poruncit să fie dus de îndată în Turnul Verde și scurtat de cap.

Nu îmi venea să cred una ca asta. L-am privit pe Richard uluită. Cunoscându-l, îmi puteam da seama cât de profunde erau sentimentele lui. Îl plăcuse pe Hastings și oricum Hastings era genul de om pe care lumea îl plăcea.

– Trebuia să fac asta, a spus Richard. L-au dus în Turnul Verde, au găsit un preot și acesta l-a iertat de păcate. Cum nu au găsit nici

un butuc, au folosit o bucată de lemn de pe acolo, menită pentru reparațiile capelei și acolo și-a pierdut Hastings capul.

Mi-am acoperit fața cu mâinile și Richard și-a așezat brațele pe umerii mei.

– Trebuia, Anne, a spus el. Tu nu înțelegi cât de cruzi pot fi acești oameni.

– O, ba da, Richard, înțeleg mult prea bine.

Am aflat ce se întâmplase după scena aceea dramatică, am aflat cum strigătul „Trădare!" care se auzise din Turn fusese purtat pe străzile Londrei, cum lumea se bulucise pe străzi, cum își luaseră armele cu ei pentru a-și apăra căminul și viețile, căci se temeau că aveau să fie revolte.

Richard trimisese după primarul Londrei, Sir Edmund Shaa, aurar de meserie, un om foarte respectat în oraș.

– Nu trebuie să fie probleme, i-a spus și au pregătit o proclamație la inițiativa lui Sir Edmund, care a și citit-o cu voce tare pe străzile Londrei.

„Lordul Hastings a fost executat", se spunea în această proclamație. „A trădat guvernul și pe lordul protector. A complotat să conducă Anglia prin intermediul noului rege. L-a tras după el pe vechiul rege într-o viață de desfrâu și și-a petrecut ultima noapte în viață în patul lui Jane Shore, târfa, care era și ea implicată în complotul împotriva guvernului."

Deși problemele s-au rezolvat, Richard a continuat să aibă mustrări de conștiință. Știa cât de mult ținuse Eduard la Hastings și chiar și el îl plăcuse, dar acționase în singurul mod posibil și, făcând asta, omorâse un om pe care îl crezuse prieten. A luat-o pe văduva lui Hastings, Katherine, sub oblăduirea lui. Aceasta avea să moștenească proprietățile soțului ei, și el avea să se asigure că singurul copil rezultat din acea căsătorie, un băiat care nu era încă major, era bine îngrijit.

M-am bucurat de asta și cred că și Richard s-a simțit ceva mai bine după ce a luat măsurile necesare. Mă îndoiam însă că avea să poată uita vreodată perfidia lui Hastings și sfârșitul lui tragic din Turnul Verde.

Richard nu dorea să o pedepsească pe Jane Shore, dar nu putea ignora rolul pe care îl jucase în conspirație. Fratele lui o iubise cu adevărat pe femeia aceea. Nu fusese una dintre iubirile lui

ușuratice. Ea și Elisabeta Woodville însemnaseră mult pentru Eduard și Richard simțea că ar fi fost bântuit de stafia plină de reproșuri a lui Eduard dacă i-ar fi făcut vreun rău.

Se afla într-un impas. Numele ei fusese menționat când se vorbise de trădare. Dusese mesaje, știind prea bine ce făcea, și trebuia să dea în mod clar de înțeles că persoanele care se ocupau cu astfel de lucruri nu pot scăpa nepedepsite.

Ea era o femeie de moravuri ușoare, or pentru astfel de femei exista un tratament binecunoscut. Richard a făcut ceea ce făcuseră și alții înaintea lui. A decis că nu avea să o judece el. Avea să o dea pe mâna Bisericii.

Jane a fost adusă în fața episcopului de la curtea Londrei, care a condamnat-o să sufere penitența pe care o cerea Biserica pentru femeile ca ea. Trebuia să îi fie luate proprietățile care îi fuseseră date de amanții ei și care erau astfel atinse de păcat. Trebuia să meargă în procesiune pe străzile Londrei până la Paul's Cross, desculță și îmbrăcată într-un veșmânt din lână, cu o lumânare aprinsă în mână.

Am auzit de la doamnele mele de onoare, dintre care unele chiar văzuseră spectacolul, că ieșise lumea ca la urs să o vadă pe această femeie faimoasă. Părea foarte tristă, dar frumusețea ei i-a impresionat pe toți cei care au văzut-o. Deși picioarele îi sângerau de la pietricelele aspre pe care trebuia să calce, își ținea capul sus și mergea plină de demnitate.

Sărmana Jane Shore, iubită de Eduard, Dorset și Hastings. M-am gândit mult la ea și m-am întrebat dacă jelea moartea lui Hastings și ce avea să se aleagă de ea. Bănuiam că avea să fie mereu câte un bărbat care să aibă grijă de ea, era acel gen de femeie.

Circulau zvonuri peste tot prin Londra. Încoronarea regelui fusese amânată până în noiembrie. Hastings fusese executat fără să fie supus unui proces. Regina se afla într-un sanctuar. De ce credea ea că era nevoie să caute o asemenea protecție? Regele trăia în apartamentele de stat din Turnul Londrei, iar pe străzi se simțea o anumită tensiune. Lumea se aștepta să se întâmple ceva.

Richard era îngrijorat. Morton și Rotherham se aflau în Turn, fiind arestați atunci când fusese executat Hastings. Buckingham s-a consultat cu Richard și amândoi au hotărât că Rotherham era un neghiob bătrân care nu putea face prea mult rău, așa că ar fi

fost mai înțelept să îi dea drumul. Cu Morton însă era altă poveste, căci era un om de un calibru diferit. Acesta trebuia supravegheat. Presupunând că el, Buckingham, ar fi avut grijă de Morton, care era un om foarte cultivat? Dacă ar fi fost despărțit de restul complotiștilor și închis undeva prin inima țării, s-ar fi putut să îi placă una ca asta, să se liniștească și să se apuce de studiat. Și dacă Buckingham l-ar trimite la castelul lui din Brecknock? Acolo ar duce o viață retrasă, de învățat, ceea ce l-ar ține departe de necazuri. Din când în când Buckingham l-ar vizita și s-ar asigura că era supravegheat în mod constant. Părea să fie o soluție excelentă.

În privința lui Stanley, știau cum stăteau lucrurile. Acesta era un om care avea să se afle în tabăra unde îl conduceau interesele lui, iar astfel de oameni nu erau greu de urmărit.

Au căzut de acord că regina era cea mai mare problemă. Dacă ar fi ieșit din sanctuar și ar fi dus viața unei regine văduve, oamenii ar fi fost mulțumiți și ar fi încetat să își mai pună întrebări în privința ei. Era cumnata lordului protector, preaiubita văduvă a fratelui său, care îi fusese atât de drag, și, prin urmare, el și regina trebuiau să fie buni prieteni.

Când i s-a sugerat una ca asta Elisabetei, nu a vrut nici măcar să ia în considerare ideea de a părăsi sanctuarul, declarând sus și tare, de parcă ar fi făcut un anunț de la amvonul din Paul's Cross, că nu avea încredere nici în cumnatul ei, nici în guvern.

– Atunci, dacă ea nu vrea să iasă de acolo, ducele de York trebuie să ajungă în Turn, alături de fratele lui. Regele se simte singur și vrea să își aibă fratele aproape.

Elisabeta a refuzat să se despartă de fiul ei, așa că Richard a început să se supere pe ea.

– A creat necazuri încă de când a pus ochii pe ea fratele meu în pădurea Whittlebury, mi-a spus el. Cât îmi doresc să nu o fi văzut niciodată! Numai gândește-te! Eduard nici nu s-ar fi certat cu tatăl tău. Dar nu a avut cearta aceea legătură cu ea? Cu ea și cu familia ei? Ei au fost răspunzători pentru războaie și vărsare de sânge și acum iat-o… cum spune lumii că îi e teamă de mine, de guvern, că își caută refugiul, refuzând să îi dea drumul fiului ei. Îți spun că ducele de York are să i se alăture fratelui său în Turn.

Oamenii Bisericii aveau păreri împărțite. Richard spunea că Elisabeta îl folosea pe tânărul Richard de York pe post de ostatic și că acesta era motivul pentru care nu voia să îl lase să plece. Dar

asta nu mai putea fi tolerat. Arhiepiscopul de Canterbury credea că a lua copilul de lângă mamă contravenea legii sfinte a Sf. Petru. Cu toate acestea, opinia generală era că situația devenea prea periculoasă pentru a-i permite reginei să își țină fiul prizonier și că acesta trebuia scos de acolo pentru a i se alătura fratelui său în Turn.

Din nefericire, planul a trebuit dus la îndeplinire în singurul mod posibil, căci Elisabeta nu l-ar fi lăsat pe fiul ei să plece decât dacă ar fi fost forțată. Au fost trimiși oameni înarmați la regină. Arhiepiscopul de Canterbury, Thomas Bourchier, era cât se poate de consternat, căci socotea că nu era corect să scoți pe cineva dintr-un loc de refugiu împotriva voinței lui. Fiind însă în minoritate, el a fost obligat să permită săvârșirea acestui lucru.

A implorat-o pe regină să își lase fiul să plece, dar ea i-a spus că nu are de gând să facă asta, că dorea să își păstreze copiii lângă ea, întrucât aveau nevoie de ea în astfel de momente. Regele se afla în Turn, așteptând ceremonia de încoronare care ar fi trebuit să aibă deja loc, însă unele persoane consideraseră că era mai bine ca aceasta să fie amânată, deși reginei nu i se spusese motivul.

Arhiepiscopul i-a explicat că regele avea nevoie de fratele lui și că îi cerea să vină la el. Cei doi băieți trebuiau să fie împreună și lui îi era teamă că dacă nu avea să îl lase să plece de bună voie, avea să fie luat cu forța, ceea ce nu ar fi fost deloc bine pentru el.

Elisabeta voia să obțină asigurări de la arhiepiscop că fiul ei va fi respectat în conformitate cu rangul lui, îngrijit așa cum se cuvine și protejat. Arhiepiscopul a asigurat-o de asta și, în cele din urmă, l-a luat pe Richard de York de mână și l-a condus afară din sanctuar. Băiatul avea nouă ani.

Richard mi-a spus că atunci când a fost adus la Westminster Hall a vorbit puțin cu el.

– Era trist că se despărțise de mama și surorile lui, dar era nerăbdător să ajungă la fratele lui, mi-a spus el.

– Sărmanul copil, am răspuns. Ce tragedie este să fii luat de lângă familia ta la o vârstă atât de fragedă.

– Bine, dar o să fie alături de fratele lui, a spus Richard.

În orice caz, acel incident destul de delicat s-a încheiat, spre marea ușurare a lui Richard.

Fără îndoială că trădarea lui Hastings îl rănise profund pe Richard și îl făcuse să fie mai atent la pericolele din jurul lui.

Eu una tânjeam mai mult ca niciodată după Middleham și după activitățile cotidiene ale vieții de familie.

Richard și Buckingham hotărâseră împreună că trebuiau să scape de cei din familia Woodville. La momentul respectiv, contele Rivers, Richard Grey și Sir Thomas Vaughan, care fuseseră arestați la Stony Stratford, își așteptau sentința. Acei oameni reprezentau un pericol pentru regat. Familiei Woodville nu mai trebuia să îi fie îngăduit să creeze necazuri, dacă doream să guvernăm țara fără teama unor conflicte continue.

Sir Richard Ratcliffe, un om de încredere de-al lui Richard, a fost trimis să se ocupe de execuția acestor trei bărbați.

Richard îl cunoscuse pe Ratcliffe pe vremea când bunicul lui era supraveghetor al casei lui Eduard și, mai târziu, când luptase alături de Richard în nord și rezistaseră asediului de la Berwick, Richard îi acordase un titlu de cavaler. Richard spunea că era un om pe care se putea baza.

Ratcliffe a plecat la Pontefract, unde execuțiile au fost duse de îndată la îndeplinire.

M-am întrebat oare ce simțea atunci Elisabeta Woodville. Atât de mulți dintre membrii familiei ei pieriseră, iar cei doi fii ai ei se aflau în Turn, și nu în grija ei. Fusese o femeie foarte ambițioasă și trebuie să fi știut atunci când se măritase cu regele că viața ei avea să fie presărată cu mari pericole, mai ales din cauza opoziției înverșunate față de căsătoria lor. Ne oferise tuturor destule dovezi ale ambiției ei, dar își iubea cu adevărat familia. Asta era cât se poate de evident.

Acum moartea regelui îi schimbase radical viața. Bineînțeles că se întreba nerăbdătoare ce avea să îi rezerve viitorul.

Între timp începuseră să circule tot felul de zvonuri. Tânărul rege nu era încoronat. Oare nu sosise deja momentul să fie ținută ceremonia? Guvernul anunța că în scurt timp aveau să înceapă pregătirile pentru ea. Din nefericire, din cauza problemelor, evenimentul trebuise să fie amânat. Umblau chiar zvonuri că se întâmplase ceva cu regele și cu fratele lui și astea au tot continuat până când au fost văzuți tragând la țintă cu arcurile pe pajiște, în fața Turnului Verde. Urma să aibă loc încoronarea. Familia Woodville nu fusese niciodată simpatizată, așa că nu i-a plâns nimeni prea mult.

În opinia generală, lordul protector era considerat un om serios, nu atrăgător și plăcut precum fratele lui, dar serios, și oamenii păreau că îl respectă. În plus, fostul rege se bizuise atât de mult pe el încât îi lăsase guvernarea țării pe mână.

Moartea unui rege care lăsa în urma lui un băiat pe tron nu era deloc o situație prea comodă. Aceasta se întâmplase și înainte, când Henric al V-lea lăsase în urma lui un moștenitor care era doar un bebeluș, și ce necazuri se iscaseră! Acum însă aveam un protector înțelept. Poate că nu era fermecător și chipeș ca fratele lui, dar dacă era un conducător înțelept, mai conta asta? Cam aceasta era starea de spirit a oamenilor în momentul în care Robert Stillington, episcop de Bath și Wells, a făcut acel anunț nemaiauzit.

A venit să îl vadă pe Richard la Crosby's Place și au stat închiși împreună o bună bucată de vreme. Apoi, Richard a trimis după ducele Buckingham și toți trei au stat de vorbă până dimineața.

Am știut că se întâmpla ceva foarte important.

Ceva mai târziu în cursul aceleiași zile am rămas singură cu Richard și l-am implorat să îmi spună ce se întâmpla.

El a ezitat preț de câteva clipe, după care, văzând că mă supărasem pentru că nu voia să spună, mi-a explicat despre ce era vorba.

– Este atât de nemaipomenit… atât de… de nebunesc. Nu îmi vine să cred, deși Stillington e sigur. Îți amintești că el a stat o vreme în Turn după ce George a spus acele lucruri despre virtutea mamei mele?

Am încercat să îmi amintesc. Era pe vremea când ducele de Clarence fusese găsit mort în butoiul cu vin. Ne întrebaserăm atunci de ce îl arestaseră pe Stillington și de ce îl eliberaseră apoi atât de brusc.

– Îmi amintesc, am spus.

– Acum știu despre ce era vorba, și e neliniștitor, Anne. Într-un fel, e alarmant. Posibilitățile uluitoare…

– Te rog să îmi spui totul cu calm, Richard, am spus.

– Episcopul susține că, într-adevăr, Eduard nu a fost căsătorit cu Elisabeta Woodville și că băieții din Turn sunt bastarzi.

– Bine, dar nu se poate una ca asta! am strigat eu.

– Nu… e chiar plauzibil, într-adevăr, dacă îl cunoști pe Eduard. Când vei auzi cum s-a întâmplat, o să fii și tu de acord. Eduard era foarte tânăr atunci. Știi cât de nechibzuit și impulsiv putea fi

când venea vorba de femei. Nu ar fi prima oară când a fost atât de orbit de pasiune că a lăsat orice precauție la o parte. Se pare că s-a căsătorit cu o femeie numită Eleanor Butler și, deși aceasta s-a retras la mănăstire mai târziu, era încă în viață atunci când el s-a căsătorit cu Elisabeta Woodville… ceea ce înseamnă că de fapt căsătoria cu Elisabeta nu este legală și, prin urmare, copiii ei nu sunt legitimi.

– Nu pot crede una ca asta, Richard.

– Stillington spune că a oficiat el însuși căsătoria cu Eleanor Butler.

– O poate dovedi?

– Stillington e gata să jure.

– Și această Eleanor Butler… cine era?

– Nu era nevastă de aurar, ci fiica marelui John Talbot, contele de Salisbury, și văduvă a lui Sir Thomas Butler. Trebuie să fi fost mai în vârstă decât Eduard și se pare că era o doamnă virtuoasă, căci nu a vrut să îi cedeze fără să o ia de soție, așa că el a făcut acest pas nechibzuit.

– Dacă este adevărat…

– Dacă este adevărat, a repetat el, întorcându-se spre mine cu ochii strălucindu-i, știi ce înseamnă asta.

– Înseamnă că tu ești rege.

El încuviință din cap.

– O, Richard, am strigat deznădăjduită, nu se poate.

– Dacă este adevărat, va trebui să se poată.

Am simțit cum mă năpădesc gândurile negre și am încercat să le dau la o parte sperând că nu era adevărat.

– Regele nu ar fi făcut niciodată una ca asta.

– Ba da, Anne, și știi și tu asta. A preferat să uite de căsătoria cu Eleanor Butler. Aventura se încheiase de mult, ea se retrăsese la mănăstire și era ca și moartă. El s-a îndrăgostit nebunește de Elisabeta Woodville. Cum ea a insistat să se căsătorească, el i-a oferit asta.

– Și toți copiii aceia.

– Să spunem lucrurilor pe nume. Sunt copii nelegitimi în cazul în care căsătoria cu Elisabeta Woodville nu a fost legală.

– Ce va face Elisabeta Woodville?

– Poată că o să își mai piardă din aroganța aceea și din mândria ei de nesuferit. Parvenita va fi redusă la ceea ce era înainte ca regele să o ridice în rang.

– Va accepta lumea așa ceva?

– Toată lumea trebuie să accepte adevărul. Anne, văd că ești plină de îndoieli.

– De ce nu a spus Stillington asta mai înainte?

– Ba cred că a făcut-o.

– Când?

– Cred că i-a spus lui Clarence. Of, nu înțelegi, Anne? De aceea a murit Clarence în Turn. Acum îmi amintesc. Gândește-te când a murit George.

– Îmi amintesc că a spus că Eduard însuși era un bastard.

– Da, calomnia aceea la adresa mamei noastre. George a spus că Eduard era rezultatul unei relații dintre mama și un bărbat cu origini umile. O știi pe mama. Crezi una ca asta?

– Mi-ar fi foarte greu să cred așa ceva.

– Tocmai. Aceea a fost una dintre fanteziile lui George, dar asta e altceva. Dacă îmi amintesc bine, Eduard s-a dus să îl viziteze în Turn în noaptea în care a și murit. Când s-a întors era uluit. Nu îl mai văzusem niciodată astfel. Acum știu ce s-a întâmplat. Probabil că Stillington i-a vorbit lui Clarence despre căsătoria regelui cu Eleanor Butler, iar când Eduard s-a dus să îl vadă pe Clarence în Turn, acesta i-a spus că știa despre asta. A doua zi dimineață, l-au găsit pe Clarence mort în butoiul cu vin de Malmsey.

– Vrei să spui că Eduard a poruncit să fie ucis!

– Ar fi fost cu siguranță un motiv bun!

– Eduard… și-a ucis propriul frate?

– Îl cunosc bine pe Eduard. A tras singur concluzia că moartea unui om de nimic, obsedat de iluziile lui de grandoare, era necesară pentru a evita un război civil și moartea a mii de oameni. Eduard a făcut ce era corect, Anne. Poate că nu este bine să treci cu vederea o crimă, însă trebuie să pui în balanță moartea unui singur om și moartea a mii de oameni.

– Iar Stillington a fost trimis în Turn.

– Da, pentru că George a dat în vileag faptul că aflase informația de la el. Firește, el era singurul care ar fi putut să dea acea informație. Îți poți da seama ce s-a întâmplat. A fost întemnițat de îndată în Turn, ca să nu facă și mai mult rău. Apoi, Eduard s-a înduplecat. Îmi imaginez că s-a dus să îl vadă pe Stillington, care era ros de remușcări și care a jurat că nu va mai scoate o vorbă despre asta, ba poate chiar că va nega în caz că lucrurile ar fi ieșit

la lumină din orice alte surse. Eduard nu a fost niciodată un om răzbunător. A demonstrat-o în mod repetat. Era mereu gata să își ierte dușmanii și să trăiască în pace cu ei. Se prea poate să fi avut încredere în Stillington, așa că l-a eliberat și acesta și-a ținut gura.

– Până acum.

– Da, până acum, când asta nu îl mai poate afecta pe Eduard.

– Dar poate afecta familia lui Eduard… îi poate face rău fiului lui… care este acum rege.

– Va trebui să îmi fac datoria, Anne.

– Crezi că poporul va dori asta?

– Trebuie să fac ce e corect.

– Adică… să urci pe tron?

– Cred că este singura soluție. Regele e doar un băiețel. Nu e bine ca o țară să fie condusă de un rege-copil. Un om puternic aflat pe tronul unei țări îi dă acesteia stabilitate.

– Vei fi rege, Richard.

– Iar tu vei fi regina mea.

Am închis ochii, cuprinsă de presimțiri negre.

Primul pas al lui Richard a fost să întrunească de îndată consiliul și să îi prezinte ce descoperise.

Am așteptat la Crosby's Place să aflu care fuseseră rezultatele întrunirii. În curând am aflat că toată lumea fusese de acord că Richard trebuia să urce pe tron.

Orașul era cuprins de tensiune. Nu puteai să n-o simți. Orășenii știau că urma să se întâmple ceva important, deși nu știau exact despre ce era vorba.

A fost o vânzoleală de nedescris între Crosby's Place și castelul Baynard. Speram că ducesa de York nu știa despre ofensa care i se adusese, căci eram convinsă că, mândră cum era, ar fi luat foc. În orice caz, acum că Eduard era mort, ce rost mai avea să se dovedească faptul că era legitim? Era destul și așa că tânărul rege și fratele lui fuseseră declarați bastarzi; suficient pentru a-i putea detrona.

S-a hotărât să li se dea oamenilor vestea în duminica următoare. Primarul, Sir Edmund Shaa, avea un frate, Ralph, care era călugăr și era cunoscut londonezilor întrucât predica adesea la Paul's Cross cu multă elocvență, iar mulțimea se îngrămădea să îl asculte. Astfel, primarul a propus ca fratele Ralph să facă anunțul.

Richard, cu Buckingham alături și cu toți nobilii și demnitarii din Londra, a pornit în procesiune spre Paul's Cross. Renunțând la obișnuitele lui veșminte negre, Richard a purtat catifea violet, căci nu se cădea ca un rege să fie îmbrăcat sobru, în negru.

Mulțimea de oameni a împânzit străzile și s-au îngrămădit și mai mult la Paul's Cross, unde a vorbit fratele Ralph. Acesta și-a bazat discursul pe următoarea frază: „Copiii bastarzi nu vor prinde rădăcini." Apoi a spus mulțimii despre căsătoria lui Eduard al IV-lea cu Elisabeta Woodville, care nu era legitimă, căci el se legase înainte de asta de o altă doamnă, Eleanor Butler, al cărei tată era contele de Shrewsbury. Doamna respectivă trăia, deși într-o mănăstire, pe vremea când Eduard se căsătorise cu lady Elisabeta Woodville. Prin urmare, acea căsătorie nu era legiuită și copiii rezultați din ea nu erau legitimi. Asta însemna că băiețelul căruia îi spuneau rege și fratele său, cunoscut ca Richard de York, nu aveau nici un drept la tron.

Pe de altă parte, Richard, ducele de Gloucester, de vreme ce fratele său murise fără moștenitori legitimi, era următorul pretendent legitim la tron.

Văzuseră cu toții ce calități deosebite avea Richard. Se dovedise a fi un om serios, un mare conducător, și avea origini profund englezești. Dintre toți fiii fostului duce de York care supraviețuiseră, era singurul care se născuse în Anglia. Voia poporul să aibă un rege englez? Dacă da, îl puteau avea prin Richard al III-lea.

Cât de mult îmi doream să fi fost și eu acolo! Richard avea nevoie de mine. Puteam ghici cum se simțea, căci oamenii erau profund șocați de descoperirile acestea. Îl iubiseră pe Eduard cel chipeș al lor și erau profund mișcați de micuțul rege, gata să îl iubească și pe el.

Lumea a plecat pe tăcute, fără îndoială pentru a discuta apoi ce credeau despre noul regim în siguranța căminelor lor.

Poporul a primit vestea într-un mod destul de deconcertant, care l-a neliniștit profund pe Richard.

– Nu au spus nimic, mi-a zis el. Nu au dat nici un semn de aprobare sau de dezaprobare. Păreau doar șocați. A fost o reacție cât se poate de neobișnuită.

– Desigur, i-a luat pe toți prin surprindere, așa cum s-a întâmplat și cu noi.

– Se poate, dar tot mă face să mă întreb ce poate însemna.

– Richard, dacă este adevărat… tu trebuie să fii rege.

– Numai de ar fi dovezi… documente…

– Eduard s-ar fi asigurat că sunt distruse.

– Eduard era renumit pentru cât de distrat era în anumite privințe. Credea că poporul ține destul de mult la el ca să nu îl trădeze. Vezi tu, nu s-a gândit că Stillington ar putea fi primejdios până nu i-a spus secretul lui Clarence. Tot așa, a fost uimit când tatăl tău s-a întors împotriva lui.

– Of, Richard, numai de nu s-ar fi căsătorit Eduard cu Elisabeta Woodville!

– Păi a fost același scenariu. Eleanor Butler nu voia să îi cedeze fără un certificat de căsătorie și nici Elisabeta Woodville nu a vrut. Iar când Eduard voia o femeie, uita de orice altceva. Tocmai această trăsătură a lui i-a adus atâtea necazuri.

– Ce ai de gând să faci, Richard?

– Buckingham vrea să acționăm de îndată. Crede că anunțul fiind făcut deja de fratele Ralph, nu mai trebuie să întârziem.

Buckingham era cu totul de partea lui Richard. Era nebun de entuziasm, dar asta era ceva tipic pentru el. Îmi amintea de Clarence, iar eu una învățasem să mă feresc de astfel de oameni.

Acesta a luat imediat măsuri. Mai întâi a venit să îl vadă pe Richard, care mi-a spus la scurtă vreme după aceea ce se întâmplase.

– Buckingham se duce la primărie cu unii dintre susținătorii lui și i-a învățat deja ce să facă.

Crainicii umblau pe străzi, anunțând că Buckingham o să vină la primărie și că avea ceva important să le împărtășească oamenilor. Lumea s-a bulucit la primărie, unde partizanii lui Buckingham se amestecaseră în mare număr printre oamenii de rând.

Acolo, Buckingham a vorbit despre dezvăluirile lui Stillington și a lămurit cine era adevăratul rege. A spus că nici nu puteau să aibă un rege mai bun. Era omul pe care fratele lui, Eduard, îl alesese pentru a guverna regatul și pentru a avea grijă de fiul lui. Acum însă băiatul nu mai putea emite pretenții la tron și nu mai era moștenitorul legal al casei de York, dar ei aveau un rege, un om matur, care se dovedise demn de a purta coroana regală… un om care era îndreptățit la ea… un om care era englez din cap până-n picioare, regele Richard.

Apoi strigase în gura mare, „Îl acceptați pe Richard de Gloucester ca rege al vostru, sub numele de Richard al III-lea?“

M-am bucurat că nu fusesem acolo și că nici Richard nu fusese prezent. Tăcerea din sală ar fi fost greu de suportat.

S-ar putea spune că lumea fusese luată prin surprindere și că nu răspunseseră de îndată. Plângeau după Eduard cel înalt, cu păr auriu, și, dacă nu-l puteau avea pe el, îl voiau pe regele lor micuț și chipeș.

Apoi oamenii lui Buckingham începuseră să strige: „Trăiască regele Richard al III-lea, adevăratul rege englez!“

În ziua următoare s-a întrunit Parlamentul și dreptul lui Richard la tron a fost prezentat în fața Camerelor reunite cu această ocazie specială. S-a pus accentul pe ilegitimitatea căsătoriei lui Eduard cu Elisabeta Woodville, precum și pe comportamentul familiei Woodville și dezastrul creat de aceștia în țară. Era răspunsul dat de Dumnezeu față de o uniune pe care El o considera respingătoare, căci aceea nu fusese o căsătorie valabilă și, prin urmare, Richard de Gloucester, fiul ducelui de York, fără putință de tăgadă, era adevăratul rege.

Proclamația spunea: „Vom implora cu umilință și vom cere Alteței Sale să accepte această demnitate regală și să ia coroana.“ A fost aprobată în unanimitate.

Rezultatul întâlnirii și acordul la care s-a ajuns a fost că la castelul Baynard a sosit o suită numeroasă. Aceasta era formată din nobili și înalte fețe bisericești. Acolo, ducele de Buckingham a citit proclamația care fusese aprobată de Parlament.

Trebuie să fi fost o scenă impresionantă, cu Richard stând pe unul dintre meterezele castelului, privind în jos la adunarea din curte.

După ce Buckingham a terminat de citit proclamația, Richard a spus că avea să accepte să fie rege. A coborât de pe metereze și a călărit în fruntea alaiului spre Westminster Hall. Apoi s-a așezat pe tronul de marmură rezervat regelui și a jurat să facă dreptate fără teamă și fără părtinire și să facă tot ce îi va sta în putere ca să îi slujească bine ca rege și conducător al lor.

Începuse o nouă domnie. Eduard al V-lea nu mai era rege. Poporul îl acceptase pe Richard al III-lea.

Regină a Angliei

Așa m-am trezit regină a Angliei și cred că trebuie să fi fost una dintre cele mai dezinteresate de a purta coroana. Nu îmi doream nimic mai mult decât să mă întorc la Middleham, și Eduard să fie din nou în viață ca prin minune, astfel încât noi să nu ne mai aflăm în centrul atenției. Voiam să fiu lângă fiul meu și să îl fac bine. Îmi făceam mereu griji pentru el. Cât despre mine, eram epuizată fizic și mental.

Urma să aibă loc o ceremonie de încoronare expeditivă, căci un rege nu era recunoscut ca un adevărat monarh decât după ce era uns și i se punea coroana pe cap.

Trebuia să mi se facă o rochie cât mai grabnic și croitoresele au lucrat fără încetare, zi și noapte, ca să o poată termina la timp. Era făcută din catifea violet și țesătură cu fir de aur și era cu adevărat minunată, însă eu nu mă arătam prea interesată de ea, căci inima îmi era plină de presimțiri negre.

Eram, fără îndoială, într-o stare de nervozitate și vedeam în cele mai obișnuite lucruri semne rău prevestitoare.

Ne pregăteam să plecăm de la castelul Baynard și să mergem la Turn, unde aveam să rămânem peste noapte după obicei, așa că cei doi prinți care ocupau încă apartamentele regale au trebuit să fie mutați în cea mai mare grabă, astfel încât să le putem ocupa noi.

Băieții stăteau într-un turn din apropiere de Water Gate. Mă întrebam ce gândeau ei, mai ales micul Eduard, care fusese educat ca moștenitor al tronului. I se aduseseră omagii speciale de când murise tatăl lui și, cu siguranță, băiatul savurase asemenea lucruri. Mă întrebam cum îl tratau acum. Trebuie să fi fost un adevărat șoc pentru mintea lui de copil să ajungă din rege un bastard.

Nu trebuia să mă gândesc însă la astfel de lucruri. Trebuia să îmi aduc aminte că eram regină acum și că toată lumea era cu

ochii ațintiți asupra mea. Asta m-a făcut să mă îngrijorez asupra înfățișării mele. Oare arătam palidă și ștearsă? Eram mult prea firavă și începeam să slăbesc și mai mult. Cât mi-aș fi dorit să fiu puternică și sănătoasă precum Elisabeta Woodville, cea care născuse atâția copii. Cât de mult se bucurase de rolul ei!

Richard se interesa mereu de sănătatea mea. Uneori credeam că se întreba dacă aveam să mai rămân însărcinată, apoi gândurile mi se întorceau la celălalt subiect atât de important pentru mine, sănătatea fiului meu.

Mă îndoiesc că am fi putut fi cu adevărat gata vreodată pentru spectacolul magnific care s-a dovedit a fi ceremonia noastră de încoronare dacă nu ar fi existat deja pregătirile pentru un altul, pentru acel tânăr Eduard al V-lea.

Londonezii erau în toane bune. Ceremoniile de încoronare erau mereu binevenite. Prilej de sărbătoare și de privelişti interesante, era rost de vin pe gratis, dans, cântec, chefuit pe străzi, în general o scuză ca oamenii să adauge puțină culoare în viețile lor anoste.

Cum Richard fusese conducătorul nordului, și cei mai fideli susținători ai lui proveneau din acea parte a țării, mai multe mii de oameni din nord veniseră în sud pentru a se bucura de triumful lui. Au făcut mare vâlvă cu armurile lor ruginite și uniformele lor sărăcăcioase, iar oamenii din sud le-au privit cu dispreț comportamentul cam grosolan. Și-au așezat tabăra la Moor Fields și au fost una dintre atracțiile de la eveniment.

Richard s-a bucurat să îi vadă și a ieșit să îi salute și să le spună cât de mulțumit era că veniseră la încoronarea lui. I-a adus în oraș, călărind în fruntea lor, și i-a așezat pe lângă castelul Baynard.

– Îmi sunt prieteni, a spus Richard. M-aș putea încrede în ei că au să mă slujească până la capăt. Poate că nu au uniforme elegante și maniere pline de grație, dar onestitatea și fidelitatea lor nu pot fi puse la îndoială.

Cred că Richard era vrăjit de ceea ce i se întâmpla. Era ambițios, ca și frații lui. Deși nu ar fi încercat niciodată să ia tronul, așa cum o făcuse Clarence, de vreme ce îi revenise de drept, se bucura de el. Se născuse pentru a guverna și acum își putea pune în valoare cu adevărat talentele. Îmi dădeam seama cum devenea pe zi ce trece mai nerăbdător. Îmi spuneam că trebuie să îmi înving temerile

și să încerc să îi fiu o soție pe măsură. Obișnuiam să mă rog noapte de noapte să am parte de o familie cu băieți puternici.

– Fă să îi am curând, Doamne, mă rugam. Ar fi vremea să am copii și îmi este tare teamă pentru Eduard.

În ziua dinaintea încoronării, când am ajuns în Turn, Richard arăta minunat. În trecut, mă obișnuisem să îl văd îmbrăcat sobru în negru, însă acum purta un veșmânt albastru țesut cu aur și o mantie purpurie, tivită cu blană de hermină. Din nefericire, eu am fost nevoită să călătoresc într-o lectică trasă de cai.

Am stat alături de Richard lângă marele altar. Ne-au dat jos hainele, asfel încât am rămas amândoi aproape goi până la brâu cât timp ne-au uns cu sfântul mir. Era un moment solemn. Îmi reveneau în minte scene din trecut. Isabel, atât de nerăbdătoare, căci spera să se mărite cu Clarence și credea că ar putea fi regină, înmormântarea aceea a copilului pe mare, care mă bântuia atât de mult, eu în bucătăria birtului, vestea morții tatei, moartea prințului de Wales… durerea mamei mele. Erau atâtea tragedii la care să mă gândesc în timp ce eram proclamată regină.

Apoi am fost îmbrăcați în veșminte de aur și ni s-au așezat coroane pe creștet. Au sunat trompetele și, în timp ce ascultam strigătele celor loiali nouă, am fost smulsă din trecut și adusă înapoi în prezentul uluitor.

Eu și Richard am avut un mic răgaz, rămânând singuri în intimitatea camerei noastre înainte de începerea banchetului.

Am văzut că Richard exulta.

– Pare de necrezut, a spus el. Dar este adevărat. Uneori cred că așa a fost să fie dintotdeauna.

– Tu… rege!

– Eduard ar înțelege, a spus el. Știa că fiul lui nu avea nici un drept la tron. Cine putea ști mai bine asta?

– Spera însă că nimeni nu avea să îi pună acest drept la îndoială.

– Așa este, dar drepturile sunt drepturi și adevărul iese mereu la iveală.

– Nu ar trebui să te gândești la fratele tău într-o zi ca asta, i-am spus eu.

– Mă gândesc la el în fiecare zi.

– O să fii un rege bun, Richard.

– O să fac tot ce îmi stă în puteri. Te simți bine, Anne? Arăți foarte obosită.

Cât de mult m-au deprimat acele cuvinte! Încercam din răsputeri să nu par obosită, dar când erau spuse cu atâta grijă, mă răneau cu atât mai mult.

Am vorbit despre Buckingham, care ieşise mult în evidenţă.

– Ai fi zis că îl încoronau pe el, am spus eu.

– Ce i-ar mai fi plăcut una ca asta!

– A avut cu siguranţă cele mai bogate veşminte dintre toţi cei prezenţi.

– Doar e Buckingham.

– Catifeaua aceea albastră, care strălucea de ornamente aurite!

– Ei bine, e un bărbat frumos şi îi place să atragă atenţia asupra acestui fapt.

– Cu siguranţă.

– Mi-a fost un prieten bun.

– Da, am spus, îl putem ierta că s-a dat puţin în spectacol.

– Îl vom ierta de o mie de ori, a spus Richard.

Apoi ne-am îndreptat spre Westminster Hall, unde fuseseră întinse mesele pentru a primi oaspeţii. Eu şi Richard ne-am ocupat locurile la masa aflată pe estradă, pentru a fi slujiţi de cei mai mari nobili din regat.

Era ceva deosebit că Richard mânca din farfurii de aur şi argint oferite de doi bărbaţi pe care îi ştiam prea bine, deşi nu îi mai văzusem de ani buni. Unul dintre ei era Francis Lovell şi celălalt Robert Percy, acei băieţi care învăţaseră arta războiului şi bunele maniere la Middleham în perioada când se aflase şi Richard acolo.

A fost un moment emoţionant când Sir Robert Dymmock a intrat călare, în calitate de campion al regelui. Arăta superb în armura lui albă, cu calul drapat în alb şi roşu. Când a lansat provocarea, am văzut privirea care i-a umbrit chipul lui Richard şi mi-am dat seama de tumultul din sufletul lui. Am bănuit că se gândea încă la fratele lui, Eduard, întrebându-se dacă se uita la el din ceruri şi îl vedea pe locul care ar fi trebuit să fie al fiului său.

Se dovedise însă că Eduard nu fusese căsătorit cu adevărat cu mama băiatului şi Richard era regele legitim al Angliei.

Tânjeam mai mult ca niciodată după tihna de la Middleham.

Nimeni nu l-a provocat pe campionul regelui şi lumea a început să strige: „Regele Richard!“, în timp ce cuvintele răsunau prin sală. M-am lăsat înapoi pe scaun, uşurată să aud strigătele celor loiali nouă.

În plus, am văzut plăcerea de pe chipul lui Richard. Era regele acceptat al Angliei.

Un rege proaspăt numit trebuie să se înfățișeze supușilor din tot regatul și de îndată ce Londra s-a liniștit după încoronare am și pornit în turul regal.

Cea mai importantă dintre opririle noastre a fost când am sosit în Yorkshire, bastionul casei de York, unde Richard știa că se putea aștepta să primească cele mai loiale felicitări.

Nu mai fusesem atât de fericită de ceva vreme, căci fiul meu Eduard urma să vină la noi acolo pentru a ne putea întâmpina și el cum se cuvenea.

– Poporul va dori să îl vadă pe prințul de Wales alături de rege și de regină, a spus Richard.

De-abia așteptam să îl văd.

Am ajuns la Pontefract, unde urma să ne întâlnim cu Eduard. Acesta nu ajunsese încă, dar trimisese mesageri să ne spună că se afla prin apropiere.

Ce bucurie a fost să îl vedem atunci când a ajuns în oraș! Însă acea bucurie a fost împletită cu teamă, căci nu venise călare, așa cum m-aș fi așteptat, ci într-un car. Doctorul spusese că ar fi fost prea mult pentru sănătatea lui fragilă să călărească până aici.

În imaginația mea torturată, mi s-a părut mai palid și mai fragil față de când îl văzusem ultima oară.

După întâmpinarea protocolară, am rămas singură cu el în camera care îi fusese pregătită. Respira cu oarecare greutate.

– Ce emoționant este totul, milady, mi-a spus el. Tatăl meu rege, mama mea regină, iar eu prinț de Wales!

– Cred că ar trebui să te odihnești, Eduard. A fost o zi obositoare.

– Sunt bine, milady, mamă, a răspuns el, cerându-și parcă scuze și încercând să ascundă că respira cu greutate.

– Eduard, dragul meu fiu, te rog să îmi spui cum te simți, l-am întrebat, îmbrățișându-l. Te doare ceva? Să știi că îmi poți spune.

– O, nu, milady, nu e nimic. Sunt bine… chiar foarte bine, doar puțin obosit, a spus el, ezitând puțin.

– Dragul meu Eduard, nu trebuie să te rușinezi, am spus. Dumnezeu este cel care ne dă sănătatea. Este voința Lui și nu ar trebui să încercăm să găsim scuze pentru slăbiciunea noastră.

L-am ținut lipit de mine și el m-a îmbrățișat.

– Vreau să fiu mare și puternic, a spus el. Așa vrea să fiu tata.

– Când tatăl tău era de vârsta ta, obișnuia să obosească ușor. Iar acum îl vezi că este mare și puternic… un rege.

El a încuviințat din cap și mi-a oferit un zâmbet tandru și patetic, care m-a afectat profund și m-a întristat.

– Mâine o să mergem călare la York. Este orașul preferat al tatălui tău, i-am spus.

– Asta pentru că facem parte din casa de York.

– Așa este. Cum mai e pe la Middleham, Eduard?

– La fel ca de obicei, milady.

– Te-ai gândit la mine cât ai fost acolo?

– Tot timpul. De fiecare dată când auzeam zgomot de copite, speram că erați dumneavoastră… sau un mesaj care să îmi spună că veniți.

– Mi-aș dori să stau mai des cu tine… sau să stai tu mai mult cu noi.

El a zâmbit puțin trist și am ghicit că se gândea la călătoria obositoare și la cât de solicitat avea să fie la curte ca prinț de Wales.

Era prea serios pentru vârsta lui, m-am gândit, și tânjeam să îl văd lipsit de griji, cum erau alți băieți de aceeași vârstă.

– O să întâlnești mulți prieteni vechi la York. O să ni se alăture și vărul tău.

– Despre ce văr este vorba?

– Despre vărul tău Eduard. Ah, dar sunt mulți cu numele de Eduard! Au fost botezați cu toții în cinstea regelui Eduard. A fost o persoană foarte iubită în familia noastră. Poate ar trebui să îi spun vărul tău Warwick.

– Îmi este văr de două ori, a spus Eduard.

– Așa este, am spus eu, încuviințând din cap. Este fiul surorii mele și al fratelui tatălui tău. Trebuie să îl întâmpinăm cu căldură căci nu mai are părinți acum.

– Se întoarce la Middleham?

– Nu s-a luat încă o hotărâre, dar se va afla sub îngrijirea tatălui tău. Eduard, de ce nu te întinzi vreo oră? O să am grijă să fii gata la timp pentru a călători cu noi.

El mi-a aruncat o privire recunoscătoare, iar eu l-am lăsat acolo și am ieșit. Eram neliniștită și mai presus de toate aș fi vrut să îl duc înapoi la Middleham. Dacă trebuia să aibă cineva grijă de el acum, aceea era sigur mama lui.

*

Mai târziu ni s-a alăturat tânărul Eduard, acum conte de Warwick. Eram foarte curioasă să-l văd pe fiul lui Isabel. Avea opt ani, fiind cu doi ani mai mic decât Eduard al meu. Mi-a adus aminte de Isabel. El nu și-o amintea pe mama lui, așa că nu îi puteam vorbi despre ea. Avea doar trei ani când îi murise tatăl. Sărmanul orfan!

M-am gândit că ar putea fi un camarad bun pentru fiul meu, dar Richard nu era sigur dacă ar fi fost înțelept să îl aducem la Middleham. Nu putea uita că era fiul lui Clarence. Eu i-am spus că nu ar trebui considerați răspunzători copiii pentru păcatele părinților.

Richard credea că era mai bine să aștepte o vreme și să îl testeze pe băiat înainte să îl transforme într-un apropiat al fiului nostru. Între timp, tânărul Warwick putea avea propria lui reședință la Sheriff Hutton. Nepotul lui Richard, John, contele de Lincoln, locuia acolo, iar lui Richard i se părea că ar fi putut fi un cămin bun pentru Warwick, cel puțin pentru moment.

Când am intrat în York, ni s-a făcut o primire tumultuoasă. Deși fuseserăm acceptați la Londra, lumea nu o făcuse cu o plăcere atât de mare ca aici.

Richard, desigur, adusese pacea în nord, așa că aici îi era recunoscută valoarea. Aparținea nordului și oamenii îi arătau că își dădeau seama de asta.

Locuitorii orașului îl așteptau de multă vreme să sosească și se pregătiseră pentru asta din plin de săptămâni bune. Străzile erau pline de flamuri, erau procesiuni alegorice peste tot, iar primarul și consilierii, alături de cetățenii importanți ai orașului, îl așteptau să își declare loialitatea față de el.

Richard era copleșit de emoție. Lumea îi pregătise o primire din toată inima, pentru că așa o doreau și nu la schimb pentru niște vin și o zi liberă. Primarul i-a adus lui Richard din partea cetățenilor o cupă de aur plină cu monede de aur, iar mie o farfurie de aur, plină și ea cu monede la fel.

Nu îl mai văzusem niciodată pe Richard atât de mulțumit.

– Acești oameni nu se prefac, le poți simți loialitatea, a spus el. Sentimentele lor vin din inimă. O să rămânem aici o vreme și nu văd de ce nu ar avea loc învestitura lui Eduard chiar în acest oraș.

Am simțit cum mi se ia o piatră de pe inimă. Asta însemna că Eduard nu trebuia să mai călătorească pe o distanță atât de mare pentru o bună bucată de vreme.

I-am spus că mi se părea o idee excelentă.

– Va trebui să trimitem la Londra după veșmintele necesare și tot restul, am adăugat.

– Așa o să facem, a răspuns Richard.

Cetățenii din York erau încântați de ședereа noastră. Aveau să fie și mai multe zile de carnaval și de veselie. Primarul dădea un banchet și angajase comedianți să ne distreze.

Ceremonia de învestitură în sine era foarte grandioasă, însă pentru mine însemna doar neliniște. Știam cât de epuizante puteau fi astfel de ceremonii și l-am urmărit cu grijă pe Eduard pe tot parcursul ei. Avea un caracter minunat. Mi-aș fi dorit să îl pot face să înțeleagă că nu trebuia să se simtă vinovat din cauza slăbiciunii lui. Voiam să îi spun că tatăl lui îl iubea la fel de mult ca și mine, dar că îi era mai greu să își arate dragostea. Nu era ușor să îi explici asta unui băiețel de zece ani.

M-am simțit ușurată când ceremonia a luat sfârșit și Eduard a rezistat până la capăt fără a da vreun semn de mare oboseală. Am plecat de la catedrală cu coroanele pe cap și cu fiul nostru, prințul de Wales, alături de noi, în uralele asurzitoare ale mulțimii.

Mi-aș fi dorit să putem rămâne mai mult la York, dar am primit mesaje de la Londra. Se pare că oamenii erau puțin neliniștiți în capitală. Ce făcea regele în nord, se întrebau ei. Nu mai era doar conducător peste nord, era regele Angliei acum. Începuseră să circule zvonuri că era atât de îndrăgostit de Yorkshire că avusese parte de o a doua încoronare acolo.

– Ar trebui să țin mereu seama de oameni, a spus Richard. Va trebui să plec spre sud și fiul nostru va trebui să vină cu noi.

– Richard, ai observat cum îl obosesc aceste ceremonii? l-am întrebat eu.

Richard a dat din cap cu tristețe.

– Sunt cât se poate de conștient de asta, Anne, a spus el. Oare o să depășească vreodată această slăbiciune?

– Nici tu nu erai prea zdravăn când erai copil, i-am adus aminte, iar acum ești puternic ca orice alt bărbat.

– E vorba oare despre vreo slăbiciune interioară? a spus el privindu-mă pentru prima oară parcă cu o urmă de… ei bine, nu era

chiar învinuire în ea… ori poate că era mai degrabă o observație? Slăbiciunea lui Eduard venea de la mine. Oare asta voia să spună? Poate că eram eu prea sensibilă. Poate că vedeam lucruri care nu erau acolo. Și tot mi se părea însă că citesc astfel de gânduri care îi treceau prin cap. Cum putuse marele Warwick să producă moștenitori atât de slabi? Isabel murise. Nimeni nu crezuse că fusese otrăvită de Ankarette Twynyho. Murise din cauza propriei slăbiciuni, și deși doi dintre copiii ei muriseră, reușise să lase în urmă și doi copii sănătoși. Eu nu reușisem să fac nici măcar atâta lucru. Singurul meu fiu, prințul de Wales, era un copil plăpând și, în toți acești ani, nu mai dădusem nici un semn că aș mai putea naște un copil. Nu îi eram de nici un folos… nici ca regină, nici ca soție.

Sigur că era atât de nedrept. Richard fusese mereu tandru și înțelegător cu mine… un soț fidel. Însă acum gândul încolțise adânc în mintea mea și acele îndoieli groaznice aveau să mă însoțească mereu. Vina era a mea. Putusem să nasc doar un copil fragil, și astfel nu eram potrivită să fiu soția unui rege. Richard tânjea să aibă copii… fii. În ciuda necazurilor pe care le crease, Elisabeta Woodville își îndeplinise datoria ca regină și îi născuse lui Eduard moștenitori sănătoși.

Eram tare nefericită.

Simțindu-mi tristețea, Richard mă înconjură cu brațele.

– O să avem grijă de el, Anne, o să îl înzdrăvenim. E adevărat, am fost plăpând în tinerețe. Trupul meu nu era croit pentru a putea duce o armură. Obișnuiam să îmi ascund slăbiciunea așa cum o face și Eduard. Nu trebuie să facă asta față de noi. Noi îl înțelegem și trebuie să îi facem viața mai ușoară. Da… când va mai crește, nu va mai fi atât de fragil, așa cum mi s-a întâmplat și mie.

Am alungat din minte gândurile negre. Aveam să mă rog mai fierbinte ca niciodată să zămislesc din nou.

– Richard, el nu va rezista călătoriei la Londra, am spus.

– Ar trebui să fim cu toții, împreună. Asta se așteaptă lumea să vadă.

– Dar după atâta epuizare are nevoie de odihnă prelungită. Are nevoie să fie îngrijit. Nu are nevoie de și mai mult efort, ci de îngrijire plină de tandrețe.

– Așadar trebuie să se întoarcă la Middleham?

– Da, Richard, și trebuie să merg și eu cu el.

– Bine, dar tu… ar trebui să vii cu mine. Tocmai ai fost făcută regină.

– Vreau să merg cu tine, Richard.

– Cred că și pe tine te epuizează ceremoniile.

– Nu… nu, obosesc puțin, dar cred că toată lumea obosește. Mă gândesc însă la acea îngrijire specială pe care doar mama lui i-o poate oferi.

Richard începu să privească fix în față.

Nu pot face asta, mă gândeam, și totuși trebuie. Ar trebui să fiu alături de Richard, dar fiul meu are mai mare nevoie de mine.

– Așadar, crezi că trebuie să pleci cu Eduard? a spus Richard, rostind cuvintele rar.

– Da.

– Și nu ai putea să îl lași în grija altora?

– Știu că ar trebui să fiu alături de tine, că lumea se așteaptă la asta și că vor apărea zvonuri.

– Zvonuri? Știu cum să mă descurc cu zvonurile.

– E greu pentru mine. Vreau să fiu cu tine. Vreau să fiu tot ceea ce îți dorești să fiu. Te iubesc, Richard, și te-am iubit încă de pe vremea aceea de la Middleham, dar vorbim despre fiul nostru aici.

– Înțeleg, a spus el. El are mai multă nevoie de tine decât mine. Dacă vii cu mine, o să fii nefericită, pentru că te vei gândi la el.

– Și dacă voi fi cu el, mă voi gândi la tine… îmi voi dori să mă aflu lângă tine.

– Este una din acele situații în care nu putem fi mulțumiți pe deplin. Viața e adesea așa, Anne.

– Richard, vreau să înțelegi că inima mea va fi cu tine.

– Și dacă ai fi cu mine, ar fi la Eduard. Înțeleg ce simți și cred că ai dreptate. Eduard are mai multă nevoie de tine.

M-am îndreptat spre el și l-am îmbrățișat, iar el mi-a sărutat părul.

– Foarte curând, poate chiar poimâine, va trebui să plec la Londra, iar tu vei pleca la Middleham cu fiul nostru.

Împreună cu Eduard am părăsit Yorkul, iar eu am insistat ca el să meargă într-un car. Am mers și eu cu el căci, după cum i-am spus, mă bucuram să fiu purtată așa. Mă obosiseră foarte mult ceremoniile. A părut mulțumit și m-am gândit cât de răspândită

este această trăsătură a firii umane de a găsi plăcere în faptul că şi alţi oameni suferă de aceleaşi slăbiciuni ca şi noi.

Din acel moment am început să îl fac pe fiul meu să se odihnească plângându-mă de propria mea oboseală.

Alături de noi mergea şi vărul lui Eduard, tânărul Warwick. Privindu-l, îmi doream ca şi Eduard al meu să aibă robusteţea lui. Nu că Warwick ar fi fost fiul ideal. Eram convinsă că mintea lui Eduard era mai strălucită.

Cred că fiului lui Isabel i-ar fi plăcut să vină cu noi la Middleham, căci ne împrieteniserăm şi lui îi plăcea să asculte poveşti din copilăria mea, petrecută alături de mama lui.

Ce tristeţe pentru un copil să nu îşi amintească deloc mama şi atât de puţin tatăl, m-am gândit. Aşa că i-am povestit cât de frumoasă fusese Isabel, cât de nerăbdătoare fusese când aflase că avea să îl aducă pe lume, ca şi pe sora lui, Margareta. Nu ştiam cu siguranţă unde se afla Margareta atunci. Bănuiam că era crescută în vreo casă nobilă şi m-am gândit că era mare păcat că fratele şi sora fuseseră despărţiţi şi că nu îşi puteau petrece copilăria împreună, aşa cum o făcusem eu şi Isabel.

M-a întristat să îl las pe tânărul Warwick la Sheriff Hutton. Vărul lui, John, conte de Lincoln, care era fiul surorii lui Richard, Elisabeta, ducesa de Suffolk, locuia acolo şi Warwick îi fusese încredinţat. Ne-am simţit bine în acel loc şi mi s-a luat o piatră de pe inimă, dându-mi seama că Warwick avea să fie fericit acolo. I-am spus că am putea să ne vizităm, şi asta a părut să îi facă plăcere.

Apoi am străbătut alături de fiul meu scurta distanţă rămasă până la Middleham.

Deşi plecasem de lângă Richard, nu îmi puteam stăpâni un sentiment de plăcere revenind în casa pe care o iubeam. De îndată ce am ajuns acolo, mi-am dus fiul în camera lui şi am insistat să se odihnească.

El a fost foarte bucuros să facă asta.

Am stat pe pat alături de el. Ne simţeam tare mulţumiţi aşa, cum ne ţineam îmbrăţişaţi. Îi dădusem foarte clar de înţeles că nu voiam să existe gesturi ceremonioase între noi. Aveam să uităm că eu eram regina, şi el prinţul de Wales. Eram doar mama lui şi el era doar băieţelul meu.

În săptămânile care au urmat, i-am dedicat tot timpul meu. Am stat cu el cât era ziua de lungă. I-am supravegheat mesele și de fiecare dată când am crezut că era puțin obosit, am insistat să se retragă în camera lui, unde am mâncat împreună.

M-am simțit încurajată de faptul că a început să se simtă mai bine.

Dacă ar fi fost și Richard cu noi, cred că aș fi fost pe deplin fericită. Eu eram cel mai bun leac pentru Eduard. Grija mea plină de dragoste era mai bună decât cea pe care i-o putea asigura orice doctor.

În unele zile, mergeam împreună la plimbare călare, deși nu îl lăsam să stea prea mult în șa, în ciuda dorințelor lui.

Ne-am continuat astfel viața, bucurându-ne de zilele însorite de septembrie. La sfârșitul fiecărei zile obișnuiam să îi mulțumesc lui Dumnezeu că starea i se ameliorase. M-am liniștit încredințându-mă că avea să crească și să fie un bărbat puternic.

Poate că a fost o nebunie să cred că starea aceea de bine putea dura. Lovitura a venit dintr-o direcție neașteptată.

Conflictul mocnea cu mult timp înainte de a avea o idee despre el. Poate că ar fi trebuit să știu că o să fie ceva neînțelegeri. Richard ajunsese pe tron într-un mod puțin obișnuit. Fiul lui Eduard se afla încă în Turn alături de fratele lui, iar cei mici ajung mereu foarte repede la sufletul oamenilor. Richard era înconjurat de dușmani. În plus, nu dispunea de farmecul fratelui său. Poporul îi iertase lui Eduard păcatele pentru că era chipeș și fermecător, însă nu era cazul lui Richard. El era sobru, muncitor, încerca să își facă datoria, să conducă țara cum era mai bine pentru ea. Nu era însă chipeș și zâmbea foarte rar.

Oamenii nu îl puteau iubi așa cum îl iubiseră pe Eduard. Doar cei din nord aveau să îi fie credincioși pentru că ei simțeau că le aparținea.

Era de așteptat ca marchizul de Dorset să provoace probleme dacă putea. În fond, era fiul Elisabetei Woodville. Acesta încercase să comploteze cu Hastings și cu Jane Shore. Hastings își pierduse capul, iar Jane Shore proprietățile, însă șiretul marchiz supraviețuise și era gata de o nouă luptă.

Era normal să profite de această șansă, dar ce era atât de șocant, de strigător la cer, era că ducele de Buckingham îi era complice.

Am putut înțelege uimirea profundă a lui Richard, iar când am auzit ce s-a întâmplat, deși am aflat asta la ceva vreme după aceea, mi-am reproșat că nu fusesem alături de el.

Cu toate acestea, în sinea mea știam că avusesem dreptate să mă întorc la Middleham pentru a avea grijă de fiul meu.

Părea de necrezut, căci mi-am amintit de entuziasmul lui Buckingham față de pretențiile lui Richard la tron. El fusese cel care făcuse anunțul și el își pusese oamenii să îl aclame pe Richard la primărie. Mi-am amintit cum îi întrecuse pe toți ceilalți în strălucire la încoronare, cu stema lui cu roțile în flăcări brodată pe harnașamentul calului, suita atât de numeroasă, care le amintise oamenilor cum obișnuia să călătorească tatăl meu, purtând în cazul lui blazonul Ragged Staff în loc de Stafford Knot a lui Buckingham.

Era inexplicabil. Ce se putuse întâmpla de își schimbase atât de brusc loialitatea?

Puteam să mă gândesc doar că nutrea vreo ambiție personală și asta schimbase totul. Avea oarecare pretenție la tron, deși una nefondată. Mama lui era Margaret Beaufort, fiica lui Edmund, al doilea duce de Somerset. Henric al IV-lea încercase să îi excludă pe descendenții lui John de Gaunt și ai lui Katherine Swynford de la succesiune, dar existase o ipoteză potrivit căreia ar fi fost ilegal, căci aceștia fuseseră recunoscuți.

Dar, desigur, dacă Buckingham ar fi avut pretenții la tron, altcineva ar fi avut întâietate, și acesta era Henric Tudor, conte de Richmond, a cărui mamă era acea Margaret Beaufort, fiică a lui John Beaufort, primul duce de Somerset. Ea se căsătorise cu Edmund Tudor, iar Henric era singurul ei fiu. Acum era căsătorită cu lordul Stanley, căci Edmund Tudor murise de tânăr și Henric Tudor fusese crescut de unchiul lui, Jasper Tudor, iar acesta era fiul văduvei lui Henric al V-lea, Katherine, și a lui Owen Tudor.

Lady Stanley era o doamnă puternică și formidabilă și nutrea ambiții pentru fiul ei Henric, care se afla pe atunci în exil în Bretania, urmărind fără doar și poate cum evoluau lucrurile în Anglia.

Se poate ca trădarea lui Buckingham să fi avut loc după o întâlnire întâmplătoare cu lady Stanley, care călătorea între Worcester și Bridgnorth. Buckingham era extrem de impulsiv și de nesăbuit. Singurul om pe care îl cunoscusem vreodată și care

ar fi putut rivaliza cu el în această privință era Clarence. Erau amândoi niște nesocotiți, gata să acționeze fără să se gândească prea mult la consecințele faptelor lor. Eram convinsă că asta se întâmplase cu Buckingham.

El era ușor nemulțumit că nu primise încă domeniile Bohun pe care i le promisese Richard și, prin urmare, fusese dispus să plece urechea la ce avea de spus lady Stanley.

În plus, se înțelesese foarte bine cu Morton, care era prizonier în castelul lui, sau cel puțin așa susținea el. Episcopul era un om inteligent și șiret, care știa cum să îl ia pe Buckingham. Morton era un susținător al casei de Lancaster și nimic nu i-ar fi făcut mai mare plăcere să vadă trandafirul roșu înflorind din nou. Richard îi judecase greșit atât pe Buckingham, cât și pe Morton și făcuse marea greșeală de a-i aduce împreună. Amândoi erau intriganți, însă în timp ce Morton era un ferm susținător al familiei Lancaster, Buckingham înclina când de o parte, când de cealaltă, în funcție de interesele lui de moment. Cum la vremea respectivă Buckingham înclina în defavoarea lui Richard, a început să urzească un plan alături de Morton.

S-au hotărât că ar fi de preferat să se unească cele două case – de York și Lancaster –, or asta se putea întâmpla prin căsătoria lui Henric Tudor cu Elisabeta de York, fiica cea mare a regelui Eduard. Dorset ar fi fost dispus să facă eforturi în acest sens, căci asta i-ar fi adus din nou pe Woodville la putere și i-ar fi scăpat de omul care le stătea în drum, Richard al III-lea.

Îl invitaseră pe Henric Tudor să vină în Anglia cu ce trupe reușea să strângă și plănuiau să înceapă revolta pe 18 octombrie. Iar când Buckingham a dat semnalul de luptă la Brecknock, nu a mai putut evita ca Richard să afle despre atacul plănuit.

Richard s-a descurcat de minune în situația respectivă. Și-a mobilizat repede trupele și a avut noroc. Plouase mult la granița galeză, iar râurile Severn și Wye își ieșiseră din matcă și nu se putea trece nicidecum pe acolo, astfel că Buckingham nu li s-a putut alătura aliaților săi, care urmau să ajungă în Anglia cu o flotă asigurată de ducele Bretaniei.

Din fericire, întreaga misiune a avut ghinion. O furtună a împrăștiat cele cincisprezece corăbii, așa că Henric Tudor și Dorset nu au putut debarca și au trebuit să se întoarcă în Bretania.

Încercarea lui Buckingham de a-l înlocui pe Richard eșuase.

Richard a fost foc și pară. Deviza lui era *Loyaulte me Lie* și crezuse în ea toată viața lui. Nimic nu ura mai mult decât lipsa de loialitate.

L-a acuzat pe Buckingham că era „cel mai mincinos om în viață", și a pus o recompensă de o mie de lire pe capul lui. Dacă pica în mâinile lui Richard, nu avea să găsească îndurare. Richard și-l amintea pe Hastings – un alt prieten care se dovedise trădător – care își pierduse capul în aceeași zi în care fusese acuzat.

Mă întrebam cum se simțea Buckingham, el, nobilul extravagant care se considera de stirpe regală, ca un fugar care trebuia să își ia tălpășița pentru a scăpa cu viață.

Acesta s-a dus în nord, la Shropshire, îndreptându-se spre unul din vechii lui susținători, un anume Ralph Bannister, care l-a ajutat și l-a instalat într-o căsuță în pădurea de lângă casa lui din Lacon.

Sărmanul Buckingham, ce neghiob a fost! A aflat pe pielea lui că mai erau și alții ca el, gata să trădeze de dragul câștigului. Recompensa de o mie de lire i s-a părut de nerefuzat lui Bannister, și, într-o bună dimineață, Buckingham s-a trezit înconjurat de gărzi.

L-au dus la Salisbury sub acuzația de trădare. Buckingham însă mai spera încă. S-a milogit să i se acorde o audiență la rege. A spus că are multe de explicat dacă i s-ar da șansa să o facă.

Richard însă a fost de neclintit. Buckingham îl trădase, nu mai erau prieteni.

Pedeapsa pentru trădare era moartea și mândrul Buckingham, care avusese avere mare și multă putere, care năzuise cele mai nebunești vise, și-a pierdut capul în cel mai îngrozitor mod, în piață.

În perioada aceea mă gândeam cel mai mult la Richard. Simțeam că ar trebui să fiu alături de fiul meu. Sănătatea lui se îmbunătățise, dar nu destul pentru a putea rezista unei călătorii îndelungate. Nu voiam să îl supun rigorilor vieții de la curte. Cât timp era la Middleham și respira aer proaspăt, ducând o viață destul de simplă, credeam că sănătatea lui avea să se îmbunătățească.

Richard mi-a scris, cerându-mi să vin la el.

Am încercat să îi explic lui Eduard, spunându-i că aveam să mă întorc curând și că dacă ar fi făcut tot ce i se spunea și nu se obosea prea mult și dacă mânca bucatele hrănitoare ce i se pregăteau, avea să fie peste puțină vreme destul de sănătos încât să ni se alăture mie și tatălui său. În orice caz, aveam să ne vedem cât de curând.

Și așa am plecat la Richard.

Soțul meu a fost atât de mulțumit să mă vadă încât mi-am dat seama că făcusem bine că venisem. Am bănuit că încă se mai gândea la trădarea lui Buckingham.

– Nu pot vorbi cu nimeni așa cum vorbesc cu tine, Anne, a spus el. Nu știu în cine altcineva să am încredere.

– Nu m-aș fi așteptat la una ca asta de la Buckingham, i-am răspuns eu.

– Ar fi trebuit să fiu mai prevăzător în privința lui. Nu a fost niciodată prea statornic. Uneori mă întreb dacă…

L-am privit întrebătoare când l-am văzut că se oprește, dar el a continuat apoi.

– El a fost cel care a insistat să urc pe tron. L-a crezut întrutotul pe Stillington… doar ca să se întoarcă apoi împotriva mea astfel! Și pentru cine, pentru Henric Tudor!

– Nu am auzit prea multe despre acest Henric Tudor.

– Un parvenit care crede că poate emite pretenții la tron.

– Dar cum poate face una ca asta?

– Îi știi pe cei din familia Beaufort, sunt atât de ambițioși și de puternici. Sunt o ramură bastardă a familiei și nu ar fi trebuit recunoscuți niciodată. Strămoșii lor s-au născut înainte ca John de Gaunt să se însoare cu Catherine Swynford, dar pentru că au fost declarați legitimi… ei bine, asta i-a făcut să se simtă importanți. Buckingham a făcut ce a făcut pentru că mama lui era una de-a lor. Acum, Henric Tudor e la fel. Crede că poate emite pretenții prin Catherine, prințesa franceză care s-a căsătorit cu Henric al V-lea când acesta a cucerit mare parte din Franța.

– Se află în Bretania acum?

– Da, ducele Francisc îl adăpostește și îl ajută. Am dușmanii mei, Anne.

– Dar îi ai și pe cei care te iubesc.

– Te am pe tine și pe Eduard, e drept. Anne, ce face băiatul?

– E puțin mai bine, i-am spus.

– Și ce a spus când i-ai zis că eu voiam să vii la mine?

– A înțeles. I-am promis că atunci când are să se înzdrăvenească destul, are să ni se alăture.

– Ce bine ar fi! Oamenii trebuie să îl vadă. Le place să își cunoască viitorul rege.

– Dar nu va fi rege decât peste ani buni.

– Asta hotărăște Dumnezeu, însă mi-ar plăcea ca lumea să îl vadă.

– Din păcate, de această dată sănătatea nu i-a permis să vină.

– Atunci trebuie să ne rugăm că asta se va întâmpla în curând. Cum îi merge lui Warwick la Sheriff Hutton?

– Cred că bine. Călărește, face mișcare. Cam are probleme cu învățatul.

– Ce păcat.

– E un băiat plăcut și bun la suflet, numai că e cam încet la minte și își face greu lecțiile. Încă nu poate citi. Eduard este atât de diferit.

– O, da, fiului nostru nu îi lipsește deloc mintea. Dacă am putea combina trupul tânărului Warwick cu știința lui, ce mai băiat am avea!

– Avem cel mai minunat băiat din lume și am de gând să îl fac bine. În anii care vor veni o să râdem de temerile noastre de acum.

– Mă rog să ai dreptate, a spus el cu ardoare.

M-am silit să cred asta și mi-am îndreptat atenția spre Richard. Am aflat cât de mult îl rănise lipsa de loialitate a lui Buckingham. Suferea chiar mai mult decât crezusem la început.

– De ce, Anne? mi-a spus el la un moment dat. A lansat până și zvonuri otrăvite despre mine.

– Lumea ascultă zvonurile, dar oare crede cu adevărat în ele?

– Zvonurile sunt dăunătoare, a spus Richard. Oamenii ascultă cuvintele defăimătoare și apoi, după o vreme, unii dintre ei le iau drept adevărate. Buckingham a susținut că sunt un monstru… un om fără principii, lipsit de loialitate, fără vreun drept la tronul Angliei.

– Dar el a insistat să urci pe tron!

– Nu putea spune că eu aranjasem cu Stillington să nu spună adevărul, deși sunt convins că i-ar fi plăcut să o facă.

– Ar fi trebuit să se confrunte cu Stillington.

– Fără îndoială că asta l-a și oprit, dar a pornit un zvon foarte supărător… unul care mă îngrijorează grozav.

– Despre ce este vorba?

– Nu îmi place nici măcar să aduc vorba de el. El spune că eu aș fi pus ca cei doi prinți, Eduard și Richard, să fie uciși în Turn.

– Fiii lui Eduard, propriii tăi nepoți! Lumea nu ar crede niciodată una ca asta.

– Sunt unii care ar crede orice, mai ales dacă e ceva de rău.

– Dar prinții au fost văzuți trăgând cu arcul la țintă în Turnul Verde… așa că nu pot fi morți. Lumea trebuie să îi vadă și așa își vor da seama că zvonurile nu sunt adevărate.

– Da, dar de acum încolo nu cred că ar trebui să mai apară prea mult în public. Când un om ca Buckingham trădează, le dă un exemplu și altora să facă la fel.

– Un exemplu! Ca să li se taie capetele în cea mai apropiată piață?

– Mă refer la revolte. Oamenii cred mereu că ei vor reuși acolo unde alții au dat greș. În situația de față, băieții ar putea isca lesne o adevărată furtună și acesta e ultimul lucru pe care mi-l doresc. Am destule necazuri deja. Revolta lui Buckingham a fost un șoc pentru popor. Țara are nevoie de siguranță și Buckingham trebuie uitat, alături de zvonurile lui scandaloase. Vreau să îmi văd poporul, să le vorbesc oamenilor. Trebuie să vii cu mine, Anne. Nu îți pot spune cât de mult mă bucur că ești alături de mine.

A trebuit să îmi uit neliniștea legată de fiul meu și să mă dedic în întregime nevoilor lui Richard.

Iarna luase sfârșit. Era martie de-acum. Venise vremea să plecăm prin țară. Richard voia să se asigure că avea susținători loiali peste tot în țară în cazul în care, odată cu venirea primăverii, Henric Tudor ar fi încercat să invadeze din nou Anglia.

Am trecut prin sate și orașe, ajungând în cele din urmă la Cambridge, unde aveam de gând să rămânem câteva zile.

Richard era foarte interesat de universitate și de ceva vreme îi făcuse diverse donații. Am fost primiți cu mare căldură. Richard era mai fericit în atmosfera aceea, ca și mine de altfel. În acele câteva zile mi-am găsit liniștea la mănăstire și mi-a plăcut să ascult discuțiile dintre rege și clerici.

Am fost cu adevărat tristă când am plecat, îndreptându-ne spre Nottingham.

Nu voi uita niciodată castelul de la Nottingham. Nici nu puteam bănui pe măsură ce ne apropiam că aveam să asist la o asemenea tragedie între zidurile lui. Săpat într-o stâncă aproape perpendiculară, părea de necucerit. Am studiat cu luare aminte fațada de nord, împodobită cu sculpturi, căci aceasta fusese începută

de regele Eduard și isprăvită de Richard, întrucât Eduard murise înainte de terminarea ei.

Erau atâtea stafii la castelul Nottingham, căci suferiseră atâția în trecut acolo. Regina lui Eduard al II-lea venise aici cu iubitul ei, Mortimer. Am auzit că dormea noapte după noapte cu cheile fortăreței sub pernă, așa că trebuie să fi trăit într-o stare de neliniște continuă. Regele Henric al II-lea, Richard I… fuseseră cu toții aici.

Era pe la mijlocul lui aprilie, o zi frumoasă și însorită, care părea să anunțe sosirea primăverii. Pentru noi însă nu avea să mai existe primăvară. Avea să însemne sfârșitul tuturor speranțelor noastre.

Mesagerul de la Middleham a sosit spre sfârșitul dimineții. Richard și cu mine l-am primit cu nerăbdare, însă când i-am văzut chipul, am simțit cum ne cuprinde o teamă groaznică.

– Este vorba despre… prințul de Wales… l-am auzit pe Richard șoptind.

Omul nu a scos nici o vorbă însă. Îi era teamă, așa cum le e tuturor celor care aduc vești rele.

– Vorbește, a spus Richard cu asprime.

De ce nu vorbea? De ce ne ținea în așteptare? O parte din mine ar fi vrut să îi ceară să vorbească, iar cealaltă îl implora să tacă. Știam ce avea să ne spună încă dinainte să deschidă gura. Era exact ceea ce mă umpluse de groază de luni de zile.

– Prințul a murit, Alteță.

L-am auzit pe Richard scoțând un strigăt de durere pe care nu și l-a putut înăbuși. M-am îndreptat spre el și l-am luat de mână.

Am stat nemișcați acolo, șocați de vestea de care ne temeam de atâta amar de vreme.

Richard îi făcu semn mesagerului că se putea retrage. Nu putea suporta să îl vadă. Puteam să auzim mai târziu cum murise fiul nostru, însă în clipele acelea nu voiam să știm. Puteam vedea cât se poate de limpede cum se întâmplase, de parcă am fi fost acolo. Ne temuserăm atât de mult… trăiserăm atâta timp cu frica în sân. Așteptaserăm cu atâta neliniște să vină vreun mesager, îngroziți de veștile pe care le-ar putea aduce și iată că acum momentul acela sosise.

Puțini copii au fost jeliți atât de mult ca micuțul nostru fiu. Era mai mult decât moartea unui copil, era moartea speranțelor

noastre, sfârșitul unui mod de viață, iar pentru mine a fost începutul acelor temeri care vin să își râdă de mine noaptea.

Richard și cu mine am fost foarte apropiați în zilele care au urmat.

– De ce să mi se întâmple mie una ca asta? se tânguia el neîncetat. Eduard a avut mulți copii și ce fel de viață a dus? Nu i-a fost niciodată credincios soției lui, a avut numeroase amante, s-a dedat plăcerilor cărnii… și totuși a lăsat în urmă doi fii și multe fiice. Este asta oare o pedeapsă a cerului? Să fi fost adevărată povestea lui Stillington? Oare mi s-a furat fiul pentru că eu i-am furat coroana fiului lui Eduard? mi-a spus el, întorcându-se spre mine cu groază.

Eu am încercat să îl liniștesc. I-am amintit că nu făcuse decât ceea ce considerase că e bine. Fiii lui Eduard nu erau legitimi, nu aveau nici un drept la tron.

– Nu pot scăpa de teama și de vina asta, a spus Richard. Eduard era fiul nostru. Era mai mult decât fiul nostru… era legământul nostru față de popor că după mine va avea cine să conducă țara. Ar fi trebuit să îl învăț să fie înțelept, Anne. Era un băiat bun. Ar fi fost un bărbat bun. Era inteligent. Gândește-te la tânărul Warwick. Uită-te la el… sănătos… amuzându-se în aer liber la Sheriff Hutton, în timp ce Eduard al nostru… Ce înseamnă asta, Anne? Oare tu și cu mine suntem blestemați?

– Poate că vom mai avea un fiu…, am spus, deși nu credeam asta. Dacă nu am putut zămisli când eram mai tânără și mai sănătoasă, de ce aș fi reușit acum?

Sunetul râsului lui amar m-a rănit și mi-am amintit mereu după aceea de el.

Nu, nu o să mai avem copii. Singurul fiu pe care reușisem să i-l ofer era un băiat firav care unsprezece ani se luptase să trăiască.

Nu îi eram de folos regelui ca soție. Aveam treizeci de ani și eram stearpă… însă regii au nevoie de fii.

Deși jeleam împreună, am simțit că se petrecuse ceva. Poate că era doar o închipuire de-a mea, dar nu puteam să nu îmi dau seama de dezamăgirea lui Richard.

– Să plecăm de la Nottingham, a spus el. Nu mai vreau să văd vreodată acest loc. De fiecare dată când îl voi vedea, îmi voi aminti de mesagerul care a venit aici în cea mai tristă zi, cu cea mai tragică veste pe care o putea aduce. Urăsc Nottingham. Îl voi numi castelul grijilor mele.

*

Richard părea retras și simțeam că nu mai eram la fel de apropiați ca înainte.

Era ocupat mai tot timpul. Venea vara și afacerile de stat îi solicitau atenția. Ele nu puteau fi ținute în loc doar pentru că regele și regina trecuseră prin cea mai mare tragedie din viața lor.

Richard știa că țara trebuia apărată. Conflictele permanente cu scoțienii începeau de obicei prin vară, dar lorzii englezi din nord care își aveau propriile domenii de apărat, aveau fără îndoială să le țină sub control.

Marea lui problemă era Henric Tudor. Ce pănuia el în Bretania? Făcuse o încercare, dar, slavă Domnului, nu reușise să debarce din cauza unei furtuni. Oare se putea aștepta la același noroc și dacă se încerca o altă debarcare?

Richard avea o mulțime de lucruri pe cap. Nu i-am sugerat să ne întoarcem la Middleham, căci acela nu ar fi fost decât un loc plin de tristețe pentru mine.

Pierise toată liniștea din viața mea. Nu mă mai puteam încrede în nimic acum, nici măcar în dragostea lui Richard. Parcă mi se așternuse o ceață pe ochi și tot ce priveam părea să fie pângărit.

Mă consideram o regină stearpă, trecută de tinerețe, slăbită și inutilă. Mi s-a părut că Richard s-a schimbat față de mine. Dacă mă iubise odinioară, acum mă privea cu alți ochi. Nu mai eram femeia aflată lângă el pentru a-l ajuta și a-l alina. Eram o povară.

El nu făcuse o alegere înțeleaptă. Fusesem fiica lui Warwick și, alături de sora mea, Isabel, cea mai bogată moștenitoare din regat. Ținuserăm unul la celălalt în copilărie, e drept, iar căsătoria noastră fusese acceptabilă pentru el prin ceea ce îi adusese. Visasem la o mare dragoste, dar putea supraviețui oare când ești lovit de o nenorocire?

Erau momente când îmi dădeam seama că mă comportam prostește. Moartea fiului nostru nu putea schimba sentimentele lui Richard față de mine. Oare eram răspunzătoare pentru moartea lui? Puteam fi învinuită pentru că nu reușisem să nasc un copil sănătos?

Încercam să fiu rațională. Richard era rege și avea nevoie de moștenitori. Trebuia să se gândească la viitor. Mai presus de toate avea nevoie de un fiu pe care să îl educe pentru a conduce, pe care

să îl învețe cum să preia conducerea atunci când el, Richard, ar fi îmbătrânit sau ar fi murit. Avea nevoie disperată de un fiu.

Nu îi puteam vorbi despre temerile din sufletul meu. De multe ori nici măcar eu nu credeam în ele. Richard nu fusese niciodată un om care să își arate sentimentele. Obișnuiam să îmi spun că era astfel pentru că sentimentele lui erau atât de profunde. Nu era superficial ca frații lui, Eduard și George, care se pricepuseră amândoi să se folosească de cuvinte, fără a fi însă sinceri.

Așa trăiam, sfâșiată de îndoieli, cuprinsă de bănuieli care de care mai dăunătoare, pentru că mă cântărisem și constatasem că aveam multe lipsuri.

Richard încerca pe cât putea să își ascundă durerea, dar eu, care îl știam atât de bine, puteam vedea cumplita-i suferință în privire.

– Katharine a ajuns la vârsta la care ar trebui să se mărite, mi-a spus el într-o bună zi.

Katharine și fratele ei, John, se aflau încă la Middleham și Katharine trebuie să fi avut șaisprezece ani.

– Mi-ar plăcea să o văd la casa ei, mi-a spus Richard. Poate și pe John, deși este încă prea tânăr.

– La cine te-ai gândit pentru Katharine? am întrebat.

– La William Herbert, contele de Huntingdon.

– Pare să fie o alegere potrivită.

– Cât îl privește pe John, mi-ar plăcea să îi ofer Calais.

– Căpitan al orașului Calais! Ar fi o funcție foarte importantă.

– Este fiul meu, a spus el, pe un ton ceva mai rece, mi s-a părut.

Chiar că e fiul tău, m-am gândit, un băiat sănătos și puternic. Mă aflam într-o asemenea stare de spirit că îmi imaginam cam ce îi trecea prin cap. Putea să aibă un fiu sănătos de la o altă femeie, dar nu de la regina lui.

– Este tânăr pentru Calais, m-am auzit spunând.

– Mă gândeam că poate la anul. Am nevoie de cei pe care mă pot baza, iar pe propriul meu fiu mă pot baza. Dar să începem cu… căsătoria Katharinei. Cred că a sosit momentul pentru asta.

Katharine a venit la noi. Era o fată frumoasă și inteligentă și era foarte nerăbdătoare să se căsătorească. Desigur că și familia Herbert era încântată să se înrudească cu regele, chiar dacă prin intermediul unei fiice nelegitime, căci era totuși o nuntă regală, iar regele avea să aibă grijă de propria lui fiică.

Și astfel, fiica lui Richard s-a căsătorit și am văzut cum ochii lui s-au oprit asupra ei cu mândrie… dar și cu altceva. Cu ce oare? m-am întrebat. Să fi fost resentimente? De ce putea avea copii sănătoși cu altă femeie, iar cu regina lui nu?

Asta devenise o obsesie pentru mine și o căutam cu orice preț.

– M-am gândit să îl numesc pe Warwick moștenitor al tronului, mi-a spus Richard într-o bună zi.

– Warwick… bine, dar… ?

– Trebuie să privim adevărul în față, Anne. Tu și cu mine nu vom mai avea copii acum. Este prea târziu și mi-ar fi teamă pentru tine. Cu toate acestea, e nevoie de un moștenitor.

– Richard, ești încă tânăr. Te rog, nu vorbi despre necesitatea unui moștenitor.

– Viața unui rege este adesea una scurtă.

– Așa poate fi viața oricui. Mă gândeam la Hastings și la Buckingham și cred că și el se gândea la ei.

– Tatăl lui Warwick s-a făcut vinovat de trădare. Asta nu l-ar elimina din start?

– Am să rezolv asta. El este următorul pretendent la tron.

– Richard, Warwick nu este potrivit să conducă. E încet la minte. Ar fi un nou Henric al VI-lea.

Richard căzu puțin pe gânduri.

– Mai este fiul surorii mele Elisabeta, contele de Lincoln…

Eu l-am privit cu tristețe.

– Trebuie să ne gândim la astfel de lucruri, a spus el. Uneori poate fi dureros să facem asta. Te poți gândi la ce ar fi putut fi dacă… a continuat, după care mi-a întors spatele și, la puțin timp după aceea, a plecat.

M-am dus în camera mea și m-am închis acolo.

Numai de i-aș putea naște un fiu! Dacă aș fi zdravănă! Oare m-ar iubi Richard atunci? Erau prea mulți dacă, or dacă dragostea depinde de astfel de lucruri, mai este oare dragoste?

Mă iubise vreodată cu adevărat?

Am încercat să mă rog. Am încercat să îi cer lui Dumnezeu și Sfintei Fecioare să mă ajute, dar cum te poți ruga pentru ceva despre care, în sinea ta, știi că nu vei putea avea parte niciodată?

La momentul respectiv se discuta destul de mult despre posibilitatea ca Henric Tudor să încerce să îl detroneze pe Richard

și să devină rege în locul lui. Susținătorii lui făcuseră o propunere poporului care ar fi putut părea atrăgătoare.

Războiul celor Două Roze păruse să se stingă când Henric murise, cel mai probabil, asasinat, și când Margareta de Anjou fusese alungată din țară, iar Eduard revenise triumfător pe tron. Cu toate acestea, lucrurile ar fi putut degenera din nou, iar unirea casei de York cu cea de Lancaster părea o idee bună, de vreme ce ar fi putut însemna că rivalitatea dintre cele două case ar putea lua sfârșit odată pentru totdeauna. Dacă Henric Tudor, un membru al casei de Lancaster, se căsătorea cu Elisabeta de York, acest lucru s-ar fi putut întâmpla.

Pe vremea aceea, Elisabeta Woodville trăia încă în sanctuar alături de fiicele ei, ori asta era ceva cu totul diferit față de grandoarea cu care fusese obișnuită în trecut.

Sugestia căsătoriei fiicei ei schimbase atitudinea oamenilor față de ea. Richard era îngrijorat. Elisabeta Woodville era cunoscută pentru ambiția ei, iar dacă ea credea că era posibil ca fiica ei să se căsătorească cu un rege, atunci avea să înceapă să comploteze în scurtă vreme.

– Poate că acum e neajutorată, a spus Richard, dar o femeie care a putut să silească un rege să o ia de soție și și-a menținut poziția atâția ani de zile trebuie supravegheată.

Richard a discutat problema cu oamenii în care avea încredere, Ratcliffe, Catesby și Francis Lovell. Îi considera prieteni adevărați și se sfătuia adesea cu ei.

Rezultatul acestor discuții a fost că i-a promis Elisabetei Woodville că, în cazul în care avea să părăsească sanctuarul alături de fiicele ei, aveau să fie în deplină siguranță și nimeni nu le va acuza de nimic. Aveau să se afle sub protecția lui și el avea să se asigure că se vor mărita bine și că vor primi proprietăți în valoare de două sute de mărci.

Când Richard a jurat solemn în fața lorzilor și în fața lordului primar al Londrei și a sfatului orășenesc, că avea să își onoreze promisiunea, Elisabeta nu a mai avut motive să se îndoiască de buna lui credință.

Din punctul de vedere al lui Richard, era o mișcare înțeleaptă. Elisabeta Woodville nu avea oameni loiali cu excepția familiei ei și pentru aceasta era dispusă să lupte cu tot ce îi stătea în putere. Probabil că se întreba cât timp vor trebui să rămână în sanctuar

fiicele ei. Trebuiau să se mărite cu oameni de vază cât erau tinere, iar dacă se putea face plăcută în ochii regelui, de ce să se obosească să aducă un altul pe tron?

Nu îl mai văzusem atât de amuzat pe Richard de la moartea fiului nostru și am înțeles și de ce era astfel.

– Spionii mei mi-au spus că Elisabeta Woodville a schimbat tabără. Își rupe legăturile cu familia Tudor și îl roagă pe Dorset să se întoarcă și să încerce să ne câștige bunăvoința. Vezi ce idee bună a fost să le scoatem din sanctuar?

Toată atenția se concentra asupra fiicei mai mari, Elisabeta. Era și normal să fie astfel, pentru că tocmai ea era problema.

A fost invitată să vină la curte, ceea ce a și făcut în mare grabă.

Richard a spus că era o mișcare grozavă, dar eu nu am fost deloc de acord cu asta, căci, din clipa în care am dat cu ochii de Elisabeta York, îndoielile mele au sporit și mai mult.

Era înaltă, avea părul lung și blond, ochii albaștri și o piele uimitor de albă. Era foarte frumoasă, ceea ce era de așteptat cu o asemenea mamă și cu un tată atât de chipeș. Era fără doar și poate fiica lui Eduard. Era frumoasă și plină de farmec. Se mișca grațios și strălucea de sănătate și vioiciune. Era de așteptat să devină imediat o figură populară la curte.

Era foarte dornică să-mi fie pe plac și era foarte politicoasă. Bănuiam că fusese învățată de mama ei să se poarte frumos cu regele și să îl farmece cum numai ea ar putea să o facă.

Situația se schimbase. Familia Woodville se întorsese și, de această dată, era de partea noastră.

De îndată ce a venit Elisabeta la curte, am început să par mai obosită și mai fragilă. Eram și mai conștientă de slăbiciunea mea și mă deranja tusea în momente jenante. Ori poate că asta se datora faptului că eram comparată cu Elisabeta.

Mi-am dat seama că mă gândeam la ea zi și noapte. O urmăream în curtea castelului, când venea din plimbările ei călare, frumoasă, roșie în obraji și înconjurată de admiratori. Când dansa, atrăgea atenția tuturor. Se îmbrăca minunat, dar cu bun gust. În mod evident era încântată că scăpase de izolarea aceea plictisitoare și era hotărâtă să se bucure de noul ei anturaj.

Lumea o primea cu urale pe străzi, căci le amintea de minunatul ei tată.

Pe vremea lui erau zile de aur, spuneau oamenii. Atunci nu exista teama de a fi invadați, nimeni nu se temea de război când aveau pe tron un rege bun și vesel și când existau urmași.

Au început apoi să apară zvonurile. Oare se gândea regele să o ia de nevastă pe Elisabeta de York? Cu siguranță că regina nu avea să o mai ducă mult după cum arăta. În plus, ce șanse erau să nască un moștenitor? Elisabeta, însă, era nepoata lui, era permis una ca asta? Poate cu o dispensă de la papă, dar chiar și în acest caz, era nepoata lui! Papii puteau fi foarte îndatoritori dacă știai cum să îi iei. Numai când te gândeai că de fapt tot ce se dorea era un moștenitor. Atunci ar fi existat un rege care să urmeze la tron. Richard nu era bătrân, mai avea mulți ani de trăit, dar trebuia să obțină un moștenitor.

Elisabeta ar fi avut fii frumoși și robuști, dacă te gândeai din ce mamă și tată se trăgea.

Oare îmi închipuiam eu zvonurile? Poate că exageram, dar ele existau.

Simțurile mi se ascuțiseră. Mi se părea că aud frânturi de bârfe. Observam cum eram privită. Am văzut-o pe Elisabeta zâmbindu-i lui Richard și știam că el desigur o găsea încântătoare. Ce se putea face? Poate că îi amintea de Eduard pe care îl iubise atât de mult, mai mult decât pe oricine altcineva, credeam eu. În plus, Elisabeta își scosese la iveală întregul arsenal de farmece. Oare nu era el regele? Iar ea sigur fusese instruită să se comporte așa de mama ei.

Dar oare ar fi vrut Elisabeta Woodville ca fiica ei să se mărite cu unchiul ei? Credeam că orice i s-ar fi părut acceptabil dacă asta i-ar fi adus o coroană regală.

E ciudat cum poate o șoaptă perfidă, o privire fugară, un gest să îți sădească bănuieli în minte.

Richard era urmărit, ca și mine și Elisabeta. Eram personajele principale într-o dramă care se țesea în jurul nostru. Eu eram soția care devenise o povară, soția care trebuia să moară pentru a se ajunge la un final fericit.

A venit și Crăciunul. Trecuseră opt luni de la vestea morții fiului meu, dar durerea mea era la fel de mare. Richard încerca să mă consoleze, dar în sinea mea mă feream de el. El nu putea ascunde de mine grija lui necontenită pentru succesiune. Cred că asta îl preocupa la fel de mult ca și pericolul reprezentat de Tudori.

Londra era veselă că venise Crăciunul. Magazinele străluceau, pline de mărfuri, și oamenii se îngrămădeau pe străzi. Era vreme de voie bună.

Richard trebuia să își ascundă neliniștea și, prin urmare, Crăciunul trebuia sărbătorit cu voie bună și veselie. Cred că a încercat să facă totul ca pe vremea fratelui său. Nu era posibil însă, căci în ciuda strălucirii, știam că râsetele nu erau decât unele de suprafață.

În ziua de Crăciun m-am îmbrăcat cu grijă și am purtat o rochie superbă, special pentru acea ocazie. Era făcută din damasc și țesătură cu fir de aur împodobită cu perle. Mi-am spus că trebuie să îmi alung gândurile negre. Richard a fost foarte tandru cu mine și mereu gata să îmi facă pe plac. Trebuia să alung acele bănuieli groaznice, căci erau rezultatul zvonurilor unor răuvoitori și nu aveau nici o bază reală.

Mi s-a părut că arăt ceva mai bine. Aveam obrajii ușor îmbujorați. Mi-am promis că în noaptea aceea aveam să fiu plină de voie bună și aveam să încerc să cred că mi-aș putea reveni și aș putea să nasc un băiat frumos.

Astfel am coborât în sala mare, într-o dispoziție cât de cât bună. Richard mă aștepta. Cred că părea mulțumit de înfățișarea mea.

– Arăți puțin mai bine, Anne, mi-a și spus el, de altfel.

Eu i-am zâmbit și el mi-a întors zâmbetul, apoi am intrat împreună în sală.

Am fost întâmpinați după obicei, în cadrul ceremonialului de primire a regelui și a reginei. Richard m-a luat de mână și m-a condus la masa de pe estradă.

Apoi am văzut-o. Am tresărit și m-am simțit profund șocată. Elisabeta de York purta o copie exactă a rochiei mele.

Ne-am uitat lung una la alta. Ea a părut la fel de uimită și rușinată ca și mine.

I-am dat mâna și ea mi-a sărutat-o, apoi și-a ridicat privirea spre mine.

– Eu port rochia ta și tu pe a mea, i-am spus.

– Alteță… nu știu cum s-a întâmplat. Îmi permiteți să vă spun cât de bine vă prinde, Alteță?

– Și pe dumneata te prinde, lady Elisabeta, am răspuns eu, îndepărtându-mă de ea. În starea mea de spirit, am simțit cum demonii mei se întorseseră să mă tortureze.

Fusese un act voit. Cineva plănuise toate astea. Era o glumă crudă. Se subînțelegea că erau două regine, una care era pe cale de a ieși din scenă, și una care tocmai intra.

– Ai observat ce rochie purta Elisabeta? i-am spus mai târziu lui Richard.

– Ce e cu rochia ei? mi-a spus el cu chipul lipsit de orice expresie.

– Era exact ca a mea.

El nu părea să acorde prea mare importanță, dar cum puteam ști ce era în mintea lui?

După Crăciun, sănătatea mea s-a înrăutățit. Iarna nu era o vreme prea iertătoare pentru mine. Tusea nu mă mai părăsea și Richard începea să dea semne de nervozitate.

Nimic nu mergea bine. Ne simțeam mereu amenințați de o posibilă invazie. Oamenii își aminteau de domnia anterioară cu regret. Circulau tot felul de zvonuri răutăcioase. Cineva țintuise o bucată de hârtie pe pereții catedralei St. Paul pe care scria

Șobolanul, Pisica și Lovell, câinele nostru,
Conduc Anglia sub orânduirea unui mistreț.

Era o referire la Catesby, Ratcliffe și Francis Lovell, Lovell fiind un nume folosit adesea pentru câini. Ei trei erau consilierii apropiați ai lui Richard. Desigur, mistrețul era Richard, căci pe blazonul lui era semnul mistrețului.

Nu era doar un cuplet, era expresia aversiunii și a nemulțumirii crescânde a poporului.

Nu peste multă vreme, acesta a început să fie cântat pe străzi. Începeam să suspin din ce în ce mai mult după vremurile bune de la Middleham. De când Richard devenise rege, nu fusesem prea fericiți nici unul. Cât de mult mi-aș fi dorit ca episcopul de Bath și Wells să nu fi făcut niciodată acea destăinuire. Cât de mult îmi doream să fi fost tânărul Eduard al V-lea rege.

Urmăream întruna să nu apară cumva corăbii pe coastele noastre, căci se părea că o invazie era inevitabilă. De pe continent, Henric Tudor se pregătea să îi ia lui Richard coroana care nu îi adusese nici măcar o clipă de fericire.

Era nevoie cu orice preț de un moștenitor. I-aș fi oferit lui Richard orice aveam, dar ce ironie că nu îi puteam oferi tocmai ce își dorea cel mai mult.

Trăiam prea mult. Îmi tot aminteam că dacă nu aș fi fost acolo, el s-ar fi putut recăsători. Ar fi putut avea un fiu și atunci ar fi renăscut speranța în țară.

Dura cam mult să mor. Apăruse un nou zvon. Nu exista nimic prea răutăcios pentru a putea fi aruncat în spinarea lui Richard.

Mi-am dat seama după cum se uitau la mâncarea mea, care mi se aducea mai ales în cameră, căci mă simțeam prea slăbită pentru a mânca în public. Îmi puteam da seama ce gândeau doamnele mele de companie. Îmi ajungeau la urechi fragmente șoptite.

Regele se săturase de soția lui bolnavă și stearpă. Era o povară pentru el și nu-și putea permite să poarte astfel de poveri. Propria lui siguranță era precară, așa că îi amesteca otravă în mâncare ca să scape mai repede de ea.

Trecuseră trei luni de la Crăciun, de când Elisabeta de York purtase o rochie la fel cu a mea, arătând lumii cât eram de diferite, îmbrăcate la fel, însă într-un contrast cu atât mai mare. Ea era atât de strălucitoare, de tânără, mustea de sănătate pe lângă creatura aceea amărâtă, slabă, palidă și bolnavă.

Cineva îmi prevăzuse moartea și oamenii de pe stradă spuneau deja că murisem.

Am descoperit asta atunci când una dintre servitoare a dat peste mine brusc și mai că a leșinat.

– Am văzut fantoma reginei! Sărmana doamnă, s-a întors să ne bântuie. Nici nu e de mirare… a început ea să strige.

A fost tulburător pentru mine. Mă simțeam de parcă mă îngropaseră înainte să mor. Ucisă… de otrava administrată la porunca soțului meu!

M-am așezat pe scaunul meu, cu părul despletit și înfășurată într-o mantie largă, șocată și uluită. Așa m-a găsit Richard.

– De ce sunt atât de slăbită? Știi de ce, Richard? Ce am făcut ca să merit să mor?

El mi-a luat fața în mâini și m-a sărutat.

– De ce vorbești astfel, Anne? m-a întrebat el. Anne… Anne, meriți să trăiești și așa va fi.

– Nu, am spus eu, simt că mi se apropie ceasul. Îmi pare rău că am fost atât de slabă.

– Nu vorbi așa, dragă Anne, a spus el. Mi-ai fost atât de dragă. Mi-ai adus alinare în toate momentele grele. Îți amintești cum ți-a fost milă de mine când eram la Middleham? Eram atât de obosit… și tu mi-ai păstrat secretul.

– Asta a fost acum multă vreme, Richard.

– Înveselește-te, Anne, nu ai de ce să fii altfel.

Preț de o clipă l-am crezut și m-am rușinat că îmi permisesem să mă îndoiesc de el chiar și pentru scurtă vreme.

Noaptea însă m-au năpădit din nou îndoielile. Era atât de bun, de grijuliu cu mine. Atunci oare de ce îmi treceau prin minte acele gânduri negre? De ce aveam bănuieli în privința lui? Nu se putea căsători niciodată cu nepoata lui. Voia să stau lângă el, să îl consolez, așa cum o făcusem mereu.

Era martie și odată cu luna martie vine și primăvara. Eu însă nu am să mai apuc primăvara.

Se spune că are loc o eclipsă de soare. Este ceva simbolic. Întunericul coboară pe pământ, dar pământul are să fie luminat din nou. Pentru mine însă nu va mai fi lumină. Mă înconjoară întunericul. Sunt atâtea lucruri pe care nu le voi mai vedea niciodată, pe care nu le voi mai cunoaște.

Bibliografie

Ashdown, Dulcie M., *Princess of Wales*
Aubrey, William Hickman Smith, *National & Domestic History of England*
Bagley, J.J., *Margaret of Anjou*
Clive, Mary, *This Sun of York, Biography of Edward IV*
Costain, Thomas, *The Last Plantagenets: Pageant of England 1337–1485*
Gairdner, James, *History of Richard III*
Halstead, Caroline, *Richard III as Duke of Gloucester and King of England*
Jacobs, E.F., *The Fifteenth Century, 1399–1485*
Kendall, Paul Murray, *Richard III*
Kendall, Paul Murray, *Warwick, the Kingmaker*
Lamb, V.B., *The Betrayal of Richard III*
MacGibbon, David, *Elisabeth Woodville*
Oman, Charles, *Warwick, the Kingmaker*
Ramsay, J.H., *Lancaster and York*
Ross, Charles, *Edward IV*
Rowse, A.L., *Bosworth Field and the Wars of the Roses*
Sofield, Coral., *The Love and Reign of Edward IV*
Stephen, Sir Leslie & Lee, Sir Sydney, *The Dictionary of National Biography*
Stratford, Laurence, *Edward IV*
Wade, John, *British History*
Williams, C.H., *The Yorkist Kings*

Cuprins

Eclipsa 5
Mezalianță 9
Ruptura 36
Nunta lui Isabel 62
Drumul spre Barnet 83
La Warwick Court 124
Un birt din Chepe 151
Sanctuarul 181
Ducesa de Gloucester 194
Mister în Turnul Bowyer 226
Soția lordului protector 238
Regină a Angliei 274
Bibliografie 304